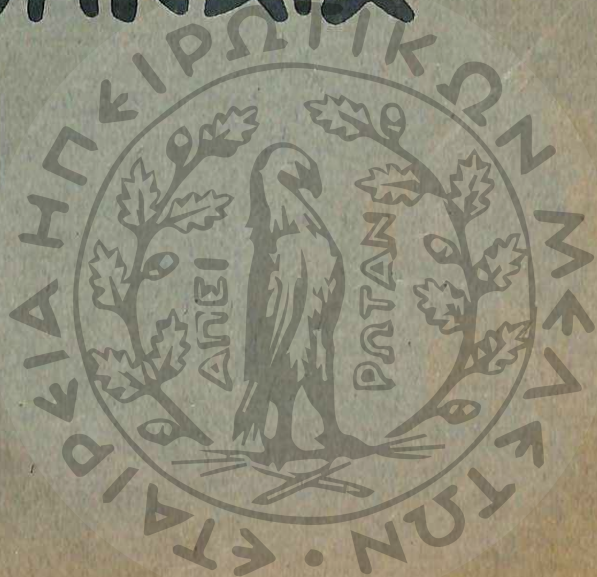

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧΟΣ 281—282

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Ἡ Νεκρή Πολιτεία, τραγωδία.

ΑΝΔΙΓΝΩΣΤΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

Δημοτικό τραγούδι Σωζοπόλεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

Ἡ Γιάτρισσα, διήγημα.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ρ. ὑποπλοιάρχου

Τὸ πολεμικὸν ἀεροπλάνον.

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Μυστήρια, μυθιστόρημα, συνέχεια.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἱστορίες.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Ἀπὸ ἑνα σύντομο ταξίδι.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Γράμματα ἀπ' τὸ χωριό, ὑπὸ Παύλου Νιρβάνα. — Κριτικὰ Σημειώματα, ὑπὸ Ἡλ. Π. Β. — Θέατρον, ὑπὸ Χρ. Θεμ. Δαραλέξη. — Μουσικὴ, ὑπὸ Εἰ. Π. Δ. — Ἀρχαιολογικά, ὑπὸ Κ. — Γράμματα ἀπὸ τὴν Κύπρον, ὑπὸ Ν. Κ. Δ. — Ἑλληνικά Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδες ὑπὸ Σταύρου Λαμπέτη. — Χρονικά. — Ἡ Μόδα, ὑπὸ Ἀθηναίας. — Νέαι ἐκδόσεις. — Πολιτικὸν Δελτίον, ὑπὸ Τριφίλου.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ κυρία μετὰ τὸ σκυλάκι, ὑπὸ Παύλου Μαθιοπούλου, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Τὸ ξύπνημα, ὑπὸ Παύλου Μαθιοπούλου. — Ἐλαιογραφία, Τοπίον, Δ. Κογεβίνα. — Ἡ κυρία μετὰ τὰς καμελίαις, Κυβέλη Ἀδριανού. — Ἀπὸ τὸν «Κινηματογράφον», Ἀγνή Ροζάν. — Μία σκηνὴ τοῦ «Τσαρὴλ». — Ἐμμανουὴλ Ἀργυρόπουλος. — 9 εἰκόνες τοῦ ἀεροπλάνου καὶ ὑδροπλάνου. — Δ. Ντιέρξ.

Ἀθήναι, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35

Τεῦχος διπλοῦν Δραχ. 2

ΕΓΓΡΑΦΑΙ: Δι' ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 25. — Δι' ἔξ μηνος Δρ.-Φρ. 12.50.
ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.-Φρ. 2 κατὰ μῆνα. Ἡ πρώτη δόσις Δρ.-Φρ. 3.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΔΙΚΗ | Δι' ἐν ἔτος Δρ.-Φρ. 10. — Δι' ἔξ μηνος Δρ.-Φρ. 5.
διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς σπουδαστάς

Αἱ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΗΝ 15 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΡΗΡΟΝΤΑΙ
ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ἐκδίδονται τὴν 15 καὶ 30 ἐκάστου μηνός.
Ἐκαστον ἔτος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 τόμους: ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου καὶ ἀπὸ 15 Ἀπρι-
λίου. Τὸ τιμῆμα τῆς ἐγγραφῆς ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομ. ἢ τραπεζικῆς ἐπιτα-
γῆς πρὸς τὸν κ. Κίμωνα Μιχαηλίδην, διευθυντὴν «Παναθηναίων» Ἀθήνας.

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΟΥΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΝΕΞΟΔΩΣ
ΛΑΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΔΙΑ ΚΑΘΕ ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑΝ ΚΛΗΡΩΣΙΝ

Μαζὶ μετὰ τὴν παραγγελίαν πρέπει νὰ στέλλεται καὶ ἡ ἀξία αὐτῆς μετὰ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΝ ἐπι-
ταγήν. Οἱ ἀποστέλλοντες ἐπιταγήν τραπεζικὴν, πρέπει νὰ προσθέτουν 50 ΛΕΠΤΑ διὰ
χαρτόσημον ἐξοφλήσεως τῆς ἐπιταγῆς.

Εἰς κάθε παραγγελίαν πρέπει νὰ προσδίδονται 50 ΛΕΠΤΑ δι' ἐξόδα ἀποστολῆς τῶν λαχείων.

Κάθε παραγγελία θὰ ἐκτελεῖται ἀμέσως. Οἱ παραγγέλλοντες πρέπει νὰ μᾶς ἀναγγέλλουν
ΑΜΕΣΩΣ τὴν παραλαβὴν, ὥστε ἂν ὑπάρξῃ βραδύτης, νὰ εἶναι δυνατὴ συνεννόησις πρὶν
φθάσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς κληρώσεως.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 1912

28 Ὀκτωβρίου (10 Νοεμβρ.) καὶ 31 Δεκεμβρίου (15 Ἰανουαρίου 1913).

ΙΩΑΝΝ. Γ. ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΔΟΝΤΩΝ

Παρακολουθῶν ἐγγύτατα τὰς νεωτέρας θεραπευτικὰς μεθόδους καὶ πᾶσαν πρόοδον τῆς ὁδοντοϊα-
τρικῆς τέχνης, ἐφαρμόζει ταύτας τελειότατα ἐν τῇ ἀπαραιμίλλῳ Κλινικῇ του διὰ νεωτάτων ἡλεκτρι-
κῶν μηχανημάτων, ἐργαλείων καὶ ἀκτίνων Rontgen, εἰδικῶν διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας.

ΟΜΗΡΟΥ 5^Α (ΕΝΑΝΤΙ ΒΟΥΛΗΣ) ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΔΙΑΔΟΧΟΣ Α. Γ. ΠΑΛΛΗΣ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΩΝ, ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1870

Μεγάλοι ἀποθήκαι χάρτου Ἐφημερίδων, Συγγραμμάτων, Περιοδικῶν καὶ πάσης ποιότητος.

Μεγάλοι ἀποθήκαι εἰδῶν γραφικῆς ὕλης πάσης προελεύσεως.

Ἀτμοκίνητα Ἐργοστάσια Καταστάσεων, Φακέλλων καὶ Φωτογραφικῶν Χαρτονίων.

Μόνοι ἐκδοταὶ ἐν Ἑλλάδι Ἐπιστολικῶν Δελταρίων. Δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτελούμεναι τάχιστα. Ἐξεδόθησαν
πλέον τῶν 3,000 εἰδῶν μέχρι τοῦδε.Ἀτμοκίνητον Τυπογραφεῖον μετὰ 10 πιεστήρια διὰ μικρὰς ἐπιμελεημένας ἐργασίας (Travaux de ville) ὡς καὶ
διὰ μεγάλας καλλιτεχνικὰς τοιαύτας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ: Μεγάλῃ παρακαταθήκῃ φωτογραφικῶν πλακῶν καὶ χάρτου διαφόρων προελεύσεων.

Μόνοι ἀντιπρόσωποι τῶν φωτογραφικῶν πλακῶν Imperial Dry Plate Co Ltd.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΣΥΣΤΑΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ £ 600.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κερκύρα, Κεφαλληνίᾳ, Ζακύνθῳ, Πάτραις,
Πειραιεῖ, Τριπόλει, Ναυπλίῳ.

Καταθέσεις. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1910 μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως,
δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἐπὶ τόκῳ ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους:

3% ἑτησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ μέχρι 100,000 Δρ. — 1/2% ἑτησίως εἰς α' ζήτησιν διὰ
ποσὰ πέραν τῶν 100,000 Δρ. — 3 1/2% ἑτησίως μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4% ἑτησίως μετὰ 2 ἐτῶν μέχρι 4
ἐτῶν. — 4 1/2% ἑτησίως πέραν τῶν 4 ἐτῶν.

Ἡ Τράπεζα δέχεται ἐπίσης καταθέσεις εἰς chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, ὡς ἑξῆς: 3% ἑτησίως εἰς α'
ζήτησιν. — 3 1/2% ἑτησίως μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4% ἑτησίως μετὰ 2 ἐτῶν μέχρι 4 ἐτῶν. — 4 1/2% ἑτησίως
μετὰ 4 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς ὁ εἶδος ἐγένετο ἡ κατάθεσις,
παντὸς δικαιώματος χαρτοσήμου ἐπιβαρυνόντος τὸν καταθέτην.

ΤΑΝΤΑΛ

Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας ἐκ μετάλλου
Tantal 70% οἰκονομία ἐπὶ τῆς καταναλώσεως
τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑΣ

27 — ΟΔΟΣ Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — 27

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

35 — ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ — 35

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Καθημερινὴ χορῳδία ἀντὶ 5 δραχμῶν μηνιαίως
συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς θεωρίας. Ἡ χορῳ-
δία θὰ παρουσιάζεται εἰς διαφόρους συναλίας καὶ
ἐορτάς. Εἰς τὴν ἰδίαν σχολὴν δίδονται μαθήματα
μονωδίας, κλειδοκονμβάλου, βιολίου καὶ musique
de chambre.

ΘΕΟΦ. Μ. ΧΑΛΚΩΜΑΤΑΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21^Α

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. ΦΕΞΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Κοριολάνος (Σαίξπηρ) δράμα 2.—	Κωμωδία (Λάσκαρη) σεράδενι 2.—
Γέρω-Μαργιέν (Κομωών-Γκρανζέ) 1.20	Δοκασιέρα (Γκοκόνι) κωμωδία 1.40
Τόσκα (Σαρδού) δράμα, πράξ. 4 1.—	Δόν Κιχώτης, παρατραγωδία 1.40
Βρυκόλακες (Γιγν) δράμα, πρ. 3 1.—	Μπάρεμπα-Δινάρδος (Κόκκου) 1.—
Λύρα του Γέρω-Νικόλα (Κόκκου) 0.80	Στοιχειό (Καλδερόν) δράμα 1.—
Μακαρίτης Τουπινέλ (Μπιαόν) 1.—	Ιππότα της Ομύλης, δράμα 1.40
Τιμή (Σουδερμαν) δράμα, πρ. 3 1.20	Αγαθόπουλος δ Σηροχωρίτης 0.80
Πατρίς (Σαρδού) δράμα, πράξ. 5 1.20	Γιά την τιμή (Χορτοβασιλή) 1.—
Καραντίνα (Ν. Λάσκαρη) κωμ. 1.20	Νικηφόρος Φωκός (Π. Ζάννου) 1.20
Δύο Όρφαναί (Δ' Εγγρεν) δράμα 1.20	Χήρα (Μετλάν-Αλεβύ) κωμωδία 1.—
Κωμωδία μονόπρ. (Ν. Λάσκαρη) 1.20	Μπαλόνι (Λαρόνι-Φεν) κωμωδ. 1.20
Αλκάδης της Θαλαμείας (Καλδερόν) 1.—	Ταγοτόφρος (Μολιέρου) κωμωδία 1.20
Αγαπητικός της Βοσκοπούλας 1.20	Πικ-Νικ (Ν. Λάσκαρη-Γ. Πώπ) κ. 1.20
Νά το λέμε; (Λαμπίς) κωμωδία 1.—	Πολιτικός άνεμόμυλος (Γκοντινέ) 0.60
Μονόλογοι (Καλαποθάκη-Λάσκαρη) 0.80	Γένος και καρδιά (Π. Ζάννου) 0.80
Δύο Δοχίαι (Δοβινύ) δράμα 1.20	Ιωσίας δ άκτοφύλαξ, δράμα 1.20
Στερίγγα (Ν. Αντονοπούλου) 0.80	Γουλιέλμος δ άχθοφόρος, δράμα 1.20
Ατμοί (Ροβετιά) δράμα, πράξ. 3 0.80	Ηθοποιός Κήν (Δουμά) δράμα 1.40
Καπετάν Γιακουμής (Κόκκου) 1.20	Ονειρον έαριν. πρωίας (Δ' Ανοίν.) 0.60
Φαιδώρα (Σαρδού) δράμα, πρ. 4 1.20	Αρχοντοχωριάτης (Μολιέρου) κ. 1.—
Γκόλφω (Περειάδου) δραμ. ειδ. 1.20	Χορός του Ζαλόγγου (Περειάδου) 1.20
Μαλλιά-Κουβάρια (Λάσκαρη) κ. 1.40	Σεβέρος Τορέλλης (Κοππé) δράμα 1.—
Σταυρός (Ι. Νικολάου) δράμα 0.60	Έξνο ψωμί (Τουρζένιεφ) δράμα 1.20
Χαϊδω (Π. Μελισσιώτου) δρά. ειδ. 0.80	Σκλάβο (Σ. Περειάδου) δράμα 1.—
Θεία του Καρόλου (Μπραγιών) 1.—	Κωμωδία (Π. Ζάννου) 1.20
Γαμβρός μας (Λάσκ.-Γιαννουκάκη) 1.20	Ελισάβετ (Γιακομίνης) δράμα 1.20
Ντροπαλός έρωτευμένος (Λάσκ.) 0.60	Νόμα (Δορμεβίλ) τραγωδία 1.40
Σαμπινιόλ χωρίς να θέλη, κωμ. 1.40	Μαρκήσιος Προλά (Λαβεδάν) 1.20
Μήδεια (Σουβορίν) δράμα, πρ. 4 1.20	Πάτερ ήμων (Κοππé) δράμα 0.40
Λαμπιαδορομία (Έρβιέ) δράμα 1.20	Έσμε (Περειάδου) δραμ. ειδύλ. 1.—
Έρωτος θρίαμβος (Ζιακόζ) μύθος 0.60	Εξώσις του Όθωνος (Δημητρε.) 1.—
Σπίτι της Κούκλας (Γιγν) 1.40	Μετανάσται (Ανιούτου) δράμα 1.—
Υίος της νυκτός (Σεζόνρ) δράμα 1.20	Γαλάτεια (Σ. Βασιλειάδου) δράμα 0.70
Θυμωλό ή Γαλαξειδιώτισσα, ειδ. 0.80	Κωνστ. Παλαιολόγος (Ζαμπελίου) 0.60
Μάρκελλα (Π. Δημητριοπούλου) 1.20	Ψυχοκόρη (Ι. Βοτσάρη) δραμ. ειδ. 1.20
Ίακωβίται (Κοππé) δράμα, πρ. 5 1.—	Μερόπη (Δ. Βενιαδάκη) τραγ. 0.70
Νύξ έλεημοσύνης (Ι. Βουλοδήμου) 1.—	Σκύλλα (Σ. Βασιλειάδου) δράμα 0.70
Ράπτης των Κυριών (Φεντόν) 1.20	Μίδας και δ κουρεύς του (Λάσκ.) 0.80
Απ' τη Γή στον Ουρανό (Δημητρε.) 1.20	Μνηστήρ της Αρχοντούλας 0.80

ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΛΕΠΤΑ 50

ΚΑΒΑΛΛΕΡΙΑ ΡΟΥΣΤΙΚΑΝΑ Mascagni	ΧΟΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΟΦΟΡΩΝ Verdi
ΥΠΝΟΒΑΤΙΣ Bellini — ΤΟΣΚΑ Puccini	ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ Massé
ΜΑΝΟΝ ΛΕΣΚΟ Puccini — ΚΑΡΜΕΝ Bizet	Η ΕΥΝΟΟΥΜΕΝΗ Donizetti
ΠΑΛΗΑΤΣΟΙ Leoncavallo — ΑΐΔΑ Verdi	Ο ΚΟΥΡΕΥΣ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ Roccini
ΤΡΑΒΙΑΤΑ Verdi — ΡΙΓΟΛΕΤΤΟΣ	ΛΟΥΚΙΑ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΡΜΟΥΡ Donizetti
NORMA Bellini — ΦΡΑ-ΔΙΑΒΟΛΟΣ Auber	Ο ΚΡΙΣΤΙΝΙΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΥΜΠΑΡΑ Ricci
ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ Boito — ΜΠΟΕΜ Puccini	ΜΑΡΚΟΣ ΒΟΥΤΣΑΡΗΣ Π. Καρρέ
ΦΑΟΥΣΤ Gounod — ΕΡΝΑΝΗΣ Verdi	Η ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ
ΜΙΡΕΛΛΑ — ΡΑΦΦΑΕΛ	ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΙΑ Δ. Λαυράκη Π. Καρρέ
Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Σ. Σύνδα	Η ΜΑΓΙΣΣΑ
ΓΚΕ-ΤΣΑ Junes — ΕΥΘΥΜΗ ΧΗΡΑ Lehár	ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ Kalman
ΠΟΥΠΕ Audran — ΓΡΕΝΑΔΙΕΡΟΙ Valente	ΟΙ ΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ
ΟΝΕΙΡΩΔΕΣ ΒΑΛΣ Straus — ΒΟΚΑΚΙΟΣ	Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΤΩΝ ΔΟΛΛΑΡΙΩΝ
ΜΑΜΖΕΛ ΝΙΤΟΥΣ Hervé [Supé]	Ο ΚΟΜΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ Lehár

200 ΔΡ. ΒΙΒΛΙΑ αγοράζετε πληρώνοντες ανά 10 ΔΡ. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ THOMSON HUSTON.—ΕΔΡΑ: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ: ΔΡΑΧ. 10,000,000. ≡ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ: ΦΡ. ΧΡ. 10,000,000

Κεντρικόν Έργοστάσιον έν Νέφ Φαλήρω.— Σταθμοί: Έν Αθήναις, Πειραιεί, Νέφ Φαλήρω και Κηφισσία.— Ηλεκτρική κίνησις του άπ' Αθηνών εις Πειραιά Σιδηροδρόμου και των Τροχιοδρόμων Αθηνών, Πειραιώς και Περιχώρων.— Προνόμιον φωτισμού δι' ήλεκτρισμού και άερίου: Πειραιώς, Πατρών, Σύρου, Κалаμών, Αργοστολίου, Χαλκίδος.— Ηλεκτρικός Τροχιοδρόμος Πατρών.

Έγκαταστάσεις φωτισμού και κινητήριον δύναμειαι και έν γένει πάσα έργασία σχετιζομένη με τον ήλεκτρισμόν.— Η Έταιρία προμηθεύει παντός είδους ύλικά ήλεκτρισμού, ιδία όργανα και μηχανάς Thomson Houston των όποιών είναι ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Τά άνώτερα και οικονομικώτερα Έλληνικά ύποδήματα, θά εύρετε εις τά καταστήματα

Γ. ΜΟΥΓΕΡ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ

Πλήρης συλλογή έτοιμών υποδημάτων.— Ειδικότης εις τά γυναικεία.

ΤΙΜΑΙ
18-20 ΕΤΟΙΜΑ, 22-25 ΕΠΙ ΜΕΤΡΩ.

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ε. ΚΑΖΑΝΗ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ—ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Μόνον τό τσιγκογραφείον Ε. Καζάνη έβραβεύθη έν τή έκθέσει του Βορδω.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΣ

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 4

La vraie ondulation Marcel.

ΤΑ ΚΑΛΙΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κ. Βελισσάριος, όδός Σταδίου 67. **Κολώνια**

Κοιμώδεις Κυριών

Κ. Βελισσάριος, όδός Σταδίου, 67.

Γαλακτοκομεία

Ι. Χρυσάκης, Πλατεία Συντάγματος.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, όδός Σταδίου και Αιόλου.

Φήλιξ Ράνιος, όδός Σταδίου 8 **Όπτικά**
(Εΐδη όπτικά, φωτογραφικά, έπιστημονικά).

Έδωδιμοπωλεία

Καρακώστας και Γιαννάκος, Κλεισθένους 9-11.
(Όπισθεν Δημαρχείου), άπαντα τά είδη των έδωδίων εις άρίστην ποιότητα και μεγάλην παρακαταθήκην.

Βιβλιοθετεία

Σ. Αμπατζόπουλος, όδός Κολοκατρώνη 7.

Β. Κοντομανώλη, όδός Ίπποκράτους 3.

Σ. Π. Α. Π.

Αναχωρήσεις έξ Αθηνών

6.30 π.μ. Διά Κόρινθον, Ναύπλιον, Τρίπολιν, Μεγαλόπολιν, Κυπαρισσία, Καλάμας.

7.05 Διά Κόρινθον, Καλάβρυτα, Πάτρας, Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Όλύμπια.

8.20 Διά Κόρινθον και τας μέχρις Ακράτας στάσεις.

1.00 μ.μ. Διά Κόρινθον, Ναύπλιον, Πάτρας.

Αναχωρήσεις έν Πατρών

7.30 π.μ. Διά Κόρινθον, Αθήνας.

11.40 Διά Καλάβρυτα, Κόρινθον, Ναύπλιον, Αθήνας.

6.30 Διά Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Όλύμπια, Κυπαρισσία, Καλάμας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν.

3.45 μ.μ. Διά Κυλλήνην (λουτρά), Πύργον, Όλύμπια.

Αναχωρήσεις έν Κалаμών

7.00 π.μ. Διά Κυπαρισσία, Όλύμπια, Πύργον, Πάτρας, Μεγαλόπολιν, Τρίπολιν, Ναύπλιον, Αθήνας.

12.05 Διά Πύργον, Όλύμπια, Τρίπολιν.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

4.40 μ.μ. Έκ Πατρών, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

6.15 Τοπική έν Κόρινθον.

7.05 Έξ Όλυμπίων, Πύργου, Κυλλήνης (λουτρών), Πατρών, Καλαβρύτων.

8.05 Έκ Κалаμών, Κυπαρισσίας, Μεγαλόπολεως, Τριπόλεως, Ναυπλίου.

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

1000 χιλιόμ.	Α' Θ.	Δρ.	90	διαρκείας
έκπτώσις 25%	Β'	"	75	6 μηνών
	Γ'	"	45	
2500 χιλιόμ.	Α' Θ.	Δρ.	210	διαρκείας
έκπτώσις 30%	Β'	"	175	
	Γ'	"	105	12 μηνών

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ—ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ (ΑΝΩΘΕΝ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Δ. Ήλιόπουλος (Πρόεδρος), Κ. Θ. Κυριακός (Αντιπρόεδρος), Χ. Ίωσήφογλου, Μ. Ανδριτσάκης, Όθων Τετενές, Ν. Αθανασίου, Δημ. Καρέλλας, Α. Ζίννης, Ε. Στρατηγός, Κ. Συννεφιάς, Π. Ζαΐμης, Γ. Τσιτσιλιανόπουλος, Γ. Σκιαδαρέσης.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α. Χ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ { ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ τόνων 12000 με 1200 θέσεις Γ'. 200 Α'—Β'.
ΑΘΗΝΑΙ 14000 με 1500 Γ'. 300 Α'—Β'.

Νεότευκτα, ταχύτατα, με διπλούς έλικας, διπλός μηχανάς, ταχύτητος 15 μιλίων, συγκεντρούντα άπαντα τὰ προσόντα διά την τελείαν άνεσιν τών επιβατών. Ηλεκτρικά-Παγοποιητικά μηχανά, Νοσοκομεία, Λουτήρες κ.λ.π. κ.λ.π.

ΑΝΕΥ ΣΥΡΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ 14

Γραμμή τακτική κατά 25ήμερον εξ Ελλάδος και Ανατολής δι' Αμερικήν.

Δρομολόγιον τακτικόν εκ Κων/πόλεως, Σμύρνης, Πειραιώς, Γυθείου, Καλαμών, Πατρών, κατ' ευθείαν διά Νέαν Υόρκην μετ' επιστροφής εκ Νέας Υόρκης, Πειραιά, Κων/πολιν, Σμύρνην.

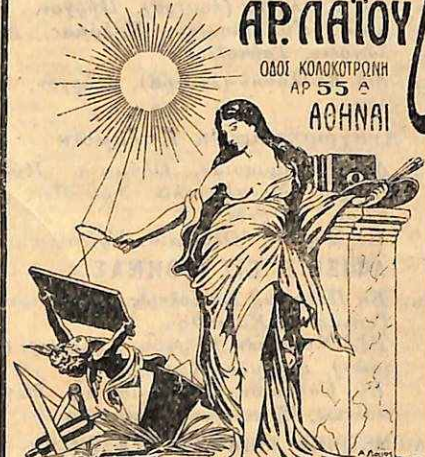
Γενικά Πρακτορεία της Εταιρίας εν Κων/πόλει, Σμύρνη, Πειραιεί, Αλεξανδρεία, Πάτραις, Καλάμεις, Βόλφ, Νέα Υόρκη.—Αντιπροσωπεία εις άπαντα τὰ μέρη του Έσωτερικού και Έξωτερικού.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΑΝΤΙΚΑ

ΕΝ ΑΜΙΣΩΙ

ΚΑΛΗΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΡ. ΠΑΪΟΥ

ΟΔΟΣ ΚΟΛΟΚΩΤΡΩΝΗ
ΑΡ 55 Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΝ ΤΗ ΕΚΘΕΣΙ ΤΟΥ ΒΟΡΩ 1907
ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ.
ΜΕ ΤΑ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑΧΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Always Drink

FRAGRANT DELICIOUS

SOLD IN
LEAD PACKETS & DECORATED TINS

BLUE CROSS TEA

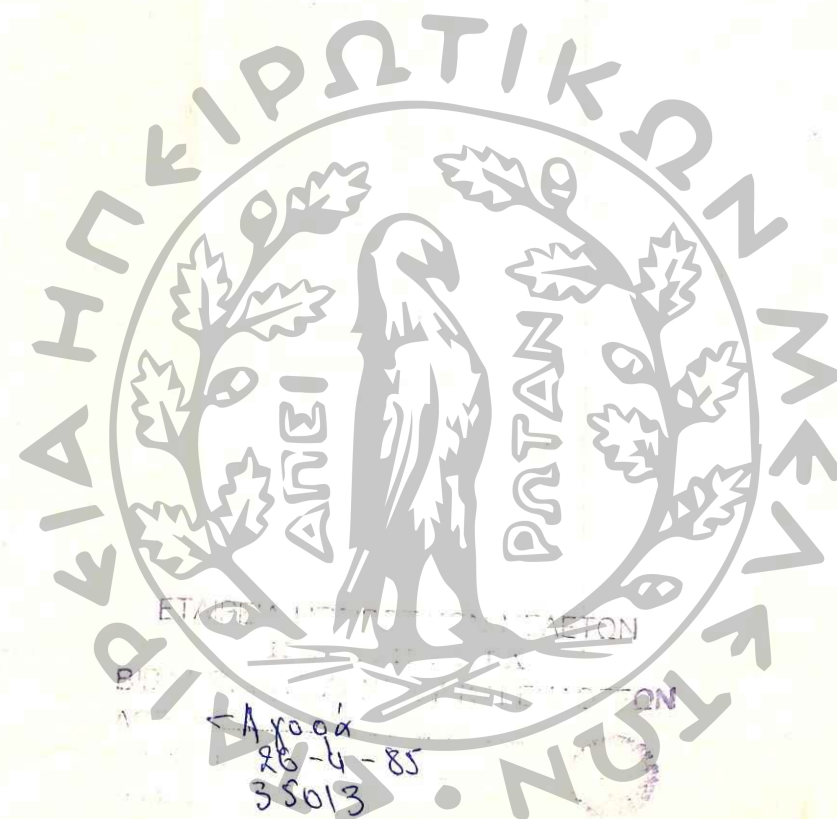
ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

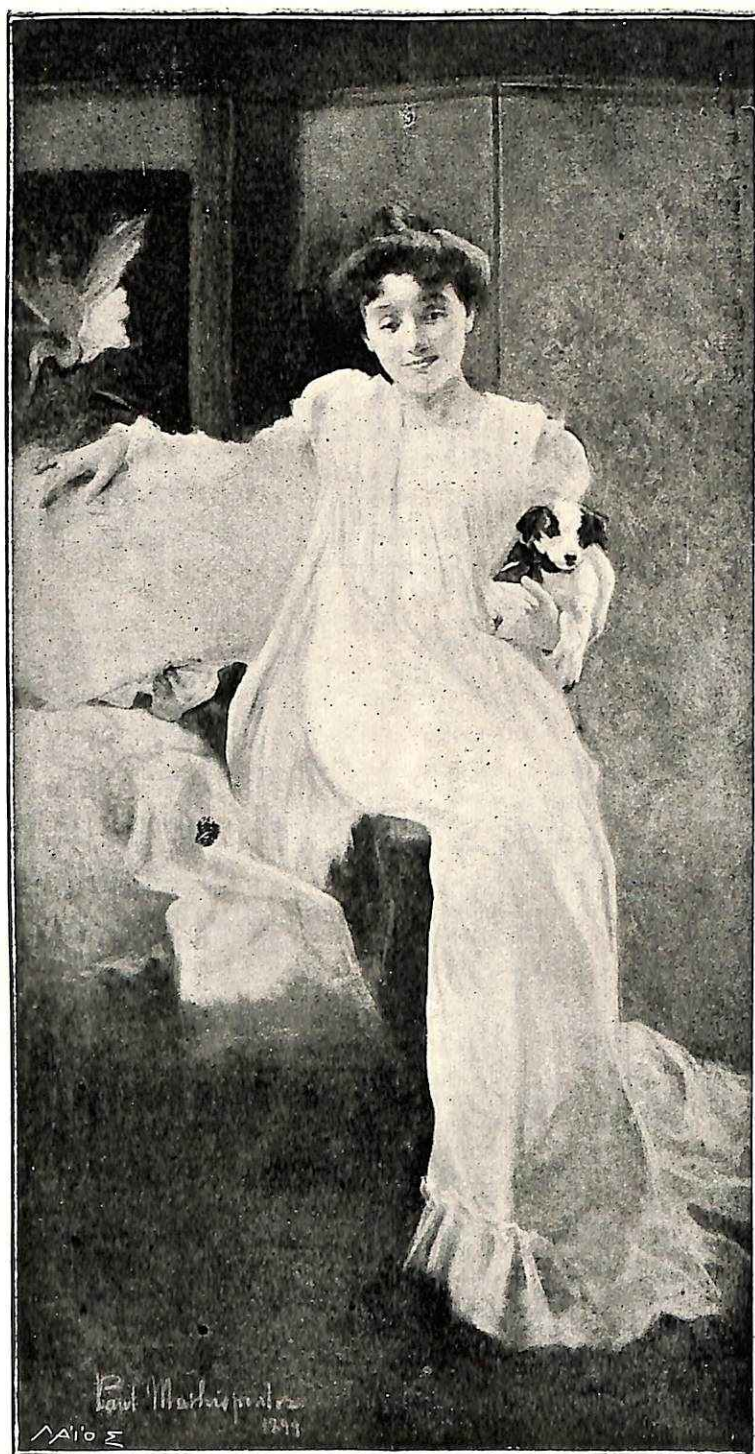
Είναι τὰ άριστα πάντων. Διά τούτο όπον εισή-
χθησαν έπεβλήθησαν γενικώς. Η συσκευή των
εις πακέτα και κυτία με τδ σήμα του ΚΥΑΝΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΥ γίνεται εν Λονδίνω υπό την επίβλεψιν
άνωτέρων υπαλλήλων του Άγγλικού Κράτους.

Πωλούνται εις όλα τὰ έδωδιμοπωλεία.

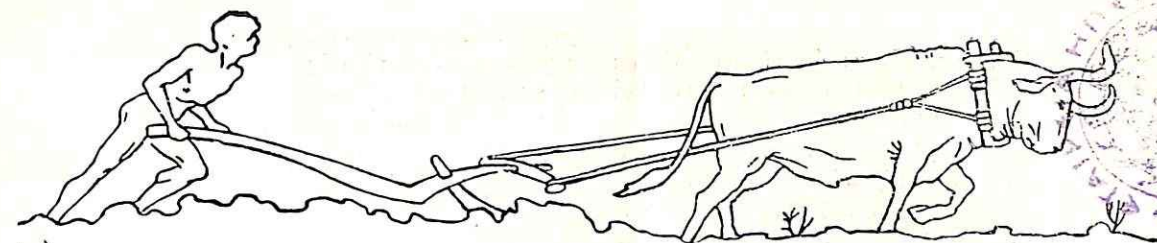
ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΗΜΑ

Γεν. αντιπρόσωπος διά την Ελλάδα και Κρήτην:
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ—Έν Πειραιεί (Στοά Ριζάρη)

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΥΛΑΚΙ — ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

ΠΑΝΔΘΗΝΑΪΔ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15-30
ΙΟΥΝΙΟΥ 1912

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, ANNA, ΛΕΥΚΗ, ΤΡΟΦΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ Α'

Δωμάτιον μεγάλο και φωτεινό με ταρράτσα καγκελωτή πού βλέπει μακρυνά την αρχαία πόλι των Πελοπιδών. Ἡ ταρράτσα, υψηλότερη ἀπὸ τὸ πάτωμα κατὰ πέντε σκαλοπάτια λίθινα, πού σχηματίζουν σάν κολοβωμένη πυραμίδα, ὅπως ἐμπρὸς σὲ πρόναον. Δύο κίονες δωρικοὶ ὑποστηρίζουν τὸ ἐπιστύλιον. Ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς κίονας ξεχωρίζει ἡ Ἀκρόπολις μετὰ τὰ σεβαστὰ κυκλώπεια τεῖχη της, ὅπου τὰ διακρίπτει ἡ Πύλη τῶν Λεόντων. Οἱ πλαγίνοι τοῖχοι τοῦ δωματίου ἔχουν ἀπὸ δύο ἐξόδους, πού φέρνουν στὰ ἄλλα δωμάτια καὶ στὴ σκάλα. Μεγάλο τραπέζι γεμάτο βιβλία, σχέδια, εἰδώλια, ἀγγεῖα. Ὅλογυρα στοὺς τοίχους τοῦ δωματίου, ἔκτυπα ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων, ἐπιγραφῶν, πολυτίμων θραυσμάτων: ὁμοιώματα ζωῆς μακρυνῆς, συντομία ἐμορφιάς χαμένης. Ὅλα αὐτά, λευκά καὶ ἀκίνητα, δίνουν στὸ δωμάτιον ὄψι λευκάζονσα καὶ αὐστηρή, σάν ὄψι μνήματος, μέσα στὸ λαμπερὸ πρωϊνὸ φῶς.

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἡ ANNA κάθεται στὸ ἐπάνω σκαλοπάτι πού φέρνει στὴν ταρράτσα. Ἐχει τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο σὲ μιὰ κολόνα καὶ ἀκούει σιωπηλῇ τῇ Λευκῇ πού διαβάζει. Ἡ ΤΡΟΦΟΣ, σ' ἓνα σκαλοπάτι χαμηλότερα, στὰ πόδια ἐκείνης πού ἀκούει, ἀκίνητη σάν σκιάβα ἀφοσιωμένη. Ἡ ΛΕΥΚΗ στέκεται ὀρθή, μετὰ τὴν ὀρχή ἀκουμπισμένη στὴν ἄλλη κολόνα. Φορεῖ εἶδος χιτῶνος ἀπλοῦ καὶ ἁρμονικοῦ σάν πέπλο. Κρατεῖ ἓνα ἀνοιχτὸ βιβλίον, τὴν «Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους», καὶ διαβάζει ἀργά καὶ με βαρεῖά φωνή. Στὴν φωνή της κρύβεται μιὰ ἀόριστη ταραχή, πού δὲν διαφεύγει ἐκείνην πού ἀκούει. Σιγὰ σιγὰ, στὸ πρόσωπό της, πού ἀκούει προσεκτικά, φαίνεται κάποια ἀνησυχία καὶ ἀγωνία.

Ἡ ΛΕΥΚΗ διαβάζει

Ἔρωτα ἀκαταμάχητε,
Ἔρωτα, πού δὲν ψηφᾷς τὸν δυνατὸ,
ὅπου φωλιάζεις στοῦ κοριτσιοῦ

τὰ τρυφερά τὰ μάγουλα
καὶ πέλαγα περνᾷς καὶ στὶς καλύβες τρέχεις,
πού δὲν μπορεῖ οὔτε θεὸς νὰ σὲ ξεφύγῃ
οὔτε ἄνθρωπος κανεῖς,
καὶ σὲ μανία ρίχνεις τὴν ψυχὴ.
Ἐσὺ τὸν ἄνθρωπο τὸ δίκαιο
σέρνεις στὴν ἀδικία, στὸ κακό.
Ἐσὺ καὶ τούτῃ τῇ συγγενικῇ
φιλονεικίᾳ ἀναψες.
Νικᾷ ὁ πόθος πού γεννοῦν
τὰ μάτια κόρης ἐμορφῆς
καὶ κυβερνᾷ μαζί με τῶν Θεῶν τοὺς νόμους.
Ἔτσι ἡ Ἀφροδίτῃ παίζει πάντα ἀνίκητη.
Τώρα κ' ἐγὼ τοὺς νόμους λημονῶ
καὶ δὲν μπορῶ τὰ δίκαια νὰ κρατήσω,
τὴν Ἀντιγόνην βλέποντας νὰ προχωρῇ
στὴν ὕστερη γιὰ ὅλους κατοικία.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἐγώ, συμπατριῶτες μου,
τὸν ὕστερόν μου δρόμο παίρνω,
τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα δὲν θὰ ξαναῖδῶ,
μὰ ζωντανὴ ὁ Ἄδης φέρνει με
στὴν ὄχθη τοῦ Ἀχέροντα
πρὶν νύφη νὰ γενῶ
καὶ πρὶν τραγοῦδι νυφικὸ ἀκούσω,
τοῦ Ἀχέροντα ἐγὼ γυναῖκα.

ANNA — Σὲ κούρασε τὸ διάβασμα, Λευκῇ;
ΛΕΥΚΗ — Λίγο, ἴσως... Ἡ ἀνοιξή, τώρα
στὸ τέλος της, κάνει τόση ζέση, πού κουράζει
καὶ πνίγει σάν στὴν καρδιά τοῦ καλοκαιριοῦ.
Δὲν τὸ νοιώθετε καὶ σεῖς; [Κλείνει τὸ βιβλίον].

ANNA — Ἐκλείσες τὸ βιβλίον;

ΛΕΥΚΗ — Ναί, τὸκλείσα. [Διακοπὴ].

ANNA — Εἶναι πολὺ φῶς στὴν κάμαρα;

ΔΕΥΛΗ — Πολύ.

ANNA — 'Ο ήλιος, φτάνει ως την ταρράτσα;

ΔΕΥΚΗ — Τώρα κατεβαίνει την κολόνα και πάει να γγίξει το λαιμό σας.

ANNA, σηκώνει το χέρι επάνω στην κολόνα — Νά τον, τόν νοιώθω. Είναι ξεστή ή κολόνα. Θα ρρῶ πώς αγγίζω σῶμα ζωντανό. 'Εσύ, στέκεσαι στὸν ήλιο, Λευκή; 'Εναν καιρό, σὰν γύριζα στὸ φῶς τὰ μάτια μου τὰ σβυσμένα, ἔβλεπα σὰν μιὰν ἄχνη κόκκινη, πὺ μὲ μόλις ξεχώριζε ἢ, νὰ πῶ καλύτερα, κάπου-κάπου ἔβλεπα σὰν μιὰ σπῖθα, σὰν αὐτὴ πὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν πέτρα, σχεδὸν ἀλγεινὴ. Μὰ τώρα, τίποτε πειά. Τέλεια σκοτάδι.

ΔΕΥΚΗ — Καὶ ὅμως, 'Αννα, τὰ μάτια σας εἶναι πάντα ἔμορφα καὶ λαμπερά. Καὶ τὸ πρῶτ' εἶναι ὁλόδροσα, σὰν νὰ τοὺς ἔχυνε δροσιὰ ὁ ὕπνος.

ANNA, σκεπάζει τὰ μάτια της μὲ τὶς παλάμες, ἀκουμπώντας τοὺς ἀγκῶνες στὰ γόνατα — 'Α, κάθε πρῶτ', ἀνοίγοντας τὰ μάτια, τί φρίκη! Σχεδὸν κάθε νύχτα βλέπω ἕνα ὄνειρο θαυματουργὸ πὺς ξαναεῖδα τὸ φῶς μου... Καὶ πάντα ξηπνῶ στὸ σκοτάδι, σὶ μαυρίλα πάντα... 'Αν ἤξερες, Λευκή, τὴ μεγαλύτερη ὁδύνη μου! Θυμοῦμαι σχεδὸν καθεὶ πὺ ἔχω ἰδῆ ὅταν εἶχα τὸ φῶς μου. Θυμοῦμαι τὸ σχῆμα του, τὸ χρῶμα, τὶς παραμικρὲς λεπτομέρειες. Καὶ ἡ εἰκόνα του ζωγραφίζεται μπροστὰ μου στὸ σκοτάδι, κάθε φορὰ πὺ τὰ χέρια μου τὸ γγίζουν. Τὸν ἑαυτὸ μου ὅμως: ἔχω μιὰν ὀδύνη ἀνάμνησι, σὰν πειθαμένον. Μιὰ μεγάλη σιὰ ἔχει σκεπασμένα τὴν εἰκόνα τὴ δική μου· κ' ἔσβυσε μὲ τὸν καιρό, ὅπως σβύνουν μέσα μας τὰ πρόσωπα ἐκείνων πὺ φεύγουν ἀπ' τὴ ζωὴ. 'Η ὄψη μου δὲν ὑπάρχει πειὰ γὰ μένα, ἀπαράλλαχτα ὅπως ἡ μορφή τῶν ἀγαπημένων πὺ ἔχω χάσει... Μάταια, κάθε μου προσπίθεται. Καὶ κάθε φορὰ πὺ κατορθόνω νὰ φέρω μπροστὰ μου μιὰ μορφή, τὸ ξέρω πὺς δὲν εἶναι ἡ δική μου. 'Αχ, τί ἄδικο! 'Εσένα, βίβω, πόσες φορὲς σὲ παρακίλεσα καὶ μ' ἔφερες μπροστὰ στὸν καθρέφτη! Καὶ ἀπόμενα ἐκεῖ ἀκουμπώντας τὸ μέτωπο πάνω στὸ κρύσταλλο, μὲ μιὰ τρελὴ ἀπαντοχή... Πόσες φορὲς πάλι χῶνω τὸ πρόσωπό μου μέσα στὰ χέρια μου, νὰ νοιώσω ἀποτυπωμένη πάνω τοὺς τὴ μορφή μου. Καὶ πόσες φορὲς θάρρεψα ἔτσι πὺς ἔχω τὸν ἑαυτὸ μου τὸν ἀληθινὸ, ὅπως ἀποτυπώνεται πάνω στὸ γύψο ἡ μορφή τῶν πεθαμένων. [Κατεβάζει σιγὰ τὰ χέρια καὶ τ' ἀπλῶνει ἐμπρός της ὅπως κρατοῦσε τὸ πρόσωπό της, χωρὶς νὰ τ' ἀνοίξει]. Βλέπεις πόσο σκληρὸς εἶναι ὁ πόνος μου;

ΔΕΥΚΗ — Τί ἔμορφη πὺ εἶσθε, 'Αννα!

ANNA — Τὴ νύχτα, χθὲς, εἶδα ἕνα ὄνειρο πα-

ράξενο. 'Ενοιωσα ὅλα μου τὰ μέλη μονομιᾶς γερασμένα ὅλο τὸ σῶμα μου σκαμμένο μὲ ρυτίδες· ἔνοιωθα τὰ μαλλιά μου νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸ κεφάλι μου πάνω στὰ γόνατά μου, καὶ μπερδεύονταν μέσα τοὺς τὰ δάχτυλά μου σὰν σὲ λυμένες θειλές· τὰ γούλια μου ἦταν ἀδειανὰ καὶ κολλοῦσαν ἀπάνω τοὺς μαλλιακὰ τὰ χεῖλη. 'Όλα μου γινόνταν ἄμορφα, ἐλεεινά. Γινόμουν ἴδια μιὰ γρηὰ ζητιάνη πὺ μοῦ ἔχει μείνει σὶ μνήμη: μιὰν ἄτυχη ἀποβλακωμένη, πὺ τὴν ἔβλεπα κάθε ἡμέρα, τότε πὺ ἤμουν ἀκόμα στὸ σπῖτι τὸ πατρικὸ μας καὶ ζοῦσε ἡ μητέρα μου, — κάθε μέρα, στὰ κάγκελα τοῦ περιβολιοῦ... Τὴν θυμάσαι, βίβω; Σιμόνη τὴν ἔλεγα. Καὶ πάντα τὸ ἴδιο τραγοῦδι σιγοτραγουδοῦσε μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μὲ κινή νὰ χαμογελάσω... Τί ἀλλοιώτικο ὄνειρο. Καὶ ὅμως μοιάζει μ' ἕνα συναίσθημα πὺ ἔχω κάποτε, ὅταν ἀκούω τὴ ζωὴ νὰ τρέχει... Ναί, εἶναι φορὲς πὺ μὲς' σὶ σιγὴ καὶ τὸ σκοτάδι, ἀκούω τὴ ζωὴ νὰ τρέχει σὰν βροντὴ τρομαχτική, καὶ τότε θέλω νὰ πεθάνω, νὰ μὴν τὴν ἀκούω πειά. 'Α, δὲν μπορείς νὰ καταλάβεις.

ΔΕΥΚΗ — Καταλαβαίνω, 'Αννα. Κ' ἔμένα, στοῦ ήλιου τὸ φῶς, οἱ ὥρες πὺ περνοῦν, μοῦ γένουν κάποτε ἀρόρητη ἀγωνία. Κάτι λὲς νὰ περιμένωμε, πὺ ποτὲ δὲν ἔρχεται. Τίποτε δὲν ἔρχεται, πολὺν καιρὸ τώρα.

ANNA — Ποιὸς ξέρει! [Διακοπή]. Δὲν αἰσθάνομαι πειὰ τὸν ήλιο.

ΔΕΥΚΗ, γυρίζει πρὸς τὴν ταρτάτσα καὶ κυττάζει τὸν οὐρανὸ — 'Ενα σύννεφο περνᾷ, ἑλαφρὸ. Εἶναι χρῶσ καὶ μοιάζει σὰν φτερούγα πουλιοῦ. Κάθε μέρα τρέχουν σύννεφα στὸν γαλάζιο οὐρανὸ. 'Ανεβαίνουν ἀπὸ κει κάτω, ἀπὸ τὸν 'Αργολικὸ κόλπο, καὶ πηγαίνουν πρὸς τὴν Κόρινθο. Τὰ βλέπω πὺ σχηματίζονται καὶ χάνονται ὕστερα. Μερικὰ εἶναι θαυμάσια. Κάποτε μένουν πολὺ σὶν ὀρίζοντα, καὶ τὸ βράδυ ἀνάβουν σὰν φωτιές. Μὰ ποτὲ, οὔτε στάλα δὲν ρίχνουν. 'Όλος ὁ κάμπος διηῶ. Χθὲς ἔγινε λιτανεία. Ξεκίνησαν ἀπὸ τὸ Χαρβιάτι γὰ τὸν Προφήτ' 'Ηλία νὰ κάνουν δέησι νὰ βρέξει. Παντοῦ στέγνα, καὶ ὁ ἀνεμος σηκώνει ψηλὰ τὴ σκόνη τῶν τύμβων.

ANNA — Δὲν ἀγαπᾷς τὸν τόπον αὐτόν, Λευκή;

ΔΕΥΚΗ — Εἶναι παραπολὺ μελαγχολικός. Εἶναι φορὲς πὺ σχεδὸν μὲ τρομάζει. Θυμοῦμαι, πρὸ δύο χρόνια, ἕνα φλογερὸ ἀπόγεμα τοῦ Αὐγούστου, ἐπὶ γαῖνα γὰ πρῶτη φορὰ σὶς Μυκήνες μὲ τὸν ἀδερφό μου. Πῶσω μας ὅλος ὁ κάμπος τοῦ 'Αργους ἦταν λίμνη ἀπὸ φωτιά. Πηγαίναμε πεζοί, ἀμίλητοι, χωρὶς ἀνάσα, πνιγμένοι ἀπὸ τὴ ζέστη, ἀποτυφλωμένοι. Πὺ καὶ πὺ ἕνας στρό-

βίλος σηκονότανε σιωπηλὰ σὶν ἄκρη τοῦ μονοπατιοῦ, σὰν κολόνα ἀπὸ σκόνη καὶ ἀπὸ ξερὰ χόρτα. Καὶ μᾶς ἀκολουθοῦσε ἀθόρυβα, σὰν φάντασμα. Τὸ ἔβλεπα νὰ μᾶς φθάνη, καὶ ἄθελα χινότανε ὁ φόβος μέσα μου, ὅσων τὰ σχήματα αὐτὰ, γεμάτα μυστήριο, νὰ ξανάφεραν πίσω τὸν τρόμο πὺ εἶχα νοιώσει ἀπὸ τὰ περασμένα ἐκεῖνα ἐγκλήματα. 'Ο Λεονάρδος βρῆκε ἔξαφνα στὸ γύρο ἐνὸς λάκκου τὸ πετρεῖν ἐνὸς φειδιοῦ καὶ μοῦ λέει γελῶντας: «'Ηταν μέσ' σὶν καρδιά τὴς Κλυταιμνήστρας». Καὶ τὸ τύλιξε σὰν κορδέλα γύρω στὸ καπέλο μου. 'Ο ἀνεμος κοινοῦσε μπρὸς στὰ μάτια μου τὴ γυαλιστερὴ οὐρίτσα μ' ἑλαφρὸ θόρυβο σὰν ἀπὸ ξερὰ φύλλα. Δίηφα φροβερὴ μοῦκαιγε τὸν λαιμό. Ζητήσαμε τὴν πηγὴ Περσεία κάτω ἀπ' τὴν 'Ακρόπολι. Τόση ἦταν ἡ κούρασή μου, πὺ μόλις ἔβαλα τὰ χέρια στὸ νερὸ τὴς τὸ παγωμένο, λιγοθύμισα. Σὰν ἦρθα στὸν ἑαυτὸ μου, νόμιζα πὺς βροῖσκομαι σὲ τόπο φανταστικὸ, μακρὺ ἀπ' τὸν κόσμον, σὰν ὕστερα ἀπ' τὴ ζωὴ. 'Αγρία βούιζε ὁ ἀνεμος, καὶ οἱ στρόβιλοι τὴς σκόνης κυνηγιόντανε ψηλὰ καὶ χανόντανε στὸν ήλιο, λὲς καὶ τὴν κατὰπινε. Βαθειὰ θλίψη κατέβηκε σὶν ψυχὴ μου, πὺ ποτὲ μου δὲν ἔνοιωσα παρόμοια, οὔτε τὴ λησμονῶ. Θάρρεψα πὺς βροῖσκόμουν σὶν ἑξορία γὰ πάντα, καὶ καθεὶ πῆρε ὄψι πένθιμη καὶ μοῦ γέννοῦσε κάποιο συναίσθημα ἀνησιγίας... Ποτὲ δὲν ἔρχω τὴ στιγμή ἐκείνη! 'Όμως ὁ Λεονάρδος μοῦ ἔδινε θάρρος, γεμάτος ἐλπίδες. 'Ηταν βέβαιος πὺς θ' ἀνέυρη ἀνέγγιχτους τοὺς 'Ατρείδας μέσα σὶν τὰ φῶς των. Γελῶντας μοῦ ἔλεγε: «Μοῦ φαίνεται πὺς βλέπω τὴν 'Ιριγένεια, τὴ στιγμή πὺ θὰ τὴν πάρουν νὰ τὴν θυσιάσουν». Καὶ ὅμως οὔτε ἡ χαρὰ του, οὔτε ἡ πεποίθησίς του μοῦ ἔδιναν δύναμι... Τὸ βλέπετε, 'Αννα: κάθε ἡμέρα φέρνει καὶ μιὰ ἀπογοήτεσι. 'Η γῆς αὐτὴ, ἡ καταραμένη, πὺ ἀδιάκοπα τὴν σκιάει, μόνο πνιγετοὺς τοῦ ἔδωσε, πὺ τὸν λιώνουν. 'Αν ἡμπορούσατε, 'Αννα, νὰ τὸν ἰδῆτε, θὰ τὸν φοβόσαστε...

ANNA — 'Αλήθεια. Εἶναι φορὲς πὺ ἡ φωνὴ του ἀκούεται σβυσμένη. Χθὲς, ἀγγίζοντας τὸ ἄσφαρο χέρι του, τὸ ἔνοιωσα νὰ καίη καὶ σκέφθηκα πὺς θὰ εἶναι ἄρρωστος. 'Ηταν στὸ πλάι μου ὅταν μπῆκε καὶ τινάχτηκε σὰν ἄνθρωπος πὺ τρώαζε. 'Όσον ἤσων ἐκεῖ, τὸν ἔνοιωθα κάποτε νὰ τρέμη, σὰν νὰ τὸν πονοῦσαν τὰ λόγια σου. Εἶναι παρὰ ξενὸ τὸ πὺς μπορῶ νὰ διακρίνω αὐτὰ τὰ πράγματα. 'Η ψυχὴ μου, στερημένη τὰ μάτια, βλέπει καλύτερα. 'Ακουσα τὰ δυστυχισμένα του νεῖρα νὰ τρέμουν, νὰ ὑπαφέρουν τόσο σκληρά! 'Ηθελα νὰ σοῦ μιλήσω γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, Λευκή.

ΔΕΥΚΗ, μὲ κατάδηλη ἀνησυχία — Λέτε νὰ εἶναι ἀληθινὰ ἄρρωστος ὁ ἀδελφός μου;

ANNA — 'Ισως νὰ εἶναι κοιρασμένος μονάχα. Καταπονεμένος. 'Η σκέψις εἶναι γι' αὐτὸν μαρτύριο. 'Ισως νὰ μὴν κοιμάται. Ξέρεις ἂν κοιμάται;

ΔΕΥΚΗ — Δὲν ἤξερω. Τώρα τελευταῖα δὲν πλαιάζει ὅπως πρὶν στὸ διπλανὸ μου δωμάτιο. 'Απὸ τὴν ἡρεμὴ ἀναπνοὴ του ἤξερα τότε πόσο βαθὺς ἦταν ὁ ὕπνος του. Τώρα πειά, εἶναι πολὺ μακρὰ μου.

ANNA — 'Ισως νὰ ἔχη χάσει τὸν ὕπνο του.

ΔΕΥΚΗ — 'Ισως. Τὰ βλέφαρά του εἶναι ἐρεθισμένα καὶ κόκκινα. Μὰ καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ, ἀδιάκοπα μέσα σὶν σκόνη! Πάντα ἐκεῖ μέσ' στὰ ἐρείπια, νὰ ξεθάφτη τὰ λείψανα, νὰ ἀνασαίνει τὴν ἀπόπνοια τῶν τάφων 'Α, τί τρομερὴ θέλησι! Εἶμαι βεβαία πὺς δὲν θὰ σταματήσῃ πρὶν μάθῃ ἀπὸ τὸ γῆ τὸ μυστικὸ πὺ ζητεῖ.

ANNA — Καὶ αὐτὸς, μοῦ φαίνεται, κρύβει κάποιο μυστικὸ.

ΔΕΥΚΗ — Τί μυστικὸ;

ANNA — Δὲν ἤξερω. [Διακοπή].

ΔΕΥΚΗ — Τώρα τελευταῖα εἶναι ἀλλοιώτικος, πολὺ ἀλλοιώτικος. Μιὰ φορὰ ἦταν τόσο γλυκὺς μαζί μου! Γι' αὐτὸν ἤμουν τὸ πᾶν: ἡ μόνη του συντροφισσα. Πόσες φορὲς τὸν εἶδα καταπονεμένο, μὰ ὄχι καθὼς τώρα. Σὰν παιδί μοῦ ἀνοίγε τὴν ψυχὴ του. Τώρα πειά, ὄχι. 'Όταν τὸν πλησιάζω, λὲς καὶ κλειδώνει τὴ σκέψι του. 'Αλλὴ φορὰ, ὅταν ἡ πολλὴ συλλαγὴ τὸν ἐκούραζε, ἤθελε ν' ἀκοιμπῶ τὰ χέρια μου στὸ μέτωπό του γὰ νὰ πρᾶνω τὸν πόνο του καὶ μοῦ χροστοῦσε χάρι γι' αὐτό, σὰν νὰ τοῦ ἔχυνα βάλσαμο. Τώρα πειά, ὄχι. Θαρρεῖς πὺς μὲ φεύγει. Εἶπατε, 'Αννα, πὺς τὰ λόγια μου χθὲς τὸν πονοῦσαν...

ANNA, μὲ τόνον διαπεραστικὸ — 'Ισως νὰ νοιώθῃ μέσα σου κάτι, διαφορετικὸ ἀπὸ πρὶν, Λευκή.

ΔΕΥΚΗ, ταραγμένη — Μέσα μου;

ANNA — 'Ισως νὰ μαντεῖ τὴν αἰτία τὴς μελαγχολίας σου καὶ νὰ ληπάται.

ΔΕΥΚΗ — Τὴν αἰτία τὴς μελαγχολίας μου;

ANNA, θέλοντας ν' ἀποκρύψῃ τὸν ἐρευνητικὸ τρόπο τὴς — Δὲν ἀγαπᾷς τὸν τόπον αὐτόν, καὶ θέλεις νὰ φύγεις;

ΔΕΥΚΗ — 'Ακούω — καὶ τώρα καὶ πάντα — τὸ θέλημά του.

ANNA — Νὰ ξαναβγαίνει ὁ ήλιος. 'Επέρασε τὸ σύννεφο. Τί ζεστὸς πὺ εἶναι! Καίει σχεδόν. Δόσε μου τὸ χέρι σου, παρακαλῶ, Λευκή. Βοήθησέ με νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ κατέβω. [Ἡ Λευκὴ τὴς δίνει τὸ χέρι, τὴν βοηθεῖ νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ κατέβῃ καὶ τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι. Ἡ 'Αννα κρατώντας

ἀκόμα τὸ χέρι τῆς Λευκῆς μέσα στὸ δικό της καὶ θέλοντας ν' ἀκουμπήσει ἐπάνω της ὡσάν γιὰ ν' ἀκούσῃ τοὺς παλμούς της, τὴν ρωτᾷ ξαφνικά: Εἶδες, σήμερα τὸ πρωτὶ, τὸν ἄνδρα μου, πρὶν φύγῃ;

ΛΕΥΚΗ, μὲ κάποιο δισταγμὸ — Ναί, τὸν εἶδα, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφὸ μου.

ANNA — Ξέρεις ποῦ πῆγε;

ΛΕΥΚΗ — Καβαλίεισε τὸ ἄλογό του καὶ πῆρε τὸ μεγάλο δρόμο τοῦ Ἀργους, μονάχος.

ANNA — Τώρα τελευταία δὲν ἐργάζεται πειὰ μὲ ἀγάπη. Φεύγει γιὰ ὧρες ὁλόκληρες καὶ στὴν ἐπιστροφὴ του λέξι δὲν μιλεῖ. Θυμᾶσαι τίς πρώτες βδομάδες τοῦ ἐρχομοῦ μας; Θυμᾶσαι τὸν ζῆλο του; Κ' ἐκεῖνος, ὅπως ὁ Λεονάρδος, εἶχε ν' ἀποκαλύψῃ ἀτέλειωτους θησαυρούς, μέσ' ἀπ' τὴν ψυχὴ του ὅμως. Θαρρεῖς πὼς αὐτὴ ἐδῶ ἢ γῆ, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην, κεντᾷ τὴ σκέψι. Ἡ ποιήσις πλημμυροῦσε μέσα του καὶ ξεχειλίζε σὲ κάθε του λέξι. Θυμᾶσαι; Τώρα ὅμως εἶναι ἀμίλητος καὶ σκεπτικός.

ΛΕΥΚΗ, μὲ κάποια τρεμούλα — Ἴσως νὰ καταιγίνεται σὲ κανένα μεγάλο ἔργο. Ἴσως νὰ αἰσθάνεται τὸ βάρος κάποιας μεγάλης ιδέας, ἀδριστης ἀκόμα. Ἴσως νὰ παρουσιάσῃ τίποτε πού νὰ τὸν θανατώσωμε.

ANNA — Μὲ σένα, Λευκή, μιλεῖ πρόθυμα. Δὲν σοῦ εἶπε ποτὲ τίποτε;

ΛΕΥΚΗ, πάντα μὲ κάποια ἀλλοίωσις τῆς φωνῆς — Τί νὰ μοῦ εἴπῃ πού νὰ μὴν τὸ ἔξῃ εἴπῃ πρῶτα σὲ σὰς, ἀγαπητὴ μου Ἄννα; Εἶσθε τόσο κοντὰ, τόσο κοντὰ στὴν ψυχὴ του!

ANNA — Εἶμαι κοντὰ στὴν ψυχὴ του σὰν ζητιάννα στὴν πόρτα ἐνὸς σπιτιοῦ. Καὶ ἴσως δὲν ἔχει πειὰ τίποτε νὰ μοῦ δώσῃ.

ΛΕΥΚΗ, μὲ γλυκύτητα — Γιατί νὰ λέτε αὐτὰ τὰ πράγματα; Βλέπω τὰ μάτια του ὅταν γυρίζει νὰ σὰς κυττάξῃ. Ἡ ματιὰ του πάντα μιλεῖ πὼς τίποτε πὶδ ἀγαπητό, τίποτε πὶδ ἔμορφο δὲν εἶναι γι' αὐτόν... Τί ἔμορφο πού εἶστε, Ἄννα!

ANNA — Σὰν νὰ θέλῃς νὰ μὲ παρηγορήσῃς γιὰ κάτι πού δὲν ἔχω πειὰ...

ΛΕΥΚΗ — Γιατί μιλάτε ἔτσι;

ANNA, ἀκροαζομένη — Ἀκουσες; Γυρίζει ὁ Ἀλέξανδρος. Πήγαινε, βάβω, στὴν ταρράτσα νὰ ἰδῇς ἂν ἔρχεται.

Ἡ τροφὸς, πού ὅλον αὐτόν τὸν καιρὸ εἶναι καθισμένη στὰ σκαλοπάτια ἀπαθῆς, σηκώνεται καὶ πηγαίνει στὴν ταρράτσα.

ΤΡΟΦΟΣ — Κανένας δὲν φαίνεται στὸ δρόμο.

ANNA — Μοῦ φρίνηκε πὼς ἀκουσα τὴν περπατησιὰ τοῦ ἀλόγου. Νὰ εἶναι μακριὰ ἀκόμα; Εἶναι ὅρῳ πειὰ.

ΛΕΥΚΗ — Ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς κάμαράς

μου φαίνεται ὅλος ὁ δρόμος ἕως τὸ Ἀργος. Πάω νὰ ἰδῶ ἂν ἔρχεται. [Βγαίνει ἀπὸ τὴ δεύτερη θύρα, δεξιὰ].

Σ Κ Η Ν Η Β'

Ἡ ΤΡΟΦΟΣ πλησιάζει τὴν ANNA, πού κρύβει τὸ πρόσωπό της μέσα στὰ χέρια της.

ANNA — Βάβω, θέλω νὰ κλάψω.

ΤΡΟΦΟΣ, τῆς πιάνει τὰ χέρια καὶ τὰ φιλεῖ — Τί βαραίνει τὴν καρδιά τῆς ἀγαπημένης μου κόρης;

ANNA — Δὲν ἤξερω: κάτι πού μὲ σφίγγει σὰν θειλιά. Ἐπειτα... ἕνας ἀδριστητος φόβος...

ΤΡΟΦΟΣ — Φοβάσαι;

ANNA — Δὲν ἤξερω... Θέλω νὰ καθήσω. Μείνε κοντὰ μου. [Κάθεται. Ἡ τροφὸς στὰ πόδια της γονατιστή. Ἐξαφνὰ ἡ Ἄννα σκύβει τὸ κεφάλι της πρὸς τὴν τροφόν. Κύτταξε, βάβω, ἂν ἔχω ἄσπρες τρίχες. Βέβαια θὰ ἔχω. Κύτταξε καλὰ, βάβω: ἐδῶ, στοὺς κροτάφους κ' ἐδῶ, στὸ λαιμό. Βρῆκες καθόλου; Μιά; πολλές;

ΤΡΟΦΟΣ, ψάχνει στὰ μαλλιά τῆς Ἄννας — Οὔτε μία.

ANNA — Ἀλήθεια, καμιά; Ἀλήθεια μοῦ λές;

ΤΡΟΦΟΣ — Οὔτε μία.

ANNA — Εἶμαι ἀκόμα νέα; Πές μου, φαίνομαι ἀκόμα νέα; Πές μου τὴν ἀλήθεια.

ΤΡΟΦΟΣ — Εἶσαι ἀκόμα πολὺ νέα.

ANNA — Τὴν ἀλήθεια νὰ μοῦ πῆς!

ΤΡΟΦΟΣ — Γιατί νὰ σοῦ πῶ ψέμα; Εἶσαι ἄσπρη σὰν ἐτοῦτα τ' ἀγάλματα. Τόσο ἄσπρη δὲν εἶναι ἄλλη γυναῖκα...

ANNA — Ναί! Τὸ ἴδιο μοῦ εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πρώτη φορὰ πού μοῦ μίλησε, χρόνια τώρα. Καὶ γι' αὐτό, ὅπως τὰ ἀγάλματα, χροῖα ἔχω κ' ἐγώ... Τί ἔλεγε προτιότερα ἢ Λευκὴ γιὰ τὰ μάτια μου; Κύτταξε τὰ μάτια μου, βάβω. Δὲν εἶναι σὰν δύο πέτρες θολές;

ΤΡΟΦΟΣ — Εἶναι καθάρια σὰν κρύσταλλα.

ANNA — Εἶναι πεθαμένα, βάβω. Δὲν ἔχουν φῶς. Δὲν σοῦ δίνουν κάποια ἀνατριχίλα σὰν τὰ κυττάξεις; Δὲν σὲ φοβίζουν; Πές μου τὴν ἀλήθεια.

ΤΡΟΦΟΣ — Ὡ, μὴν τὸ λές. Εἶναι ζωντανά, εἶναι ζωντανὰ ἀκόμα. Μιὰν ἡμέρα, ἔτσι, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, θὰ ξαναβρῶν τὸ φῶς πού ἔχασαν.

ANNA — Ποτέ, ποτέ πειὰ!

ΤΡΟΦΟΣ — Μιὰν ἡμέρα, ξαφνικά, αὔριο, ποιὸς ξέρει...

ANNA — Ποτέ, ποτέ πειὰ!

ΤΡΟΦΟΣ — Ποιὸς γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ; Γιατί νὰ σοῦ χαρίσῃ ὁ Θεὸς τόσο ἔμορφα μάτια, ἂν ἦταν νὰ μὴ τοὺς ξαναδώσῃ τὸ φῶς τους;

ANNA — Ποτέ πειὰ!

ΤΡΟΦΟΣ — Ἄν ἀληθινὰ κάθε ἐλπίδα ἦταν χαμένη, γιατί τότε κάθε πρωτὶ νὰ χτυπᾷ ἢ καρ-

διά μου, ὅταν μὲ καλεῖς; Γιατί κάθε πρωτὶ, σὰν ἀνοίγω τὰ παράθυρα τῆς κάμαράς σου γιὰ νὰ μπῇ τὸ φῶς, νὰ σὲ κυττάζω μὲ τὴν ἴδια πάντα ἐλπίδα;

ANNA, μὲ βαθειὰ ἀνατριχίλα — Νὰ δώσῃ ὁ Θεός!

ΤΡΟΦΟΣ — Καὶ σύ, δὲν ὀνειρεύεσαι κάθε νύχτα πὼς ξαναεἶδες τὸ φῶς σου;

ANNA — Ὡ! τὰ ὄνειρα!

ΤΡΟΦΟΣ — Νὰ πιστεύῃς στὰ ὄνειρα, νὰ πιστεύῃς στὰ ὄνειρα.

ANNA — Νά, ἢ Λευκή. Πήγαινε, πήγαινε, βάβω.

Ἡ τροφὸς τῆς φιλεῖ τὰ χέρια, σηκώνεται καὶ φεύγει ἀπὸ τὴν δεύτερη θύρα ἀριστερά, προφέροντας σιωπηλὰ μιὰ προσευχή.

Σ Κ Η Ν Η Γ'

Ἐπιστρέφει ἡ ΛΕΥΚΗ

ANNA — Ἐρχεται ὁ Ἀλέξανδρος;

ΛΕΥΚΗ — Κανένας δὲν εἶναι στὸ δρόμο τοῦ Ἀργους. Μακριὰ φαίνεται κονιορτός, μὰ ἦταν ἕνα κοπάδι ἀπὸ γίδες. Ἴσως στὴν ἐπιστροφὴ νὰ πῆρε τὸν κάμπο. Ἴσως νὰ σταμάτησε στὴν πηγὴ Περσεΐα. [Ἀνεβαίνει τὰ σκαλοπάτια καὶ κυττάζει ἀνάμεσα στὶς δύο κολόνες, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἡλίου]. Στὴν ἀγορὰ δουλεύουν ὁλοένα. Χθὲς βρῆκαν πέντε ἐπιτύμβιες στήλες... Σύννεφο ἢ σκόνη σηκώνεται ἀπὸ τὸ τεῖχος. Μιὰ σκόνη κοκκινωπή: φαίνεται ν' ἀνάβῃ, στὸν ἥλιο. Ἀ, ἢ σκόνη αὐτὴ, πρέπει πὼς περνᾷ σὰν φαρμάκι μέσα στὸ αἷμα... Βέβαια, ἐκεῖ θὰ εἶναι ὁ Λεονάρδος, σκυμμένος πάνω στὸ χῶμα, ψάχνοντας μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια. Φοβάται μὴ τυχὸν καὶ ἡ σκάπνη χτυπήσῃ πάνω στὰ λεπτὰ εὐρήματα καὶ τὰ κομματιάσῃ. [Γυρίζει πρὸς τὴν τυφλὴ]. Νὰ βλέπατε τί ἀπαλὰ πού καθαρίζει καθεὶ ἀπὸ τὸ χῶμα πού εἶναι γύρω κολλημένο. Λές καὶ ξεφλουδίζει κανένα σπάνιο καρπὸ καὶ φοβάται μὴ χαθῇ καὶ μιὰ στάλα ἀπ' τὸ χυμὸ του. [Διακοπὴ. Κατεβαίνει πρὸς τὴν τυφλὴ μὲ ξαφνικὴ θλίψη]. Ἄννα, ἠθέλατε νὰ ἔχετε ἕνα πορτοκάλι ἀπὸ κεῖνα τὰ ἀρωματικά; ἠθέλατε, αὐτὴ τὴ στιγμή, νὰ ἦσθε μέσα σ' ἕνα περιβόλι τῆς Σικελίας;

ANNA, κάνει μιὰ κίνησι, σὰν νὰ θέλῃ νὰ σύρῃ κοντὰ της τὴν κόρη — Τί ἀλλοιώτικη πού ἀνέβηκε ἡ φωνὴ στὰ χεῖλη σου, Λευκή! Σὰν φωνὴ καινούρια, σὰν φωνὴ πού ἦτον ναρκωμένη καὶ ξύπνησε ξαφνικά...

ΛΕΥΚΗ — Σὰς φαίνεται παράξενη ἡ ἐπιθυμία μου; Δὲν ἠθέλατε νάχετε στὰ γόνατά σας ἕνα πανεράκι μὲ καρπούς; Ἀ, ἐγώ, μὲ τί χαρὰ θὰ ἔτρωγα. Στὶς Συρακοῦσες, πηγαίναμε μέσα σὲ δάση ἀπὸ πορτοκαλιές καὶ ἀνάμεσ' ἀπὸ τοὺς κορμούς ἐβλέπαμε τὴ θάλασσα πού λαμποκο-

ποῦσε. Τὰ δέντρα εἶχαν στοὺς κλώνους των τοὺς παλιούς καρπούς καὶ τὰ ἄνθια τὰ νέα. Ἐπεφταν τὰ πέταλά των στὰ μαλλιά μας σὰν μυρωμένο χιόνι. Καὶ δαγκάναμε τὸν εὐχυμο καρπὸ ὅπως δαγκάνομε τὸ ψωμί.

ANNA, ἀπλώνει τὸ χέρι της γιὰ νὰ τὴν σύρῃ κοντὰ της, μὰ ἐκεῖνη στέκεται ἀκόμα μακριὰ — Ἐκεῖ θὰ ἠθελες νὰ ζήσης. Ἐκεῖ, ἐκεῖ εἶναι ἡ χαρά! Ὅλο τὸ εἶναι σου τὴ χαρὰ ἀποζητᾷ, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ χαρὰ. Ὅπως ἀπὸ τὴν ἐστία ἢ ζεστασιά, ἔτσι χύνεται γύρω σου ὁ πόθος τῆς ζωῆς. Ἐλα, νὰ μοῦ ζεστάνῃς τὰ καυμένα τὰ χέρια μου. [Ἡ Λευκὴ πλησιάζει καὶ κάθεται στὰ πόδια της σ' ἕνα σκαμνί. Τὴ στιγμὴ πού ἡ Ἄννα τῆς ἐγγίζει τὰ μάγουλα, εἶναι φανερὴ ἡ ἀνατριχίλα πού τῆς προξενεῖ].

ΛΕΥΚΗ — Γιατί νὰ εἶναι τόσο κρύα τὰ χέρια σας;

ANNA — Σ' ὅλο σου τὸ πρόσωπο νοιώθω δυνατὰ νὰ χτυπᾷ τὸ αἷμα σου.

ΛΕΥΚΗ — Εἶμαι ἀπ' τὸν ἥλιο ἀναμμένη. Καθόμουν στὸν ἥλιο κυττάζοντας ἀπ' τὸ παράθυρό μου. Ἡ πέτρα πού ἀκουμποῦσα, ἔκαιε. Κ' ἐδῶ τώρα χύθηκε ὁ ἥλιος σ' ὅλη τὴν κάμαρα καὶ φτάνει ὡς τὰ πόδια τοῦ Ἐρμοῦ. Εἶμαστε καθισμένες στὴν ὄχθη ποταμοῦ ἀπὸ χρυσάφι. Ἄννα, σκύψτε λίγο.

ANNA, τὴν ἐγγίζει μόλις στὸ πρόσωπο, στὰ μαλλιά. — Πὼς ἀγαπᾷς τὸν ἥλιο! Πὼς ἀγαπᾷς τὴ ζωὴ! Ἀκουσα μιὰ μέρα τὸν Ἀλέξανδρο νὰ σοῦ λῇ πὼς μοιάζεις τῆς Νίκης πού λύνει τὸ σανδάλι της. Θυμοῦμαι... στὰς Ἀθῆνας... πάνω στὸ μάρμαρο, τὸ ἀπαλὸ σὰν ἔλεφαντόδοντο, μιὰ μορφὴ λεπτὴ καὶ ὀρθρινὴ πού σοῦ δίνει τὸν πόθο νὰ πετάξῃς, σ' ἕνα ἄεριο, ἀτέλειωτο ταξίδι... Θυμοῦμαι ζωγραφισμένο τὸ μικρὸ της κεφάλι πάνω στὴν καμτὴ τῆς φτερούγας τῆς ἀκίνητης. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλεγε πὼς σὲ κάθε πτυχὴ τοῦ χιτῶνος βλέπεις χυμένη τὴν ἀνυπομονησίαν γιὰ νὰ πετάξῃ καὶ πὼς καμιά ἄλλη εἰκόνα δὲν ἀποδίδει ζωηρότερα τὸ χάρισμα τῆς γρηγοροσύνης τῆς θεᾶς... Ἐξήσαμε γιὰ λίγο καιρὸ μὲ τὴ νεανικὴ τῆς χάρι, πού γοητεύει. Κάθε μέρα ἀνεβαίναμε στὴν Ἀκρόπολιν νὰ τὴν ξαναἰδοῦμε... Εἶναι ἀλήθεια πὼς τῆς μοιάζεις, Λευκή;

ΛΕΥΚΗ, ταραγμένη ἀπ' τοὺς παράξενους τρόπους τῆς τυφλῆς πού ὁλοένα τὴν ἐγγίζει — Εἶμαι ἄπτερος ἐγώ. Ἀδίκῃ μὲ ψάχνετε.

ANNA — Ποιὸς ξέρει; Ποιὸς ξέρει; Τὰ φτερά πού δὲν φαίνονται, πετοῦν ὑψηλότερα. Κάθε κόρη εἶναι καὶ μιὰ ἀγγελιαφόρος. [Διακοπὴ. Ἐξακολουθεῖ νὰ ψάχνῃ τὴ Λευκὴ. Ἡ Λευκὴ κάνει ἀκούσιο κίνημα σὰ νὰ θέλῃ νὰ τραβηχθῇ]. Δὲ θέλεις νὰ σ' ἐγγίξω, Λευκή; Αἰσθάνομαι πὼς εἶσαι ὠραία καὶ θέλω νὰ φαντασθῶ τὴν ἔμορφα

σου. Τὰ χέρια μου, σὲ κάνουν νὰ φεύγης;
 ΛΕΥΚΗ — "Ὁχι, ὄχι, Ἄννα! [Πιάνει τὰ χέρια
 της καὶ τὰ φιλεῖ]. Μὰ δὲν ἤμπορῶ νὰ σὰς πῶ τί
 αἰσθάνομαι. Μοῦ φαίνεται πὼς τὰ δάχτυλά σας
 μποροῦν νὰ ἰδοῦν... Δὲν ἤξερω: λὲς καὶ εἶναι
 μάτια πού ἐπιμένουν καὶ θέλουν νὰ ἰδοῦν...
 Τὰ δάχτυλά σας εἶναι σὰν βλέφαρα· τὰ νοιώθω
 ... θαρρῶ πὼς ἡ ψυχὴ σας δλόκληρη κατε-
 βαίνει στὶς ἄκρες τῶν χειρῶν σας καὶ χάνουν,
 ἔτσι, τὴν φύσιν τὴν ἀνθρώπινη. Οἱ φλέβες σας
 ἔχουν ἓνα χρῶμα ἀλλοιώτικο... [Ἀκουμπᾷ τὰ
 χεῖλη της στὴν παλάμη τοῦ ἀριστεροῦ της χειροῦ,
 τρέμουσα]. Δὲν νοιώθετε τὰ χεῖλη μου πάνω στὴν
 ψυχὴ σας;

ΑΝΝΑ — Νοιώθω πὼς καίουν, Λευκή. Τὰ
 αἰσθάνομαι σὰν νὰ εἶχαν μέσα τους ὅλο τὸ βί-
 ρος καὶ τὸν πλοῦτο τῆς ζωῆς. Ἄ, τί πλᾶνα πού
 θὰ εἶναι τὰ χεῖλη σου. Στοιλισμένα μὲ κάθε ἐλ-
 πίδα καὶ μὲ κάθε γοητεία.

ΛΕΥΚΗ — Μὲ ταράζετε... Ἡ ζωὴ μου εἶναι
 κλεισμένη σ' ἓνα στενὸ κύκλο, ἴσως γιὰ πάντα.
 Τὴν ὥρα πού σὰς διάβαζα τὴν «Ἀντιγόνη»,
 ἦταν στιγμὲς πού θαρροῦσα πὼς διαβάζω τὴ
 δική μου τὴ μοῖρα. Σὰν ἐκείνη, ἔχω κ' ἐγὼ ἀφο-
 σιωθῇ στὸν ἀδελφό μου· εἶμαι κ' ἐγὼ δεμένη
 μ' ἓναν ὄρκο.

ΑΝΝΑ, μὲ τρυφερότητα πού εἶναι γεμάτη πάθος καὶ
 ἐμπνέει ἀνησυχίαν — Ἡ ζωὴ πού σὲ πλημινιρί-
 ζει δὲν εἶναι δίκαιο νὰ θυσιασθῇ. Ἔχεις ἀνάγκη
 νὰ ζήσης, νὰ χαρῇς, νὰ γεννῇς τοὺς καρπούς,
 νὰ ξεφυλλίσῃς τὰ λουλούδια, παιδί μου. Μοῦ
 φαίνεται πὼς νοιώθω μέσα σου μιὰ φωτιὰ νὰ
 καίεται. Ὅλο τὸ αἷμα σου χτυπᾷ στὸ πρόσωπό
 σου μ' ἓναν παρᾶξενο τρόπο. Ἡ καρδιά σου,
 ἡ καρδιά σου... [Ψάχνει νὰ βρῇ τὴ θέσιν τῆς καρ-
 διᾶς καὶ σκύβει ἐπάνω της ν' ἀκουασθῇ. Μὲ χαμηλό-
 τερη φωνή, μὲ μυστήριον σχεδὸν καὶ μὲ τρόμο, προσφέ-
 ρει τὰ λόγια αὐτά:] Εἶναι φοβερή, ἡ καρδιά σου!
 Σὰν νὰ θέλῃ δικό της ὅλο τὸν κόσμον! Εἶναι
 τρελλὴ ἀπὸ τὸν πόθο...

ΛΕΥΚΗ — "ὦ, Ἄννα... [Τρέμει καὶ μαζεύεται
 στὰ χέρια τῆς τυφλῆς σὰν σὲ μαρτύριον πού τὴν ἐκνευ-
 ρίζει καὶ τὴν καταπονεῖ].

ΑΝΝΑ — Μὴν τρέμης! Εἶμαι γιὰ σένα σὰν
 ἀδελφὴ πεθαμένη, πού ξαναγυρίζει στὴ ζωὴ.
 Ἦταν καιρὸς πού χτυποῦσε ἡ καρδιά μου ὅπως
 τώρα ἡ δική σου, καὶ ὁ πόθος μου ὁ ἄπειρος
 πετοῦσε στὴν ἀστεῖρευτὴ ζωὴ. Ξέρω τί ὀνειρεύε-
 σαι, τί ὑποφέρεις καὶ τί περιμένεις... Ὑπάρχει ἡ
 εὐτυχία σ' αὐτὸν τὸν κόσμον. Σὲ κάθε ἀνθρώπου
 ζωὴ ἀπαντέχει ἡ ὥρα ἡ εὐτυχισμένη. Ἀκολουθεῖς
 ἀφοσιωμένα τὸν ἀδελφό σου στὰ ἐρείπια καὶ
 τοὺς τάφους. Μὰ θάρρη ἡ ὥρα ἡ εὐλογημένη.
 Μιὰ δύναμις μεγάλη βγαίνει ἔξαφνα, βαθεῖα
 μέσα ἀπὸ τὸ εἶναι σου καὶ δὲ θὰ μπορέσης

πειὰ νὰ τὴ νικήσης. Καὶ ἂν ἀκόμα κατόρθωνες
 νὰ τὴν πνίξης, χίλια καινούρια βλαστάρια θὰ
 φύτρωναν. Εἶναι τῆς μοῖρας νὰ ὑποκύνης...
 [Ἡ Λευκὴ κρύβει τὸ πρόσωπο στὰ γόνατα τῆς Ἄννας
 καὶ μένει ἔτσι σὲ μιὰ τρεμούλα]. Μὴν τρέμης. Εἶμαι
 γιὰ σένα σὰν ἀδελφὴ πεθαμένη, πού σὲ κυττά-
 ζει ἀπὸ τὴν ἄλλη ζωὴ. Ἴσως νὰ σοῦ φαίνωμαι
 σὰν σκιά: εἶναι πού βρίσκομαι σὲ κόσμον ἄλλο.
 Βλέπεις ἐνὶ ὅτι ἐγὼ δὲν βλέπω. Κ' ἐγὼ γνωρίζω
 ὅτι δὲν βλέπεις ἐσύ. Γι' αὐτὸ αἰσθάνεσαι πὼς
 σὲ χωρίζει ἀπὸ μένα ἄβυσσος· καὶ δὲν ἠμπορεῖς
 ν' ἀνοίξης τὴν ψυχὴ σου στὴν ψυχὴ τὴν ἰδική
 μου ὅπως ἀρίνεσαι ἀπάνω στὰ γόνατά μου.
 Ἀλήθεια; [Βάνει τὰ χέρια της ἀπάνω στοὺς κεφάλι
 τῆς κόρης πού εἶναι σκυμμένη καὶ τὴν χαϊδεύει· ἔπειτα
 χώνει τὰ χέρια της στὰ μαλλιά της]. Τί μαλλιά! Τί
 μαλλιά! Εἶναι ἀπαλὰ σὰν νερὸ γליαρὸ πού τρέ-
 χει. Τί μαλλιά! Θαῦμα εἶναι ἂν σοῦ τὰ ἔλυναι,
 θὰ σ' ἐσκέπαζαν ἕως τὰ πόδια. Νά, ἐλύθησαν.
 [Τὰ μαλλιά της χύνονται στοὺς ὤμους τῆς παρθένου
 καὶ στὸ φόρεμα τῆς τυφλῆς. Ἡ Ἄννα τὰ χαϊδεύει].
 Ἀληθινὸς χείμαρρος. Ὁλόκληρη σὲ σκεπάζουν.
 Φθάνουν ὡς τὴ γῆ. Μὲ σκεπάζουν κ' ἐμένα.
 Τί μαλλιά! Τί μαλλιά! Ἔχουν ἓνα ἄρωμα...
 χίλια ἀρώματα... Χείμαρρος γεμάτος λουλού-
 δια!... Ἄ, εἶσαι πανώρη κ' ἔχεις ὅλες τίς χάρες!
 [Φέρνει τὰ χέρια στὸ μέτωπο τὸ δικό της, στὰ μάγουλα,
 σπασμωδικά, μὲ ἀγωνία. Νοιώθει τὸν ἑαυτὸ της νὰ
 λυώνῃ. Ἡ φωνὴ της μισοσβύνεται]. Πὼς θὰ μπο-
 роῦσε νὰ σ' ἀπαρνηθῇ... ἐκεῖνος πού θὰ
 σ' ἀγαποῦσε; Πὼς θὰ μπορούσες νὰ ζήσης στὴ
 σκιά, ἐνὶ πού εἶσαι γεννημένη νὰ σκορπίσης τὴ
 χαρὰ; Βαθεῖα κοιμώτανε ἓνα μέρος τοῦ ἐγὼ
 σου, καὶ τώρα ξυπνᾷ. Τώρα γνωρίζεις τὸν ἑαυτὸ
 σου· ἀλήθεια; Ἐπρόσεξα κάποτε τὸ βάδισμά
 σου. Καὶ βαδίζεις σὰν νὰ ἀκολουθοῦσες μέσα σου
 μιὰ γνωστὴ μελωδία... Ἄ, Λευκή, ἂν ἤμπο-
 ροῦσαν τὰ χεῖλη μου νὰ σοῦ εἰποῦν τὴν εὐτυ-
 χία σου... [Ἡ Λευκὴ κλαίει θαρμένη μέσ' στὰ
 μαλλιά της]. Κλαῖς; [Θέλει νὰγγίση τὰ μάτια της γιὰ
 νὰ αἰσθανθῇ τὰ δάκρυα]. Κλαῖς; Τί κρῖμα! [Δια-
 κοπῇ. Ἡ Λευκὴ ἐξακολουθεῖ νὰ κλαίῃ στὴν ἴδια θέσιν.
 Ἡ Ἄννα ἀνήσυχη στρέφεται πρὸς τὴ θύρα. Μεγάλῃ
 ἀγωνίᾳ ζωγραφίζεται στὸ πρόσωπό της γιὰτὶ ἀκούει
 γρήγορα βήματα ν' ἀνεβαίνουν τὴ σκάλα]. Νά, ὁ
 Ἀλέξανδρος! [Ἡ Λευκὴ σηκώνεται ἔξαφνα ὀρθια
 μὲ τὸ πρόσωπο κυρμένον ἀπὸ τὰ μαλλιά της, τρομαγ-
 μένη].

ΣΚΗΝΗ Δ'

Μπαίνει ὁ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ἀπὸ τὴν πρώτη θύρα δεξιὰ
 καὶ κρατεῖ δεμένα ἄγρια λουλούδια, ἀναμμένους καὶ
 μὲ ἀναπνοὴ λίγο κουρασμένη. Βλέπει ἔτσι τὴ ΛΕΥΚΗ
 καὶ σταματᾷ. Ἡ ταραχὴ του εἶναι φανερὴ.

ΑΝΝΑ, ἡ φωνὴ της εἶναι πάλι ἡρεμὴ καὶ σιγανή —
 Ἀπὸ πού ἐρχεσαι, Ἀλέξανδρε; Σὲ περιμέναμε
 τόσην ὥρα. Ἡ Λευκὴ ἐκύτταζε ἀπὸ τὸ παρὰ-

Τὸ ὑπὸνῆμα
 ὑπὸ ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1908

θυρο στο δρόμο του Ἀργους νὰ διακρίνη τὸ ἄλογό σου, μὰ ἐσύ δὲν φαινόσουν. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἡ φωνὴ τοῦ καθάρια καὶ σταθερῆ με ἄλλους τονισμούς, ποὺ μαρτυροῦν αἰσθημα βαθύ — Ἐπέρασα τὸν κάμπο, ἔτσι, ἄσκοπα. Ὁ Ἰναχος χωρὶς στάλα νερό. Ὁλος ὁ κάμπος εἶναι στρωμένος ἀπὸ μικρὰ μισοπεθαμένα ἀγριολούλουδα. Καὶ τὸ τραγοῦδι τῶν κορυδαλῶν πᾶει ὡς τὸν οὐρανό. Ἀληθινὸ θαῦμα! Ποτὲ δὲν εἶχα ἀκούσει τέτοιο δυνατὸ τραγοῦδι. Χιλιάδες οἱ κορυδαλοί, ἀμέτρητοι... Πετοῦσαν ἀπὸ παντοῦ, χυνόντανε στὸν οὐρανὸ ὀρμητικὰ σὰν σφενδόνες, τρελοῖ, χανόντανε μέσα στὸ φῶς χωρὶς νὰ ξαναφانوῦν σὰν νὰ τοὺς ἔπνιγε τὸ τραγοῦδι ἢ νὰ τοὺς ἔλυανε ὁ ἥλιος... Ἐξαφνα, ἔπεσε ἕνας στὰ πόδια τοῦ ἀλόγου μου, βαρὺς σὰν πέτρα. Καὶ ἔμεινε νεκρὸς, μεθυσμένος ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ τραγοῦδιό του. Τὸν ἔφερα μαζί μου. Νὰ τος.

ANNA, ἀπλόνει τὸ χέρι νὰ πάρη τὸ πουλί. — Ἀ, εἶναι ζεστός ἀκόμα. Τί λεπτὸς ὁ καιμὸς του. Μόλις τελείωσε τὸ τραγοῦδι του. Κῦτταξε, Λευκή. [Ἡ Λευκὴ πλησιάζει δειλὰ μὲ μαλλιά ξέπλεκα]. Τρέμεις... Ντρέπεται γιὰ τὰ μαλλιά της, Ἀλέξανδρε. Καθότανε κοντά μου, κ' ἔξαφνα τὰ μαλλιά της λύθηκαν καὶ μὲ πλημμύρισαν. Τί θαυμάσια μαλλιά. Θὰ τὴν ἔχουν σκεπάζει ὁλόκληρη. Τὴν βλέπεις, ἐσύ. Εἶσαι στὸν ἥλιο, Λευκή; Δόσε της τὰ λουλούδια σου, Ἀλέξανδρε. Δόσε της τὰ λουλούδια σου. [Ἡ Λευκὴ μαζεύει τὰ μαλλιά της καὶ τὰ δένει βιαστικὰ πίσω].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, σὲ ἀμχανία ἀλλὰ μὲ χαμόγελο προχωρεῖ πρὸς τὴ Λευκὴ — Πάρτε αὐτὰ τὰ λουλούδια. [Ἀφοῦ ἔδωσε βιαστικὰ τὰ μαλλιά της, ἀπλόνει τὸ χέρι καὶ φαίνεται τὸ πρόσωπό της κλαμένο ἀκόμα]. Ἐκλάψατε.

ANNA — Μοῦ διάβαζε τὴν Ἀντιγόνη. Ἐξαφνα, ἔμελαγχόλησε...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιὰ τὴν Ἀντιγόνη ἐκλάψατε!

ANNA — Στεκότανε στὰ σκαλοπάτια τῆς ταρράσας καὶ ἔβλεπε τὸ στρόβιλο στὴν Ἀγορὰ ποὺ ἀνέβαζε ψηλὰ τὴ σκόνη καὶ ἡ σκέψις τοῦ ἀδελφοῦ της τὴν ἀνησιχοῦσε...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Διαβάζατε τὴν ἀφήγησι τοῦ φύλακος... Ἀλήθεια, ποτὲ ἢ Ἀντιγόνη δὲν εἶναι τόσον ὠραία ὥπως μέσα στὸν ἀνεμοστρόβιλο ἀπὸ σκόνη φλογισμένη στὸ γυμνὸ κάμπο τὴ στιγμή ποὺ βογκᾷ καὶ καταριέται, πεσμένη πάνω στὸ ἄταφο σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ της. Καθισμένοι οἱ φύλακες στὸ λόφο, ἀπὸ τὸ ἀντίθετο μέρος τοῦ ἀνέμου, γιὰ νὰ φύγουν τὴ βρῶμα τοῦ νεκροῦ, περιμένουν μὲ μάτια κλεισμένα νὰ περάσῃ ἡ θύελλα. Αὐτὴ ὅμως, ἀτρόμητη μέσα στὸ φοβερὸ καμίνι, μαζεύει μὲ τὶς φουῦχτες τὴ σκόνη καὶ τὴ σκορπᾷ πάνω στὸ νεκρό... Ἀ,

ἔτσι πάντα τὴ βλέπω. Σὰν ὁδηγεῖ τὸν Οἰδίποδα ἀπὸ τὸ χέρι, ἢ σὰν βαδίζει στὸ θάνατο, εἶναι λιγώτερη ἢ ἔμορφιά της καὶ μικρότερο τὸ μεγαλεῖο της. Ἀλήθεια; Ἦθελα νὰ σᾶς ἀκούα τὴ στιγμή ποὺ διαβάζατε. Ποτὲ δὲ σᾶς ἔχω ἀκούσει.

ANNA — Δὲ διαβάζεις λίγο ἀκόμα;

ΛΕΥΚΗ — Δὲν ἔχω τὸ βιβλίο.

ANNA — Δὲν τὸ ἄφησες ἀπάνω στὸ παράθυρο;

ΛΕΥΚΗ — Τὸ ἄφησα... δὲν ἤξερω ποῦ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θὰ μοῦ διαβάσετε κατιτὶ μιὰ μέρα.

ΛΕΥΚΗ — Ὅποτε θελήσετε, θὰ διαβάσω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἦθελα νὰ διαβάζατε τὴν Ἠλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους, καθισμένοι στὴ σκιὰ τῆς Πύλης τῶν Λεόντων.

ANNA — Ναί, τὴν ἐπύκλῃσι στὸ φῶς!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μιὰ μέρα, ἤθελα νὰ σᾶς ἀκούσω νὰ διαβάσετε ἕνα ποίημα δικό μου.

ANNA — Ποιὸ ποίημά σου;

Διακοπή. Ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ ταρράσσα ἀκούεται βοή. Ἡ Λευκὴ ἀνεβαίνει γλήγορα τὰ σκαλοπάτια καὶ κυττάζει πρὸς τὴν Ἀκρόπολι.

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι οἱ ἐργάτες, στὴν Ἀγορὰ. Φωνάζουν ἀπὸ εὐχαρίστησι. Ἰσως ἀνακάλυψαν κανένα τύμβο. Ἰσως νὰ βοήθῃσαν τοὺς βασιλεῖς... Λεονάρδε! Λεονάρδε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἀνεβαίνει πρὸς αὐτὴν — Βλέπετε τὸν Λεονάρδο;

ΛΕΥΚΗ — Ὁχι, δὲν τὸν βλέπω... Ἡ σκόνη ὅλα τὰ σκεπάζει. Ὁ ἀνεμος δυνάμωσε. Ἐκεῖ, σκυμμένος, μέσα στὴ σκόνη θάνατο... Λεονάρδε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἡ φωνὴ σας δὲν φθάνει ὡς ἐκεῖ. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ σᾶς ἀκούσῃ.

ΛΕΥΚΗ — Σταμάτησαν οἱ φωνές. Ἀκούστε! [Δύνονται πάλι καὶ πέφτουν τὰ μαλλιά της].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Δὲν φωνάζουν πειὰ. Τίποτε δὲν ἀκούεται.

Διακοπή. Στέκονται λίγες στιγμὲς ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλον, ἀμίλητοι. Ὁ ἀνεμος φέρνει πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο τὰ λυμένα μαλλιά της.

ANNA — Παράξενη σιωπὴ. [Κατεβαίνουν οἱ δύο τὰ σκαλοπάτια σκεπτικοί. Ἐξαφνα ἡ Λευκὴ αἰσθάνεται νὰ τῆς τραβοῦν τὰ μαλλιά καὶ βάνει μιὰ φωνὴ χαμηλὴ. Ἡ τυφλὴ σηκώνεται τρομαγμένη. Ὁ κορυδαλὸς πέφτει ἀπὸ τὰ γόνατά της]. Ἀλέξανδρε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Δὲν εἶναι τίποτε, Ἄννα. Τὰ μαλλιά τῆς Λευκῆς ἔμπλεξαν στὸ δαχτυλίδι μου καὶ κόπηκαν μερικὲς τρίχες. Πονέσατε;

ΛΕΥΚΗ — Ὁχι, μόλις. [Ἡ Λευκὴ ἀποθέτει τὰ ἄνθη σ' ἕνα σκαλοπάτι καὶ δοκιμάζει νὰ ξαναδέσῃ τὰ μαλλιά της].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Συχωρήστε με. Δὲν ἐπρόσεξα...

ANNA, προσποιουμένη, μὲ φωνὴ ἀπλῇ. — Εἶναι πολὺ ἀπαλὰ τὰ μαλλιά τῆς Λευκῆς. Εἶδες, Ἀλέ-

ξανδρε; Ἐγώ, ἤθελα πάντα νὰ τὰ νοιώθω ἀνάμεσα στὰ δάχτυλά μου. [Πλησιάζει, ψηλαφώντας, τὴν κόρη, καὶ ἀκουμπᾷ στὸν ὦμο της μὲ κίνημα χαϊδευτικό].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, προσπαθεῖ καὶ πάλι νὰ γελάσῃ — Ὁχι, δὲν ἐτόλμησα νὰ τὰ γγίζω. Ὁ ἀνεμος τᾶφερε ἀπάνω μου. Κ' ἔτσι, ἄθελα, ἔμειναν λίγα μετὰξίνα νήματα γιὰ νὰ δένω μ' αὐτά, τὰ χαρτιά μου. [Προσπαθεῖ νὰ τραβήξῃ τὶς τρίχες ποὺ ἔμειναν στὸ δαχτυλίδι του]. Ἀδύνατον νὰ τὰ ξεμπλέξω. Πῶς ξέρει καὶ δένει ἡ Τύχη!

ΛΕΥΚΗ, ξαφνιασμένη — Ἀκούστε! [Ἀκούεται νέα βοή]. Φωνάζουν πάλι.

ANNA — Κάποιο μεγάλο εὖρημα...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Εἴδατε, Λευκὴ, σήμερα τὸ πρωῒ τὸν Λεονάρδο, τί ἀλλοιώτικος ποὺ ἦταν; Λὲς καὶ εἶχε ὅλη τὴ νύχτα πυρετό... Ἰσως νὰ τὸν ἐπεσκέφθηκε στὸν ὕπνο του ὁ «ἀνάξ ἀνδρῶν» καὶ νὰ ξύπνησε μὲ κάποιο μεγάλο προαἰσθημα. Ἡ φλόγα τῶν ματιῶν του δὲ σᾶς πόνεσε; Δὲν μπόρεσα νὰ τὸν κυττάζω χωρὶς νὰ τὸν λυπηθῶ. Ἐρχόμενος, ὁλοένα τὸν συλλογίζομαι. Ἡλιπζα νὰ μὲ συνοδεύσῃ, ν' ἀκούσῃ τὸ τραγοῦδι τῶν κορυδαλῶν καὶ νὰ κόψῃ λουλούδια, ὅπου τὰ χέρια του, τὸσον καιρὸ τώρα, μόνο τὶς πέτρες καὶ τὴ σκόνη γνωρίζουν. Αἰῶνια σκυμμένος πάνω στὴ σκληρὴ καὶ σταχτιά γῆ! Γοιτευμένος ἀπὸ τοὺς τάφους, ξεχνᾷ τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἔμορφιά. Πρέπει τελοσπάντων νὰ τοῦ λύσω τὰ μάγια...

ΛΕΥΚΗ — Μόνον ἐσεῖς μορεῖτε νὰ τὸ κάμετε. Ξέρετε, τί δύναμι ἔχετε ἀπάνω του.

ANNA, μὲ φωνὴ χαμηλὴ — Εἶναι ἄρρωστος, πολὺ ἄρρωστος. [Ἡ Λευκὴ τὴν κυττάζει τρομαγμένη καὶ τὰ λουλούδια πέφτουν ἀπὸ τὰ χέρια της].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἀλήθεια, εἶναι στιγμὲς ποὺ θαρρεῖς πὼς δὲν εἶναι αὐτός. Ἡ γῆ ποὺ σκάβει, εἶναι κακὴ. Λὲς κι' ἀπὸ μέσα της θὰ βγῇ τὸ μῖσος τῆς φοβερῆς ἀνομίας. Τόσο βαρεῖα εἶναι ἡ κατάρα τῶν Ἀτρειδῶν, ποὺ θὰ ἔμεινε βέβαια κατιτὶ φοβερὸ στὸ χῶμα ποὺ ἐπάτησαν. Ὁ Λεονάρδος, ποὺ ἡ ζωὴ του εἶναι τόσο συγκεντρωμένη, ἐσωτερικὴ, θὰ τὸ αἰσθάνεται βαθεῖα καὶ εἶναι ἔτσι ταραγμένος. Φοβοῦμαι πὼς οἱ νεκροί, ποὺ μάταια τοὺς ζητεῖ, ἀναστήθηκαν μέσα του, καὶ μέσα του ζοῦν μὲ τὴ φοβερὴ πνοὴ ποὺ τοὺς ἔδωκε ὁ Αἰσχύλος, πελώριοι καὶ αἱματόβρεχτοι ὅπως στὴν Ὀρέστεια, διωγμένοι αἰῶνια ἀπὸ τὸ ξίφος καὶ τὴ δάδα τῆς Μοίρας των. Ἀ, πόσες φορὲς ἤρθε τὴ νύχτα στὴν κἀμαρὰ μου κ' ἐκάθισε στὸ κρεβάτι μου, κρατώντας τὸ βιβλίο ποὺ τοῦ παίρνει τὸν ὕπνο! Πόσες νύχτες περάσαμε μαζί ἄγρυπνοι, διαβάζοντας τοὺς στίχους αὐτοὺς ποὺ

τὸν κούραζαν ὅπως κουράζουν κραυγὲς δυνατές, πιὸ δυνατὲς ἀπ' ὅ,τι μορεῖ νὰ βγάλῃ τὸ στήθος τοῦ ἀνθρώπου! Κάθε ἡμέρα, κάθε ἡμέρα ὅπου πατεῖ τὴ γῆ τὴν καταραμένη, θὰ νοιώθῃ βέβαια νὰ μεγαλώνῃ ὁ πυρετός του. Ὅλη ἡ ζωὴ ποὺ ἔζησε μὲ τὴ φαντασία, θὰ πῆρε μέσα του τὴ μορφή τῆς πραγματικότητος. Σὲ κάθε χτύπημα τῆς σκαπάνης, φαντάζομαι πὼς θὰ τρέμῃ τώρα σύσσωμος, μὲ τὴν ιδέα πὼς θὰ ἰδῇ ἔξαφνα τὴν ἀληθινὴ μορφή ἑνὸς Ἀτρεΐδου, ἀνέγγιχτη, μὲ τὰ σημάδια τῆς βίας, τοῦ σκληροῦ ἐγκλήματος...

ΛΕΥΚΗ — Ἀκούστε! Ἀκούστε! Ἀκούεται νέα βοή, ποὺ παρατείνεται. Ἡ Λευκὴ ταραγμένη, ἀνυπόμονη, ἀνεβαίνει στὴν ταρράσσα. Στέκεται στὸν ἥλιο καὶ κυττάζει πρὸς τὴν Ἀγορὰ. Εἶναι ἀνεβασμένοι στὸ τεῖχος... Φωνάζουν, φωνάζουν πρὸς τὰ ἐδῶ. Κουνοῦν τὰ χέρια... Κυττάξτε! Κυττάξτε! [Ἡ Ἄννα ἀρπάζει τὸ χέρι τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ τὸ κρατεῖ σφιχτὰ, ὀρθία πάνω στὰ σκαλοπάτια, ταραγμένη καὶ ἀνήσυχη. Ἡ Λευκὴ προχωρεῖ ἀκόμα στὴν ταρράσσα καὶ σκύβει ἀπάνω στὰ κάγκελα μὲ φωνές. Ἀνάμεσα στὶς μικρὲς φράσεις της, φαίνεται πὼς διακρίνει τὶς κινήσεις καὶ ἀκούει τὰ λόγια τοῦ ἀδελφοῦ της, ποὺ πλησιάζει ὁλοένα γλήγορα]. Ὁ Λεονάρδος! Βλέπω τὸν Λεονάρδο!... Νάτος, ἐκεῖ... Τὸν βλέπω... Τώρα κατεβαίνει τὴν Πύλη τῶν Λεόντων. Ἐρχεται τρεχάτος. Κάτασπρος ἀπ' τὴ σκόνη... Κάτι ἔκτακτο! Κάποιο μεγάλο εὖρημα!... Ἀδελφέ μου... Ἀ, ἔλεσε... Ἐγλύστρησε πάνω σὲ μιὰ πέτρα... Θεέ μου... Σηκώθηκε, τρέχει... Ἀδελφέ μου... Νάτος, νάτος... Οἱ τάφοι... Βοήκε τοὺς τάφους... Δόξα σοι ὁ Θεός... Ἀ, τί χαρά, τί χαρά!... Ἀδελφέ μου!... Νάτος, εἶναι ἐδῶ, ἔφθασε. [Ξανακατεβαίνει στὸ δωμάτιο, τρέχει πρὸς τὴ θύρα καὶ τὴν ἀνοίγει]. Ἐπιτέλους, ἐπιτέλους... Ἐρχεται, ἀνεβαίνει... Τί χαρά, τί χαρά! Ἀδελφέ μου! Ἀδελφέ μου!

Σ Κ Η Ν Η Ε

Μπαίνει ὁ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ἄσπρος ἀπ' τὴ σκόνη, καταϊδρωμένος. Τὰ μάτια του λάμπουν, τὸ πρόσωπό του, σχεδὸν ἀγνώριστο. Ἀπὸ τὴ συγκίνησι δὲν ἔμπορεῖ νὰ μιλήσῃ. Τὰ χέρια του τρέμουν, λερωμένα ἀπὸ τὸ χῶμα, ξεδαρμένα κ' αἱματωμένα. Ὅλο τὸ δωμάτιο εἶναι πλημμυρισμένο ἀπ' τὸν ἥλιο.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Τὸ χρυσάφι, τὸ χρυσάφι... Οἱ νεκροί... Ἀτέλειωτα χρυσάφι... Βουτηγμένοι στὸ χρυσάφι οἱ νεκροί. [Τὸν πνίγει ἡ συγκίνησις. Ἡ Λευκὴ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι κοντὰ του καὶ περιμένουν νὰ μιλήσῃ, συγκινημένοι καὶ αὐτοί. Ἡ Ἄννα στέκεται, μόνη. Ἀκουμπισμένη στὴν ἄκρη τοῦ τραπέζιου, κάνει μιὰ κίνησι πρὸς τὸν Λεονάρδο].

ΛΕΥΚΗ, μὲ τρυφερότητα καὶ μὲ συμπάθεια. — Ἡσύχασε, ἡσύχασε, Λεονάρδε. Στάσου λίγο. Ξεκουράσου μιὰ στιγμή... Δὲ διψᾷς; Θέλεις νερό;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Ὁχι, ναί. Δόσε μου νερό. Πεθαίνω ἀπ' τὴ δίψα μου. [Ἡ Λευκὴ πηγαίνει στὸ

ΕΛΛΗΝΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΚΟΓΕΒΙΝΑ

τραπέζι, γεμίζει ένα ποτήρι νερό και του το δίνει. Πίνει].
ΔΕΙΚΝΗ, συγκινημένη — 'Αδελφούλη μου!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Κάθισε. Ξεκουράσου μια στιγμή.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, πιάνοντας τον ώμο του 'Αλεξάνδρου — 'Α, γιατί να μην ήσουν εκεί; Γιατί να μην ήσουν και σύ; 'Επρεπε να ήσαι μαζί, 'Αλέξανδρε! Τό πιο μεγάλο και τό πιο παράδοξο όραμα που είδαν ποτέ μάτια ανθρώπων: κάτι που θάμπωνε πλούτη ανήκουστα, λάμψη μοναδική που φάνηκε έξαρνα σάν όνειρο υπερκόσμιο... Δεν ήξερω να είπω τί είδα. Μια σειρά από τύμβους, δεκαπέντε νεκροί ανέγγιχτοι ό ένας σιό πλάι του άλλου, ξαπλωμένοι μέσ' στο χουσάφι τά πρόσωπα σκελισμένα με προσωπίδες χρυσές, τά μέτωπα στεφανωμένα με χουσάφι, τά στήθη με θώρακας χρυσούς. Και παντού, απάνω στα σώματα, στο πλάι τους, στα πόδια τους, παντού, χίλια προίματα χρυσά, άμέτρητα σάν φύλλα πεσμένα από δάσος μυθικό. Μεγαλειό απερίγραπτο που θαμπώνει την όψη ό λαμπρότερος θησαυρός που ό θάνατος έχωσε στής γής τό σκοτάδι, αιώνας κ' αιώνας... Δεν ήξερω να είπω,

δέν μπορώ να είπω τί είδα. 'Α, έπρεπε να ήσαι εκεί, 'Αλέξανδρε! 'Εσύ μονάχα θά μπορούσες να είπης... [Σταματά μια στιγμή, λές και τόν πνίγει ή συγκίνησης. 'Όλοι είναι κρεμασμένοι άπ' τά χείλη του]. Για μια στιγμή ή ψυχή μου έπέταξε πίσω στους αιώνας, έζησε με τόν άπαίσιο θρύλο, με τό φρικιαστικό αυτό έγκλημα. Είδα τά δεκαπέντε σώματα, άκέραια, σάν να τά είχαν αποθέσει εκεί την ίδια στιγμή μετά τό έγκλημα, μόλις καμένα από τη φωτιά που πολύ γλήγορα θά έσβυσε: τόν 'Αγαμέμνονα, τόν Εϋρυμέδοντα, την Κασσάνδρα και τη βασιλική συνοδιά, θαμμένους με τά φορέματα, με τά όπλα τους, με τίς κορόνες τους, τίς ληκύθους, τά κοσμήματά τους, όλα τους τά πλούτη... Θυμάσαι, θυμάσαι, 'Αλέξανδρε, τούς στίχους του Όμηρου: «Και ήταν ξαπλωμένοι ανάμεσα στίς ληκύθους και στα στρωμένα τραπέζια και όλη ή αίθουσα ήτο μολυσμένη με αίμα. Και άκουσα την κλαμένη φωνή της Κασσάνδρας, της κόρης του Πριάμου, που ή άπιστη Κλυταιμνήστρα τη σκότωνε στο πλάι μου...» Για μια στιγμή ή ψυχή μου έζησε τη ζωή αυτή την άτέλειωτη και βίαη. Είδα εκεί σκοτωμένους τόν βασιλέα τών βασιλέων, την αϊχμάλωτη βασιλοπούλα, τόν άρματηλάτη και τούς συνοδούς: εκεί, μπροστά μου, για μια στιγμή, ακίνητους. Σάν καπνός που ανεβαίνει, σάν άφρός που σβύνει, σάν σκόνη που σκορπίζεται, σάν κάτι άπιαστο και φευγαλέο, χάθηκαν όλοι μέσα στή σιγή τους. Μοϋ φάνηκε σάν να τούς κατάπιε αυτή ή σιγή τους, άπαίσια σιγή που χινότανε γύρω στην ήρεμία τους την άχτιδωτή. Δεν ήξερω να είπω τί έγινε. Απόμεινε μονάχα ένας σωρός από πολύτιμα προίματα, ένας θησαυρός που δέν έχει άλλον όμοιο, που μαρτυρεί για ένα άγνωστο μεγαλειό... Θά ιδής, θά ιδής...

ΑΝΝΑ, με φωνή χαμηλή — Τί όνειρο!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί δόξα! Τί δόξα!

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ — Θά ιδής. Οι χρυσές μάσκες. 'Α, γιατί να μην ήσαι εκεί, στο πλάι μου... Οι χρυσές μάσκες προφύλαγαν τά πρόσωπα και έτσι τά πρόσωπα είχαν μείνει ανέγγιχτα. Ένας από τούς νεκρούς περνούσε όλους τούς άλλους στο άνάστημα και τό μεγαλειό, με πιατό δλόχρυσό στέμμα, με θώρακα, με ζωστήρα, με κνημίδες, όλα χρυσά και γύρω του σπαδιά, λόγχες, κύπελλα, χυμένα άμέτρητα χρυσά φύλλα, σάν κίλινκες λονδονιδών άνωτερος κι από ήμίθεον. Έσπιννα και άνεσήκωσα τη βαρειά μάσκα... Να είδα άραγε αλήθεια τό πρόσωπο του 'Αγαμέμνονος; Μή δέν ήταν αυτός ό βασιλεύς τών βασιλέων; Τό στόμα ήταν ανοιχτό, τά βλέφαρα ανοιχτά... Θυμάσαι, θυμάσαι τούς στίχους του

Όμηρου: «Τήν ώρα που πέθαινα, σήκωσα τό χέρι να πιάσω τό σπαθί μου' μα ή γυναίκα αυτή που είχε μάτια σκυλίσια, έφυγε μακρινά και ούτε μούκλεισε τά μάτια και τό στόμα τη στιγμή που κατέβαινα στον 'Αδη». Θυμάσαι; 'Ανοιχτό λοιπόν ήταν τό στόμα του νεκρού, ανοιχτά και τά μάτια... Τό μέτωπο πλατύ, στολισμένο με ένα χρυσό φύλλο στρογγυλό κάτω από τό στέμμα. 'Η μύτη μακρινά και ίσια. Τό πηγούνι μακρουλό. Και όταν έβγαλα τό θώρακα, μοϋ φάνηκε πώς είδα τόν όμοιο τό φιλισένιο, σημάδι κληρονομικό της φυλής του Πέλοπος... 'Όλα χάθηκαν στο φώς. Μια φούχτα σιάχτη και σωρός από χρυσάφι...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κατάπληκτος — Τά λόγια σου είναι σάν παραμιλητό. Είναι άπίστευτο ό,τι λές... 'Αν είδες πραγματικώς ό,τι λές, είσαι υπεράνθρωπος.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ — Είδα, είδα... Και ή Κασάνδρα! Πώς την αγαπήσαμε την κόρη του Πριάμου, «τό άνθος τών λαφύρων». Θυμάσαι; Πώς την αγάπησες, με την ίδια αγάπη που την αγάπησε ό 'Απόλλων! Βοήθη πάνω στο άρμα, σου άρεσε για την «όψη της την άγριεμένη σάν

θηρίου που μόλις τόπιασαν», για τη μαντική φωτιά που έκριβε μέσα της. Πολλές φορές τη νύχτα με ξύπνησαν της μάντισσας οι κραυγές... Τήν είδα εκεί, μπροστά μου, ξαπλωμένη πάνω σε φύλλα από χρυσάφι' τό φόρεμά της, όλο τριαντάφυλλα και πεταλούδες χρυσές και φορούσε κορόνα και περιδέριο, και τά δάχτυλά της ήταν γεμάτα δαχτυλίδια. Κ' επάνω στο στήθος της μια χρυσή ζυγαριά, που ζυγίζει τη μοίρα τών ανθρώπων. Και γύρω της άπειροι χρυσοί σταυροί σχηματισμένοι από τέσσερα φύλλα δάφνης. Και τά δύο της παιδιά Τηλέδαμος και Πέλοπας, μέσ' στο χρυσάφι, στα πλάγια της, σάν δύο άρνάκια άκακα... Έτσι την είδα. Και σε κάλεσα δυνατά τη στιγμή που έσβινε. Και δέν ήσουν εκεί! Θά ιδής.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ανυπόμονος και συγκινημένος — Θέλω να ιδώ, να τρέξω...

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, τόν κρατεί από τό χέρι, κινούμενος από άστατική ανάγκη να μιλήση άκόμα, να μεταδώση στους άλλους όλο τόν πυρετό του ένθουςιασμού του — 'Αγγεία θιαμιάσια, με τέσσερις λαβές, στολισμένα με περιστροφάκια, όμοια με τό κύπελλο του Νέστορος. Μεγάλα κεφάλια βοδιών όλο άσήμι, με δόλοχρυσά κέρατα. Χιλιάδες άνθη,

ΤΟΠΙΟΝ

Α. ΚΟΓΕΒΙΝΑ

φύλλα, έντομα, κοχύλια, χταπόδια, μέδουσες, άστρα. Ζώα φανταστικά από χρυσάφι, από έλεφαντόδοντο, από κρύσταλλο. Σφίγγες, τέρατα, χίμαιρες. Ειδώλια θεών με τó κεφάλι και τά χέρια καταστόλιστα από περιστερία. Μικρούτσικοι ναοί με πύργους γεμάτους περιστερία που είχαν τις φτερούγες ανοιχτές. Σκηνές κυνηγετικές με λεοντάρια και πάνθηρες, γλυμμένα επάνω σε μετάλλινες πλάκες. Σπαθιά και λόγχες. Χτένια από έλεφαντόδοντο, βραχιόλια, πόρπες, σφραγίδες, σκήπτρα, κηρύκια...

Ένθ περιγράφει όλα αυτά τά λαμπρά πράγματα, ή Άννα πέφτει σ' ένα κάθισμα και σκεπάζει τó πρόσωπό της με τά χέρια της, σκυμμένη, με τούς άγκωνες στα γόνατα.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θέλω νά ιδώ, νά ιδώ.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, σηκώνεται γρήγορα — Έρχομαι μαζί σου. Πηγαίνουμε.

ΔΕΥΚΗ, άγκαλιάζει τόν αδελφό της ίκετευτικά. Τά μαλλιά της λύνονται πάλι και πέφτουν — Όχι όχι, Σέ παρακαλώ. Μείνε εδώ, ν' αναπαυθής λίγο, ν' ανασάνης. Είσαι καταπονημένος, δέν έχεις πειά δύναμι...

ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ — Πηγαίνω εγώ, πηγαίνω. [Βγαίνει άπ' τή θύρα της σκάλας].

ΔΕΥΚΗ, κρατεί ακόμα τόν αδελφό της τρυφερά και πονετικά — Α, σέ τί κατάστασι είσαι, αδελφέ μου, αδελφούλη μου! Μέσα στον ιδρώτα και μέσα στη σκόνη... Τό πρόσωπό σου είναι μαύρο θαρρείς... Και τά μάτια σου, πώς είναι φλογισμένα, τά καυμένα τά μάτια σου. Είναι κοκκινισμένα τά βλέφαρά σου σαν νά είχες κλάψει ένα χρόνον όλόκληρο. Σέ πονούν; Πώς θά σέ πονούνε τά καυμένα τά μάτια σου. Ξέρω εγώ ένα νερό, νά τά πλύνω και νά δροσισθούν. Μείνε λίγο νά ξεκουρασθής, τώρα που είδες τόν πόθο σου πραγματωμένο. Είσαι γεμάτος από δόξα. Τή στιγμή που μπήκες στο δωμάτιο, έλαμπε άπ' όλο αυτό τό χρυσάφι... [Τόν σκεπάζει σχεδόν με τά μαλλιά της, ριχμένη στο στήθος τó αδελγικό. Με άπειρη τρυφερότητα σκουπίζει με τά μαλλιά της τó μέτωπό του, τά μάτια του, τά μάγουλα, τó λαιμό. Ο Δεονάρδος φαίνεται παραδόξως άπαθής, με παράξενη έκφρασι πόνου και φρίκης στο καταπονημένο του πρόσωπο, ώχρό σαν νεκρού]. Στάσου νά σκουπίσω τó πρόσωπό σου. Πόσο σέ πονώ... Τί νά σου δώσω για νά σέ ξεκουράσω, νά ήσυχάσης, νά ζωηρέψη τó πρόσωπό σου; τί βάλσαμο, τί φίλτρο νά σου δώσω... Α, πόσον καιρό έμεινες εκεί, σκυμμένος άπάνω στο σκαμμένο χώμα, και άνάπνες όλοένα τήν καταραμένη αυτή σκόνη, και έσκιζες τά χέρια σου άπάνω στις πέτρες... Τά καυμένα τά χέρια σου! Κομματιασμένα, ματωμένα, και φαγωμένα τά νύχια, άσαρα θαρρείς, ξεραμένα σαν

κλαδιά κλιματίσια... Δέ σέ πονούνε; Έχω εγώ μιάν αλοιφή, γλυκιά, με άρωμα βιολέττας, που θά σου τά γιατρέψη γλήγορα και θά ξαναγίνουν άσπρα όπως ήταν και πριν... Μιά φορά, είχες τόσο έμορφα και λεπτά χέρια... Πώς τρέμεις! Πώς τρέμεις! [Ξαφνικά ή Άννα σηκώνει τó κεφάλι]. Μά εσύ πεθαίνεις από κούρασι. Έτέντωσες σαν ένα τόξο τή ζωή σου, τόσο πολύ, που νά σπάση. Τρέμεις όλόκληρος... Όλα σου τά νεύρα τρέμουν, σαν χορδές που χαλαρώνουν... Είσαι άρρωστος, είσαι άρρωστος. [Φαίνεται νά θυμάται τά λόγια της Άννας. Σταματá με έκφρασι άγωνίας. Έπειτα πιάνει τó κεφάλι του άδελφού της προσπαθώντας νά τόν κυττάξη στα μάτια]. Μην έχεις τίποτε μ' έμένα; Μην έκαμα τίποτε που σέ λύπησα; Πές μου το, Δεονάρδε, πές μου το. Μίλησε.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, με φωνή οβυσμένη, προσπαθώντας νά χαμογελάση — Ω, όχι, τίποτε.

ΔΕΥΚΗ — Ποτέ, αδελφέ μου, δέ σ' αγάπησα όπως τώρα. Η αγάπη μου για σένα ποτέ δέν ήταν τόσο βαθιά. Είσαι ή παντοτεινή μου σκέψη. Είσαι τó πán για μένα. Πάρε με όπου θέλεις, στην έρημο τήν πιο άγρονη, στα έρείπια τά πιο απόμακρα. Όταν εσύ θά χαμογελάς, όταν εσύ θά ήσαι ευχαριστημένος, θά είμαι ευτυχισμένη κ' εγώ... Θέλω κ' εγώ νά είμαι μαζί σου μέσα στη σκόνη. Θέλω και τά δικά μου τά χέρια νά πληγόνονται πάνω στις πέτρες. Θέλω κ' εγώ μαζί σου νά μαζεύω τά κόκκαλα τών νεκρών. Θέλω όμως νάσαι γελαστός, τó μέτωπό σου νά είναι άνέφελο... Θυμάσαι; Θυμάσαι; Στίς Συρακούσες τραγουδούσες άπάνω στην εργασία σου και νόμιζες πώς έχεις μέσα στην ψυχή σου τήν έμορφιά του αγάλματος που γύρενες. Έδιάλεγα για σένα τά γλυκύτερα πορτοκάλια. Και τά ήθελες καθαρισμένα από τά δικά μου τά χέρια μόνο. Θυμάσαι; Σάν ήσουν κουρασμένος έβανες τó κεφάλι σου στα γόνατά μου κι' αποκοιμώσουν, κάτω από τις έληές. Και παρακολουθούσα τόν ήρεμο ύπνο σου ένθ συλλογίζόμουν τó άγαλμα που άναζητούσες. Α, πόσος καιρός που δέν σέ είδα νά κοιμηθής... Δέν μπορείς πειά νά σηκώσης τά βλέφαρα... Έλα, έλα, στην κάμαρά σου. Έλα νά σέ βοηθήσω. Νά σέ φροντίσω σαν μητέρα. Πρέπει νά κοιμηθής, νά κοιμηθής πολύ και βαθιά. Ν' αφήσης τήν ψυχή σου νά ήσυχάση, σαν τó νερό τó ήρεμο... Σάν ξυπνήσης, όλο τό χρυσάφι που άνακάλυψες, θά τó ιδής βαθιά μέσα σου. Και θά είμαι ακόμα στο πλευρό σου. Έλα, έλα. [Έκείνος προσπαθεί ν' αποφύγη σαν κάτι φοβερό νά τόν τυραννή]. Δέ θέλω, δέ θέλω πειά νά σέ βλέπω έτσι νά τρέμης. Πάμε.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ — Πρέπει νά γυρίσω πάλι εκεί.

ΔΕΥΚΗ — Άδύνατον. Είναι μεσημέρι. Κύταξε· ό ήλιος χύνεται παντού και είναι καμίνι... Δέν άφησες εκεί τούς φύλακας;

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ — Πρέπει νά ξαναγυρίσω, πρέπει νά ξαναγυρίσω...

ΔΕΥΚΗ — Άδύνατον. Δέν ήμπορείς νά ξαναπάζ, έτσι που είσαι... Θα πέσης στο δρόμο... Άκουσε τήν αδελφή σου! Κοντεύεις νά λιγοθυμήσης... Έλα στην κάμαρά σου... [Τόν παίρνει άγκαλιάζοντάς τον με τó ένα χέρι και σκεπάζοντάς τον σχεδόν με τά μαλλιά της. Είναι ώχρός και άπελπισμένος. Η Άννα σηκώνεται σιωπηλή και σκύβει προς τó μέρος των ν' άκροασθής, τή στιγμή που βγαίνουν άπ' τή δεύτερη θύρα δεξιά. Τό δωμάτιο είναι πλημμυρισμένο από τόν ήλιο].

ΣΚΗΝΗ 5'

Η ΑΝΝΑ μένει μόνη, προχωρεί μερικά βήματα. Τήν βαρύνει μαύρη μελαγχολία.

ΑΝΝΑ, με φωνή βαθιά, σχεδόν πνιγμένη μέσα της — Κανείς δέ μου μίλησε. Βρίσκομαι σέ άλλη ζωή εγώ... Και όλο αυτό τό θλιμμένο χρυσάφι... Και ή δυστυχισμένη αυτή ψυχή που τρέμει...

Και όλη ή γλυκεία ζωή που φλέγεται μέσα στο έμορφο αυτό πλάσμα... [Τό πόδι της άγγίζει τά λουλούδια που έπεσαν από τά χέρι της Δευκής]. Α, τ' άγριο λούλουδα που έφερε για αυτήν. [Σκύβει και τά παίρνει. Σκύβει τó πρόσωπο μέσα στα λουλούδια και μένει λίγες στιγμές άφωνη]. Θέλω νά κλάψω. [Προχωρεί ακόμα μερικά βήματα]. Βάβω! Βάβω!

Η ΤΡΟΦΟΣ, έρχεται από τή δεύτερη θύρα άριστερά Έδώ είμαι.

ΑΝΝΑ — Ξέρεις τί ώρα είναι;

Η ΤΡΟΦΟΣ — Είναι μεσημέρι.

ΑΝΝΑ — Έλα, πάρε αυτά τά λουλούδια και βάλε τα σ' ένα δοχείο.

Η ΤΡΟΦΟΣ — Είναι μαραμένα. Δέν έχουν πειά ζωή.

ΑΝΝΑ, τ' άφίνει νά πέσουν χάμα — Πάμε... [τή στιγμή που ξεκινά οδηγούμενη από τήν τροφόν, σταματά. Κάτι θυμάται και γυρίζει]. Α, βάβω, κύταξε, εκεί, στο πάτωμα...

Η ΤΡΟΦΟΣ σκύβει νά ψάξη — Έχασες τίποτε;

ΑΝΝΑ — Ψάξε... Ένας κορυδαλός πεθαμένος.

[Συνέχεια]

[Μετάφρ. Κ. Μ.]

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

ΑΥΛΑΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΩΖΟΠΟΛΕΩΣ*

Σαράντα-πέντε Κεριακές κι' έξηντα διό Δευτέρες
Δέν είδα τήν αγάπη μου κι' είπα νά πτώ φαρμάκι.
Έφες βραδυ τήν λόγιασα και στο χορό που κρατιέ.
Από τó μάτι μ' έγνεψε από τά χείλ' με λέγει:
— « Πάρε ξένε μ' τó μαύρο σου και πā νά τόν ποτίσης
« Κι' εγώ θά πάω σπíti μας τή μάννα μ' νά γελάσω.
« Μάννα μ' νερό δέν έχουμε κι' απόψα τί θά πιοῦμε;»
Παίρνει τó χρυσομαστραπά στη βρύση και πηγαίνει
Στόν δρόμον όπου πήγαινε τó Θιό παρακαλούσε:
« Θεέ μου κι' άς τόν εύρισκα στη βρύση νά κοιμάται.»
Έτσι που περικάλεσε έτσι πήγε τόν ηῦρε.
« Νά τόν ξυπνήσω με νερό φοβοῦμαι μήν κρυώση.
« Νά τόν ξυπνήσω με κρασί φοβοῦμαι μήν μεθύση.
« Ας τόν ξυπνήσω με φιλι' πώς ήταν μαθημένος.

* Από τήν συλλογήν του κ. Αναγνώστου Παρασκευοπούλου.

Η ΓΙΑΤΡΙΣΣΑ

Φορτωμένη η Λούπενα την κόφα της και σιγά σιγά, κουρασμένη απ' τις πολλές «μετάνοιες» καθώς έλεγε, τὰ σκυψίματα που έκανε, για νὰ μαζέψη τὰ βότανα, έφθασε στο σπίτι της γιατρίσσας.

Έξω είδε τρεις χήνες άσπρες με λίγο σκουρες τις φτεροϋγες νὰ τρώνε, έχοντας τὸ λαιμό τους σὰν τσακισμένο, νὰ τραβούνε τὴ χλόη, που παχειά βρισκόταν εκεί, και πιὸ πέρα, κοντὰ στο μανδρό-τοιχο ένα σωρὸ πάπιες νὰ κολυμπούνε σ' ένα λάκκο γεμάτο νερό.

Δένδρα, δένδρα, πεῦκα, κυπαρίσσια ήτανε γεμάτο τὸ μέρος. Έρημιὰ όμως, έρημιὰ. Άνθρωπος δὲν φαινότανε. Ὁ δρόμος ἴσαμε πέρα που δάσος βαδὺ ἀπὸ πεῦκα ὑψώνετο και τὸν έκοβε, άσπριζε έρημος.

— Νὰ τὸ μάτι σου νὰ κάνης, δὲν μπορείς νὰ δῇς ψυχὴ ἐδῶ!... έκανε ἡ Λούπενα κυτίζοντας τὴν έρημιὰ.

Ένας βόγκος έρχότανε στ' αὐτιά της, ένας, ἀλλὰ σὰν σῶμα με χίλια κεφάλια, με χίλιες φωνές, που έβγαιναν, έβγαιναν, χυνόνταν στὸν ἀέρα, ἀπλόνονταν... Ήτανε ὁ βόγκος τοῦ ρέματος, που έτρεγε κεί κοντὰ και που χώριζε τὸ μέρος αὐτὸ ἀπ' εκείνο, που βρισκόταν ἡ χώρα. Πλημ-μυρισμένο φώναζε, βογκοῦσε τρέχοντας θολό, άγριομένο.

Τὰ μάτια της για λίγο σταματήσανε μεσημ-βρινά, ὅπου πάνω ἀπὸ λόφο ξερό, μαυρισμένο, κάτι σὰν βέλο άραιὸ εἶχε πέσει.

— Καταχνιά!... εἶπε και χτύπησε τὴν πόρτα.

Άργησε νὰκούση θόρυβο και φοβήθηκε μὴ δὲν ήτανε μέσα. Ἀλλὰ ένα παράθυρο τοῦ δρό-μου, τὸ κοντινὸ στὴν πόρτα, άνοιξε και μιὰ μορφὴ ἀδύνατη, μακρουτσουλή, κιτρινόμαυρη, με άψυχα, κρύα μάτια και μύτη λεπτὴ και γυριστὴ πρὸς τὰ κάτω, φάνηκε. Έκλεισε πάλι γρήγορα, και ἡ Λούπενα δὲν άργησε νὰ ακούση βήματα νὰ πλησιάζουνε στὴν πόρτα. Καὶ ἡ πόρτα άνοιξε και στο άνοιγμά της είδε τὴ γιατρίσσα Μπιλίτσα ψηλὴ, ψηλὴ και ἀδύνατη.

— Καλῶς την!... ᾶ, ᾶ!... Βλέπω τὴ γιόμισες για καλά!

— Ναί!... ὅπως τὰ θέλεις!...

— Έλα μέσα!...

Μπήκε στὴν αὐλή. Κοντὰ σ' ένα πηγάδι με μαγκάνι ξυλένιο και ξυλένιο κουβά, διὸ πάπιες, ἡ μιὰ με πρασινωπὸ λαιμό, μέσα στὰ νερὰ τὰ μαῦρα, πλαπλατίζανε βουτώντας σ' αὐτὰ τὴ μύτη τους.

Άπ' εκεί περνώντας ένα πλανὺ και κοντὸ

διάδρομο, μπήκανε σ' ένα μικρὸ, μικρὸ δωμάτιο, στενόχωρο.

— Κάτσε ἔδῶ!... Δὲ θ' άργήσω!... Έχω κάποια δουλιὰ, τῆς εἶπε ἡ γιατρίσσα και έφυγε.

Αὐτὴ έμεινε μόνη μέσα στο μικρὸ δωμάτιο. Ήτανε αὐτὸ τὸ σαλονάκι τῆς γιατρίσσας. Πάνω σ' ένα τραπεζάκι μαρμαρένιο, σπάνιο πράγμα για τὴ χώρα, ήτανε πλῆθος φωτογραφίες άγνώ-στων ἀνθρώπων.

Ἡ κυρὰ Λούπενα πλησίασε και τὶς κύταξε.

Κάποιοι συγγενεῖς και γνωστοὶ παλιοὶ θὰ ήταν τῆς γιατρίσσας, γιατί και τὰ ρούχα τους δὲν ήτανε χωριάτικα και ἡ μορφὴ τους ἀλλοιώ-τικη!...

Έκεί μιὰ γυναῖκα νέα, ντυμένη εὐρωπαϊκὰ ρούχα πλούσια, με λυπημένα ὅμως μάτια, που φαινότανε νὰ τὴν κυτίζουνε ἐδῶ μιὰ ἀδύνατη και ψηλὴ με ὕφος άρχοντικό, κύταξε ὑπερή-φανα. Ένας άνδρας μεσόκοπος με κατσαρὰ μαλλιά γελαστὸς και με τὸ ψηλὸ του καπέλο βαλμένο πάνω σὲ μιὰ καρέκλα δίπλα του. Πλα-τεῖα ἀλυσίδα κρεμόταν ἀπ' τὴν τσέπη τοῦ γε-λέκου του.

Ἡ κυρὰ Λούπενα τὶς κύταξε και σταματών-τας στὴν κυρία με τὸ ὑπερήφανο ὕφος, ρώ-σησε σιγά.

— Μὰ θὰ ζοῦνε τώρα αὐτοί;...

Οἱ φωτογραφίες θὰ ήτανε παλιές παλιές, γιατί θὰ τὶς εἶχε φέρει μαζί της, ἀπ' τὴν πα-τρίδα της, ὅταν εἶχε έρθει, τώρα χρόνια και χρόνια, ἡ κυρὰ Μπιλίτσα. Καὶ έπειτα φαινό-τανε νὰ κιτρινίζουνε σὰν τὰ μαραμένα φύλλα.

— Ποιὰ θὰ εἶνε άραγες αὐτὴ; πάλι ρώτησε κυτίζοντας εκείνη με τὰ λυπημένα μάτια.

Πιὸ πέρα είδε ένα μικρὸ κοριτσάκι με ξε-πλεκα μαλλιά και με ποδίτσα. Εἶχε τὸ βλέμμα ἀθῶο...

— Ὁραῖο!

Και στάθηκε κυτίζοντάς το και κουνώντας τὸ κεφάλι. Έτσι τῆς έρχόνταν πολλά, πολλά νὰ πῇ για τὴ μοῖρα, για ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, τὴ ματαιό-τητα, ἀλλὰ έτσι, σὰν μπερδεμένα που τῆς ἤρθαν, δὲ μπόρεσε νὰ βγάλῃ παρὰ:

— Τί εἴμαστε!...

Ἡ γιατρίσσα, που εἶχε έρθει ἀπὸ μιὰ μεγάλη μακρινὴ πόλι, εἶχε χρόνια και χρόνια εκεί. Μι-κρὸ κοριτσάκι ήτανε ἡ Λούπενα, που τὴν εἶχε ἰδῇ, τότε, νεοφερμένη. Καὶ κανεῖς ποτὲ δὲν τῆς έγγραφε ἀπ' τὸν τόπο της, τὸ ἤξερε καλά, ὅχι ἀπ' τὴν ἴδια, ἀλλ' ἀπ' τὴ γυναῖκα τοῦ ταχυ-δρόμου.

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΜΕΛΙΑΣ — ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ. — ΓΛΟΥ-ΓΛΟΥ — ΑΓΝΗ ΡΟΖΑΝ

Μὰ δὲν εἶχε αὐτὴ κανέναν στὴν πατρί-
δα της;

Ἡ Λούπενα γύρισε ἕνα βιβλίο παλιό. Πάλι
φωτογραφίες μέσα!

— Μπᾶ!

Ἄλλες θέσεις ἦτανε ἄδεις καὶ ἄλλες μὲ φω-
τογραφίες. Γέροι, νέοι, κορίτσια, γυναῖκες, σὲ

διάφορες στάσεις, ἦταν ἐκεῖ κλεισμένες μέσα στὸ
βιβλίο...

Ξαφνικὰ σταμάτησε σ' ἑνὸς νέου τὴ φωτο-
γραφία, ἑνὸς νέου, ποὺ μὲ σουφρωμένα φρύδια
καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι στὴν τσέπη τοῦ πανταλο-
νιοῦ του κύταζε σὰν θυμωμένος. Ἦτανε ξεσκου-
φωτός. Κάτω ἀπ' τὴ φωτογραφία εἶχε πολλὰ
λόγια γραμμένα μὲ πένα, ποὺ ἡ Λούπενα, ἂν καὶ
ἤξερε κάμποσα γραμματάκια, δὲν μπόρεσε νὰ
τὰ βγάλῃ.

— Ὡμορφιά!... εἶπε κυτᾶζοντας τὴ μορφὴ
τοῦ νέου.

Μιά φωνὴ πνιγμένη μέσα ἀπὸ κάποιο δωμά-
τιο, ἕνα βογκητὸ μεγάλο ἀκούσθηκε ἔξαφνα,
ἔπειτα ἄλλο, ἄλλο...

— Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ, κάτι πάλι σκα-
ρώνει ἡ γρηά...

Καὶ ἡ Λούπενα ἔκανε τὸ σταυρό της.

Ἄν καὶ συνηθισμένη σὲ τέτοια, ποὺ κάποτε
τὰ ἀκουγε μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἐρημικὸ σπιτάκι, θὰ
ἔφευγε γρήγορα, ἂν μπορούσε, γιὰ νὰ μὴν
ἀκούῃ. Καὶ ταραγμένη ἀπ' τὰ βογκητά, ἄλλο
δὲν ἔκανε, παρὰ νὰ πάρῃ τὴν κόφα μὲ τὰ βό-
τανα καὶ νὰ τὴν περάσῃ στὸ μπράτσο της.

Οἱ φωνὲς ὅμως σὲ λίγο πάψανε.

Ἡ Λούπενα κούνησε τὸ κεφάλι της καὶ μιά-
ζεψε τὰ χεῖλιά της σφιχτά, ἔπειτα κυτᾶζοντας
τὴν κόφα ποὺ κρατοῦσε.

— Ἄς τὰ πᾶω μέσα, εἶπε.

Καὶ βγῆκε σιγὰ ἔξω πατώντας ἑλαφρά, ἑλα-
φρά γιὰ νὰ μὴν ἀκουσθῇ, καὶ πῆγε στὸ μαγει-
ρεῖο. Ἀλλὰ ξαφνικὰ στάθηκε παγωμένη.

Σὲ μιὰ λεκάνη ἕνας μικρὸς ὄγκος κρεατένιος
βρισκόταν καὶ εὐθὺς ξεχώρισε πόδια, χεράκια!
Κεῖνὴ τὴ στιγμὴ σὰ νὰ κινήθηκε, νὰ πῆρε ἀνα-
πνοή. Πάλι ὅμως ὁ ὄγκος ὁ κρεατένιος ἀνα-
σείσθηκε.

Ἡ κυρὰ Λούπενα βγῆκε τρεχάτη ἔξω. Ἀλλὰ
καὶ ἔξω ὅ,τι εἶδε τὴν κατατρόμαξε ἀκόμα πιὸ
πολύ. Εἶδε τὴν καταχνιά πυκνὴ πυκνή, νὰ χύ-
νεται, νὰ προχωρῇ σὰ φαντάσματα μὲ σχήματα
βράχων, θηρίων, χωρὶς μορφὴ ἀκόμα, καὶ σὰ νὰ
ξετυλιγόταν τυλίγοντας, γεμίζοντας τὰ πάντα.

Οἱ χῆνες φωνάζανε στὸ ὀρμητικὸ τῆς τρέξιμο
καὶ μὲ ἀνοιχτὲς φτεροῦγες φύγανε μακριά, οἱ
πάπιες ἀφήσανε τὸ νερὸ καὶ ὀρμήσανε ἔξω.

Πῆρε τὸ δρόμο τῆς χώρας τρεχάτη. Τὴν
κόφα της τὴν εἶχε πετάξει κοντὰ στὸ πηγάδι
τῆς γιάτρισσας.

Περνώντας ἀπ' τὸ ρέμα, ἀπ' τὴ γεφυρίτσα,
ἔκανε τὸ σταυρό της καὶ εἶπε διάφορα ξόρκια.
Τὰ πεῦκα πυκνὰ τῆς ἔκλειναν τώρα τὸ τί γινό-

τανε ἀπ' τὸ κῆμα τῆς καταχνιάς ποὺ εἶχε πέσει
καὶ ἐρχόταν. Σὲ λίγο τὸ εἶδε νὰ πλησιάζῃ, νὰ
πέφτῃ νὰ τὴν κυκλώσῃ καὶ νὰ τὴν κἀνῃ νὰ μὴ
βλέπῃ πὰ ποὺ πηγαίνει, νὰ τῆς κρύβῃ σὰν μ' ἕνα
δυνατὸ πέπλο, στὴν ἀρχὴ τοῦ ξεφτισμένου, πυ-
κνὸ, ὅλα γύρω της.

Ἦτανε ὅμως κοντὰ στὰ πρῶτα σπιτάκια τῆς
χώρας. Ἀκουσε πόρτες νὰ κλείνουν, ξεφωνητὰ
καὶ ὥρμησε πάνω σὲ μιὰ πόρτα καὶ χτύπησε
δυνατὰ μὲ τὰ δύο της χέρια.

Βρέθηκε μέσα σὲ γνωστὲς τῆς γυναῖκες καὶ
σὲ γνωστούς τῆς ἄνδρες.

— Μεγάλο σημάδι! ἔλεγε ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς
ἄνδρες. Ἄν δὲ βγῇ σὲ μεγάλο κακό.

Οἱ γυναῖκες ἔκαναν σταυροὺς καὶ παρακα-
λοῦσαν τὴν Παναγιά νὰ τὶς σώσῃ.

— Καλὲ πάει, πάει! Δὲ θὰ δοῦμε πιά ἥλιο,
θρηνοῦσε μιὰ γρηά.

— Σώπα, γρηά, πάψε! Δὲ θὰ δοῦμε ἥλιο! Νά,
καταχνιά πολὴ ἔπεσε. Θὰ φύγῃ! τῆς εἶπε ἀπό-
τομα καὶ θυμωμένος ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς ἄνδρες.
Καὶ στρέφοντας στὸν ἄλλον.

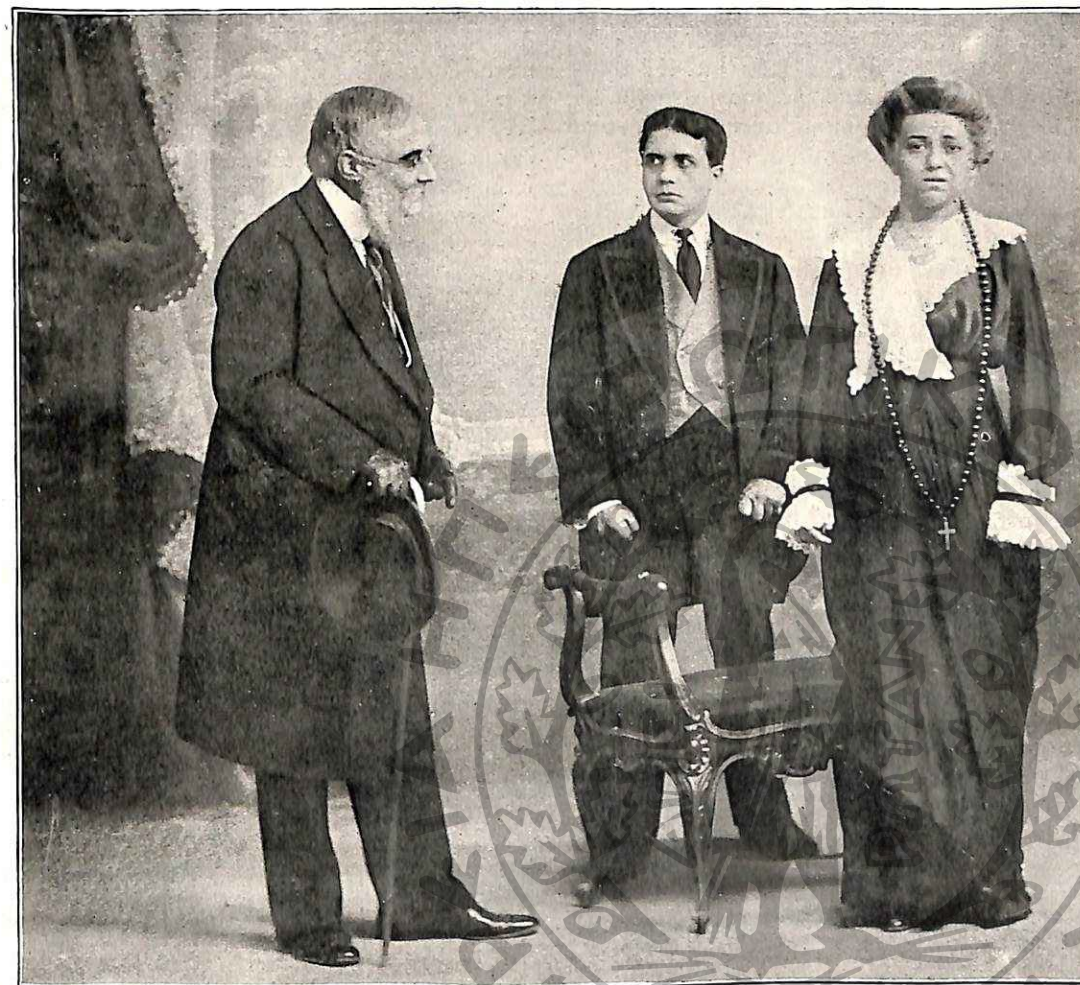
— Ἔτσι δὲν εἶνε;

— Ἔτσι. Τί θὰ κἀνῃ;

Σὲ μιὰ γωνιά, μιὰ κόρη μὲ ξέπλεχα μαλλιά
ἔχοντας τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια τῆς σκεπα-
σμένο, ἔκλαιε.

Ἀλλὰ πάλι ὁ ἥλιος ἔλαμψε, ὁ ὑγρὸς πέπλος
χάθηκε καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα φάνηκε καθαρή.
Ἄνεμος ὅμως εἶχε σηκωθῇ δυνατός.

Ἡ κυρὰ Λούπενα ἔφυγε ὅταν πλησίαζε νὰ
δύσῃ ὁ ἥλιος. Πῆρε τὸν δρόμο τοῦ σπιτιοῦ τῆς

ΓΕΡΑΝΗ,

Ἀθανάσιος Περίδης

Μ. Μοῦρετ

Μαρίκα Κοτοπούλη

γιατρίσας υβρίζοντας τὸν ἑαυτὸ της, γιατί με τίς κουβεντούλες, μετὰ τὸ κακό, ἄφησε νὰ περάσῃ τόση ὥρα. Καὶ ὁ ἄνδρας της ἤθελε αὐριο λεπτά. Καὶ μὴ ἦταν μόνο αὐτά; Ἦτανε καὶ ἄλλα ποὺ καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν ὑπῆρχε, ἔπρεπε νὰ τὰ πάρῃ, γιατί εἶχανε ἀρχίσει καὶ γινόντανε πολλά.

Πέρασε τὸ ρέμα καὶ πάλι σταυροκοπήθηκε. Τὸ ρέμα κυλοῦσε γρήγορα μὲ πορτοκαλιοῦ χρῶμα, βουίζοντας.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Συννεφάκια, σύννεφα μικρὰ σχηματίζανε νησάκια καὶ σ' ἓνα μάλιστα, στὸ λιμανάκι του, φαινότανε νὰ ἔχῃ ἀράξει μὴ φλόγα.

Ἐξω ἀπ' τὸ σπίτι τῆς γιατρίσας τώρα, οὔτε οἱ χῆνες, οὔτε οἱ πάπιες βρισκόνταν. Ἐρημιά, ἀπλονότανε, ποὺ μέσα ὁ κρότος τοῦ ρέματος ἔπεφτε.

Χτύπησε τὴν πόρτα καὶ καθὼς χτυποῦσε, τὴν τρώμαξε μὴ μεγάλη νυχτερίδα, ποὺ πέρασε πολὺ κοντὰ της.

— Ἐλα Χριστέ καὶ Παναγιά, εἶπε. Ἡ πόρτα ἀνοίξε ἀπὸ μιὰ γυναῖκα περασμένη στὰ χρόνια, κοντὴ, κοντὴ καὶ χονδρή, μὲ μύτη μικρή, τόσο ποὺ ἄλλο δὲν φαινότανε παρὰ δυὸ τρύπες γιὰ ρουθούνια.

— Μά, τί ἔγινες; Ἡ κυρὰ χάλασε τὸν κόσμον νὰ σὲ ζητᾷ, τῆς εἶπε ἅμα τὴν εἶδε.

Ἡ Λούπενα δικαιολογήθηκε σὰ νὰ εἶχε κάνει κάποιο κακό. Εἶχε φοβηθῇ τὴν καταχνιά καὶ ἔτρεξε στὸ σπιτικό της.

Καὶ τὰ ἔλεγε στὴν πόρτα χωρὶς νὰ κἀνῃ νὰ μπῇ μέσα.

Ἡ κοντὴ τᾶκουε πάλι σὰν νᾶταν αὐτὴ ἡ γιατρίσσα καὶ στὸ τέλος τῆς εἶπε.

— Καλά, καλά! Ἐλα μέσα τώρα!

Καθὼς προχωροῦσαν μέσα, ἡ κοντὴ ἄρχισε νὰ τῆς μιλᾷ σιγά.

— Ἡ κυρὰ ἀρρώστησε καὶ δὲν εἶνε διόλου, μὰ διόλου καλά! Ὅταν ἔφυγες, ὕστερα ἀπὸ λίγο ποὺ μπαρκάρει καὶ ἐπισκέψεις, καὶ γνωστὲς της, παληὲς φιλενάδες της, ἔπεσε στὸ κρεβάτι!

Ἡ κυρὰ Λούπενα τὴν ἀκουγε καὶ ἔλεγε καὶ αὐτὴ μὲ τὸ νοῦ της.

— Καλά, καλά καὶ δὲν τὴν ξέρω!... Ἐ, ἔ καὶ ποῦ τὴν πᾶς τὴν κλάρα!... ἢ μὴ νομίζεις καὶ δὲ ξέρω καὶ σένα τὰ θάματά σου, γρηὰ μπομπιροῦ!... Ἐπεσε στὸ κρεβάτι!...

Ἡ κοντὴ γυναῖκα τὴν διέκοψε.

— Ἀπ' ἐδῶ, ἀπ' ἐδῶ! τῆς εἶπε καὶ τὴν ἔμπασε στὸ δωμάτιο τῆς γιατρίσας.

Σ' ἓνα κρεβάτι μεγάλο σιδερένιο εἶδε ξαπλωμένη καὶ σκεπασμένη μὲ μιὰ κουβέρτα, κόκκινη, μὲ μαῦρο γῦρο, τὴ γιατρίσσα. Μιὰ λάμπα σ' ἓνα τραπέζι κεῖ κοντὰ φώτιζε δυνατά.

— Ἐ, ἔ!... τῆς ἔκανε ἡ Λούπενα. Τί ἔχεις; Σὲ καλὸ! Μὴ φοβήθηκες καὶ σὺ τὴν καταχνιά κείνη; Μὰ ἦτανε...

— Ὁχι, ὄχι! ἀπήντησε ἔτσι ὑπόκοφα ἡ γρηὰ γιατρίσσα. Κάτι κακὸ μοῦ ἦρθε! Μὴ ρωτᾷς! κακὸ ποὺ δὲ λέγεται!

Σιγὰ καὶ σὰν κουρασμένη πολὺ, τὰ εἶπε αὐτά.

— Μά, τί, πῶς;... ἐπέμεινε ἡ Λούπενα.

— Νά, ἔκανε κείνη βγάζοντας τὸ ἓνα τῆς χέρι ἔξω ἀπ' τὴν κουβέρτα, εἶχα πάει κάτω στὸ ρέμα ἔτσι νὰ περπατήσω! εἶχε περάσει ἡ καταχνιά! Ξαφνικά νὰ καὶ βλέπω μιὰ γρηὰ νὰ ἀνεβαίνει πάνω καὶ νὰ μὲ πλησιάζῃ. Μόλις τὴν ἀντίκρισα, εὐθὺς παίρνω δρόμο! Δὲν ἦτανε ἄνθρωπος, δὲν ἦτανε! ὄχι! ἄνθρωπος δὲν ἦτανε! Μάτια δὲν εἶχε διόλου! ὄχι ὅτι ἦτανε βγαλμένα δὲν ὑπῆρχαν ὅλως διόλου!... ἴσιο ἐκεῖ τὸ μέρος, χωρὶς κανένα σημάδι! Καὶ ὅμως φαινότανε νὰ βλέπῃ καλά. Ἐνα τῆς δόντι μεγάλο μεγάλο ἔβγαίνει ἔξω ἀπ' τὸ στόμα της! Κατάλαβα ὅτι εἶχα πέσει σὲ κακιὰ ὥρα! Ἐτρεχα ὅσο μπορούσα καὶ ἀκουγα πίσω νὰ τρέξῃ καὶ σὰ νὰ μούγκριζε καὶ αὐτὴ! Ἀμα ὅμως ἔφθασα ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα καὶ ἔπεσα πάνω της κατακομμένη, εἶδα ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανεὶς πίσω!

Ἡ γιατρίσσα σάπασε. Σὲ λίγο πάλι μίλησε.

— Θὰ σοῦ δώσω τὰ λεπτά ἡ Μάρω! Ὅ, τι εἶνε. Τὰ ξέρεῖ αὐτὴ. Θέλω νὰ ἡσυχάσω. Δὲ μπορῶ!

Βγῆκαν ἔξω. Ἡ Μάρω κρατῶντας τὴ λάμπα ἔφερε τὴ Λούπενα στὴν τραπεζαρία.

— Μὰ τί ἦτανε αὐτὸ πάλι; τὴν ρώτησε ἡ Λούπενα.

Αὐτὴ κούνησε τὸ κεφάλι.

— Δὲν εἶδες! Πῶ, πῶ... τί εἶδε!

Ἡ Μάρω γύρισε λίγο πρὸς τὴν πόρτα καὶ ἔπειτα γέροντας στὴ Λούπενα τῆς εἶπε σιγά.

— Κάτι πῆγε νὰ ῥίξῃ ἀπὸ μέρες τῶχε ἐδῶ, καὶ οἱ Ἀνεράιδες τῆς τὸ φέρανε πίσω!

Ἡ Λούπενα κουνοῦσε τὸ κεφάλι. Ἀπ' τὰ λόγια αὐτὰ κατάλαβε τί εἶχε συμβῇ.

Δὲν ἐκάθησε πολὺ. Ἐφυγε, καὶ ἔφυγε μὲ ἓνα φόβο μὴ καὶ αὐτὴ ὅττι τις νεράιδες τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν κυνηγήσουνε μὲ τὸ πτώμα τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, ποὺ εἶχε πετάξει κεῖ, ἡ γρηὰ γιατρίσσα!

Τὴν ἄλλῃ μέρα ἡ Λούπενα ξύπνησε λίγο ἀργά. Καὶ καθὼς καθότανε φέροντας μὲ τὸ νοῦ της τὰ χθεσινὰ, ἀκουσε τὴν πόρτα της νὰ χτυπᾷ καὶ νὰ τὴν φωνάζουν.

Ἦτανε μιὰ γειτόνισσά της παχειὰ καὶ κοντὴ, μὲ πρόσωπο κόκκινο, ζωηρὸ καὶ τολμηρὰ μάτια,

— Ἡ κυρὰ γιατρίσσα δὲν εἶνε καλά! Πέ-

ρασε ἡ Μάρω καὶ μοῦ εἶπε νὰ πᾶς ἀπ' ἐκεῖ, τῆς εἶπε καὶ ἔφυγε.

Ἡ κυρὰ Λούπενα ἔφυγε καὶ αὐτὴ ἀφίνοντας στὸ σπίτι της τὸν γιουί της, ἓνα μάγκα ὡς δέκα ἔξη χρόνων, ποὺ ἄλλο δὲν ἔκανε, παρὰ νὰ φκιάνῃ ἀητούς, κλουβιά καὶ νὰ κυνηγᾷ μὲ δίχτυα πουλιά. Ὁ ἄνδρας της εἶχε φύγει πρωτὶ πρωτὶ, χαράματα, γιὰ τὰ χωράφια.

Ὁ οὐρανὸς ἦτανε καταγάλανος, καθαρὸς καὶ μόνο πρὸς τὴ δύσι ὑπῆρχε μιὰ θαμπάδα, ἓνα σκοτεινίασμα σὰν ἡ χθεσινὴ ομίχλη νὰ εἶχε ὑψωθῇ καὶ μαζευνθῇ ἐκεῖ.

Πῆρε πάλι τὸν ἴδιο δρόμο, πέρασε τὰ πεῦκα ποὺ στραβά, γυρτά, καμπουριασμένα καὶ σὲ στάσι χοροῦ φανταστικοῦ φαινόταν νὰ περιμένουν νὰ περάσῃ γιὰ νὰ ξαναρχίσουν, ἔπειτα τὸ ρέμα ποὺ κυλοῦσε πρὸς λίγο σήμερα καὶ κύταζε, καθὼς περνοῦσε, δῶ καὶ κεῖ μέσα μὴν ἰδῇ τίποτα.

Στὸ δρόμο τρεῖς γυναῖκες ἀπάντησε ποὺ πηγαιναν ἔξω.

Ὅταν ἔφθασε, εἶδε τὶς χῆνες νὰ τραβοῦνε τὸ χορτάρι καὶ τὶς πάπιες πάλι κεῖ στὰ νερά μέσα νὰ πλένονται.

Τῆς ἀνοίξε ἡ Μάρω. Καὶ ἡ κοντὴ δούλα, μόλις τὴν εἶδε, γρήγορα χωρὶς νὰ χάσῃ καιρό, ἄρχισε νὰ τῆς διηγῆται πῶς πέρασε ἡ γιατρίσσα τὴ νύχτα.

Ὅλο φωνὲς καὶ παραμιλητά!... Κάτι ἔβλεπε ποὺ τὴν τυραννοῦσε. Ἀπὸ μέρες ὅμως εἶχε ποὺ γύριζε αὐτὸ τὸ κακό, γιατί προχθὲς εἶχε ἰδῇ τὴ γιατρίσσα κλαμένη. Κάτι θὰ τῆς τῶλεγε.

Ἡ Λούπενα εἶδε, ποὺ πῆγε μέσα στὸ δωμάτιο τῆς γιατρίσας, ὅτι αὐτὴ δὲν ἦτανε διόλου καλά. Μὲ δυσκολία καταλάβαινε ποιοὶ τὴν κύκλωναν, ἀλλὰ καὶ πάλι γρήγορα τοὺς λησιμονοῦσε.

Ἐκανε ἡ Λούπενα νὰ τῆς μιλήσῃ, νὰ τῆς πῇ ἓνα ἀστεῖο, ἀλλ' αὐτὴ οὔτε ἔδινε προσοχὴ σ' ὅ, τι γινότανε γύρω της καὶ ἔμενε ξαπλωμένη βογκίζοντας, ἀναπνέοντας μὲ κόπο, μὲ κλειστὰ ἄλλοτε μᾶτια καὶ ἄλλοτε ἀνοιχτὰ πολὺ καὶ στηλωμένα στὸ ταβάνι.

Ξαφνικά ἄρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τρεμουλιαστή φωνή:

Μπαίνω μέσ' τ' ἀμπέλι σὰ νοικοκυρὰ,
νὰ κι' ὁ νοικοκύρης ἔρχεται κοντά...

Ἡ κυρὰ Λούπενα σταυροκοπήθηκε, ἐνῶ ἡ κοντὴ δούλα ἔκανε ἀνοίγοντας τὰ χέρια της.

— Σῶσον, ἐλέησον!...

Ἡ ἄρρωστη ἅμα τὸ εἶπε, τὸ ξαναεἶπε πάλι τὸ ἴδιο, σταμάτησε καὶ ἄφησε φωνὴ παράπονον.

— Θέλεις τίποτα; τὴν ρώτησε σιγὰ ἡ Λούπενα πλησιάζοντας.

— Τίποτα. Ἀπάντησε βαθεῖα καὶ βραχνὰ αὐτὴ. Δὲ μπορῶ!

Καὶ προσπάθησε νὰ γυρίσῃ πρὸς τὸν τοῖχο. Ἡ Λούπενα τὴν βοήθησε καὶ γύρισε.

Ἐμειναν οἱ δυὸ γυναῖκες γιὰ λίγο ἀκίνητες χωρὶς νὰ βγάξουν μιλιὰ, ἀκούοντας τὴ βαρεῖα ἀναπνοὴ τῆς γιατρίσας. Ὑστερα τὴν ἀφήσανε πατώντας στὰ νύχια καὶ πῆγανε στὴν τραπεζαρία ὅπου ἀρχίσανε νὰ τὰ λένε.

Ἐξω φυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἔσειε μανιὰ ἓνα κυπαρίσσι μεγάλο καὶ δυὸ ψηλὰ πεῦκα.

Ἡ Μάρω τῆς διηγῆθηκε ὅτι αὐτὸ τὸ τραγοῦδι δὲν ἦτανε τίποτα μπροστὰ σὲ κάτι ἄλλο, ποὺ τὴν εἶδε νὰ κἀνῃ καὶ ποὺ πῆγε νὰ τῆς ἔρθῃ τρέλα ἀπ' τὴν τρομάρα.

Τὴν ἀκουσε νὰ κἀνῃ τὸ μωρό! ἴδια, ἴδια ὅπως κλαῖνε τὰ μωρά! Τὴν πρώτη φορὰ ξαφνιάσθηκε καὶ δὲν ἤξερε ἀπὸ ποῦ βγαίνει ἡ φωνή, καθὼς καθότανε κοντὰ στὸ φῶς καὶ κατὶ ἔρραβε. Γρήγορα ὅμως εἶδε ὅτι τὸ μωρὸ τὸ ἔκανε ἡ γιατρίσσα ὄχι παίζοντας, ἀλλὰ ἔτσι στὰ καλά.

— Ἐχει ἁμαρτίες πολλές ἡ συχωρεμένη, πῆγε νὰ πῇ ἡ Λούπενα, ἀλλὰ κρατήθηκε γρήγορα καὶ εἶπε σιγὰ, ἔπειτα ἀφοῦ δάγκασε τὴ γλῶσσα της.

— Κακὸ σημάδι!

Ἐμειναν σιωπηλές. Καθεμιὰ ἔπεσε σὲ συλλογισμούς. Ἐξω ἀκουγότανε τὸ ἄγριο φύσημα τοῦ ἀνέμου καὶ βλέπανε τὸ κυπαρίσσι, ποὺ σὰ μανιακὸς προσκυνητὴς ἔσκυβε, προσκυνοῦσε, προσκυνοῦσε.

Ξαφνικά ἔγινε ἓνας θόρυβος ἔξω στὸν ἀέρα, καὶ οἱ δυὸ γυναῖκες πεταχθήκανε τρομαγμένες τρέλα. Εἶδαν ὅμως γρήγορα ἓναν ἀητὸ χάρτινο, πολύχρωμο νὰ κατεβαίνει ἀπὸ ψηλὰ κατὰ κέφαλα καὶ τὸν ἀκουσαν νὰ πέφτῃ μὲ βρόντο στὴν αὐλή.

— Ὁ προκομένος μου θὰ εἶνε! ἔκανε ἡ Λούπενα χτυπώντας τὰ χέρια πάνω της.

Ἐξω εἶδαν ἓνα σπάγκο πιασμένο σ' ἓνα κλαδί πεύκου καὶ κάτω, κοντὰ στὸ πηγάδι, τὸν ἀητὸ πεσμένο, σχισμένο.

Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ ἀκούσθηκε μιὰ φωνὴ ἀπ' ἔξω, χονδρὴ, ἄσχημη σὰν ἀπελότη.

— Μάνα! Καλέ μάνα! Ἐ!

Ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ τὸν εἶδε νὰ μαζεῦῃ τὸν σπάγκο τοῦ γρηγοῦρα, ξυπόλυτο, χωρὶς καπέλο καὶ μὲ μόνο ἓνα ρούχο κοντό, ἓνα γελέκο σχισμένο πάνω του.

— Τί εἶνε, μωρέ;

— Ὁ πατέρας ἦρθε καὶ σὲ θέλει.

Μοῦ 'πε νὰ πᾶς γρηγοῦρα.

Ἡ Λούπενα ἓνα πρωτὶ πάλι ἐτοιμαζότανε νὰ πῇ στὴς γιατρίσας. Καὶ ἐπειδὴ ἔκανε λίγο

κρούο αὐτὴ τὴν ἡμέρα, τυλίχθηκε καλὰ στὸ σάλι τῆς καὶ ἔρριξε ἕναν παληὸ μποξά, δῶρο τῆς γιάτρισσας, στοὺς ὤμους τῆς. Πῆρε ἔπειτα ἕνα καθρεφτάκι καὶ ἔρριξε μιὰ ματιά.

— Μὰ πάλι, πάλι ἐκεῖ!

Στὴν πόρτα στεκόταν ὁ ἄνδρας τῆς.

— Μὰ τί νὰ κάνω;

— Τί νὰ κάνης; Νὰ πάψης πιά νὰ πηγαίνης! εἶπε αὐτὸς μπαίνοντας μέσα. Ἐπῆγες, ξαναπῆγες. Τί; αὐτὸ θάχουμε τώρα; Αὐτὴ μπορεῖ νὰ μένῃ ἔτσι καὶ νὰ τυρανιέται χρόνια.

— Σώπα δά, καλέ. Ἀμαρτία!

— Δὲ λέγω τίποτα κακό. Ἄν καὶ τῆς λένε καὶ τῆς λένε ἔξω. Καὶ νὰ σοὺ πῶ; Αὐτὸ εἶνε κ' ἕνας λόγος πού δὲ θέλω νὰ πηγαίνης! Τί θέλουνε πολλὰ;

Ἡ Λούπενα ξετύλιξε λίγο καὶ τύλιξε τὸ σάλι καλύτερα στὸ λαιμὸ τῆς.

— Ἄν κάθεται καὶ πιστεύεις τὰ λόγια τῆς Πουλένας καὶ τῆς Μαλαμίνας θὰ πᾶς καλὰ! Καλὲ τόσο καιρὸ πῆγαινα γὼ καὶ δὲν εἶδα, πὺν κάτι θὰ ἔβλεπα πάντα, καὶ κείνες εἶδανε; Δὲ ξέρω τί ἔκανε πὺν πῆγαινε στὰ σπίτια, ἂν πῆγαινε γιὰ γιαιτριά, ἢ γιὰ αὐτὰ πὺν λένε! Αὐτὲς ὁμως, πὺς τὸ ξέρουνε; Δὲ σοὺ βάζει κακὸ στὸ νοῦ; Μυρίσανε τὰ δάχτυλά τους!

Καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔψαλε λίγα ἀκόμα ἡ Λούπενα, βγῆκε ἔξω μουρμουρίζοντας, γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ στὸν ἑαυτὸ τῆς, γιὰ τὶς ψευτιὲς πὺν εἶχε ἀραδιάσει στὸν ἄνδρα τῆς καὶ πὺν ποτὲ δὲν τοῦ εἶχε πῆ τί εἶχε ὅθι ἐκεῖ.

Στὸ δρόμο κοντὰ στὸ ποτάμι εἶδε τὸν προκομένο τῆς νὰ κρατᾷ κάτι καὶ νὰ τρέχῃ γρήγορα ὅσο μποροῦσε, ἐνῶ πίσω του, σὲ μακρινὴ ἀπόστασι, ἄλλα παιδιὰ τρέχανε προσπαθώντας νὰ τὸν φτάσουν μὲ φωνὲς καὶ χάχανα.

Προχώρησε χωρὶς νὰ πολυπροσέξῃ τί κρατοῦσε αὐτὸς καὶ τί φωνάζανε τὰ ἄλλα παιδιὰ πὺν τρέχανε πίσω του. Εἶχε ἄλλα, ἄλλα νὰ συλλογισθῇ! Ὁ ἄνδρας τῆς εἶχε δίκαιο καὶ δίκαιο πολὺ. Τέσσερες μέρες τώρα ταχτικά πῆγαινε στὴν ἄρρωστη περιμένοντας ὥρα τὴν ὥρα τὸν θάνατό τῆς. Πὺν νὰ ἔρθῃ ὁμως αὐτός! Σὰ νὰ τὴν εἶχε λησμονήσει, ἢ τὴν τυρανοῦσε πρῶτα!

Καὶ μέσα στὴ χώρα, καθὼς αὐτὴ ψυχομαχοῦσε, πολλὰ, πολλὰ, κρυφὰ ἴσαμε τότε, βγῆκανε στὸ φῶς. Πληθὸς κακὰ λέγανε γιὰ τὴ γιάτρισσα. Ἡ αὐλὴ τῆς ἦταν νεκροταφεῖο· τὸ ῥέμα, ἅμα γέμιζε αὐτὴ, ἢ ὅταν εἶχε αὐτὸ πολὺ νερό, δεχότανε τὰ παιδάκια, πὺν πετούσανε! Καὶ γι' αὐτὸ γκάριζε, γι' αὐτὸ ἔτσι δερνότανε τρελὰ ὡς πὺν νὰ ξεψυχήσῃ!

Ἡ Λούπενα θυμᾶται αὐτὰ καὶ λέει σιγά.

— Ἐχουν δίκαιο καὶ δίκιο. Πὺς νὰ βγῆκανε ὁμως στὰ φόρα; Ποιὸς νὰ τὰ μαρτύρησε;

Προχθὲς δὲν εἶχε ἰδῇ ὅλο τὸ χῶμα τῆς αὐλῆς ἄνω κάτω; Τί ἄλλο σήμαινε, παρὰ πὺς κάποιος ἔσκαβε καὶ ἔβγαζε ὅ,τι ἦτανε θαμμένο κεῖ;

— Πολλὰ κακὰ ἔκανε ἡ εὐλογημένη καὶ γι' αὐτὸ τυρανιέται!...

Καὶ μ' αὐτὰ καὶ ἄλλα στὸ νοῦ τῆς ἡ Λούπενα, ἔφθασε στὸ σπίτι τῆς γιάτρισσας.

Βρῆκε κεῖ καὶ ἄλλες τρεῖς γυναῖκες. Δυὸ χωριανὲς τῆς καὶ μιὰ ἀπὸ ἕνα κοντινὸ χωριό.

— Πὺς πάει; τίς ρωτῆσε.

— Πὺς νὰ πάῃ!... Πάει πιά: μόνο πὺν βασανιέται, ἀπῆντησε ἡ ξένη.

— Πολλὲς ἁμαρτίες ἔκανε!... ἄρχισε μιὰ ξανθὴ, ἀδύνατη.

— Τί πολλὲς ἁμαρτίες γειτόνισσα; τὴν διέκοψε ἡ ἄλλη, μιὰ παχειὰ ψηλὴ. Ἐκανε καὶ καλὰ. Καὶ ἔπειτα, ἄς τὰ ποῦμε φανερά καὶ ἑστέρερα, καὶ κείνα τὰ ἄλλα, πὺν λένε ὅτι ἔκανε, ἄς ποῦμε ὅτι τὰ ἔκανε!... Ὅταν σ' ἔβγαζε ἀπ' τὴν αἰτία καὶ θυσίαζε τὴν ψυχὴ τῆς...

— Μὲ συχωρᾶς!... ἐμένα δὲ μ' ἔσωσε ἀπὸ καμιά αἰτιμία!...

— Τὸ λέει ὁ λόγος. Ξέρω ὅτι σοὺ ἔκανε σένα τὸ παιδί σου καλὰ. Λέω γιὰ κείνες, πὺν, βάζω στοίχημα, οὔτε θὰ πάτησε ἀπ' αὐτὲς καμιά ἐδῶ.

— Μωρὲ αὐτὲς θὰ λένε πότε νὰ πεθάνῃ!...

Ἡ ξένη μῆκε στὴ μέση.

— Καλὰ καὶ ἅγια μίλησες. Ἀλλὰ αὐτὸ πὺν εἶπες προτῆτερα, ὅτι βγάζει ἀπ' τοὺς ἄλλους τὴν αἰτιμία καὶ δίνει τὴν ψυχὴ τῆς στὸ Σατανᾶ, δὲν τὸ παραδέχομαι.

— Τί θὲς νὰ πῆς;

— Θέλω νὰ πῶ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε γιὰ τὸν παρὰ! Πουλοῦσε τὴν ψυχὴ τῆς γιὰ τὰ λεφτά. Ἄλλοι σὲ κείνη τὴ φτωχιά πὺν ἔπεφτε στὰ νύχια τῆς!

— Καὶ πὺν τὸ ξέρεις σύ;... Καὶ μὲ συχωρεῖς!...

— Ἐγώ; Μιὰ ὄρφανή, πὺν τώρα Θεὸς ξέρει πὺν βρίσκεται, μοῦ τὰ εἶπε, ὅλα μοῦ τὰ ξεστόρισε!... Ἀστε τα! Σὲ μένα, εἶνε ἡ ἀλήθεια, γιάτρεψε τὸν ἄνδρα μου, ἄλλα τὴν πλήρωσα.

Στὴν πόρτα φάνηκε ἡ Μάρω καὶ σωπάσανε. Τὴ Μάρω τὴν εἶχε χρόνια πολλὰ ἡ γιάτρισσα καὶ αὐτὴ θὰ τῆς τὰ ἔπαιρνε ὅλα, ὅ,τι εἶχε. Λέγανε ὅτι τῆς εἶχε κάνει καὶ χαρτί.

Ἡ Λούπενα τὴν πλησίασε.

— Θεέ, φύλαγε! τῆς ἀπῆντησε αὐτὴ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ. Ὑστερα

— Γιά, γιά! Πάλι, πάλι!

Μέσα ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ἕνα βογκητὸ

μεγάλο, μὲ διάρκεια, πὺν μποροῦσε νὰ τὸ πάρῃ κανεὶς γιὰ φωνὴ μοσχάριου.

— Πὺν πὺν!

Ὅλες σταυροκοπήθηκαν.

— Γιὰ πᾶμε μέσα!

— Δὲν τὴ λευτερώνει ὁ Θεός!

Καθὼς ἔκαναν νὰ μποῦνε, ἄλλες δυὸ ἤρθανε. Ἡ μιὰ ἦταν ἐκείνη μὲ τὰ ζωηρὰ μάτια, ἡ κοντὴ καὶ γεμάτη, ἡ γειτόνισσα τῆς Λούπενας.

— Τὸ βρῆκε πάλι ὁ γιός σου, εἶπε αὐτὴ στὴ Λούπενα.

— Τί βρῆκε;

— Ἐνα μωρουδάκι τόσο δά! Ἐρταμηνίτικο! Μέσα στὸ ῥέμα. Καὶ εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ τοῦ τὸ πάρουμε! Τὸ ἔλεγε παιδί τῆς νεράιδας. Καὶ τὸ γύριζε μὲ ἄλλα παιδιὰ κάνοντας τὸν παπᾶ.

Στὸ κρεβάτι ἡ γιάτρισσα ἀνάσκελα εἶχε ἀγωνία, φώναζε. Τὰ μάτια τῆς, ἔξω βγαλμένα, ἄλλοτε κυτάζανε ἄγρια τὸ ταβάνι καὶ ἄλλοτε γυρίζανε δεξιά καὶ ἀριστερά. Τὸ σαγόνι τῆς, σὰν νὰ εἶχε φύγῃ ἀπ' τὴ θέσι του.

Ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη σταθήκανε καὶ τὴν κυτάζανε.

— Τῆς διάβασε κανέναν παπᾶς; ρώτησε ἡ ξένη.

— Ναί, ναί! Ἀλλὰ τίποτα! Ὅλα πᾶνε χαμένα.

Ἡ γιάτρισσα κείνη τὴ στιγμὴ βογκοῦσε σιγά, ἔπειτα ἔβγαλε μιὰ φωνὴ σουβλερή.

— Θεέ!

— Σὰ γουροῦνι δὲν ἔκανε; εἶπε σιγὰ μιὰ στὴ Λούπενα.

— Μὰ τί νὰ κάνουμε;

— Γιὰ σταθῆτε, γιὰ σταθῆτε!.

— Ἀχ, ἔκανε μιὰ, ἄς ἡσυχάσῃ, ἄς δώσῃ ὁ Θεός!

— Γιὰ σταθῆτε! Σωπάτε, ἔλεγε ἡ κοντὴ μὲ τὰ τολμηρὰ μάτια.

— Τί θὰ κάνης; τὴν ρώτησαν οἱ ἄλλες.

— Ἐμπᾶτε στὸ χορὸ!

— Τί λές!

— Ἀσ' τὴν νὰ κἀνῃ ὅπως θέλει.

— Μὰ, Χριστιανὴ μου...

— Ἐμπᾶτε σὰς λέω! Ὅλες... Καὶ σὺ Μάρω.

Δὲ θέλει περικάλια, θέλει γλέντια καὶ τραγούδια!

Οἱ γυναῖκες ὅλες πιασθήκανε ἀπ' τὰ χέρια καὶ ἡ κοντόχοντρη ἔμπρὸς κρατώντας τὸ μαντίλι ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ μὲ συριμένη φωνή.

Τὸ κο μωρὲ τὸ κό
τὸ κόψαν τὸ ρημο νερό...

Καὶ ὅλες μαζί, πολλὲς φωνές, δυνατές, κρυσταλλένιες, χρυσὲς φωνές, ξαναεῖπαν τὸ τραγούδι στὴν ἀρχὴ πὺν σιγὰ, ἔπειτα δυνατὰ σὰ νὰ λησμονήσανε ὅτι ὁ θάνατος τυρανοῦσε ἕνα του θῦμα μέσα κεῖ! Ἀλλὰ ξαφνικά σ' ἕνα γύρο, καθὼς οἱ φωνές καὶ οἱ κρότοι τῶν ποδιῶν ἔκαναν τὸ σπίτι νὰ τρέμῃ, μιὰ φωνή, ἕνα ξεφωνητὸ φρικαλέο τίς ἔκανε τρομαγμένες νὰ πάφουνε καὶ νὰ σταθοῦνε.

Εἶδανε τότε τὴ γιάτρισσα νὰ εἶνε καθισμένη στὸ κρεβάτι καὶ νὰ προσπαθᾷ νὰ σηκωθῇ μὲ γουρλωμένα μάτια καὶ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Κάτι ἤθελε νὰ πῇ, νὰ μιλήσῃ, ἄλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ μ' ἕνα τίναγμα ἔπεσε κάτω, κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι κατακέφαλα!...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΑΠΟΨΕ*

Καθὼς μέσ' ἀπὸ τριδιπλο καὶ μαγικὸ μαγνάδι
— Ὡ νύχτα! ὦ μοναξιά! ὦ σιωπή! — ἡ ψυχὴ μου
Ἀνάμεισ' ἀπὸ σᾶς, ἀπόψε, σιμὰ στὸ τζάκι τὸ

Κυτᾶζει πρὸς τὰ πέρα τίς θύρες τοῦ τάφου.

Ἀπόψε, γεμάτος τρόμο νικημένον, πὺν τὸν

νοιώθω τοὺς ἀγαπημένους νεκροὺς νὰ ξεφυ-
[τρώνουν γύρω μου.

* Διὰ τὸν ποιητὴν Λέοντα Ντιέρξ, πὺν ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, βλεπε σχετικὸν σημείωμα εἰς τὴν στήλην «Χρονικά».

Τὰ μάτια τους, ὡς γιὰ νὰ διαβάσουνε στῆς
[φρίκης μου τὸ βάθος,
λάμπουνε καθαρὰ μὲς στὸ σκοτάδι πὺν τρε-
[μοσαλεύει.

Πίσω ἀπὸ μένα, ἀπόψε, κάποιος εἶν' ἐκεῖ,
[πολὺ σιμὰ.

Ξέρω πὺς μὲ κυτᾶζει καὶ νοιώθω πὺς
[μ' ἐγγίζει.

Τί ἀγωνία! Εἶν' ἐκεῖ, πίσω ἀπὸ τὸν ὅμο μου.

Ἀνίσως καὶ γυρίσω πρὸς τὰ πίσω, βέβαια

[θὰ πέθαινα!

Ἀπὸ τὸ βάθος κάποιας ἄλλης ζωῆς, μιὰ ἀπό-
[μικρὴ πολὺ φωνή

εἶπεν ἀπόψε τ' ὄνομά μου, ὦ φρίκη! Κι' ὁ
[θόρυβος αὐτὸς
ποῦ τὸν ἀκούω — ὦ σιωπή! ὦ μοναξιά! ὦ
[νύχτα! —
φαίνεται νὰ γεννήθηκε στὰ χρόνια τὰ παλιὰ
[μὲ τ' ἀνθρώπινο γένος!

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΓΙΑΔΙΑ

Θέλεις νὰ φύγῃς; — Ἄς φύγουμε! Ἡ θάλασσα
εἶναι λιγώτερο ἀπλόχωρη κι' ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας.
Ὁ ἔρωτας μ' ἐπίασε πάλι στὰ δίχτυα του.
Εἶν' ἡσυχώτερο καὶ πῶς λίγο πικρὸ
τὸ κύμα, ποῦ κάνει τὸ κουπὶ νὰ λυγίῃ!

Θέλεις νὰ τραγουδήσῃς; — τραγούδα! Ἡ
[φωνή σου
εἶναι λιγώτερο καμπανιστὴ παρὰ τὸ νεῖρό μου.
Ἄς εἶν' ἀργὸ τὸ τραγούδι σου ἢ σύντομο,
ὅλα τὰ παλιὰ ἀναφυλλητὰ
θὰ μὲ κυνηγοῦν ἀπ' ἀμμουδιὰ σ' ἀμμουδιὰ!

Θέλεις νὰ κοιμᾷσαι; — Κοιμήσου! Ὁ ὕπνος
εἶναι τὸ λιγώτερο σπλαχνικὸ ἀντικαθρέ-
[φτισμα.
Σ' αὐτὸν ξαναβλέπει κανεὶς τρομερὰ περι-
[γιάλια!

Κανένας στὰ βάθη μιᾶς ἄλικης λήθης
δὲν πίνει τὴ λησμονιὰ τῶν παλιῶν ναυαγίων!

Θέλεις νὰ μιλήσῃς; — Ἄς μιλοῦμε! Τὰ λόγια
θὰ εἰποῦν ἀληθινὰ τοὺς στοχασμούς μας;
Ἄ! πόσοι κρύβονται, στενοχωρημένοι,
— φωλιὰς σκοτεινῆς κάτω ἀπὸ δασὰ κλαδιὰ —
στὸ μάκρος τῶν χαμηλωμένων βλεφάρων!

Πίστειτέ με! Ἄς μὴν πλάθουμε πόθους!
Ἄς κοιτάζουμε! Ἄς μένουμε στὴ γῆ!
Μὴν τραγουδᾷς! Ἡ νύχτα ἢ αὐστηρὴ
εἶναι λιγώτερο μαύρη παρὰ τὰ μαλλιά σου.
Ἄς ἀγρυπνοῦμε! Πρὸ πάντων ἄς ξέρονται νὰ
[σωπαίνουμε!

LEON DIERX

“ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ.. ΤΟΥ ΑΔ-ΓΚΑΖΑΔΗ

Ἄκου, ψυχὴ μου: εἶν' ἡ ὥρα,
ποῦ τὸ φεγγάρι ἀνάμεσα στὸν οὐρανὸ
γλυκὸ τραγούδι ἀφρίζει,
σὰν τὸ τραγούδι φλογέρας, ποῦ κλαίει.

Δόσε τὰ στήθια σου, τὸ μάγουλό σου τ' ἀναμ-
[μένο
στῆς νύχτας τῆς καλοκαιρινῆς τ' ἀγέρι
μέσα στὴ νύχτα ἔχω χυμένη τὴν ψυχὴ μου
γιὰ νὰ τὴ σμίξω μὲ τὴν ὁμορφιά σου.

Ἐνα ποτήρι κρασί, λίγα φρούτα, καὶ γιὰ
[τραπέζι
ἕνα λειβάδι ἀνθισμένο, καὶ τ' ἀκριβὸ τὸ
[στόμα
τῆς ἀγαπημένης καὶ τὰ λιγωμένα της μάτια:
— Τότε τὸ φίλημά σου, Ἄλλὰχ, τὸ νοιώθω στὴν
[καρδιά μου.

Ἄν μ' ἀγαπᾷς ἢ ὄχι, δὲ θέλω νὰ τὸ ξέρω,
σ' ἀγαπῶ κι' αὐτὸ μὲ φτάνει, καὶ ξέρω τοῦτο
[μόνο:
ὅτι τὸ λυγερὸ κορμί σου εἶναι γλυκὸ σὰν τὸ
[ρόδο,
ποῦ τὸ ἀναπνέω καὶ τὸ φιλῶ τὴ νύχτα
[στ' ὄνειρό μου.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

Πεζὸ ποίημα: ἀπὸ τὸ «Livre de jade»

Επάνω σ' ὀλόχρυσο καινούριο θρόνο, ὁ Γαὶὸς
τ' Οὐρανοῦ, λαμποκοπώντας ἀπὸ πετράδια,
κάθεται στὴ μέση τῶν μανταρινῶν μοιάζει μὲ
ἥλιο τριγυρισμένον ἀπ' ἄστρα.

Οἱ μανταρίνοι συζητοῦνε σοβαρὰ γιὰ πράγ-
ματα σπουδαῖα: μὰ ἡ σκέψι τοῦ αὐτοκράτορα
ξεφεύγει ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ παραθύρι.

Στὸ φαρφουρένιο κιόσκι της, σὰν ἄνθος λαμ-
περὸ τριγυρισμένο ἀπὸ φύλλα, ἡ αὐτοκρατό-
ρισα κάθεται στὴ μέση τῶν γυναικῶν της.

Συλλογίζεται ὅτι ὁ ἀγαπημένος της ἀργεῖ
πολὺ στὸ συμβούλιο καί, μὲ πληῖσι, κουνάει τὸ
ριπίδι της.

Ἐνα μυρωμένο φύσημα χαδεύει τὸ πρόσωπο
τοῦ αὐτοκράτορα.

«Ἡ ἀγαπημένη μου μ' ἕνα κίνημα τοῦ ριπι-
διοῦ της μοῦ στέλνει τὴν εὐωδιὰ τοῦ στόματός
της». Κι' ὁ αὐτοκράτορας, ἀστραποβολώντας
ἀπὸ πετράδια, τρέχει κατὰ τὸ φαρφουρένιο
κιόσκι, ἀφίνοντας τοὺς σαστισμένους μανταρί-
νους νὰ κοιτάζονται σιωπηλοί.

[Μετάφρασις Σ. Α.]

JUDITH GAUTIER

ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΝ

Ενῶ ἀκόμη αἱ προσπάθειαι τῆς πολεμικῆς
τέχνης ἔτεινον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ
ὁργανισμοῦ καὶ τῆς χρήσεως μόνον τῶν τριῶν
πολεμικῶν ὄπλων, πεζικοῦ, πυροβολικοῦ, ἱππι-
κοῦ, νέον ὄπλον εἰσάγεται εἰς τὸν πόλεμον, τὸ
ὁποῖον, καίτοι ἀπόμνη δὲν ἐτελειοποιήθη, ἐν τού-
τοις ἐπηρέασε τὰς μεθόδους τοῦ πολέμου, οὕτως
ὥστε τινὲς ὀνομάζουν αὐτὸ ἀπὸ τοῦδε τὸ τέταρ-
τον ὄπλον.

Αἱ ἀτέλειαι αὐτοῦ εἶναι ἀκόμη πολλαπλαῖ.
Πρέπει τοῦτο νὰ ἐκπληρώσῃ ἀκόμη ὅρους τινὲς
σχετικὸς πρὸς τὴν ταχύτητα ὑπὸ ἰσχυρὸν ἀνε-
μον, τὴν ἀνάβασιν εἰς ὕψος, ἀκτῖνα ἐνεργείας,
εὐστάθειαν, μεταφερόμενον πολεμικὸν βάρος,
εὐκολίαν ἀπογειώσεως καὶ προσγειώσεως: εἰς
ταῦτα δ' ἀφεώρων οἱ ὅροι τοῦ συναγωνισμοῦ
τῆς Reims.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνίχνευσις, ἥτις γνωρίζει εἰς
τὸν στρατηγὸν τὰ ἰσχυρὰ καὶ ἀδύνατα μέρη τοῦ
ἀντιπάλου, ὅπως διαθήσῃ τὴν ἐπίθεσιν ἢ τὴν
ἀμυναν ἐπωφελῶς, παρὰ τὴν ἀτέλειαν τοῦ ὁργά-
νου τούτου, ἀπὸ τοῦδε ἔχει μεγάλως εὐκολυνθῇ
διὰ τοῦ ἀεροπλάνου. Ἐὰν ἡ πρώτου βαθμοῦ
ἀνίχνευσις, ἥτις γίνεται διὰ τῶν τοπικῶν παρα-
γόντων τοῦ τόπου, τῆς κατασχέσεως τῆς ἐχθρι-
κῆς ἀλληλογραφίας, τῆς κατασκοπείας, ἅτινα ἐπὶ
Ναπολέοντος εἶχον συστηματοποιηθῇ σπουδαίως,
δὲν πρόκειται νὰ εὐκολυνθῇ διὰ τοῦ ἀεροπλά-
νου, ἐν τούτοις ἡ δευτέρου βαθμοῦ τοιαύτη, διὰ
τῶν ἀποσπασμάτων ἐπαφῆς, στρατευμάτων ἐπι-
καλύψεως, προφυλακῶν, ἀναγνωρίσεων δι' ἱππι-
κοῦ, τελειοποιεῖται μεγάλως διὰ τῶν ἀεροπλά-
νων. Τοῦτο θεωρητικῶς εἶχε δειχθῇ ἀπὸ τῶν
μεγάλων γυμνασίων τῶν διαφόρων κρατῶν,
ἐδείχθη ὅμως καὶ ἐμπράκτως κατὰ τὰς ὑπὸ τὰ
τείχη τῆς Τριπόλεως μάχας τὴν 26 Ὀκτωβρίου
π. ἔτους καὶ κατόπιν. Τὸ ἱππικὸν παρ' ὅλην τὴν
βοήθειαν τοῦ ἀστυράτου καὶ τῶν τηλεγραφητῶν
καὶ τὴν ταχύτητα τοῦ ἵππου, δὲν δύναται νὰ
μεταδώσῃ ἐν καιρῷ τὰς εἰδήσεις του, οὔτε νὰ
τὰς συμπληρώσῃ ἀσφαλῶς διὰ ἐισόδους εἰς
τὰς ἐχθρικὰς τάξεις, ἥτις σήμερον εἶναι ἔτι
δυσχερεστέρα. Τὸ ἱππικὸν ἀναγνωρίζει κατὰ τὴν
ἐχθρικὴν περιμέτρον, τὸ ἀεροπλάνον ὅμως
τὸ σχῆμα τῆς ἐχθρικῆς διατάξεως. Ἀλλοίμονον
δ' εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν ὑπολογίσει κακῶς!
ἔλεγεν ὁ Ναπολέων.

Καὶ εἰδικώτερον ἀκόμη μέλλει τὸ ἀεροπλάνον
νὰ παράσχω ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ
πυρὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ἀναγγέλλον τὰ σημεῖα
πτώσεως τῶν βλημάτων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ὁ πρῶτος Ἕλλην ἀεροπόρος

ἀεροπλάνον ἐπομένως ἐνδείκνυται ὡς ἄριστον
ὄργανον ἀνιχνεύσεως.

Ἐξ ἄλλου, ὅταν τὸ ἀεροπλάνον λίαν προσε-
χῶς τελειοποιηθῇ, τὸ ποσὸν τῶν 300 χιλιογράμ-
μων βάρους ἐκ βλημάτων μεγάλης χωρητικότη-
τος ἐκρηκτικῆς ὕλης θέλει ἀυξηθῇ καὶ τότε τὸ
πῦρ τοῦτο, τὸ οὐράνιον, τὸ ἀπρόοπτον, πρόκει-
ται ἀνεξαρτήτως τῶν καταστροφῶν ἃς δύναται
νὰ ἐπιφέρῃ ρυθμιζόμενον καταλλήλως, διεπι-
νόμενον κατὰ τῶν ἐπικαίρων καὶ σημαντικωτέ-
ρων σημείων, νὰ προξενήσῃ ἀνυπολόγιστον ἐπὶ
ἐχθροῦ ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις οὔτε
ἐντὸς τῶν χαρακωμάτων τοῦ πεζικοῦ, οὔτε ὅτι-

σθεν τῶν ἀσπίδων τοῦ πυροβολικοῦ θὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του ἀσφαλῆ. Τὸ ἀεροπλάνον ἐπομένως εἶναι καὶ ὄργανον μάχης.

Τέλος διὰ τὸν σύνδεσμον τῶν σωμάτων μεταξύ των, εἰς τὸν τηλεγράφων, τὰ τηλέφωνα, τὰ αὐτοκίνητα, τοὺς ποδηλάτας, τὸ ἱππικόν, προστίθεται τὸ ἀεροπλάνον, πολύτιμον ὄργανον συνδέσμου.

Ἐνεκα ἐπομένως τῆς μεγάλης αὐτοῦ χρησιμότητος ἐν πολέμῳ, ἤρχισαν ἀπὸ τοῦδε νὰ ὀργανώσι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. Οὕτω σήμερον, ἐπειδὴ τοῦτο πρωτίστως χρησιμεύει διὰ τὴν ἀνίχνευσιν, κρίνεται σκόπιμον ὅπως παρ' ἐκάστῳ ἀρχηγῷ σώματος στρατοῦ, ἰδρύνται παρὰ τοῦ Μηχανικοῦ πεδίου ἀεροπλοΐας, διευκολύνον τὴν ἀπογείωσιν καὶ τὴν προσγείωσιν, ταυτοχρόνως δὲ ὀργανοῦται ὑπηρεσία ἐφεδρείας ἀεροπλάνων. Διὰ τὴν Γαλλίαν ὑπολογίζονται εἰς 200 τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν πολεμικὴν χρῆσιν ἀεροπλάνα. Ταυτοχρόνως λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὸν καταρτισμὸν δι' εἰδικῶν σχολῶν ἀεροπλοΐας, καταλλήλου σώματος ἀεροπόρων, ὡς ἐπίσης καὶ συνεργείων ἐπισκευῆς ἀεροπλάνων κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας.

Ἀφ' ἑτέρου ἤρχισεν ἤδη νὰ μελετᾶται σοβαρῶς ἡ ἄμυνα κατὰ τῶν ἀεροπλάνων καὶ ὀργανοῦται ἴδιον σύστημα βολῆς καὶ ἴδιον πυροβόλον ἐναντίον τῶν ἀεροπλάνων καὶ τῶν πιδαλιουχομένων ἀεροστάτων. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ γενόμενα ἤδη παρὰ τοῖς μεγαλυτέροις ναυτικοῖς τοῦ κόσμου πειράματα εἰκάζεται ἀσφαλῆς ἡ χρῆ-

σις τοῦ ἀεροπλάνου καὶ εἰς τὸν κατὰ θάλασσαν πόλεμον. Παρὰ τισι ναυτικοῖς κράτεσιν ὑπάρχουσιν ἤδη ἐπὶ τούτῳ πλοῖα ἐφωδιασμένα διὰ μεγάλου καταστρώματος ἐπιτρέποντος τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀεροπλάνου καὶ τὴν ἀφίξίν του, τὸ δὲ ὑδροπλάνον ὅπερ δοκιμάζεται ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ δὲν διαφέρει τοῦ ἀεροπλάνου, εἰμὴ ὅτι διὰ καταλλήλων διατάξεων δύναται τοῦτο νὰ ἀπογειοῦται καὶ προσγειοῦται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἡ χρῆσις τοῦ ὑδροπλάνου ἐν τῷ ναυτικῷ θὰ εἶναι ἀκριβῶς ὡς ἐν τῷ κατὰ γῆν στρατῷ, ἀνίχνευσις εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀντιτορπιλικῶν, βολὴ ἄνωθεν κατὰ τῶν καταστρωμάτων τῶν πλοίων, σύνδεσμος τῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

Ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ ναυτικῷ λαμβάνονται μέτρα ἀμύνης κατ' αὐτῶν, σχεδιάζονται δὲ πυροβόλα, βάλλοντα σχεδὸν κατακορύφως ἐναντίον τῶν ἀεροπλάνων.

Καὶ ὡς λέγει ὁ λοχαγὸς Charlot, ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους, δὲν πρέπει νὰ προῖδῃ τις ὅτι τὸ ἀεροπλάνον θὰ ἦ πολύτιμος βοήθεια, πρὸ πάντων διὰ τὰ μικρὰ κράτη; Ἡ ἐκτεταμένη χρῆσις του, εὐκολύνουσα τὴν συμπύκνωσιν τῶν χρηματικῶν θυσιῶν ἐπὶ τῶν πρωτευόντων ὀπλῶν τῆς ἐπιθέσεως — τῆς ἀρίστης διὰ τὴν ἄμυναν — θὰ συντρέξῃ ἵνα αὐξήσῃ κατ' ἀξιοσημειώτους ἀναλογίας τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ θὰ ἦναι κατ' ἀκολουθίαν, ἐγγύησις ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Ἕ. Υποπλοίαρχος Ρ.

ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

— ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ —

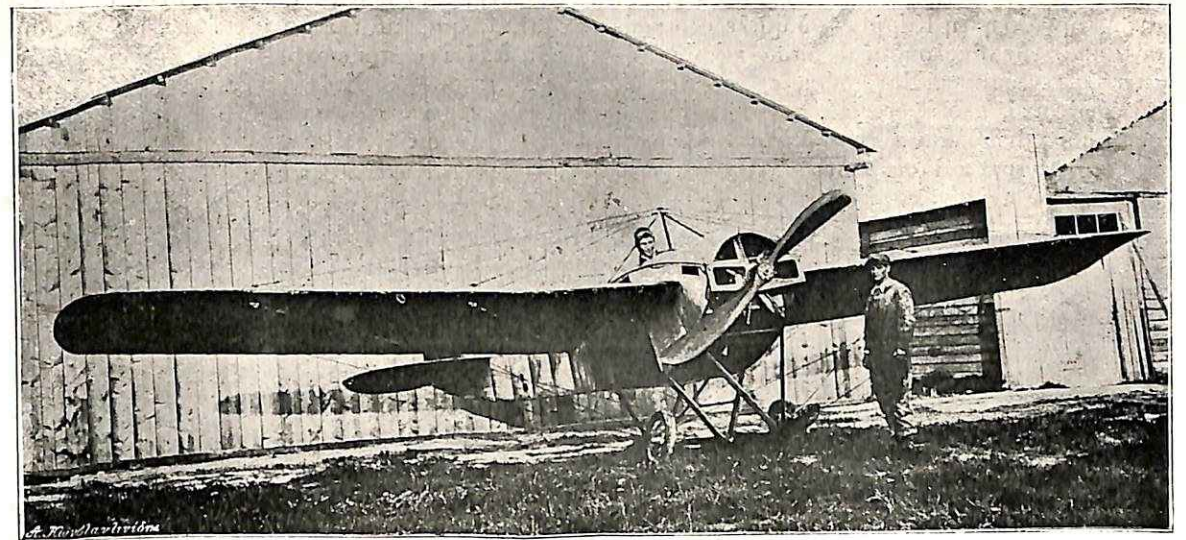
XIX

Καὶ τὴν ἄλλῃ νύχτα κατὰ τὶς δώδεκα, ἔφυγε ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο. Δὲν εἶχε κάνει καμιὰ προετοιμασίαν, μόνον εἶχε γράψῃ ἕνα γράμμα τῆς ἀδελφῆς του καὶ σ' ἕναν φάκελλο εἶχε βάλῃ μερικὰ χρήματα γιὰ τὴν Μάρθαν τὰ μπαούλα του ὅμως, τὸ κοντὶ τοῦ βιολιοῦ του, ἡ παλιὰ καρέκλα ποῦ εἶχε ἀγοράσει, ἦταν ὅλα στὴν θέσι τους, μερικὰ βιβλία ἦταν ἀπάνω στὸ τραπέζι, καὶ τὸν λογαριασμὸν τοῦ δὲν τὸν εἶχε πληρώσει ἀκόμα· τὸ εἶχε ἐντελῶς ξεχάσει. Λίγο πρὶν φύγῃ ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο, εἶχε παρακαλέσει τὴν Σάρα νὰ ξεσκονίσῃ τὰ παράθυρα ὡς πον νὰ γυρίσῃ πίσω, καὶ ἡ Σάρα τοῦ τὸ εἶχε ὑποσχεθῇ

* Ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 31 Μαΐου 1911.

ἂν καὶ ἦταν μεσάνυχτα. Ἐπλυνε τὸ πρόσωπό του καὶ τὰ χέρια του προσεκτικὰ καὶ ἔπειτα ἔφυγε.

Ὅλην τὴν ὥρα αἰσθάνετο ἥσυχος, ἀδιάφορος. Θεέ μου, μήπως ἦτον καὶ πρᾶμα γιὰ νὰ τὸ κάνῃ κανεὶς τόσο μεγάλο ζήτημα; Ἐνας χρόνος πρὶν ἢ πρὶν ἔπειτα δὲν ἔχει σημασίαν, ἄλλως τε αὐτὴν τὴν ιδέα τὴν εἶχε τώρα τόσο καίρῳ. Βαρέθηκε πιά ὅλες του τὶς ἀπογοιτεύσεις, ὅλες του τὶς καταστραμμένες ἐλπίδες, ὅλες τὶς ἀνοησίες, ὅλες τὶς καθημερινὲς ψευτιές. Συλλογίσθηκε πάλι τὸν Μινούττα, ποῦ καὶ γι' αὐτὸν εἶχε ἀφήσει ἕναν φάκελλο κλεισμένο, ἂν καὶ ποτὲ δὲν μπορούσε νὰ βγάλῃ ἀπ' τὸν νοῦ τὴν ὑποψία ποῦ εἶχε γι' αὐτὸν τὸν κακομοῖρην· συλλογίσθηκε τὴν κυρία Στένερσεν, ἄρρωστη καὶ ἀσθματικὴ ποῦ ἀπατοῦσε τὸν ἄνδρα της μπρὸς στὰ μάτια του, μὰ ποῦ ἡ ὄψις της ποτὲ δὲν

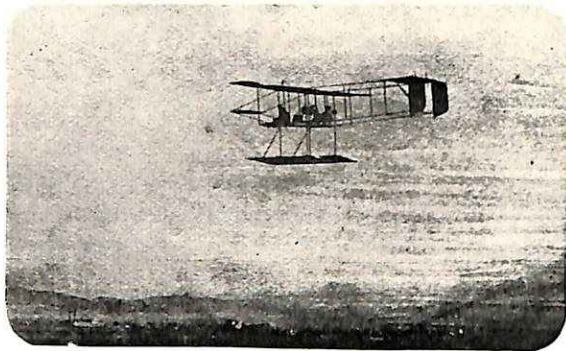

Ἡ «Ἀλκυὼν», τὸ ἀεροπλάνον τοῦ κυρίου Ἑμμανουὴλ Ἀργυροπούλου

Τὸ πρῶτον στρατιωτικὸν ἑλλήν. ἀεροπλάνον «Δαίδαλος», διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ κ. Α. Καμπέρου. Δεξιὰ εἰς τὴν γωνίαν ὁ κ. Καμπέρος. Ὁρθίως ἔμπροσς εἰς τὸ ἀεροπλάνον ὁ Γάλλος μηχανικὸς κ. Σοβό.

τὴν ἐπρόδιδε. Συλλογίσθηκε τὴν Κάμμα, τὴν μικρή, τὴν ἀπληστη Κάμμα ποὺ ἤθελε ὅλο χροῖμα καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε ὅπου κι' ἂν πήγαινε ζητιανεύοντας. Στὴν δύσι, στὴν ἀνατολή, στὸ ἐσωτερικό, στὸ ἐξωτερικό, παντοῦ εἶχε βρῇ τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους; παντοῦ ὅλα ἦταν πρόστυχα καὶ ψεύτικα καὶ ἀπελπιστικά, ἀπ' τὸν πρῶτο ζητιάνο ποὺ συριάνιζε μὲ τὸ γερό του χέρι δεμένο καὶ τυλιγμένο, ὡς τὸν γαλανὸ οὐρανὸ ποὺ

Τὸ ὑδροπλάνο τοῦ κ. Καμπέρου

ἦτον ὅλος φαρμάκι. Κι' αὐτός, μήπως αὐτὸς ἦταν καλύτερος; Ὁχι βέβαια, οὔτε αὐτὸς δὲν ἦταν καλύτερος! Μὰ δὲν πειράζει, τώρα εἶχε φτάσει πιά τὸ τέλος.

Πῆρε τὸν δρόμο τῆς προκυμιάς γιὰ νὰ ξαναδῇ ἀκόμα μιὰ φορὰ τὰ πλοῖα, κι' ὅταν πέρασε τὸν τελευταῖον μῶλο, τραβήξε διὰ μιᾶς τὸ σιδερένιο δαχτυλίδι ἀπ' τὸ δάχτυλο καὶ τῶριξε στὴν θάλασσα. Τὸ κύταξε ποὺ ἔπεσε μακριὰ ἔξω, μέσα στὸ νερό. Ἔτσι, τὴν τελευταία στιγμὴ προσπαθοῦσε νὰ ξετινάξῃ ἀπὸ πάνω του λίγη ἀπ' τὴν ψευτιά αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Μπρὸς τὸ σπῖτι τῆς Μάρθας Γούδε στάθηκε καὶ κύταξε γιὰ τελευταία φορὰ μέσ' ἀπ' τὰ παράθυρα. Ἦταν ὅλα, ὅπως πάντα, ἡσυχά κανεῖς δὲν ἦταν μέσα.

— Ἀντίο! εἶπε.

Καὶ προχώρησε.

Χωρὶς κι' ὁ ἴδιος νὰ τὸ καταλάβῃ πῆρε τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Μόνον ὅταν ἔφτασε κι' ἀντίκρουσε τὰ σπῖτια, κατάλαβε ποὺ εἶχε ἔρθει. Στάθηκε. Ποῦ πήγαινε; Τί γύρευε ἐδῶ; Ἐκύταξε

γιὰ τελευταία φορὰ τὰ δυὸ παράθυρα στὸ δεύτερο πάτωμα, μιὰ ἐλπίδα τοῦ ἦρθε, ἴσως νὰ δῇ τώρα ἐκεῖ ἓνα πρόσωπο, μὰ τὸ πρόσωπο δὲν ἦρχετο, ποτέ — ;! Στάθηκε ἔτσι λίγο μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ σπῖτι τοῦ παπᾶ. Ἐπειτα μίαν συγκίνησις τὸν διεπέρασε.

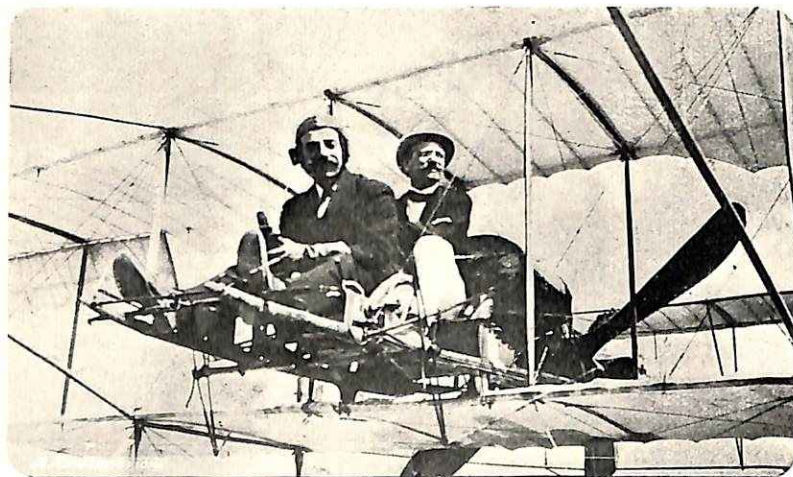
— Ἀντίο! εἶπε πάλι.

Καὶ γύρισε καὶ πῆρε ἓνα δρομάκι ποὺ πήγαινε μέσα στὸ δάσος.

Τώρα ὁ σκοπὸς ἦτον νάβρῃ μιὰ θέσι νὰ καθίσῃ. Προπάντων ἔπρεπε νὰ λείπουν οἱ αἰσθηματικότητες· πῶς εἶχε ρεζιλευθῇ ὁ Κάρλσεν μὲ τὴν γελοία του ἀπελπισία! Σὰν κι' αὐτὴ ἡ μικρὴ δουλειὰ ν' ἀξίζῃ τόσες φασαρίες!... Βλέπει πῶς τὸ κορδόνι τοῦ παπουτσιοῦ του ἔχει λυθῇ, στέκεται, βάζει τὸ πόδι σ' ἓνα ὑψωματάκι ἀπὸ χῶμα, καὶ τὸ δένει. Ἐπειτα κάθεται κι' αὐτὸς κατὰ γῆς.

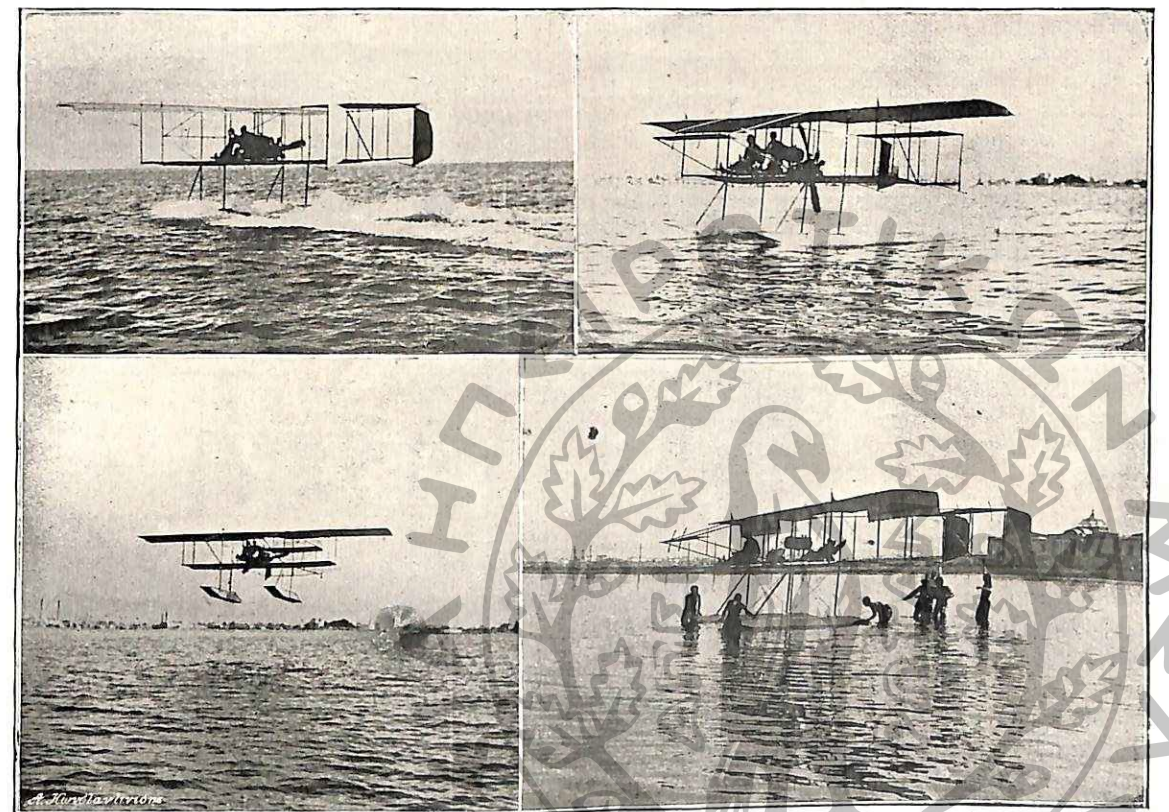
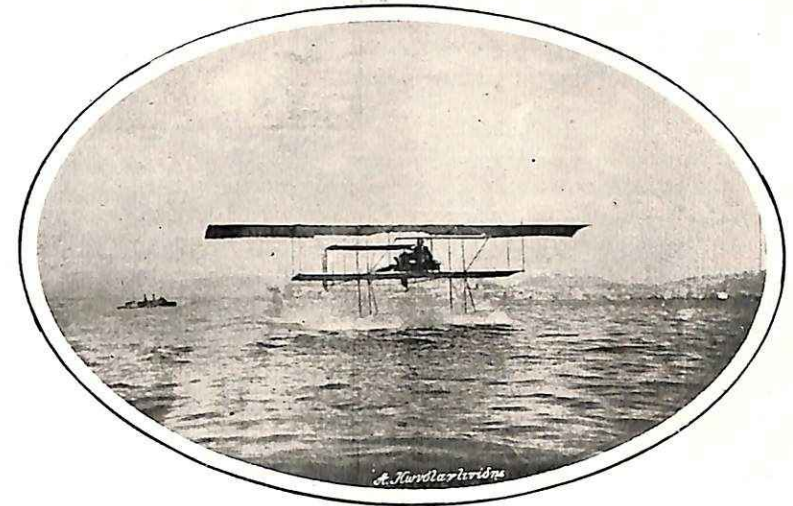
Εἶχε καθίσει χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῇ, χωρὶς νὰ ξέρῃ πῶς καθίσει. Κύταξε γύρω του: μεγάλα ἔλατα, παντοῦ μεγάλα ἔλατα, ποὺ καὶ ποὺ μερικοὶ θάμνοι, κάτω ὅλο ρεῖκια. Καλὰ, καλὰ!

Τότε βγάζει τὸ πορτοφόλι του. Ἐχει μέσα τὰ

Ὁ νομάρχης κ. Λάσιος μὲ τὸν κ. Καμπέρον ἑτοιμοὶ διὰ τὸ ἀέρινον ταξίδι.

γράμματα γιὰ τὸν Μινούττα καὶ τὴν Μάρθα. Σ' ἓνα ἰδιαίτερο χώρισμα ἔχει τὸ μαντήλι τῆς Λάγνης τυλιγμένο σὲ χαρτί. Τὸ βγάζει, τὸ φιλά, γονατίζει καὶ τὸ φιλά κ' ἔπειτα τὸ ξεσκίζει σὲ μικρὰ κοματάκια· στὸ τέλος γίνεται ἀγνώριστο, μόνον μερικὲς κλωστὲς μένουν· σηκώνεται, τὸ βάζει κάτω ἀπὸ μιὰ πέτρα, τὸ κρύβει καλὰ ποὺ νὰ μὴ μπορῇ νὰ τῷβρῃ κανεῖς, καὶ κάθεται πάλι. Λοιπόν, τώρα δὲν εἶχε πιά τίποτα ἄλλο νὰ κάνῃ. Συλλογίζεται, μὰ ἀλήθεια δὲν ἔχει τίποτα ἄλλο

Ὁ ὑπολοχαγὸς κ. Καμπέρος εἰς διαφόρους θέσεις ἐτοιμαζόμενος διὰ τὸ ταξίδι τῆς Ὑδρας μὲ τὸ ὑδροπλάνο. Φωτογραφία τοῦ εἰδικοῦ συνεργάτου τῶν «Παναθηναίων» κ. Κ. Ἀναγνώστου

πιά. Τότε κουρδίζει το ρολόι του, όπως κάθε βράδυ όταν πηγαινε να κοιμηθῇ.

Κυτάζει γύρω· είναι άρκετά σκοτεινά· δὲν ἀκούεται τίποτα. Βαστᾷ τὴν ἀναπνοή του γιὰ ν' ἀκούσῃ καλύτερα, τίποτα δὲν ἀκούεται, τὰ πουλιά εἶναι βουβὰ, ἡ βραδυὰ εἶναι γλυκεῖα καὶ παντοῦ νέκρα. Καὶ βάζει τὰ δάχτυλα στὴν τσέπη τοῦ γελέκου του καὶ βγάζει τὸ μποτιλάκι.

Τὸ μποτιλάκι ἔχει ἓνα γυάλινο βούλωμα· ἀπάνω ἀπ' τὸ γυάλινο βούλωμα εἶναι τυλιγμένο τρεῖς φορὲς ἓνα χαρτάκι ἀπὸ φαρμακεῖο καὶ εἶναι δεμένο μ' ἓναν σπάγγο. Λύνει τὸ σπάγγο καὶ βγάζει τὸ βούλωμα. Διάφανο σὰν τὸ νερό καὶ μὲ μιὰ λεπτὴ μυρωδιὰ ἀμυγδάλου! Τὸ μποτιλάκι εἶναι γεμάτο ὡς στὴ μέση. Ἐκεῖ, ἀκούει ἓναν θόρυβο ἀπὸ μακριά. Εἶναι τὸ ρολόι τῆς ἐκκλησίας πού χτυπᾷ δύο. Ψιθυρίζει: ἡ ὥρα ἐσήμανε! Καὶ ἀμέσως σηκώνει τὸ μποτιλάκι καὶ τὸ ἀδειάζει.

Στὴν ἀρχὴ ἐκάθετο ἀκόμα ἴσιος, μὲ τὰ μάτια κλειστά, στὸ ἓνα χέρι τὸ ἀδειανὸ μποτιλάκι καὶ στὸ ἄλλο τὸ βούλωμα. Ὅλη ἡ δουλειὰ εἶχε γίνῃ τόσο γλήγορα, πὺ μόλις τὸ εἶχε καταλάβει. Τώρα μόλις οἱ σκέψεις του ἄρχισαν πάλι νὰ δουλεύουν μέσ' στὸ κεφάλι του, ἀνοίξε τὰ μάτια καὶ κύταξε τρομαγμένος γύρω του. Ὅλα αὐτά, αὐτὰ τὰ δέντρα, αὐτὸν τὸν οὐρανό, αὐτὴν τὴν γῆ δὲν θὰ τὰ ξαναδῇ ποτὲ πιά; Τί περίεργο! Τὸ φαρμάκι ἀπλονότανε κι' ὅλας μέσα του, χάραζε τὸν δρόμο του μέσα στὶς φλέβες· σὲ λίγο θὰ τοῦ ἤρχονταν σπασμοί, σὲ λίγο θὰ ξαπλωνόταν νεκρός.

Αἰσθάνεται κι' ὅλας μιὰ πικρὴ γεῦσι στὸ στόμα, αἰσθάνεται πὺς ἡ γλῶσσα του σιγὰ σιγὰ ζαρώνει. Κουνᾷ τὰ χέρια του δεξιὰ κι' ἀριστερὰ γιὰ νὰ ἰδῇ πόσο πεθαμένος εἶναι κι' ὅλας, ἀρχίζει νὰ μετρᾷ γύρω του τὰ δέντρα, φτάνει ὡς τὰ δέκα καὶ σταματᾷ. Τί, ἀλήθεια θὰ πεθάνῃ; τώρα, σήμερα τὴ νύχτα νὰ πεθάνῃ; Ἀχ, ὅχι, βέβαια ὅχι! Ὁχι σήμερα, αὐτὴν τὴ νύχτα, ἔ; Τί περίεργο, τί περίεργο!

Καὶ ὅμως σὲ λίγο θὰ τέλειωνε, αἰσθάνετο τόσο καλὰ πὺς τὸ φαρμάκι δούλευε μέσα στὰ ἐντόσθιά του. Ἀχ, γιατί τώρα, γιατί τώρα ἀμέσως; Θεέ μου, ἂς μὴ τελειώσω τώρα! Ἀλήθεια θὰ τελειώσω τώρα; Πὺς ἄρχιζαν νὰ σκοτεινιάζουν καὶ τὰ μάτια του! Πὺς βούιζε τὸ δάσος, ἐνῶ δὲν φουσοῦσε ἄνεμος! Γιατί ἐκεῖ περνοῦσαν κόκκινα σύννεφα πάνω ἀπ' τὶς κορυφὲς τῶν δένδρων;... Ἀχ, ὅχι τώρα, ὅχι τώρα! Ἀκούς, ὅχι ἀκόμα! Τί νὰ κάνω; Δὲν θέλω! Θεέ μου, Θεέ μου, τί νὰ κάνω;

Καὶ διὰ μιᾶς μύριες σκέψεις μὲ ἀκράτητη ὀρμὴ ἀνεβαίνουν στὸ κεφάλι του. Δὲν ἦτον ἀκόμα

ἔτοιμος· ἦταν ἀκόμα χίλια πράγματα πὺς ἔπρεπε νὰ κάνῃ πρὶν νὰ πεθάνῃ. Εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμό του στὸ ξενοδοχεῖο, ναί, τὸ εἶχε ξεχάσει, καὶ βέβαια ἤθελε νὰ τὸν πληρώσῃ. Δὲν ἔπρεπε νὰ πεθάνῃ αὐτὴν τὴν τύχτα. Ἐλεος, ἔλεος, μιὰ ὥρα, λίγο περισσότερο ἀπὸ μιὰ ὥρα! Μεγάλε Θεέ! εἶχε ξεχάσει κι' ὅλας νὰ γράψῃ κι' ἓνα γράμμα, μόνο δυὸ ἀράδες σ' ἓναν ἄνθρωπο στὴν Φινλανδία, κάτι γιὰ τὴν ἀδερφή του, γιὰ τὴν περιουσία της! Εἶχε μέσ' στὴν ἀπελπισία του ἀκόμα τόση διαύγεια πνεύματος πὺς ἐσκέπτετο τὶς συνδρομὲς μερικῶν ἐφημερίδων πὺς ἐλάμβανε. Βέβαια οὔτε τὶς ἐφημερίδες δὲν εἶχε εἰδοποιήσει νὰ παύσουν νὰ τοῦ στέλνουν τὰ φύλλα των· καὶ τὰ φύλλα θὰ ἐφθάναν, θὰ ἐφθάναν ὡς πὺ θὰ γέμιζαν τὴν κάμαρά του ὡς τὸ ταβάνι. Τί νὰ κάνῃ; Καὶ τώρα ἦτον κι' ὅλας μισοπεθαμένος!

Πιάνει μὲ τὰ χέρια του καὶ ξεριζώνει τὰ ρεῖκια, ρίχνεται κατὰ γῆς καὶ προσπαθεῖ νὰ βγάλῃ πάλι τὸ φαρμάκι, χώνει τὸ δάχτυλο μέσ' τὸν λαϊό του, μὰ δὲν κατορθώνει τίποτα. Ἀχ, δὲν ἤθελε νὰ πεθάνῃ τώρα, ὅχι αὐτὴν τὴν νύχτα, οὔτε αὔριο, ἂχ, ποτὲ νὰ μὴν πεθάνῃ, θέλει νὰ ζήσει, νὰ ζήσει νὰ βλέπῃ τὸν ἥλιο. Κι' αὐτὸ τὸ λίγο φαρμάκι πὺς πῆρε, θὰ τὸ βγάλῃ ἀπὸ μέσα του, θὰ τὸ βγάλῃ πρὶν νὰ τὸν σκοτώσῃ, θέλει νὰ τὸ βγάλῃ, νὰ τὸ βγάλῃ — ἂς πάῃ στὸ διάβολο — νὰ τὸ βγάλῃ!

Ἀγριεμένος πετιέται στὰ πόδια του κι' ἀρχίζει νὰ τρέχῃ στὸ δάσος καὶ νὰ γυρεύῃ νερό. Καὶ φωνάζει: νερό! νερό! — κι' ἡ ἡχώ ἀπὸ μακριὰ ξαναλέει τὴν φωνή του. Τρέχει ἔτσι δεξιὰ κι' ἀριστερά, πέφτει ἀπάνω σὲ κορμούς, πηδᾷ ἀπάνω ἀπὸ θάμνους καὶ βογκᾷ, βογκᾷ. Καὶ δὲν βρίσκει νερό. Ἐκεῖ σκουντουφλᾷ καὶ πέφτει κάτω καὶ αἰσθάνεται ἓναν ἐλαφρὸ πόνο στὸ μάγουλο. Δοκιμάζει νὰ κουνηθῇ, νὰ σηκωθῇ, μὰ τὸ πέσιμο τὸν ἐξάλιζε· πέφτει πάλι κάτω, οἱ δυνάμεις του τὸν ἐγκαταλείπουν καὶ μένει ἔτσι κατὰ γῆς.

Ναί, λοιπὸν τίποτα πιά δὲν ὠφελοῦσε! Ἀχ, Θεέ, Θεέ, ἔπρεπε λοιπὸν νὰ πεθάνῃ! Ἀν εἶχε δυνάμεις νὰ τρέξῃ νὰ βρῇ κάπου νερό, ἴσως νὰ ἐσώζετο ἀκόμα! Ἀχ, τί λυπηρὸ πὺς ἦταν τὸ τέλος του, κι' αὐτὸς πὺς τὸ εἶχε φαντασθῇ τόσο ὠραῖο μιὰ φορὰ. Ναί, λοιπὸν τώρα πέθαινε ἀπὸ φαρμάκι, μέσ' στὸ δάσος, κάτω ἀπ' τὸν ἀπέραντο οὐρανό! Μὰ γιατί δὲν ἦταν κι' ὅλας κρύος, ξερός; Τὰ δάχτυλα ἀκόμα μποροῦσε νὰ τὰ κουνήσει καὶ τὰ βλέφαρα νὰ τ' ἀνοίγοι κλείσῃ· πόσο καιρὸ διαρκοῦσε! Θεέ μου, πόσο καιρὸ διαρκοῦσε!

Χαϊδεύει τὸ πρόσωπό του· εἶναι κρύο καὶ ὑγρὸ ἀπ' τὸν ἰδρώτα. Εἶχε πέσει μπρούμυτα, μὲ

τὸ κεφάλι μπροστά· ἔτσι μένει καὶ δὲν κουνᾷ. Τὰ πόδια του καὶ τὰ χέρια του τρέμουν ἀκόμα καὶ στὸ μάγουλο ἔχει μιὰ πληγὴ καὶ τὴν ἀφήνει νὰ τρέχῃ. Πόσο καιρὸ διαρκοῦσε, πόσο καιρὸ! Καὶ μένει ξαπλωμένος μὲ ὑπομονὴ καὶ περιμένει. Πάλι ἀκούει τὸ ρολόι τῆς ἐκκλησίας πὺς χτυπᾷ, χτυπᾷ τρεῖς. Ἀπορεῖ: εἶναι δυνατόν νάχῃ τὸ φαρμάκι μέσα του μιὰ ὥρα κι' ἀκόμα νὰ μὴν εἶναι πεθαμένος; Ἀκουμπᾷ στοὺς ἀγκῶνες του καὶ βγάζει τὸ ρολόι του· ναί, ἦτον τρεῖς, Θεέ μου, πόσο καιρὸ διαρκοῦσε!

Μὰ ἀλήθεια, τὸ καλύτερο πάλι θὰ ἦταν νὰ πεθάνῃ τώρα! Καὶ διὰ μιᾶς συλλογίσθηκε τὴν Δάγνη πὺς ἤθελε κάθε Κυριακὴ πρῶτ νὰ τραγουδᾷ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της καὶ νὰ τῆς κάνῃ τόσα καλά, καὶ τότε εὐχαριστήθηκε μὲ τὴν τύχη του καὶ τὰ μάτια του γέμισαν δάκρυα. Καὶ κλαίοντας καὶ λέγοντας σιγανὲς προσευχὲς ἄρχισε νὰ μαζεύῃ μέσ' στὸν νοῦ του ὅλα πὺς ἤθελε νὰ κάνῃ γιὰ τὴν Δάγνη. Πὺς θὰ τὴν φύλαγε ἀπὸ κάθε κακὸ! Ποιὸς ξέρει, ἴσως αὔριο νὰ μποροῦσε κι' ὅλας νὰ πετάξῃ, νὰ πάῃ κοντά της, ἂχ Θεέ, ναί, νὰ πηγαινε κοντά της πρῶτ πρῶτ νὰ τὴν κάνῃ νὰ ξυπνήσῃ ὅλη χαρά! Ἦταν κακὸς πὺς λίγο προτύτερα εἶχε πῇ πὺς δὲν θέλει νὰ πεθάνῃ, ἀφοῦ ἂν πέθαινε θὰ μποροῦσε νὰ τῆς κάνῃ κάτι καλὸ· ἂχ, τὸ μετανοοῦσε, τὴν παρακαλοῦσε νὰ τὸν συχωρέσῃ, ἐντελῶς ἀποβλακωμένος θὰ ἦταν γιὰ νὰ τὸ πῇ αὐτό. Μὰ τώρα πὺς λαχταροῦσε νάχῃ ἡ ὥρα νὰ πετάξῃ, νὰ πάῃ στὴν κάμαρά της καὶ νὰ σταθῇ μπρὸς στὸ κρεβάτι της. Σὲ μερικὲς ὥρες, ἴσως κι' ὅλας σὲ μιὰ ὥρα, θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἐκεῖ. Κι' ἂν ὁ ἴδιος δὲν μποροῦσε νὰ πάῃ, τότε θὰ παρακαλοῦσε ἓναν μποροῦσε νὰ πᾶν Θεοῦ νὰ πάῃ αὐτός, καὶ θὰ τοῦ ὑποσχόταν χίλια πράγματα γιὰ νὰ τοῦ κάνῃ αὐτὴν τὴν χάρη. Θὰ τοῦλεγε: Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄσπρος, μὰ ἐσὺ εἶσαι ἄσπρος, ἐσὺ μπορεῖς νὰ πᾶς, κάνε μου τὴν χάρη, κι' ἔπειτα μὲ κάνεις ὅ,τι θές. Μὲ κυτᾷς γιατί εἶμαι μαῦρος; Βέβαια εἶμαι μαῦρος, σοῦ φαίνεται περίεργο; Καὶ μὲ εὐχαρίστησι μὲνω μαῦρος ἀκόμα πολὺ πολὺν καιρό, ἂν θὲς νὰ μοῦ κάνῃς τὴν χάρη πὺς σοῦ ζητῶ. Μπορῶ γιὰ ἓνα ἑκατομμύριο χρόνια νὰ εἶμαι μαῦρος καὶ πολὺ πιδ μαῦρος ἀπὸ τώρα, ἂν τὸ θές κι' αὐτό. Καὶ γιὰ κάθε Κυριακὴ πρῶτ πὺς θὰ τῆς τραγουδᾷς, μποροῦμε νὰ προσθέσωμε ἄλλο ἓνα ἑκατομμύριο χρόνια, ἂν τὸ θές ἔτσι. Δὲν λέω ψέματα, θέλω χίλια πράγματα νὰ βρῶ νὰ σοῦ δώσω ἔσένα καὶ τίποτα νὰ μὴν κρατήσω γιὰ τὸν ἑαυτό μου, γιὰ ἄκου με! Μὴν πετᾷς μόνος σου, ἔρχομαι κι' ἐγὼ μαζί, ἐγὼ θὲ νὰ σὲ βαστῶ καὶ θὰ πετῶ γιὰ τοὺς δυὸ μας, ναί, καὶ δὲν θὰ σὲ λερῶσω καθόλου, ἂν καὶ εἶμαι μαῦ-

ρος. Ἐγὼ θὰ κάνω ὅ,τι μπορῶ, νὰ μὴ κουράζεσαι. Ποιὸς ξέρει, ἴσως νὰ μπορέσω νὰ σοῦ χαρίσω καὶ τίποτα, ἂν ἔχω δικό μου ἴσως νὰ σοῦ χρησιμεύῃ καμιά φορὰ. Ἀν τύχῃ καὶ μοῦ δώσῃ κανεὶς τίποτα, πάντα θὰ σκεφθῶ νὰ σ' τὸ δώσω ἔσένα. Ἰσως νὰ εἶμαι τυχερὸς καὶ νὰ βρῶ νὰ σοῦ χαρίσω πολλὰ πράγματα, ποιὸς ξέρει...

Ναί, γι' αὐτὸ ἦταν βέβαιος, πάντα θὰ ἄβρισκε ἓναν καλὸ ἄγγελο γιὰ νὰ τοῦ κάνῃ αὐτὴν τὴν χάρη...

Καὶ πάλι χτυπᾷ τὸ ρολόι τῆς ἐκκλησίας. Μετρᾷ μισοαφηρημένος τὰ τέσσερα χτυπήματα, μὰ δὲν ἀνησυχεῖ πιά. Λίγη ὑπομονὴ ἀκόμα. Ἐπειτα ἐσταύρωσε τὰ χέρια του καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν ἀφήσῃ πιά νὰ πεθάνῃ γλήγορα, σὲ λίγα λεπτά μάλιστα. Τότε ἴσως νὰ μπορέσῃ νὰ πᾶῃ στὴν Δάγνη πρὶν νὰ ξυπνήσῃ. Θὰ εἶναι τόσο εὐγνώμων, μόνο αὐτὴν τὴν ἐπιθυμία ἔχει, θὰ εἶναι μεγάλη χάρη...

Ἐκλείσε τὰ μάτια του κι' ἀποκοιμήθηκε.

Κοιμήθηκε τρεῖς ὥρες. Ὅταν ξύπνησε, κατέβαινε ὁ ἥλιος ἀπάνω του, καὶ μέσ' τὸ δάσος ἤχοῦσε τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Ἐσήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ κύταξε γύρω· μὲ μιᾶς θυμήθηκε ὅλα πὺς εἶχαν γίνῃ τὴν νύχτα πρὶν τὸ μποτιλάκι ἦταν ἀκόμα κατὰ γῆς κοντά του καὶ θυμήθηκε καὶ τί θερμὰ πὺς εἶχε παρακαλέσει τὸν Θεὸ νὰ τὸν κάνῃ νὰ πεθάνῃ. Καὶ ζοῦσε ἀκόμα! Πάλι κάτι τοῦ εἶχε χαλάσει τὰ σχέδιά του. Τίποτα δὲν καταλάβαινε, ἄδικα προσπαθοῦσε νὰ σκεφθῇ, νὰ συλλογισθῇ, ἓνα μόνο ἔνοιωθε πὺς δὲν εἶχε πεθάνει ἀκόμα.

Σηκώθηκε, πῆρε τὸ μποτιλάκι κι' ἔκανε μερικὰ βήματα. Γιατί, ὅ,τι κι' ἂν προσπαθοῦσε νὰ κάνῃ, πάντα ἓνα ἐμπόδιο τοῦ τύχαινε. Τί εἶχε συμβῇ τώρα μὲ τὸ φαρμάκι; Ἦταν γνήσιο πρῶσικὸν ὀξύ; ὁ ἱατρὸς εἶχε πῇ πὺς ἦτον ἀρκετό, περισσότερο παρὰ ἀρκετό· κι' ἔπειτα, τὸ εἶχε κι' ὅλας δοκιμάσει στὸν σκύλο τοῦ παπᾶ.

Καὶ ἦτον τὸ ἴδιο μποτιλάκι, γεμάτο ὡς στὴν μέση· θυμᾶται πὺς τὸ εἶδε μὲ τὰ μάτια του πρὶν τὸ πῇ· οὔτε τὸ εἶχε ποτὲ πάρει κανεὶς στὰ χέρια του, τὸ εἶχε πάντα στὴν τσέπη τοῦ γελέκου του.

Σὰν ἀστραπὴ πέρασ' ἀπ' τὸν νοῦ του ἡ ἰδέα πὺς τὸ μποτιλάκι βρέθηκε μιὰ φορὰ σὲ ἓνα χέρι. Στέκεται καὶ συλλογίζεται· βέβαια, δὲν κάνει λάθος, ὁ Μινούττας μιὰ φορὰ τὸ εἶχε μιὰ δόλοκληρη νύχτα. Τότε πὺς εἶχε καλεσμένους τοὺς κυρίους καὶ πὺς τοῦ εἶχε χαρίσει τὸ γελέκο του· τὸ μποτιλάκι καὶ τὸ ρολόι καὶ μερικὰ ἄλλα χαρτιά εἶχαν μείνει μέσ' τὴν τσέπη· ὁ Μινούττας τὰ εἶχε φέρει πίσω τὴν ἄλλη μέρα. Ἀχ, τὸν κατεργάρε τὸν σακάτη, αὐτὸς τοῦ τὴν ἔφτιαξε! Τὸν παμπόνηρο, τὸν κατεργάρε!

«Ο Νάγκελ έσφιξε τὰ δόντια του απ' τὸν θυμὸ του. Τί εἶχε πῆ ἐκείνην τὴν βραδυὰ στὴν κάμαρά του; Δὲν εἶχε πῆ ὀρθὰ κοφτὰ πὼς δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὸ χρειάστῃ γιὰ τὸν ἐαυτὸ του αὐτὸ τὸ φαρμάκι; Καὶ λοιπὸν καθόταν ἐκεῖ ἕνα ἀπαίσιο ἐκτρωμα τῆς φύσεως σὲ μιὰ καρέκλα κοντὰ του καὶ τολμοῦσε νὰ μὴ πιστέψῃ τὰ λόγια του! Τὸν μασκαρά, τὸν τυφλοπόντικα! Καὶ εἶχε πάει σπῖτι του, κ' εἶχε ἀδειάσει τὸ μποτιλάκι, ἴσως καὶ νὰ τὸ εἶχε ξεπλύνει καλὰ κ' ἔπειτα τὸ γέμισε ὡς τὴν μέση μὲ νερό. Καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὥραιο κατόρθωμα ἔπεσε στὸ κρεβάτι του καὶ κοιμήθηκε τὸν νύδυμον.

«Ο Νάγκελ πῆρε τὸν δρόμο νὰ γυρίσῃ τὴν πόλι. Τώρα ἦτον ἀπὸς ξεκουρασμένος κ' ἐσκέπτετο καθαρά τὰ πράγματα. «Ὅλο αὐτὸ τὸ περιστατικὸ αὐτῆς τῆς νύχτας τὸν εἶχε ἐξευτελίσει, τὸν εἶχε κάνει γελοῖο στὰ ἴδια του τὰ μάτια: ἀκούς ἐκεῖ, νὰ νομίζῃ κ' ὅλας πὼς εἶχε μυρίσει τὴν μυρωδιὰ τοῦ ἀμυγδαλοῦ, πὼς αὐτὸ τὸ νερὸ ἔκανε τὴν γλῶσσα του νὰ ζαρώσῃ, πὼς αἰσθάνθηκε καὶ τὸν θάνατο μέσα του μοναχὰ μὲ δυὸ γουλιές καθαρὸ νερό! Καὶ τὸν εἶχε πιάσει τρέλλα, κ' εἶχε τρέξει σὰν δαιμονισμένος! Θυμωμένος καὶ κατακόκκινος απ' τὴν ντροπὴ του στάθηκε κ' ἔβγαλε μιὰ φωνή· μὰ ἀμέσως γύρισε μὲ τρόμο νὰ ἰδῇ μὴ τυχὸν ἦταν κανεὶς νὰ τὸν ἀκούσῃ κ' ἔπειτα διὰ μιᾶς ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ γιὰ νὰ φαίνεται πὺλ χαρούμενος.

Καὶ καθὼς προχωροῦσε ἔγινε κ' ἡ διάθεσίς του πὺλ ἡρεμὴ καὶ πὺλ γλυκεῖα μ' αὐτὸν τὸν ζεστό, τὸν λαμπρὸ καιρὸ καὶ μὲ τὸ ἀδιάκοπο κελάδημα τῶν πουλιῶν. Ἀπάντησε κ' ἕνα κάρο· ὁ ἀγωγιάτης χαιρετᾷ, χαιρετᾷ κ' ὁ Νάγκελ· ὁ σκύλλος ποὺ τρέχει ἀκολουθώντας τὸν κυτᾷ καὶ κουνᾷ τὴν οὐρά του ἀπὸ εὐχαρίστησι... Ἀχ, γιατί δὲν εἶχε πεθάνει αὐτὴν τὴν νύχτα; Ἀκόμα ἦταν λυπημένος· εἶχε ξαπλώσει κατὰ γῆς εὐχαριστημένος, γεμάτος χαρὰ ποὺ ἔφθασε τὸ τέλος του, ὡς ποὺ ἔκλεισε τὰ μάτια του κ' ἀποκοιμήθηκε. Τώρα ἡ Δάγνη θὰ εἶχε σηκωθῇ, ἴσως νὰ εἶχε βγῇ κ' ὅλας ἔξω, κ' αὐτὸς δὲν μπόρεσε νὰ τῆς κἀνῇ τίποτα καλὸ. Ἀχ, τί οἰκτρά ποὺ τὴν ἔπαθε! Ὁ Μινούττας πάλι τοῦ εἶχε κἀνῇ μιὰ ἀγαθοεργία κοντὰ στίς τόσες ἄλλες, πάλι τοῦ εἶχε προσφέρει μιὰ ὑπηρεσία, τοῦσωσε τὴν ζωὴ του! — ἀκριβῶς τὴν ἴδια ὑπηρεσία ποὺ εἶχε κάνει κ' αὐτὸς σ' ἕναν ξένο, σ' ἕναν δυστυχισμένο ποὺ δὲν ἤθελε νὰ φθάσῃ νὰ βγῇ στὸ Ἀμβούργον. Γιὰ κεῖνο τὸ κατόρθωμα ἦτον ποὺ τοῦ εἶχαν δώσει τὸ μετάλλιο του, χί, χί, χί, μετάλλιο γιὰ τὸ σπουδαῖο του κατόρθωμα! Ἐτοί βέβαια, σώζεις ἀνθρώπους χωρὶς οὔτε νὰ συλλογισθῇς ἂν αὐτὸ ποὺ κάνεις

εἶναι ἀλήθεια καλὸ· μὲ θάρρος πᾶς καὶ σώζεις τοὺς ἀνθρώπους απ' τὸν θάνατο!

Ἀνέβηκε στὴν κάμαρά του καὶ κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα. Ὅλα ἦταν τακτικά, τὰ παράθυρα ἦταν καθαρισμένα καὶ ἦταν βαλμένοι καθαροὶ μπερντέδες· ἀπάνω στὸ τραπέζι ἦταν ἕνα ποτήρι μὲ λουλούδια τοῦ ἀγροῦ. Ὡς τώρα ποτὲ δὲν εἶχε λουλούδια στὴν κάμαρά του, γι' αὐτὸ ἀπόρησε καὶ χάριξε μαζί, κ' απ' τὴν χαρὰ του ἔτριψε τὰ χέρια του. Τί σύμπτωσης ἴσια ἴσια τέτοια μέρα! Τί καλοσύνη ἀπὸ μέρους μιᾶς φτωχῆς γυναίκας ποὺ ἦτον ὑπερήτρια! Ἡ κακομοῖρα ἡ Σάρα, καλὴ ψυχὴ! Ἀχ, μὰ ἀλήθεια ἦταν ἔκτακτη μέρα· καὶ στὴν ἀγορὰ ὅλα τὰ πρόσωπα ἐφαίνοντο χαρούμενα. Ἐκεῖνος ποὺ πουλοῦσε τὰ γύψινα ἀγαλματάκια ἐκάθετο στὸ τραπέζι του καὶ κἀπνίζε μακαρίως τὴν πίπα του, ἂν καὶ οὔτε ἕνα λεπτὸ δὲν ἔβγαζε. Ἴσως νὰ μὴν ἦτον καὶ τόσο κακὸ ποὺ ἀπέτυχαν τὰ σχέδιά του αὐτὴν τὴν νύχτα! Θυμήθηκε τὸν τρόμο του ὅταν ἔτρεχε στὸ δάσος γιὰ νερό· ἀκόμα ἔτρεμε ὅταν ἔτρεχε στὸ δάσος γιὰ νερό· ἀκόμα ἔτρεμε ὅταν τὸ ἐσυλλογίζετο· κ' ἐνῶ ἐκάθετο ἡσυχος στὴν καρέκλα του μέσ' τὴν φωτεινὴ του κάμαρα ποὺμπαινε μέσα ὁ ἥλιος γελαστός, αἰσθάνθηκε διὰ μιᾶς ἕνα αἶσθημα σὰν νὰ ἐλυτρώνετο απ' ὅλα του τὰ βάσανα. Ἦξερε πὼς ὁπότεν ἤθελε, εἶχε ἕνα σίγουρο μέσον ποὺ δὲν τὸ εἶχε δοκιμάσει ἀκόμα. Τὴν πρώτη φορὰ ἀπέτυχε λίγο· δὲν μπόρεσε νὰ πεθάνῃ, ξανάζησε. Μὰ τὴν δεύτερη φορὰ μπόρεσε νὰ πᾶν ν' ἀγοράσῃ ἕνα καλὸ πιστόλι ἂν ἤθελε. Γιατί ὄχι...

Ἡ Σάρα χτύπησε τὴν πόρτα. Τὸν εἶχε ἀκούσει πὼς εἶχε γυρίσει καὶ ἤρχετο νὰ τοῦ πῇ πὼς τὸ πρόγευμα ἦτον ἔτοιμο. Ὁ Νάγκελ τὴν ξαναφώναξε τὴν στιγμὴ ποὺ ἔβγαине απ' τὴν πόρτα καὶ τὴν ρώτησε ἂν εἶχε φέρει ἐκείνην τὰ λουλούδια.

Ναί, εἶπε, αὐτὴ τᾶφερε· δὲν εἶναι τίποτα, οὔτε λόγος νὰ γίνεταί.

Μὰ ὁ Νάγκελ τῆς ἔδωσε τὸ χέρι εὐχαριστώντας.

Ἐκείνη χαμογέλασε καὶ τὸν ρώτησε:

— Ποῦ ἦστε ὅλην τὴν νύχτα; δὲν γυρίσατε καθόλου.

— Ἐρεῖς, τῆς εἶπε ὁ Νάγκελ, αὐτὸ ποὺ σκέφθηκες νὰ μοῦ βάλῃς τὰ λουλούδια, εἶναι ἀλήθεια πολὺ ὥραιο ἐκ μέρους σου· καθάρισες καὶ τὰ παράθυρα χθὲς τὸ βράδυ κ' ἔβαλες καὶ καθαρές κουρτίνες. Δὲν μπορῶ ἀρκετὰ νὰ σοῦ πῶ πόσο μ' εὐχαρίστησες μ' αὐτό, σοῦ εὐχομαι ὅλα τὰ καλὰ.

Καὶ διὰ μιᾶς τὸν πιάνει μιὰ ἀπὸ κεῖνες του τίς τρέλλες κ' ἀρχίζει καὶ λέγει:

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, Σάρα, ξέρεις ἔφερα μαζί

μου μιὰ γούνα ὅταν ἦρθα ἐδῶ· δὲν ξέρω ποῦ εἶναι τώρα, μὰ κάπου πρέπει νὰ εἶναι καὶ θέλω νὰ σ' τὴν χαρίσω. Τὸ κάνω ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, ναί, ναί, τὸχῳ ἀποφασισμένο, ἡ γούνα εἶναι δική σου.

Τὴν Σάρα τὴν ἔπιασαν τὰ γέλια. Τί νὰ τὴν κἀνῇ τὴν γούνα;

Μπα, ἔχει ἄδικο· τί θὰ τὴν κἀνῇ τὴν γούνα, αὐτὸ εἶναι βέβαια δική της δουλειά, μὰ αὐτὸς τῆς τὴν χαρίζει καὶ νὰ τοῦ κἀνῇ τὴν εὐχαρίστησι νὰ τὴν δεχθῇ...

Καὶ ἡ Σάρα ποὺ ἐξακολουθοῦσε καὶ γελοῦσε, τὸν ἔκανε νὰ γελάσῃ κ' αὐτὸς καὶ τότε ἄρχισε νὰ τῆς χωρατεύῃ: Μὰ τὸν Θεό, τί ὥραιες πλάτες ποὺ ἔχεις, τῆς ἔλεγε. Καὶ θὰ μὲ πιστέψῃς νὰ σ' τὸ πῶ; Μιὰ φορὰ εἶδα κάτι περισσότερο χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃς ἐσύ. Ἦτον στὴν τραπέζα·

ἦσαν ἀνεβασμένη σ' ἕνα τραπέζι κ' ἔπλενες τὸ ταβάνι πάνω απ' τὸ κεφάλι σου. Ἐγὼ κύταζα απ' τὴν χαρμαῖδα τῆς πόρτας· τὸ φόρεμά σου ἦταν ψηλὰ καρφωμένο κ' εἶδα τὸ πόδι σου, ἕνα πόδι... μισὴ πήχη, ὥραιο πόδι εἶδα. Χί, χί, χί! Καλὰ τώρα ὅλα αὐτά, μὰ θέλω νὰ σοῦ χαρίσω κ' ἕνα βραχιόλι. Ἀλήθεια. Καὶ νὰ μὴ ξεχάσῃς πὼς κ' ἡ γούνα εἶναι δική σου...

Μὰ τί, εἶχε τρελαθῇ; Ἡ Σάρα ἀκόμα γελοῦσε, μὰ ἄρχισε καὶ νὰ τὸν φοβάται λίγο. Μερικὲς μέρες πρὶν, σὲ μιὰ γυναίκα ποὺ τοῦ εἶχε φέρει τὰ ρούχα του, εἶχε δώσει τόσα πολλὰ λεπτὰ, πολὺ περισσότερο απ' τὸν λογαριασμό τῆς· σήμερα ἤθελε νὰ χαρίσῃ καὶ τὴν γούνα του. Σ' ὅλην τὴν πόλι ὁ κόσμος ἔλεγε ἕνα σωρὸ περιεργὰ πράματα γι' αὐτόν.

[Ἀκολουθεῖ]

[Μεταφρ. Τ.]

KNOYT XAMSOYN

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Λοιπόν, νὰ καταγωνιάσθουν οἱ ἐρωτευμένοι ν' ἀνοίξουν τὰ παλάτια τῆς Περσεφόνης καὶ νὰ τοὺς καταπιοῦν. Ἐδῶ δὲν εἶνε βασιλεῖον ἐλευθέρων αἰσθημάτων. Ἐρωτας κάτω ἀπὸ τὰ ἄστρα, λέει, περιπλάνησις στὰ λοφάρια τὰ ἀπομακρὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων ναῶν... Δυὸ ἄνθρωποι νὰ περπατοῦν κοντὰ κοντὰ στὸ μοναχικὸ δρόμο ποὺ ἀνεβαίνει κατὰ τὸ μνημεῖο... εἶνε ντροπὴ, — λέει ὁ χωροφύλακας. Σὲ τέτοιες ὥρες μόνον οἱ κλέφτες καὶ οἱ μαχαιράδες ἐπιτρέπεται νὰ περπατοῦν, καὶ νὰ σκοτώνουν... Γιατί ὄχι; νὰ σκοτώνουν τοὺς δικαίους ἀνθρώπους ποὺ πηγαίνουν στὰ σπῖτια τους, ὕστερα ἀπὸ τὸν κόπο τῆς ἡμέρας. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα αὐτοὶ ποὺ μετέρχονται τὸ ἀπαίσιο ἐπάγγελμα τῶν ἐρωτευμένων, νὰ συλλαμβάνωνται, νὰ δένωνται πισθάγκωνα καὶ νὰ σέρωνται πρὸς τὴν βαθεῖα κατώγα, γιὰ ν' ἀποτελειώνουν μὲ τὴν μεγάλη δοχίστρα τῶν πονηκῶν τὸ τραγοῦδι τους... Μάλιστα. Αὐτὸ θὰ εἰπῇ πολιτισμὸς γιὰ ἕνα χωροφύλακα. Περιορισμὸς στὰ αἰσθήματα, στίς ιδέες, κἀγκελα γύρω γύρω ἀπὸ τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ξεμυτίσῃ, ὄχι ὁ ἔρωτας, μὰ κανένα αἶσθημα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ κάνουν τὸν ἄνθρωπο νὰ ξεκᾷ τὰ ἐγκόσμια.

Πὼς νᾶχῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνη, βρε ἀδελφέ, σ' αὐτοὺς τοὺς παράξενους, ποὺ περπατοῦν στὰ ἀπόσκια δυὸ - δυὸ. Δηλαδή, ὁ χωροφύλακας δὲν ἦταν, λέει, ποτὲ τοῦ ἐρωτευμένου, — ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ! — μὰ φαντάζεται πὼς θὰνε ἐπικίνδυνον

αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. Ὁ διενδυτής τῆς Ἀστυνομίας, λέει, πὼς δὲν ἦταν τῆς ἴδιας ιδέας· καὶ ἐτιμώρησε. Μὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε, γιατί, ὁ χωροφύλακας εἶνε ἀμόρφωτος ἀκόμα καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐκτιμῇ μερικές ἀναγκαῖότητες τῆς ζωῆς. Οἱ δυστυχισμένοι πολῖται ποὺ φυσιολογικῶς ἀκολουθοῦν στὴν ἐξέλιξι καὶ στὸν ἐξανθρωπισμὸ τοὺς πολίτας ὅλου τοῦ ἄλλου κόσμου, σπάνια συμμορφώνονται πρὸς τὴν διαταγὴ τοῦ ἀγριανθρώπου ποὺ τυχαίνει καθετὸσο νὰ εἶνε ὁ φύλακας τῆς Ἀσφαλείας. Καὶ πολὺ συχνὰ βουλώνουν τὰ αὐτιά τους καὶ τραβοῦν τὸν δρόμο τῆς ζωῆς ποὺ τοὺς ἀρέσει.

Ἐπὶ τέλους ἔτσι θέλουν. Θέλουν ἀπόψε ν' ἀλλάξουν μὲ τὴν ἀγάπῃ τους γλυκόλογα ποὺ νὰ τ' ἀκούσουν οἱ κοιλάδες καὶ νὰ λάμψουν ὀλόκληρες, κ' αὐτοὶ νὰ βλέπουν ὀλόγυρα τοὺς οὐρανούς ντυμένους μὲ τὸ χρυσὸ τὸ θαῦμα... Μὰ ἔσφρα σκάζει ἡ γῆ καὶ ξεπετιέται ὁ μαῦρος ἄνθρωπος. Ἐνα σφύριγμα στὸν ἄερα ἐκεῖνο τὸ κουλουριασμένο φεῖδι, ποὺ γγίζει τόσο κοῦα τὰ κορμιά τῶν καταδίκων... Πᾶνε καὶ τὰ ὀλόφωτα θαύματα τοῦ ἔρωτα καὶ μένει κ' ἀκόμα μένει ἀπολίτιστη καὶ κακομοιριασμένη ἡ Ἐλλάδα μὲ τοὺς περιφνημούς ἀρχοντᾶς τῆς.

Ἐκεῖ ποὺ περπατᾷς, ξαφνίσεσαι ἀπὸ ἕνα βουῖσμα παράξενο, — πρωτάκουστο βουῖσμα. Σὰν μιᾶς γιγάντιας σφήκας, ποὺ τὴν εἶδες στὸ ὄνειρό σου νὰ τρέχῃ μὲ κακὰ ἄνθρωπον νὰ σὲ

κεντρίση. Τεντώνεις τὰ μάτια καὶ κυττάξεις τριγύρω φοβισμένα. Ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι σου, λίγα μέτρα ψηλότερά σου, ἓνα τεράστιο φτερωτὸ σαλεύει μὲ ρυθμικὴ κίνησι καὶ κάτω ἀργοπλεύουσιν μεμβράνες, ἀρυτίνωτες στὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρα ὑψώνουν τὸ περήφανο ἔξωτικό φτερωτό.

Στὴν ἀρχὴ ἐξαφνίζοντο οἱ γειτονιὲς καὶ σὰν τὰ πλήθη τῶν μυρμηγκιῶν, ξεμύτιζαν μὲ βοὴ περιεργείας οἱ γειτονισσες καὶ τὰ γειτονόπουλα. Μὰ ὅλα εἶνε συνήθεια. Καὶ τώρα τὸ τριγύρισμα τοῦ ἀεροπλάνου ἀπάνω κι' ἀπ' τὰ φτωχικώτερα σπιτάκια, φαίνεται σὰν κάτι κοινό. Μόλις καὶ μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι σκύβουν οἱ γυναῖκες γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸ μεγάλο πουλὶ ἂν σβύσθηκε ὁλότελα στὸν δρίζοντα. Μόνον οἱ μοσχομάγκες βάζουν ἀκόμα στοιχήματα «ποιὸς θὰ ἀπεράσῃ τὸ ἀρεόπλανο». Κι' ὅταν ἀκούω καλπασμὸ γυμνῶν ποδιῶν στὸ δρόμο, ν' ἀνακατώνουν μὲ ὀρμὴ τὸ χῶμα, — σκέπτομαι: κάποιο στοιχίμα πάλι.

Μὰ ἡ γρηγοράδα τοῦ ἀεροπλάνου δὲν εἶνε καὶ τόσο εὐκόλοφθαστη, ὅπως τὴν νομίζουν οἱ ρωμηοὶ μοσχομάγκες. Μηχανὴ πού μπόρεσε μιὰ φορὰ νὰ ἰσορροπήσῃ ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ ἀέρινα ἐπίπεδα, ποιὸς θὰ πιστέψῃ πὼς δὲν εἶνε ἱκανὴ γιὰ κάθε θαῦμα δρόμου. Ζυγίσθηκεν ἐκεῖ ψηλά, μὲ τὸ φορτίον ἑνὸς ἀνθρώπου, πού αἰσθάνθηκε τὸν ἑαυτὸ του στὴν ἀδάμαστη ράχη τοῦ πεδίου τρελοῦ ἀλόγου. Κι' ὁ ἀνθρώπος εἶδε τὸν ἑαυτὸ του σιμώτερα στὰ σύννεφα ἀπὸ τοὺς πεζοὺς τῆς γῆς, κι' ἔβαλε στοιχίμα μὲ τὰ πουλιά ἐκεῖ στὰ ψηλώματα, κι' ἔνοιωσε τὴν συγκίνησι μιᾶς ματιᾶς ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ὑποτακτικούς κόσμους, πού ξαναγύρισε μέσα του καὶ τὸν ἔκαμε νὰ πιστέψῃ στὴν ἀνεκμετάλλευτη ἀκόμα κρυφὴ δύναμί του...

Πήγαινε νὰ τὸν φθάσῃς τώρα, μοσχομάγκα ἐσύ... Καὶ πήγαινε νὰ τὸν κρατήσῃς ἐσύ, κυρία Λογική, γιὰ νὰ μὴν ὀνειρευθῇ καὶ τολμηρότερα πράγματα.

Ἡ παλὴ πόλις τῶν καλλιτεχνικῶν θεαμάτων σήμερα ἐδάφτηκεν ἀδοξώτατα κάτω ἀπὸ τὰ πανιά τῶν κινηματογράφων. Οἱ πλατεῖες κατάντησαν ἀπέραντες σκοτεινὲς ἐκτάσεις, ὅπου ἀνθρώποι σὰν ἀπολιθωμένοι παρακολοῦθοῦν γιὰ ὧρες ὁλόκληρες τὴν παράστασι μιᾶς νεκρῆς καὶ βουβῆς κινήσεως. Γι' αὐτὰ ὅλα τὰ πλήθη, ἡ εὐμορφία τοῦ κόσμου ὅλου στενεύει, στενεύει, ὥστε νὰ φθάσῃ τὴν ἔκτασι τοῦ ἄσπρου πανιοῦ πού ἀντανάκλᾳ τὰ διάφορα παραμύθια, — δόξας, ψευτιᾶς καὶ θανατῶν. Παραπέρα καμιά ἀπόλαυσις, κι' ἄδικα ἡ κοῦμένη ἡ γύσις φρεῖ κάθε βράδυ τ' ὁλοσκότεινες ἀστροκεντημένες

γάζες. Ποιὸς ἔχει καιρὸ νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια κατὰ τὸν οὐρανὸ! Προχθὲς πάλι φοροῦσε ἓνα φόρεμα ρουμπί, σὰν κεντημένο ἀπὸ σπῖθες. Καὶ ἦταν τόσο ὠραῖο τὸ φόρεμα τοῦ δειλινοῦ, — μὰ καθὼς ξεύρουσε τὸ γλέντι ἀρχίζει ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα. Κάνει τὴν ἑναρξὶ ἡ ταραντέλλα, — ὥστε ὁ θεατὴς νὰ ἔχῃ συνειδήσῃ ἀπὸ πρὶν στὴν ἀντίληψι τοῦ καλλιτεχνικοῦ θεάματος πού τὸν περιμένει τὸ βράδυ. Τὸ καὶμένο τὸ δειλινό, πού μὲ ἓνα φλογερὸ δίκτυ πᾶνους εἶχε ζώση ὅλο τὸν οὐρανὸ, ἐσβυσεν ἀπαρατήρητο. Πόσοι ἀποτράβηξαν τὰ μάτια ἀπὸ τὸ χαμόγελο τῆς σαντέζας, τὸ φτιασιδωμένο σὰν τὰ μάγουλά της, γιὰ νὰ τὸ ἀπολύσουν ἐλεύθερο στὸ ξεφύλλισμα τοῦ θεώρατου λουλουδιοῦ μὲ τὰ ξέθωρα πέταλα... πού κάθε μέρα καὶ κάτω ἀγνωστο ἔχει νὰ ὑποβάλῃ στὴν ψυχὴ. Κι' ἂν εἶνε πολλοὶ οἱ ποιηταί, κι' ἂν μπορῇ νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ μεταξὺ τους, — αὐτὴ εἶνε ἡ βαθύτερη αἰτία. Κάθε ἓνας ἔχει κι' ἀλλοιώτικο μάτι, καὶ σὲ καθένα κάτι ἀλλοιώτικο ἔχει νὰ εἰπῇ ὁ γύρω κόσμος.

Ὅμως οἱ ποιηταί εἶνε λίγοι στὸν τόπο μας, — καὶ γιὰ τοὺς λίγους δὲν ἀξίζει νὰ μιλῇ κανεὶς. Τὰ πλήθη εἶνε ἐκεῖνα πού ἐνδιαφέρουν — αὐτὰ τὰ ἀνήμερα κοπάδια, πού δὲν ξεύρουν νὰ ὑποτάσσονται στὴν ἰδέα καὶ στὴν εὐμορφίᾳ, γιὰ τὴν μέσα τους δὲν ἀντιχεῖ καμιά εὐγενικώτερη φωνή. Ὁ πολιτισμὸς δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τοὺς λίγους ἐξαιρετικούς τῆς ἐποχῆς, — πού δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ φλόγες ἀπροσδόκητες στὶς σκοτεινὲς ἐνώσεις τῶν γενεῶν. Μὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα σύνολα τῶν πληθυσμῶν ἡμεῖς δὲν μπορούμε νὰ ἔχουμε καμιά τέτοια ἀξίωσι. Εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀνατολή, — τὸ δείχνει ὁ ἐνθουσιασμὸς μας πού ὑψώνεται ἔτσι δυνατὸς ἐμπρὸς σ' ἓνα πανὶ κινηματογράφου, στενοῦ ὅσο καὶ ἡ διάμετρος τοῦ μυαλοῦ μας.

«Διὰ λόγους τιμῆς». Νὰ τὸ μεγάλο πρόχωμα, νὰ ἡ μεγάλη δικαιολογία, πού σώζει τοὺς φοβεροὺς κακούργους τοῦ σήμερα... Ὁ ἓνας σκοτώνει τὴν γυναῖκα του, ὁ ἄλλος τὴν κόρη του, ὁ ἄλλος τὴν ἀδελφὴ του, — κι' ὅλοι ἀφαιροῦν πρᾶγμα πού δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ τὸ ἀφαιρέσουν: Τὴν ζωή.

Δὲν ξεύρω πὼς κατορθώσαμε νὰ μείνουμε τόσο πίσω στὸ αἶσθημα τῆς Δικαιοσύνης. Μὰ τὴν ἀλήθεια, σήμερα αὐτὸ εἶνε πολὺ δύσκολο. Γιατὶ οἱ νόμοι ἐπῆραν ὀριστικὰ τὸν δρόμο τους κατὰ τὴν τελειοποίησι, καὶ τρέχουν ἴδια ποτάμια ὀρμητικά, πού ἀπόκησαν σχεδὸν μιὰ δική τους συνείδησι. Καὶ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ

ἐμποδίσῃ τὴν ἐξελίξιν τους δὲν θὰ μπόρῃ. Εἶνε σὰν νὰ ἐκατάλαβεν ὁ ἴδιος ἡθικός κόσμος τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξωραΐσεως τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ σὰν νὰ ἐνεργῇ μόνος του γι' αὐτήν. Μόνο ἐδῶ κοιμοῦνται οἱ νόμοι, ἡθικοὶ καὶ φυσικοὶ ἀκόμα, κάτω ἀπὸ τὴν βαρεῖα πλάκα προλήψεων πού ἀπόμειναν ἀπὸ πρωτογενεῖς γενεές. Ἐρωτῶ τοὺς κυρίους Ἑλληνας: πὼς τὰ καταφέραμε;

Χωρὶς ἄλλο θὰ ἔχουμε μεγάλη στενοκεφαλιά, γιὰ νὰ θέλουμε ν' ἀκολουθήσουν ὅλοι, στὸν ρυθμὸ τῆς ζωῆς, ἓνα προαιώνιο κάτισχνο χέρι πού κινεῖ τὴν μπαγκέτα τῆς ἡθικῆς. Καὶ μάλιστα σήμερα, πού τὰ πράγματα ἔτσι διχοτομοῦνται καὶ πού τὰ συστήματα τῶν ἀντιλήψεων εἶνε τόσα, ὅσα καὶ τὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων.

Ἐπειτα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω. Τάχα δὲν εἶνε ἀξιοθρήνητο μιὰ συναίνεσις χιλιάδων ἀνθρώπων σ' ἓνα ζήτημα πού παίρνει τὴν πλατύτερη συζήτησι.

Γιατὶ ἡ τιμὴ δὲν εἶνε τίποτε ὠρισμένο, μὰ κάτι πού τὸ βλέπει κανεὶς σύμφωνα μὲ τὸ μάτι τῆς ψυχῆς του.

Τὶ κάθεσθε λοιπὸν καὶ πολεμᾶτε ἀντιλήψεις πού ἔρχονται ἀπὸ τὰ μέσα πρὸς τὰ ἔξω καὶ πού δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ προβολεῖς τῶν ἰδίων τῶν ψυχῶν; Αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ φωνάξω στὸν πατέρα, καὶ στὸν σύζυγο, καὶ στὸν ἀδελφόν. Πὼς δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα νὰ σκοτώνῃ τὸν ἄλλον γιὰ τὴν παρουσιάσει τὴ φυσικώτερη συνέπεια, — νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα διαφορετικὰ ἀπ' αὐτόν. Οὔτε ἡ ὑπεράσπισις τῆς τιμῆς κυνηγιέται μὲ τὸ πιστόλι στὰ χέρια. Γιατὶ τότε ἓνας τέτοιος ἄγριος κυνηγὸς εἶνε διπλὰ καὶ τριδύλα κακοῦργος, — καὶ δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ δείξῃ συμπαθητικώτερο ἀκόμα τὸ παραστρατημένο πουλάκι.

Ἀγάπησε, λέει, ἡ κόρη, καὶ ὕστερα ἀνίσχυρη σύρθηκε στὸ ἐρωτικό κρεβάτι, κλέβοντας γλυκύτατες στιγμὲς ἀπὸ τοὺς παραδείσους πού εἶχε στὴ φαντασίᾳ της... Καὶ ἐνῶ ἄπλωνε τὸ τρεμουλιαστὸ χέρι πρὸς τῆς ἡδονῆς τὰ λουλούδια, τὰ πνεύματα τῆς συμφορᾶς διαλάλησαν τὴν κακὴν προᾶξιν... Σὲ λίγο τὸ σῶμα τῆς γυναίκας βρισκόταν περυσμένο σὲ μιὰ μαχαίρα πού τὴν ἐδείχνε περήφανα αἵματοντυμένος ἓνας ἄνδρας. Ἡ ἑλληνικὴ ἀνθρωπότης χειροκροτοῦσε, ὅπως κι' ἐκείνη ἡ ρωμαϊκὴ, ὅταν στὸ τρομερὸ πάλεμα — τὸ λιοντάρι ἐξέσκιζε τὸν ἀνθρώπο μπροστὰ στὰ ἱκανοποιημένα μάτια τῆς ἐκλεκτῆς ρωμαϊκῆς κοινωνίας. Καὶ ἂν ἐπέρασαν τόσα χρόνια, ἡμεῖς χωρὶς ἄλλο ἐμείναμε στὴν ἴδια ἐποχῇ.

Μὰ ἔπρεπε νὰ ζοῦμε σὲ ἡμερο τόπο, γιὰ νὰ ὑπάρχῃ ἓνα δεύτερο πελὲκι, φοβερώτερο γι' αὐτοὺς τοὺς ἐκδικητὰς τάχα τῶν παραστρατημένων. Κι' ἓνας νόμος πού νὰ τοὺς λήῃ: Ἀποκήρυξε ὅποιον νομίζεις πὼς σὲ προσβάλλει, μὰ μὴ τοῦ γγίζης μιὰ τρίχα γιὰ τὴν πληρωθῆς μὲ τὸ ἴδιο τὸ νόμισμα.

Χρόνια καὶ χρόνια τώρα γίνεται ἡ ἐορτὴ τοῦ Ραλλείου - Μποτασείου βραβείου στὸ Ἀρσάκειον, κι' ἀκόμα δὲν ἐκατάλαβα τὸν σκοπὸ της. Κι' οὔτε θὰ τὸν καταλάβω, ὅσο ἐξακολουθοῦν νὰ βραβεύουν τὶς πεῖδ σχολαστικὲς καὶ στενόμυαλες μαθήτριες, πού ἀντιγράφοντας ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, κάθε τέτοιον καιρὸ, δὲν ἐννοοῦν νὰ ξεκολλήσουν ἀπὸ τὸ προαιώνιο «φεῦ». Οἱ κύριοι κριταί, ἀκόμη δὲν ἔνοιωσαν, ὅτι: ὕψος καὶ γλώσσα καὶ ἰδέα καὶ πρωτοτυπία σκέψεως, αὐτὰ δηλαδὴ πού ὀφείλαν νὰ βραβεύουν, — δὲν ἔχουν καμιά σχέσι μὲ τὴν φλύαρη καὶ κούφια ρητορεία πού ἀκούμε κάθε χρόνον ὑπὸ μορφὴν ἐκθέσεως τάχα τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀποφοίτου Ἀρσακείαδος. Καὶ ὅχι μόνον οἱ κριταί δὲν τὸ κατάλαβαν αὐτὸ ὡς τώρα, μὰ οὔτε οἱ δυὸ διευθύντριες τῶν Ἀρσακείων, πού εἶχαν καθήκον νὰ εἶνε νεωτεριστικώτερες, οὔτε καὶ οἱ καθηγηταί πού ἔπρεπε νὰ σηκώσουν ἐπανάστασιν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ματαίου φιλοδωρήματος. Καὶ τὸ λέγω μάταιο, — γιὰ τὸς ὡς τώρα καμιά ἀπὸ ὅσες ἐπῆραν αὐτὰ τὰ βραβεῖα, ὅχι δὲν ἔκαμαν τίποτε γιὰ τὰ γράμματα, μὰ ἐφάνηκαν καὶ οἱ πεῖδ ὀπισθοδρομικὲς στὴν παιδαγωγικὴ ἀντίληψιν. Ἄν δελήσουμε μάλιστα νὰ τὶς ἐξετάσουμε καὶ πλατύτερα, θὰ ἰδοῦμε ὅτι καμιά δὲν ἠμπόρεσε νὰ φθάσῃ στὴν περιωπὴ μιᾶς φιλολόγου. Γράμματα λοιπὸν, δὲν θὰ εἰπῇ γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ. Καὶ βραβεῖο, προωρισμένο γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ μυαλὰ πού ἀξίζουν, δὲν πρέπει ἔτσι μάταια νὰ μοιράζεται κάθε χρόνον. Εἶνε σὰν νὰ ἀνοίγῃ κανεὶς ἓνα παράθυρο καὶ νὰ πετᾷ στοὺς ἀνέμους χίλιες πεντακόσιες δραχμὲς. Γιὰ ποῖο λόγο. Καὶ μὲ ποιά δικαιολογία. Ποιὸ κακὸ θεράπειει κανεὶς εἴτε τί καλὸ ἐνθαρρύνει. Προσφέρει σὲ κορίτσια πού παπαγαλίζουν τὴν καθαρὴν μουσικὴν μὲ στερεοτυπία, χωρὶς νὰ νοιώθουν καλὰ - καλὰ τί λένε. Κι' ὅμως εἶμαι βεβαία ὅτι ἀνάμεσα σὲ ὅλες ἐκεῖνες τὶς μαθήτριες, θὰ ὑπάρχῃ καὶ καμιά πού νὰ ἀξίῃ πραγματικὰ, καὶ θὰ παραγωνίζεται ἐξ αἰτίας τῆς γλώσσας, καὶ τῶν στενῶν διατάξεων τοῦ διαγωνισμοῦ. Καὶρός, νομίζω, νὰ καταργηθοῦν αὐτὰ τὰ ἀνώφελα βραβεῖα ἢ ν' ἀπονέμονται δικαιότερα.

ΑΠΟ ΕΝΑ ΣΥΝΤΟΜΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΑΘΗΝΑ—ΛΑΥΡΙΟ

Ενα μικρό ταξίδι αξίζει όσο κ' ένα μεγάλο για κείνον, πού θέλει κάτι να ιδῇ ἄς βλέπη ακόμη καὶ πράγματα, πού τὰ ἔχει ἰδεῖ κι' ἄλλες φορές. Πάντα καὶ κάτι νέο θ' ἀντικρύσῃ τὸ μάτι του κ' ἡ φαντασία του.

Ὡρα 6 καὶ 50' πρωῒνῃ καὶ τὸ τραῖνο φεύγει γιὰ τὸ Λαύριο. . .

Εἶμαι μόνος μέσα στὸ βαγόνι. Τί εὐτυχία! Δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ κάμω καμιά καινούρια γνωριμία, ἀπ' ἐκείνες, πού, θέλει δὲν θέλει κανεῖς, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ κάμῃ, ὅταν ἔχῃ συνταξιδιώτες. — Ἀλήθεια, τί ἐνοχλητικὲς αὐτὲς οἱ γνωριμίες τῶν ταξιδιωτῶν, οἱ τόσο εὐκολες! Εἶναι οἱ δολοφόνοι τῆς χαρᾶς καὶ τῆς γλύκας τοῦ ταξιδιοῦ. Ἐνας ἄγνωστός σου, χωρὶς νὰ ρωτήσῃ ἂν σοῦ ἀρέσῃ ἢ ὄχι ἡ γνωριμία του, σοῦ ἀρχίζει ὁμιλία, ἐνῶ ἐσύ θὰ ἤθελες νὰ μὴν ἀνοίξῃς καθόλου τὸ στόμα σου. . .

Ὅποιος ταξιδεύει μόνο γιὰ εὐχαρίστησι καὶ δὲν βιάζεται νὰ φθάσῃ τὸ γληγορώτερο σ' ἓνα μέρος, δὲν χαίρεται καθόλου τῇ χαρᾷ τοῦ ταξιδιοῦ, ὅταν αὐτὸ γίνεται μετὰ τὸν σιδηρόδρομο. Δὲν μπορεῖ νὰ χαρῇ ὅλη τὴ μαγεία τοῦ ταξιδιοῦ, νὰ βυθισθῇ δλάκαιρος μέσα στὴ φύσι, νὰ γίνῃ ἓνα μ' αὐτήν, καθὼς ὅταν ταξιδεύῃ μετὰ τὰ πόδια. Μιλεῖ τότε μετὰ τὴν φύσι, βρίσκεται πάντα μέσα στὴν ἀπλωτὴ καὶ παρηγορήτρα ἀγκαλιά της. Κι' ὅταν γυρίσῃ κι' ἀναμετρήσῃ μετὰ τὸ μάτι τὸ διάστημα πού πέρασε, νομίζει πὼς κατώρθωσε κάτι σπουδαῖον ἐνίκησε μόνος του τὸ διάστημα. — Μετὰ τὸν σιδηρόδρομο ὅλα περνοῦν ἀπ' ἐμπρός του σὰν τίποτε εἰκόνες, ἡ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ ιδῇ καλὰ τὴν ὁμορφιά τους. Ὅ,τι προφθάσῃ ν' ἀρπάξῃ τὸ μάτι του. . . Μισῶ τὸν σιδηρόδρομο, ὅταν ταξιδεύω μ' αὐτὸν χωρὶς νὰ βιάζομαι νὰ φθάσω μιὰν ὥραν ἀρχήτερα στὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μου. . .

Τὸ τραῖνο προχωρεῖ ἀφίνει πίσω του τὴν ἡλιολουσμένη πολιτεία. Παντοῦ γύνεται καντερός ὁ ἥλιος. — Τὸ φῶς τὰ διπλώνει ὅλα μέσα στὸν χρυσοκίτρινο μανδύα του σὰν χρυσάφι μοιάζει τὸ φῶς, πού τὰ διπλώνει ὅλα. — Περνοῦμε σὲ λίγο τὰ Κάτω Πατήσια βγαίνουμε στὸν Ἀθηναῖκο κάμπο. . . Τί περίεργος ὁ κάμπος αὐτός! Οἱ χρωματισμοί του, οἱ ἄτακτα σκορπισμένοι λοφίσκοι του! Δὲν τολμῶ νὰ εἰπῶ περισσότερα. Κάθε στιγμή παρουσιάζεται κι' ἀλλοιώτικος στοῦ καθενὸς τὸ μάτι. Ὅσο τὸν κοιτάζει κανεῖς τόσο καὶ τοῦ βρίσκει κάτι, πού δὲν τὸ

εἶχε προσέξει πρὶν. Ὁ ζωγράφος, πού θὰ πάρῃ τὰ θέματά του ἀπ' αὐτὸν ἄς ἔχῃ στὸν νοῦ του, ὅτι θὰ σταθῇ ὀρθὸς ἐμπρὸς σὲ μιὰ φύσι, πού δὲν ἐπιτρέπει σὲ τίποτε νὰ τῆς παραλλάξῃ τὴν πρωτοτυπία της, κι' ἄς ὑψώνονται κάθε τόσο ἐκεῖ σπίτια περίεργα, ἄς σχηματίζονται περιβόλια καὶ ὑποστατικά κομψὰ ἢ ἄτεχνα ἀπάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ στέκεται ὁ δικός της χαρακτήρας, τριγυρίζει ἢ ἀνέγγιχτη ὁμορφιὰ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κάμπου, τὸ φῶς του. — Τὸ τραῖνο προχωρεῖ. . .

Ἡράκλειο — Πέρ' ἀπὸ τὸν σταθμὸ, στὸ βάθος, ἓνα καμπαναριὸ δείχνει πού εἶναι τὸ χωριό, γερμανικῆς καταγωγῆς. — Ἐρχεται καὶ τὸ τραῖνο ἀπὸ τὴν Κηφισιά· γίνεται ἡ διασταύρωσις. Κεφάλια ξεπροβαίνουν ἀπὸ τὰ παράθυρα τῶν βαγονιῶν καὶ τῶν δυὸ τραίνων. Ἀλληλοκοιτάζονται σοβαρώτατα καὶ μετὰ τὸ κοιτάγμα τους βεβαιώνουν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι στὸ ταξίδι τους γίνονται πολὺ περίεργοι, θέλουν νὰ ἰδοῦν καὶ ὅ,τι δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει καθόλου. Τὰ κεφάλια ξαναμπαίνουν στὰ βαγόνια καὶ τὸ τραῖνο φεύγει. — Τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ στὰ μέρη αὐτά, πού περνοῦμε. . . Σὲ μιὰ πελώρια ἐπιγραφή πού στηρίζεται ἐπάνω σὲ δυὸ ψηλὰ κοντάρια διαβάζω: «Σταθμὸς Νέας Ἀλεξανδρείας». Εἶναι βέβαια ὁ συνοικισμὸς πού θέλησαν νὰ κάμουν μερικοὶ πλούσιοι Ἀλεξανδριανοί. Τί ἀπόγινε τάχα τὸ σχέδιον αὐτό; — Λοφίσκοι κίτρινοι φαίνονται σὲ λίγο νὰ ὑψώνονται ἀνάμεσα σὲ ξεγυμνωμένο κάμπο· κίτρινοι σὰν τὸ χρυσάφι καὶ σὰν τὶς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου. Εἶναι θημωνιές. Δείχνουν πὼς σιμῶνουμε σὲ χωριό. . .

Χαλάντρι — Ἐνας σταθμὸς, πού τὸν ψαίνει ὁ ἥλιος ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Καμιά πρασινάδα γύρω του. Ἀντίκρου του μιὰ ζωὴ καινούρια χαροκοπᾷ· σκορπίζει παντοῦ τὴ χαρὰ του τὸ Μελισσοκομεῖο. Μπορεῖ κανεῖς νὰ εἰπῇ, ὅτι στὸ μέρος αὐτὸ νικήθηκεν ἡ στασιμότης τοῦ Ρωμιοῦ χωριάτη. — Ἐγιν' ὁ θέρος στὸ Χαλάντρι καὶ τώρα ἀλωνίζουν. Κάπου καὶ λιχνίζουν. Ἐπάνω σ' ἓνα ἀλώνι πέντε ἕως ἑξὶ ἄλογα γυρίζουν ἀδιάκοπα, ὀδηγούμενα ἀπὸ τὸ χέρι κάποιου παιδιοῦ, ἐνῶ ἄλλα μικρότερα χωριάτοπουλα τρέχουν γύρω του καὶ κατόπι του ἀλωνίζουν. Θέλω νὰ ρωτήσω δυὸ Χαλαντριώτες ἂν ὑπάρχουν στὸ χωριὸ τους καὶ ἀλωνιστικὲς μηχανές, μὰ ἡ στεγνὴ τους φυσιογνωμία μ' ἐμποδίζει. — Καὶ τὸ τραῖνο φεύγει. . . Ἀρχίζει κάποια ὁμορφιὰ νὰ βασιλεύῃ γύρω. Ἄν καὶ γλήγορο τὸ πέρασμά μας, ἐπιτρέπει νὰ ἰδοῦμε πόσο

θαυμάσιο εἶναι τὸ μέρος αὐτό, πού λέγεται Σταυρός. Ἀντίκρου ἡ Πεντέλη μετὰ τ' ἀσπρόμαυρα στήθια της· δεξιὰ ὁ Ὑμηττὸς ὁ ναξιάρης. Οἱ γραμμὲς του παρουσιάζονται πάντα κι' ὁμορφότερες. Ἀμπέλια καταπράσινα καὶ πεῦκα φουντωμένα γεμίζουν ὅλον τὸν τόπο. Τὰ πεῦκα εἶναι χτυπημένα κατάστηθα. Τὸ πελέκι τοὺς πῆρεν ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸν κορμὸ τους. Εἶναι οἱ πληγὲς τους ὁποῦθε τρέχει τὸ αἷμα τους — τὸ ρετσίνι. Χρειάζεται τῶν πεύκων τὸ αἷμα γιὰ νὰ δυναμώσῃ μέσα στὰ βαρέλια τῶν σταφυλιῶν ὁ χυμὸς — τὸ ρετσινάτο. Κακόμοιρα πεῦκα! χάνετε τὴ δύναμί σας γιὰ τὴν ἡδονὴ τῶν ἀνθρώπων. — Ἡ μηχανὴ σφυρίζει δυνατὰ.

Γέρακας — Σὲ ὕψος 207 μέτρ. Ἐμπρὸς στὸν ταπεινὸ σταθμὸ μερικὲς ροδοδάφνες βεργολυγίζονται ἀπὸ τὸ ἀνάλαφρο ἀγεράκι. Τί εὐγενικά μὰ καὶ τί προπέτικα φυτὰ αὐτὲς οἱ ροδοδάφνες! Καὶ ὅμως ἐχρειάζονταν ἐκεῖ οἱ ροδοδάφνες. Ὑψώνουν τὸ παρθενικὸ τους ἀνάσταλμα πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ τὸν διάφανον αἰθέρα σὰν κραυγὴ πόθου, πού δὲν τὸν ἐμόλεψεν ἡ προστυχία τῆς τριγύρω ζωῆς· εἶναι ὅλα ἄγνα ἐκεῖ. . . Καὶ κάποιο δροσερὸ μουρμουρίσμα, πού τὸ φέρνει τ' ἀγέρι, ὁμολογᾷ πὼς γάργαρα νερὰ δροσολογοῦν τὸν κουρασμένο διαβάτη ἢ τὸν τριγυριστὴ, πού ἀποκαμωμένος ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν πολυθόρυβη ζωὴ, ζήτησεν ἐκεῖ λίγη δροσάτη γαλήνη. — Πέρασε τ' ὄνειρο. . . ὁ σιδηρόδρομος προχωρεῖ. Παντοῦ ἀμπέλια καὶ πεῦκα κ' ἔληξες, πού μοιάζουν σὰν κοπάδι σκοτεινὸ, ὅταν κινοῦνται οἱ κορυφές του ἀπὸ ἀνάλαφρο φύσημα. Θαρρῶ, πὼς τὸ θέαμα, ὅσο κι' ἂν περνᾷ γλήγορα ἀπ' ἐμπρὸς μου, ἀρχίζει νὰ γίνεταί μονότονο στὴν ὁμορφιά του. Πάντα Πεντέλη ἀριστερά, καὶ δεξιὰ Ὑμηττὸς, κι' ἀνάμεσα πρασινοσκεπασμένος κάμπος. Νά, πέρα ἓνα κομμάτι Ὑμηττοῦ κατάγυμνο. Ἡ γύμνια δίνει κάποια ποικιλία.

Κάντζα — Ὁ ψηλὸς καπνοδόχος φωνάζει ἀπὸ μακριὰ ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ καὶ ἄλλος δόρυβος. Τὰ μεγάλα ἐργοστάσια τῆς κονιακοποιίας Α. Καμπᾶ. Πελώριοι κόκκινοι σταυροὶ στοὺς τοίχους καὶ στὰ ἑλληνικά (τ' αἰετόματα δηλαδή) τῶν διαφόρων περιπτέρων: εἶναι τὸ σῆμα τῶν ἐργοστασίων. Μέσα στὴν ἱστορικὴν ὁπισθοδρομικότητα τῶν Μεσογείων ἡ Κάντζα φαίνεται σὰν κάτι παράξενο· σὰν κάτι πού σημαίνει πολιτισμὸ. Τί ἐντύπωσι ἀλήθεια κάνουν τὰ προοδευτικὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ὅταν βρῶσκονται μονόμερα ριγμένα μέσα σὲ μιὰ περιοχὴ, πού ἡ καλλιέργειά της στὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπομένει πρωτόγονη. — Χτύποι γεροὶ δουλειᾶς ἀντιδονοῦν στὸν αἶρα καὶ τὸ τραῖνο φεύγει. . .

Διόπеси — Σπίτια καὶ δέντρα ἀνακατωμένα. Ἐνα χωριὸ πού δὲ φοβάται νὰ φαίνεται πράσινο. — Στὸν σταθμὸ λίγοι χωριάτες χάσκουν κοιτάζοντας τὸ τραῖνο, πού περνάει τέσσερες φορές τὴν ἡμέρα ἀπ' ἐμπρὸς τους. Ἐγὼ κοιτάζω μιὰ θεόρατη λεύκα, πού τραγουδάει ἁρμονικά τὸν καὺμό της. Ἡ δυστυχημένη στηρίζεται μετὰ τρία καθρόνια καρφωμένα ἐπάνω στὸν πολυκαίρινο κορμὸ της γιὰ νὰ μὴν πέσῃ ἀπὸ τὴ δύναμι τοῦ ἀγέρα. Γιατί νὰ εἶναι τόσο περήφανη κι' ἀλύγιστη; — Νὰ πέρα, σὴν πλαγιά ἐνὸς λόφου κάποιο ταπεινὸ ἐκκλησάκι· δεξιὰ του ἓνα κυπαρίσσι περὶψηλο καὶ δολόισο· σὰν ζωγραφιστὸ ἀριστερὰ μιὰ μεγάλη καταπράσινη τούφα δέντρων· κάποια ἀσυνείδητη καλλιτεχνικότητα θὰ εἶχε βέβαια ἐκεῖνος πού ἔχτισε κ' ἐστόλισεν ἔτσι τὸ ἐκκλησάκι. — Ἡ λεύκα πάντα τραγουδάει τὸν καὺμό της. Τὸ τραῖνο προχωρεῖ. . .

Κορωπί — Φαίνεται πὼς εἶναι μεγάλο καὶ πλούσιο χωριὸ ἀπὸ τὰ πρόσωπα, πού στέκουν ἐμπρὸς στὸν σταθμὸ. Παναμίδες καὶ ψαδάκια ἀρκετά. Μπενοβράκια περισσότερα. Μαζὶ με τοὺς χωριάτες, πού χατεύουν, κ' ἓνας παπᾶς μ' ἀνθρωπινὸ ἐξωτερικὸ. Κοντὰ στὸν σταθμὸ ἓνα παράξενο κτίριο· μοιάζει μετὰ στάνη· κι' ὅμως θάνα ἢ πλυσταριὸ ἢ ποτίστρα. Πλένουν ἐκεῖ σὲ μεγάλες πέτρινες γοῦρνες μερικὲς χωριατοπούλες, ἐνῶ σ' ἄλλες ποτίζουν λίγα ζῶα. Ἀνακατωμένοι ἄνθρωποι καὶ κτήνη στὸ μεταχείρισμα τοῦ νεροῦ. — Κι' ὅμως τὸ χωριὸ εἶναι μεγάλο καὶ πλούσιο. — Δὲν ἀποφασίζω νὰ ἰδῶ τίποτε ἄλλο. Τὸ τραῖνο φεύγει. . .

Κάμπος πλατὺς ἀπλώνεται πέρα καὶ γύρω. Ἡ γῆ δείχνει πὼς εἶναι πλούσια· μὰ οἱ ἄνθρωποι δὲ θέλουν νὰ εἶναι τέτοια. Ἡ φυτεία; μόλις μπορεῖ κανεῖς νὰ τὴν ὀνομάσῃ ἔτσι. Δὲν τὴν ἀναγκάζουν νὰ φανομαήσῃ· εἶναι, φαίνεται, ἀρκετὸ τὸ μέτρο. — Ἡ θύμησή μου προσπαθεῖ ν' ἀναζήσῃ ὅλους τοὺς μύθους πού γέμιζαν τὸν κάμπον αὐτὸν στὰ παλιὰ καλὰ χρόνια. Βωμοὶ καὶ λατρεῖες τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὸ ξύλινο ἄγαλμά της, πού τὸ ἔφεραν ἡ Ἰφιγένεια ἀπὸ τὴν Ταυρίδα. Περιμαζεύω τὴ θύμησή μου. Οἱ μῦθοι ἔφυγαν μαζὶ μετὰ τὴν γονιμότητα τῆς γῆς καὶ τῆς φαντασίας. — Ἡ μηχανὴ φωνάζει σὰν στρίγγλα. . .

Μαρόπουλο — Πρὶν ἀντικρύσω σπίτια, βλέπω θημωνιές θεόρατες, μετὰ χρώμα χρυσαφένιο. Ὅσο καλοκοιτάζει κανεῖς τὶς θημωνιές αὐτές, τόσο καὶ νοιώθει νὰ τοῦ δύνουν παράξενη ἐντύπωσι. Μπορεῖ νὰ βρῇ στὰ σχήματά τους κάποια πρωτόγονη μηχανικὴ. — Μακριὰ ξεχωρίζω ἓνα δασὺν ἐλαιῶνα. Ζηλεύω τὸν ἴσκιό, πού βασιλεύει ἐκεῖ. Ὑποψιάζομαι καὶ τὴ δροσιά, πού θὰ σκορπίζῃ τὸ ἡμερο καὶ γαλήνην αὐτὸ δάσος.

καὶ λησμονῶ νὰ κοιτάξω πέρα πρὸς τὸ χωριό. Τὸ τραῖνο φεύγει...

Χτυπάει πολὺ στὸ μάτι τὸ κόκκινο χῶμα τῶν μερῶν αὐτῶν, ποὺ εἶναι γεμάτα ἀμπέλια. Σὲ λίγο ἀπλώνεται ἕνας κουραστικὸς ξερότοπος. Τὸ μάτι μου εἶχε χορτάσει ἀπὸ πράσινο κ' ὅμως ἡ γύμνια τοῦ μέρους αὐτοῦ γίνεται πολὺ ἐνοχλητική. Πουθενὰ λοιπὸν ἡ εὐχαρίστησι. Ὅπως καὶ στὴ ζωὴ. — Πυκνὸς ἐλαιῶνας κόβει τὴ μονοτονία καὶ δίνει τὴν ἐντύπωσι κάποιας προσπάθειας τῆς γῆς γιὰ ὀργασμὸν.

Καλύβια — Καλύβια Κουβαρά λέγεται τὸ χωριὸ αὐτό. — Τὰ πρῶτα σπίτια ποὺ φαίνονται, σωστὰ καλύβια. Θλίβεται ἡ ψυχὴ στὸ ἀντίκρουσμά τους· ἐκεῖ μέσα ζοῦνε ἄνθρωποι. Στὸν σταθμὸ μερικοὶ χωριάτες καὶ μαζί τους ἕνας παπᾶς. Τίποτε ἄλλο δὲν προφταίνω νὰ ἰδῶ. Τὸ τραῖνο φεύγει...

Ἀμπέλια λιγοστὰ κ' ἐδῶ. Ἀρχίζει ἕνας κάμπος ξεγυμνωμένος· μήτε δέντρο, μήτε φυτό. Θημωνιὲς θεόρατες, κίτρινες. Ἐγδυσαν οἱ ἄνθρωποι τὴ γῆ καὶ τώρα τὴν ψαίνει ὁ ἥλιος. Ψυχὴ δὲ φαίνεται πονθενά. Μερικοὶ λόφοι, ξεγυμνωμένοι κ' αὐτοί, μοιάζουν μὲ κεφάλια φαλακρά· μὲ καύκαλα καλύτερα. Ἐξαφνα ἀνάμεσα στὴν ξεροτοπιὰ προβαίνει χαρούμενη ἡ χλωρότατη ὄψις ἑνὸς ἀμπελιοῦ. Τί αὐθάδεια ποὺ τὴν ἔχει αὐτὸ τὸ πράσινο χρῶμα ἔτσι καθὼς κυριαρχεῖ ἐκεῖ, μέσα στὴ γύρω του κίτριναδα! — Δυὸ περίφηλα καμπαναριὰ κ' ἕνας τροῦλος δείχνουν ἀπὸ μακριὰ τὴν περηφάνειά τους. Ἡ μηχανὴ σφυρίζει σὰν νὰ τὰ χαιρετᾷ...

Κερατέα — Κερατιὰ τὴ λένε οἱ κάτοικοί της. Τί Βοκκαϊστικὸ ὄνομα. — Στὸν σταθμὸ κάμποσοι χωριάτες κ' ἕνας παπᾶς. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ὁ παπᾶς θὰ τὸν ἀναζητοῦσε κάπου τὸ μάτι μου. — Ἡ ἐκκλησιὰ περήφανη καὶ λαμπερόχρωμη κυριαρχεῖ σ' ὅλο τὸ χωριό. Μοιάζει μὲ κέντρο, ὅπου γύρω του ἀπλώνονται σπίτια μεγάλα καὶ μικρά· ἄλλα καλοφτιασμένα κ' ἄλλα ταπεινά. Ἀρκετὰ ψηλὸ τὸ μέρος ὅπου ἀπλώνεται τὸ χωριὸ καὶ ἡ ματιὰ τὸ παίρνει ὅλο μέσα στὸν κύκλο της. Τὸ τραῖνο φεύγει...

Ἡ γῆ φαίνεται γόνιμη. Ἐλῆς κ' ἀμπέλια παντοῦ. Τρεῖς γυναῖκες σκιάβουν μέσα σ' ἕνα ἀμπέλι καὶ κοντὰ τους ἕνας ἄνδρας ἀνακλαδίζει, ἐνῶ τὶς κοιτάζει. Ἀπὸ τὸ διπλανὸ βαγόνι ἀκούω μιὰ φωνή: — Γεῖά σου Δερβέναγα! — Ὁ χωριάτης φαίνεται νὰ εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ σκάψιμο καὶ τὸ σκύψιμο τῆς γυναίκας

του. — Ἀμπέλια, ἀμπέλια, κ' ὕστερα λόφοι γυμνοὶ καὶ πάλιν ἄλλοι λόφοι φαλακροί. Πέρα τὸ βουνὸ τῆς Κερατιᾶς, τὸ Πάνειον· οἱ δυὸ κορφές του μοιάζουν μὲ δυὸ κέρατα· τὰ κέρατα τοῦ ἀρχαίου θεοῦ.

Δασκαλειό — Νὰ ἕνα μέρος, ποὺ ὅποιος ἔχει ὄρεξι μπορεῖ νὰ φιλοσοφήσῃ γιὰ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων. — Τοῖχοι γκρεμισμένοι καὶ σαραβαλιασμένοι ἀφίουν νὰ βλέπῃ κανεὶς πελώριες μηχανές, φραγμένες τώρα ἀπὸ τὴ σκουριά, ξεγυμνωμένες. Κάμποσα σπιτάκια, ἄλλα ἀκόμη ὀρθὰ κ' ἄλλα ἐρείπια. Ἐκεῖ ἐπλημμυροῦσεν ἄλλοτε ἡ ζωὴ, ὅταν ἐδοῦλεν τὰ ἐργοστάσια τοῦ μεταλλείου. Τώρα μιὰ χωριάτιστα κατὶ ἀνασκαλεῖ κατὼ στὸ χῶμα, κ' ἕνα ἄλογο κακομοίριο γυρίζει ἀμολιτὸ ἐδῶθε-κεῖθε.

Σπηλιαξέξα — Λίγα σπιτάκια. Καλαμιῶνες. Τὰ μεταλλεῖα πληθαίνουν. Φαίνονται τὰ σημάδια τους σὲ πολλὲς μεριές στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ. — Τὸ τραῖνο φεύγει... Μπαίνει μέσα σ' ἕνα φαράγγι. Ἐτσι ἀλλάζει πραγματικὰ καὶ τὸ θέαμα. Βλέπει κανεὶς κατὶ, ποὺ δὲ μοιάζει καθόλου μὲ ὅσα εἶδεν ἔως τώρα. Μερικοὶ λόφοι σχηματίζουν κατὶ σὰν κοιλάδα καὶ μέσα σ' αὐτὴ χωμένο ἕνα χωριονάκι. Τὸ φαράγγι ἔχει τελειώσει. Μακριὰ ἐπάνω στὸ βουνὸ πρὸς τὰ δεξιὰ ποῦ καὶ ποῦ μεταλλεῖα πιαλιά. Ἡ μηχανὴ σφυρίζει ἄξαφνα...

Θορικό — Στὸ ἥσυχον λιμανάκι του, ποὺ δὲν τὸ πιάνει τρικυμία, θὰ προτιμοῦσε κανεὶς νὰ τὸ πρωτοχαιρετῇ τὸ ὄμορφο χωριό. Τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς στεριάς. Κ' ἔτσι δὲ λυποῦμαι ποὺ φεύγει τὸ τραῖνο ἀμέσως...

Τὸ ἔδαφος δείχνεται κάθε στιγμὴ καὶ μὲ καινούρια σχήματα. Βουνάκια τὸ ἕνα κατόπι τὸ ἄλλο, σὰν κύματα ποὺ ἀναβοκατεβαίνουν, μὲ χρῶμα κάτασπρο. Ἀλλάζει σχήματα τὸ ἔδαφος ἀλλάζει καὶ χρωματισμούς. Πεύκα φουντωμένα δίνουν κάποιον τόνο δυνατώτερο στὴν εἰκόνα. Στὰ πλάγια τῶν λόφων καὶ τοῦ βουνοῦ ὀρύγματα, μικρὲς σιδηροδρομικὲς γραμμὲς. Ἀρχίζει ἄλλῃ ζωὴ ἐδῶ, ποὺ ἴσως δὲν ἔχει τὴ θέσι της σὲ τοῦτα τὰ σημειώματα. Δὲ λησμονῶ τὸ ἀντίκρουσμα τοῦ νεκροταφείου. Καὶ πέρ' ἀπ' αὐτὸ δυὸ περίφηλα φουγάρα, ποὺ ξαπολοῦν τὸν καπνὸν — ὅσος μὲ σωλῆνες ἐπίτηδες φτιασμένους μεταφέρεται ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια τοῦ Λαυρίου ἔως τὸ ψήλωμα ἐκεῖνο — μοιάζουν μὲ πελώριες ἀναθηματικὲς στηλές. Ἡ ὕστερὴ ὁμορφὴ ἐντύπωση, καὶ ἡ μηχανὴ σφυρίζει γιὰ νὰ χαιρετίσῃ τὸ Λαύριο.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΔΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἀγαπητέ μου,

... 25 Ἰουνίου 1912

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΩ ἀρκετὰ ἐδῶ στὴν ἐρημιὰ μου, διαβάζοντας στὶς ἐφημερίδες τὰ παράξενα ποὺ γίνονται στὴν Ἀθῆνα, μὲ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν προστασία τῆς ἠθικῆς. Τὸ πὼς οἱ χωροφύλακες σέρνουν στὴν Ἀστυνομία νόμιμα ζευγάρια καὶ τίμιες γυναῖκες, ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζήλο, γιὰ τὸ παράξενο αὐτὸ κυνήγι τῆς ἀνηθικότητος, μὲ κάνει νὰ γελῶ ἀκόμη περισσότερο. Ἡ φάρσα νικάει στὴν περιστάσει αὐτὴ τὴν τραγωδίαν καὶ, γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν συμμερίζομαι τὴν ἀγανάκτησιν, ποὺ ξεχειλίζει ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, στὶς στηλές τῶν ἐφημερίδων σας. Δὲν τὸ ἀρνιέμαι πὼς δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστο νὰ συρθῇ ἕνα ζευγάρι παντρεμένων στὸ κάτεργο, ἔστω καὶ γιὰ λίγα λεπτά, γιατί βρέθηκε περίπατο σὲ κάποιο ρωμαντικὸ μέρος. Ἀφοῦ τὴν πάθη ὅμως μιὰ φορὰ καὶ ἐσχάτη τὴν τρομάρα του καὶ τὸ ξάφρισμά του, ἀξίζει νὰ γελᾷ ὕστερα ὅλη του τὴ ζωὴ γι' αὐτὸ ποὺ ἐπαθε. Καὶ μαζί μ' αὐτὸ ἀξίζει νὰ γελᾷ ὅλοι μας ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιάς μας.

Δὲν ὑπάρχει πιὸ εὐθυμὴ παρεξήγησις στὸ θέατρο τῆς ζωῆς, ἀπ' τὴν παρεξήγησιν ποὺ γίνεται στὰ ζητήματα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἠθικῆς. Νομιμώτερο καὶ ἠθικώτερο πράγμα δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον ἀπ' τὸν ἔρωτα. Ἀπ' τὸν καιρὸν ὅμως ποὺ οἱ ἄνθρωποι, γιὰ λόγους ποὺ τοὺς γνωρίζουμε ὅλοι μας, ξεχωρίσανε τὴ μεγάλη αὐτὴ πράξι τῆς ζωῆς σὲ δυὸ καὶ δημιουργήσανε, ἀπ' τὸ ἴδιο πράγμα, ἕναν ἔρωτα ἠθικὸ καὶ νόμιμο κ' ἕναν ἔρωτα ἀνήθικο καὶ παράνομον, ὁ κόσμος γέμισε ἀπὸ εὐθυμίες παρεξηγήσεις. Καὶ κάθε φορὰ, ποὺ ἕνας Μπερανζὲ στὴν Γαλλίαν κ' ἕνας Ζυμβρακάκης στὴν Ἑλλάδα, καταπιάνονται νὰ κυνηγήσουν μ' ἕναν ἐπίσημον τρόπο, τὸν δεύτερον αὐτὸν ἔρωτα, ἡ αὐλαὶά ἀνοίγει ἀπάνω στὶς ὥραιότερες σκηνές, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ φαντασθῇ ἕνα εὐθυμὸ καὶ σατυρικὸ θεατρικὸ πνεῦμα.

Ἡ συμβατικὴ ἔρωτικὴ ἠθικὴ, μὲ τὸ νὰ μὴν στηρίζεται ἀπάνω σὲ στερεὰ καὶ αἰώνια φυσικὰ καὶ ψυχολογικὰ θεμέλια, δὲν ἀντέχει, βλέπεις, καὶ παραπολὺ στὰ ξαφνικὰ τινάγματα. Οἱ κοινωνίες, ἀπὸ συμφέροντα καὶ ψυχολογικὰς ἀνάγκας, ποὺ κ' αὐτὲς ἀλλάζουν μὲ τοὺς καιροὺς καὶ τὶς συνθήκες τῆς ζωῆς, δημιουργοῦν τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ τὸν ἐφαρμόζουν μ' ἕνα εἶδος σωτηρῆς συνεννόσεως κάθε φορὰ, φθάνοντας νὰ φαντασθῶν μὲ τὸν καιρὸ ὅτι ὁ νόμος, ποὺ χαράξαν μόνες τοὺς ἀπάνω σὲ πώρινες, εὐκολότριφες πλάκες, τοὺς κατέβηκε θεόγραφτος ἀπ' τὰ χέρια κάποιου Μωϋσῆ. Ἐτσι ὅσο τὰ άτομα ἐφαρμόζουν μεταξὺ τους, ὡς ομάδες ἀπὸ μιὰ κοινὴ συνεννόησιν, τὸν ἠθικὸν νόμον, ἀνάλογον μὲ τὴν διανοητικότητά τους καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ἐνστικτῶν τους, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ δὲν δέχεται μεγάλα τραντάγματα, γιατί ἡ ζωὴ μοναχὴ τῆς ἔχει τὶς ἐλαστικότητές της καὶ ξέρει, ἀπὸ ἕνα φυσικὸν νόμον, νὰ προσαρμόζεται μὲ τὸ περιβάλλον καὶ νὰ μεταμορφώσῃ ἀνεπαίσθητα ἀπὸ στιγμὴν σὲ στιγμὴν. Ὅταν ὅμως τὸ Κράτος, τὸ Κράτος τὸ συντηρητικὸ, τὸ Κράτος ποὺ δὲν ἐξελίσσεται κανονικὰ, ἀλλὰ φτάνει, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, τὴν ἐξέλιξιν τῶν κοινωνιῶν, μὲ ξαφνικὰ πηδήματα, γιατί εἶναι φυσικὰ ἀδύνατον νὰ

μεταμορφώνεται ἀδιάκοπα καὶ νὰ παρακολουθῇ στιγμὴν μὲ στιγμὴν τὴν κοινωνικὴν στάθμην, ποὺ βρίσκονται ἐκεῖνες, ὅταν τὸ Κράτος ποὺ δὲν εἶναι φυσικὸς ὀργανισμός, ὅπως ἡ Κοινωνία, θέλῃ νὰ μπῇ στὴ μέση καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς γραπτοὺς καὶ ἀποκρυσταλλωμένους τοὺς νόμους, πρὸ πάντων στὰ ζητήματα τῆς ἐρωτικῆς ἠθικῆς, παθαίνει ἀδεξιότητες, δημιουργεῖ γκάφες καὶ παρουσιάζει ἀναχρονισμούς, ποὺ ἐκθέτουνε σημαντικὰ τὴ σοβαρότητά του. Γιατί ἄξαφνα τὸ Κράτος παρουσιάζεται πιὸ ὀπισθοδρομημένο, ὅπως ἀναγκαστικά εἶναι, ἀπ' τὴν Κοινωνία.

Δὲν πέρνω τὰ ξεχωρισμένα ἐπεισόδια, ποὺ γινήκανε στὴν Ἀθῆνα καὶ ποὺ, καθὼς λένε οἱ ἐπίσημοι, ὀφείλονται σὲ παρεξηγήσεις ἢ βαρβαρότητες τῶν κοινωτέρων ὀργάνων τῆς ἐξουσίας. Καὶ χωρὶς αὐτὰ, τὸ πνεῦμα τοῦ Κράτους ἐξακολουθεῖ νὰ δείχνεται στάσιμο, κάθε φορὰ ποὺ θέλει νὰ προστατεύῃ τὴν ἠθικὴν, εἴτε στὸ θέατρο, εἴτε στὸ δρόμον, εἴτε στὰ δημόσια κέντρα, μὲ μιὰ παλαικὴν κ' ἀψυχολόγητὴν μέθοδον. Κι' ἂν ὁ χωροφύλακας, σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψίν του, στὴν ἐφαρμογὴ τῆς ὑπηρεσίας του, δημιουργεῖ σκάνδαλα καὶ κωμικοτήτες, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Κράτους σπρώχνεται στὶς παρεκτροπές του. Γιατί τὸ πνεῦμα αὐτὸ εἶναι κ' ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ: καταδιώξεις τῆς χαρᾶς, κυνήγι τῆς προσεγγίσεως τῶν φύλων, κρῖον νερὸ μέσα στὸ κόχλασμα τῆς ζωῆς, περιορισμὸς τοῦ ἐνστικτοῦ, τρόμος τῆς γυναίκας ποὺ σκορπίζει τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς γύρω της, πεδίκλωμα τῆς ἐλευθερίας, ὑποψία τοῦ γέλιου, τρεμουλιασμά μπροστὰ σὲ κάθε κίνημα, ποὺ εἶναι φανέρωμα μιᾶς ἐντονης ζωῆς. Κ' ἐπειδὴ τὸ ἐνστικτικὸ εἶναι ἀνίκητον καὶ ἀκράτητὴ τὴν ὁρμὴν τῆς ζωῆς, τὸ πνεῦμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ μεταφρασθῇ: καλλιέργεια τῆς ὑποκρισίας, ἐνίσχυσις τῆς κρυφῆς διαφθορᾶς, ἀρρώστημα ψυχῶν, ἐπώασις ἐρωτικῶν ἐγκλημάτων, δημιουργία ἐρωτικῶν διαστροφῶν, καταστροφή νεύρων καὶ ἐγκεφάλων, ἴδρυσις παρασηκνίων βρωμερᾶς ἀκολασίας πίσω ἀπὸ μιὰ σκηνὴ ἀναιμικῶν νευροσπάσεων ἠθικῆς, δηλαδὴ μιὰ ἀπέραντη καλλιέργεια ἀνηθικότητος, στὴν καθαρὰ, φυσιολογικὴν ἔννοια τῆς λέξεως.

Π' αὐτὸ θαρρῶ, πὼς τὸ Κράτος καὶ κάθε σημερινὸ Κράτος, ἔξω ἀπὸ τὶς ὀρισμένες περιστάσεις ποὺ προσβάλλεται πᾶς ἡ αἰσθητικὴ τοῦ Κοινοῦ καὶ κινδυνεύει ἡ δημόσια υγεία, πρέπει νὰ στέκεται παράμερα, ἀφίοντας στὴν ἴδια τὴν Κοινωνίαν, ἀνάλογον μὲ τὸν βαθμὸ τῆς ἀναπτύξεώς της καὶ μὲ τὴν σύγχρονον νοητικότητά της, νὰ κατονίξῃ τὸν ἠθικὸν τῆς νόμον καὶ τὸν ἐρωτικὸν τῆς νόμον. Ἄν ἕνα ἀγκάλιασμα ἐρωτικὸν στὶς πρᾶσινάδες τῶν παρχῶν, τὸ νομιμώτερον καὶ ἠθικώτερον πράγμα, ποὺ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς, δὲν τὸ δέχεται μιὰ κοινωνία, γιατί προτιμᾷ ἀκόμη τὸ ἔνοχον ἀγκάλιασμα μέσα σ' ἕνα βρώμικον πλυσταρεῖο ἢ σ' ἕναν σκοτεινὸν διάδρομον, κανένα πάγκον δὲν θὰ στολισθῇ ἀπὸ ἐλεύθερες ἀγάπες. Ἀπ' τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ μιὰ κοινωνία θὰ τὸ δεχθῇ, ὁ χωροφύλακας ποὺ θὰ μεσολαβήσῃ ἀνάμεσα στὰ δύο χεῖλια, ἔτοιμος νὰ φιληθῶν, θὰ γίγῃ ἕνα σύμβολον τυραννικοῦ βρυκολακισμένων νόμων, δημιουργὸς μιᾶς ἀπρεπῆς καὶ ντροπιασμένης σκηνῆς καὶ προσαγωγῆς μιᾶς ἀνηθικότητος.

Δὲν χρειάζεται πολλὴ φιλοσοφία γιὰ νὰ τὸ κατα-

λάβη κανείς. Ἡ ἐρωτική ἡθική ἀρχίζει νὰ βασιλεύῃ σ' ἕναν τόπο, ἀπ' τὴ στιγμή πού ὁ ἔρωτας σπάει τὰ δεσμά του. Καί ὁ ἔρωτας εἶναι ἡ μεγάλη Δύναμις, πού ὄχι μονάχα διαιωνίζει τὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν συγκρατεῖ καὶ τὴν ὁμορφαίνει καὶ τὴν κάνει ἄξια γιὰ κάθε ἡρώισμό καὶ μεγαλουργία. "Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι βλακεία!

Δικός σου ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ
ΑΣΟΦΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μεταφράσεις Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, Βιβλιοθήκη Γ. Φέξη 1912

Ἡ σειρά τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων μεταφρασμένων εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ κ. Γ. Φέξη ἐπλουτίσθη μετ' ἑξῆς ἀκόμη τόμους: Ὁ «Τίμαιος» τοῦ Πλάτωνος, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. Παῦλον Γρατσιατόν. Ὁ «Φαῖδρος» τοῦ Πλάτωνος, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. Κ. Σ. Γούναρη καὶ «Ἡ Ἀθηναίων Πολιτεία» τοῦ Ἀριστοτέλους, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ι. Ζερβόν. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται μεταφράσεις εἶναι προσεκτικὰ γινόμενες. Εἰς κάθε μίαν προτάσσεται ἀνάλυσις τοῦ ἔργου καὶ ἄλλες πληροφορίες πολὺ χρήσιμες καὶ βοηθητικὲς γιὰ τὴν κατανόησιν τοῦ φιλοσοφικοῦ θέματος, πού ἐξετάζεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη. Ἀκόμη κάθε μετάφρασις εἶναι πλουτισμένη μετ' ἀρκετὰ σχόλια. Τοῦ κ. Γρατσιατόν μάλιστα τὰ σχόλια καὶ αἱ παρατηρήσεις εἶναι πολὺτιμις καὶ δείχνουν ὅτι ὁ μεταφραστὴς αὐτὸς εἶναι βαθὺς μελετητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ γνωρίζει καλὰ ὅλην τὴν ἔρευναν, τὴν κριτικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν, πού ἔχει γίνει ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου. Γενικῶς δὲ ἡ ἐρμηνεία καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεταφραστὰς δὲν προκαλεῖ παρὰ ὀλίγιστες ἀμφιβολίες. Μετ' ὅλα αὐτὰ ὅμως τὰ προτερήματά τους καὶ οἱ τρεῖς μεταφράσεις δὲν ἔμπορουν νὰ ὀνομασθῶν δημιουργικὲς, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν γίνει στὴν φιλολογικὴν μας γλῶσσαν. Εἶναι εὐκόλο, ὑποθέτω, νὰ τὸ ἐννοήσῃ καθένας, ὅτι μία μετάφρασις εἰς τὴν καθαρῶς ὡσαν γιὰ ἕνα Ἑλληνιστὴν ἢ καὶ γιὰ ἕνα, πού ἔμπορεῖ νὰ διαβάσῃ μετ' ἀπολαύσεως τὰ ἄρχαία κείμενα, δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ ἐξαιρετικόν· ἐπειδὴ ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἀρχαίας φράσεως καὶ τὴν ἀντικατάστασιν μερικῶν λέξεων ἀρχαϊκῶν μετ' ἄλλας νεωτέρας, δὲν γίνεται καμιά ἄλλη σπουδαιότερη μεταβολὴ στὴν ἐξωτερικὴ μορφή τοῦ ἀρχαίου κειμένου, ὥστε αὐτὸ νὰ γίνεταί πιδ εὐκολονόητο σὺν ἐσωτερικῷ του νόημα καὶ γιὰ τὸν κάπως ἀνιδεώτερο ἀπὸ ἀρχαία φιλολογία. Νομίζω δὲ ὅτι οἱ μεταφράσεις πρῶτα ἀπ' ὅλα αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχουν, καὶ ἀκόμη νὰ γίνονται ἀφορμὴ ὥστε νὰ βγαίνουν στὸ φανερό τὰ κρυμμένα κάλλη τῆς ἀπλῆς μας γλώσσης, πού βέβαια ἔχει λέξεις ἰσοδύναμες στὴν ἔννοια μετ' ἀρχαίας καὶ παραστατικῆς ὅσο καὶ αὐτές. Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Γρατσιατόν ἔχει γίνει στὴν αὐστηρὴ καθαρῶς. Τοῦ κ. Γούναρη σ' ἕνα βαθμὸ πιδ κάτω. Καὶ τοῦ κ. Ζερβὸν ἀκόμη παρακάτω. Καὶ ὅμως καὶ στὶς τρεῖς οἱ περισσώτερες λέξεις καὶ ἡ φρασσιολογία ἀκόμη εἶναι ἴδιες μετ' ἀρχαίου κειμένου. Φανερό λοιπὸν εἶναι, ὅτι σὲ μὴ τέτοιαν ἀπόδοσιν λείπει καθ' ὅλοκληρίαν ἡ δημιουργικότης.

Ἀπαντα Διονυσίου Λάτα, Τόμος Α', 1912

Οἱ παλαιότεροι τὸν ἐνθυμοῦνται ἀκόμη, οἱ νεώτεροι τὸν ἔχουν ἀκουστὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ζακύνθου Διονύσιον Λάταν, πού τὸ κήρυγμά του καὶ ὁ λόγος ἐμάγευε. Ἦταν σοφὸς καὶ ρητορικὸς κληρικὸς. Ὡμι-

λοῦσε καὶ ἔγραφεν. Ὁ ἀνεψιὸς του κ. Δ. Ν. Λάτας ἠθέλησε νὰ διασώσῃ τὸ ἔργον τοῦ κληρικοῦ, πού ἀπέθανε στὰ 1894, (ἐγεννήθη τὸ 1835) καὶ ἐξέδωκεν ἤδη τὸν Α' τόμον, περιέχοντα λόγους του, βιογραφικὰς σημειώσεις καὶ ἀρκετὰ μακρὰν μελέτην περὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τὸν Α' αὐτὸν τόμον ὁ ἀναγνώστης δὲν ἔμπορεῖ βέβαια νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ μακαρίτης Λάτας ἦτο καλὸς συγγραφεὺς ὅσον καὶ θαυμάσιος ρήτωρ. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν λόγων του καὶ τῶν ἄλλων τοῦ ἔργου δὲν συναρπάζει, καθὼς συνήρπαζεν ὁ προφορικὸς του λόγος, τὸ κήρυγμά του, ὡς ὁμολογοῦν ὅσοι τὸν εἶχαν ἀκούσει. Δεῖται ἀπὸ τὰ γραπτὰ μνημεῖα τῆς σοφίας του ἡ πνοὴ ἐκείνη, πού θὰ τὰ ἐνεργῶνε καὶ θὰ τὰ ἔκαμινεν εὐχάριστα καὶ εἰς κάθε μὴ θεολογούντα. Δεῖται ἀκόμη ἐντελὼς ἡ πρωτοτυπία εἰς τὴν σκέψιν καὶ εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς. Οἱ λόγοι τοῦ Λάτα εἶναι ἀπὸ ἐκείνους, πού ἀπαγγελλόμενοι κερδίζουν, καὶ ἀναγινωσκόμενοι χάνουν ἀρκετὸν μέρος ἀπὸ τὴν λαμπρότητα των.

Ἀλλὰ καὶ ἡ σύνθεσις τοῦ βιβλίου δὲν εὐχαριστεῖ. Εἶναι χωρὶς μέθοδον. Κυριαρχεῖ εἰς αὐτὸ κάποια ἀκαταστασία περὶ τὴν κατάταξιν τῶν διαφόρων λόγων καὶ τῶν βιογραφικῶν πληροφοριῶν. Μερικαὶ μάλιστα σελίδες, πού δὲν ἔχουν καὶ πολλὴν σχέσιν οὐτὲ μὴ τὸν βίον οὐτὲ μὴ τὸ καθόλου ἔργον τοῦ Λάτα, ἔπρεπε νὰ λείπουν ἐντελὼς. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ὁ πρῶτος αὐτὸς τόμος τῶν ἀπάντων τοῦ ἀληθινότητος κληρικοῦ θὰ εἶναι πάντοτε καλὸν ἀπόκτημα διὰ κάθε ὀρθόδοξον χριστιανόν, πού θὰ ἠμπορούσε νὰ ἐννοῇ καὶ τὴν κάπως δύσκολον γλῶσσαν των.

ΗΛ. Π. Β.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Μαρίκας Κοτοπούλης: «Ὁ Ἀρχισυντάκτης», σάτυρα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Δ. Π. Ταγκοπούλου

Ὁ Κλέαρχος Γιαννίδης ἔχει ὡς κανόνα καὶ ὑπογραμμὸν τοῦ βίου του τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἡθικῆς· δὲν εἶναι δυνατόν τοιουτοτρόπως ἢ νὰ διατελῇ ἐν διαρκεί ἀγανακτήσει εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος «Λάβαρον» τῆς ὁποίας εἶναι ἀρχισυντάκτης. Ὁ διευθυντὴς τούτου κ. Λασπίδης ἔχει ὡς μόνον προορισμὸν νὰ διαδέτῃ τὴν ἐφημερίδα του ὑπὲρ τῶν ἰσχυρῶν κατὰ τῶν ἀδυνάτων, ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων κατὰ τῶν ἀδικουμένων, ἀκριβῶς διότι οἱ πρῶτοι εἶνε πλούσιοι ἐπὶ πλέον ὅλη ἡ ἐργασία γίνεται ἀπὸ τὸν ἀρχισυντάκτην, τῶν λοιπῶν συνεργατῶν κοιμωμένων ἢ ἐξεργαζομένων εἰς περιπάτον, ἢ προσπαθούντων νὰ τὸν διαβάλλουν καὶ νὰ τὸν ραδιοῦργουν. «Ὁμορφος κόσμος, ἡθικός!» ἐπαναλαμβάνει σαρκαστικῶς οὗτος, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις ἔχει κατὰ τὴν πολλὴν σημαντικὴν πού ἀναπτέρωνει κάποιαν αἰσιοδοξίαν μέσα του. Ἔχει τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν κόρην τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τὸν ὁποῖον αὐτὴ συμμερίζεται καὶ τὴν πίστιν του εἰς τὴν ὑπαρξιν μεγαλοψύχων ἀνθρώπων ἔξω τοῦ κύκλου του. Εἰς τὴν πρώτῃν πράξιν τοῦ δράματος, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ν' ἀρθρογραφῇ ὑπὲρ ἐνὸς καταχραστοῦ πενήτηγοντα χιλιάδων δραχμῶν, τοῦ κ. Κοσμίδη, ἐπιδόξου προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου μιᾶς ἑταιρίας παρ' ἣ ἐγένετο ἡ κατάχρησις, καὶ τοῦτο διὰ νὰ λάβῃ τὸ ταμεῖον τοῦ «Λαβάρου» 5 χιλ. δραχμὰς. Ὁ Γιαννίδης διαμαρτύρεται μὲν, ἐνδίδει δέ, ἔχων ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν ἐλαφρυντικόν ἢ ἀρθρογραφία του θὰ εἶναι τόσον ὑπερβολικῶς ἐπαινετὴ, ὥστε ἐλπίζει ὅτι δὲν θ' ἀπατήσῃ κανένα· ἡ ἐλπίς του ἐν τούτοις εἶνε ματαία καὶ ὁ καταχραστὴς ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν τυφλωθέντων μετόχων. Εἰς τὴν δευτέραν πράξιν, ὁ ἀρχισυντάκτης συνήγορησεν ἐν τῇ «Λαβάρῳ» ὑπὲρ ἀδικουμένων καὶ

καταπιεζομένων ἐργατῶν· ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀξιοῖ παρ' αὐτοῦ νὰ βεβαιώσῃ ἐνυπογράφως ὅτι ἡ συνηγορία αὐτὴ δὲν ἐκπροσωπεῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ φύλλου. Οὗτος ἀρνεῖται καὶ ἐπειδὴ ἐν ταῦτ' καὶ ἐν τῷ μεταξύ ἔχει διαβληθῇ εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ὡς ἐξαπατῶν τὴν κόρην τοῦτο, ἀποπέμπεται κακὴν κακῶς. — Εἰς τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν πράξιν, μετὰ ἐν ἑτος, τὸ «Λάβαρον» μετ' ἀρχισυντάκτην κάποιον, ὄνομα καὶ πράγμα Βούταν, ἔχει ἀποσυντεθῇ· ὁ διευθυντὴς τοῦ προσλαμβάνει καὶ πάλιν τὸν Γιαννίδην, ἀποσύρεται ὁ ἴδιος τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ δίδει εἰς γάμον τὴν κόρην του. Ὁ Γιαννίδης μετὰ τὸν «ἀδαμάντινον» χαρακτηρὰ κατὰ τὴν ἀγαπῶσαν αὐτὸν κόρην, δὲν ἔχει εὖρει κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἑτος τοὺς μεγάλους μύλους, ἀλλ' οὐτε καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἡγάτων μόνον διὰ τὸ ἐντιμόν ἄτομόν του· πανταχοῦ ἀπήντησεν ἀρνήσεις, ἀδιαφορίας· ὅχι μόνον ὁ κύκλος του εἶνε ὁμορφος κόσμος, ἡθικός! Τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἐγνώρισε τέλος, θὰ ξέρῃ νὰ τὸν δουλέψῃ, λέγει εἰς αὐτὸν ὁ πενθερός του. «Ὡ, ὦφ' γι' αὐτό!» ἀπαντᾷ οὗτος. Καὶ ἡ ἀπάντησις αὐτὴ τοῦ Γιαννίδου, ἂν δοθῇ ἡ συνήθης εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν ἐρμηνεία, εἶνε βεβαίως καταφατική. Ἐπὶ πλέον τῶν ὡς ἄνω προσώπων τὸ ἔργον τοῦ κ. Ταγκοπούλου περιλαμβάνει ὅχι ὀλίγους ἀκόμη τύπους καλοδοουλεμένων· μεταξύ αὐτῶν ἐν ζεύγος συζύγων ἀλληλοθαναμιζομένων καὶ δοκησιόφων· ἕτερον ζεύγος συζύγων, μετὰ τὸν σύζυγον ἀντιπρόσωπον ἀσφαλιστικῆς ἐταιρίας τῆς ζωῆς ὁ ὁποῖος ὡς δέλεαρ πρὸς ἄγαν πελατῶν προσπαθεῖ νὰ χρησιμοποιῇ τὴν ἰδίαν του νεαρὰν σύζυγον, καλῶν εἰς γέφυρα τὸν πλούσιον κ. Κοσμίδη εὐθύς ὡς τὸν ἐγνώρισε καὶ προτείνει εἰς αὐτὸν νὰ συνοδεύσῃ μετὰ τὸ γέφυρα τὴν σύζυγον του εἰς τὸ θέατρον· ἕνα πρῶτον ὑπουργὸν ὁ ὁποῖος δωροδοκεῖ τὸν ὑπηρετὴν τοῦ «Λαβάρου» μετ' ἑκατὸν δραχμὰς διὰ νὰ ἐπιτύχῃ λαθροχειρικῶς κάποιον εὐνοϊκὸν δημοσίευσμα· ἕνα νῦν ὑπουργὸν καταφθάνοντα ἐπὶ τοῦ ὀχηματός του, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται καὶ ἡ ἀνοδος εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «Λαβάρου» ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τούτου· ἕνα συντάκτην στρέφοντα πάντοτε τὸ ἴσιόν του σύμφωνον μετὰ τὸν πνέοντα ἄνεμον, ἀλλὰ καὶ διαρκῶς ραδιοῦργούντα, ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ διαπραγματεύεται τὸν μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πράξεως ἀποφασισθέντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γάμου τῆς κόρης τούτου μετὰ τοῦ κ. ἀξιολόγου Κοσμίδη ἐνῶ ὡς ρεπόρτερ ὡρεῖλεν ἤδη νὰ γινώσκῃ ὅτι οὗτος ἔχει γίνῃ φάππτος συναποκομίζων 75 χιλιάδας δραχμῶν τῆς ἑταιρίας· τέλος ἕνα τόσον διαφανὴ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μας τύπον ἀθηναίου δὴθεν πολυμερῆμον καὶ πολυσχόλου καὶ αἰωνίως βιαστικοῦ...

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Στὴν Ὁξώπορτα» καὶ τῶν «Ἀλυσίδων» προφανῶς ἀφῆθη περισσώτερον εἰς τὴν τάσιν αὐτοῦ πρὸς σάτυραν ἢ πρὸς συγγραφὴν καθαυτὴν δραματικῶν ἔργων, ἄλλως τε καὶ σάτυραν τὸν τιτλοφορεῖ, ἄφησε δὲ παρὰ ποτε ἐλευθέραν νὰ ἐκδηλωθῇ τὴν ἀπαισιοδοξίαν ἢ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ πνεύματός του. Μετὰ τὴν ἀρχικὴν ἰσως πρόθεσιν νὰ σατυρίσῃ μόνον τὸν δημοσιογραφικὸν κύκλον, σατυρίζει ἐν τέλει ὅλον τὸν κόσμον, ἰδιαίτερος δὲ τὸν ἥρωά του· τὸν παριστᾷ πραγματικῶς τόσον ὀλίγον «ἀδαμάντινον» αὐτὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἤρκεσεν ὅτι δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν κόσμον μεγαλοψύχους ἢ καὶ τοὺς συμπονοῦντας διὰ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς μικρόψυχος. Ἡ ὑποταγὴ αὐτῇ μιᾶς ὁπωσδήποτε εὐγενούς ψυχῆς καὶ ἰδίως ἡ πάλιν τὴν ὁποίαν αὐτὴ προϋποθέτει, δὲν εἶνε βεβαίως στερημένην δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος· ἀλλ' ἡ πάλιν αὕτη δὲν ἐξωτερικεύθη ἐν τῇ ἔργῳ ἐπαρκῶς καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μεγάλως οὕτως ἐμειώθη.

Ὅσον ἀφορᾷ αὐτὴν ταύτην τὴν σάτυραν τοῦ δημοσιογραφικοῦ κύκλου, χωρὶς βέβαια νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι οὗτος δὲν παρουσιάζει ἐνιαχοῦ πολὺ ἀμαρτωλότερα σημεῖα τῶν σατυριζομένων, τὰ γεγονότα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ὁ σατυρίζων, θὰ ὑπῆρξαν ἐπὶ τοσοῦτον μεμονωμένα καὶ εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον μὴ ἀληθοφανῆ ἂν καὶ ἴσως πραγματικά, ὥστε τὸ ὅλον ἔργον ἀδυνατεῖ νὰ προσλάβῃ τὴν σημασίαν σατύρας καθ' ὅλης μιᾶς δημοσιογραφίας τοῦλάχιστον πραγματικῆς. Ἀρκεῖ ὑποθέτω νὰ υπομνήσω τὴν ἑκατοντάδραχμον δωροδοκίαν τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ γραφείου ἀπὸ τῶν πρῶτων ὑπουργῶν καὶ τὸν καταχραστὴν πενήτηγοντα ὅλων χιλιάδων δραχμῶν, τὸν ὁποῖον τὸ «Λάβαρον» ἐπιβάλλει ἐπιτυχῶς εἰς τοὺς μετόχους τῆς ἀδικηθείσης ἑταιρίας ὡς προέδρον τοῦ διοικητικοῦ τῆς συμβουλίου.

Τὸ ἔργον ἐπαίχθη μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ὑπὸ ὀλοκλήρου τοῦ θιάσου. Ἰδιαιτέρως ἐπαινετικῆς μνείας δέον νὰ τύχουν ἐνταῦθα ἡ δεσποινὶς Μαρίκα Κοτοπούλη καὶ ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου.

«Φαρισαῖοι», δράμα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Σπ. Ποταμιάνου

ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ὑποκριταὶ εἶνε οἱ εἰς τὸ νηοί ἐκεῖνο καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην νήσον ἢ μὴ νήσον ἐκπροσωποῦντες τὰς παλαιὰς προλήψεις καὶ περιορίζοντες τὸν λαὸν ἐπὶ ἰδίῳ ὀφέλει εἰς τὸ παχυλὸν καὶ ὀλέθριον σκότος των. Ἀντιμέτωπον τούτων οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπὶ κεφαλῇ των τὸν βουλευτὴν τῆς νήσου Ζηλιάνου, θέτει ἑαυτὸν φυσικὰ ὁ νεαρὸς ἐπίδοξος ποιητὴς Πέτρος Μαρίνης, εὐθύς ὡς ἐπιστρέφει ἐξ Εὐρώπης ἐνθους ἀπόστολος τῶν νεωτέρων φωτεινῶν ἰδεῶν. Συγγενῆς του ἀποθνήσκων ἀφίνει εἰς αὐτὸν ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἡ περιουσία του θὰ διατεθῇ πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησίας ἢ πρὸς ἀνέγερσιν φάρου εἰς τὸν τόπον των. Ὁ τόπος αὐτὸς ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ἐνῶ ἔχει ἕνα «κάβον Φορητῶν» κατὰ τοῦ ὁποῖου συντρίβονται τὰ πλοῖα καὶ φονεύονται οἱ νησιῶται, δὲν ἔχει φάρον, καίτοι ἡ κυβερνήσις διέθεσε τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν ἀνέγερσιν του ποσόν. Ὁ Πέτρος Μαρίνης δὲν διστάζει ποσῶς· δηλοῖ ὅτι, θ' ἀνεγερθῇ φάρος καὶ ὄχι ἐκκλησία καὶ ἐπειδὴ ὁ Ζηλιάνος προβάλλει δομῆσαι ἀντιρρήσεις, ἐπέρχονται ἀντεγκλήσεις μετὰξὺ των, τῶν ὁποίων μετέχει ὁ μνηστὴρ τῆς Δροσοῦλας, κόρης τοῦ Ζηλιάνου. Μετὰ τὰς ἀντεγκλήσεις ἀναμένονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ τελευταίου οἱ μάρτυρες τοῦ Πέτρου Μαρίνης· ἀντ' αὐτῶν παρουσιάζεται ὁ ἴδιος. Ἀγαπᾷ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας τὴν Δροσοῦλαν, ἀλλ' αὕτη ἡ ὁποία ἀντὶ τῆς φωτογραφίας τοῦ μνηστῆρος φέρει ἐν χρυσῷ ἐπάνω τῆς τὴν ἰδικὴν του φωτογραφίαν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὡς ἄνω φιλονεικίας, ἐρρίφθη μετὰ λόγους ἀγάπης εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ μνηστῆρος καὶ ὁ Πέτρος Μαρίνης δὲν ἐννοεῖ πλέον νὰ μονομαχήσῃ ἐκ φόβου μήπως διὰ τοῦ ἐνδεχομένου θανάτου τοῦ μνηστῆρος καταστῇ δυστυχὴς ἢ μνηστὴ. Ἀντὶ προκλήσεως εἰς μονομαχίαν ἐρχεται ὑποβάλλων αἰτήσιν συγγνώμης. Μετ' αὐτὴν ὑποβάλλει τὴν παράκλησιν νὰ μὴ ἐναντιωθῇ ὁ Ζηλιάνος εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ φάρου· αἱ ἀντεγκλήσεις ἐπαναλαμβάνονται δομῆσαι καὶ ὁ Πέτρος προκαλούμενος ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος εἶνε ἔτοιμος ἤδη ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν πρόκλησιν, ὅταν παρουσιάζεται ἡ Δροσοῦλα· ὑποχωρεῖ τότε καὶ ἐκ δευτέρου, θυσιάζων τὴν φιλοτιμίαν του εἰς τὴν ἀγάπην του. Εἰς τὴν γ' πράξιν ὁ Φάρος ἔχει ἀνεγερθῇ καὶ σώζει τοὺς πλεοντας. Ἀλλ' ἡ διαβολὴ τοῦ Ζηλιάνου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν δὲν ἀπέμεινεν ἀργή. Ὁ λαὸς ἔχει ἐξεγερθῇ κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς ὁ ὁποῖος δὲν ἔκτισεν ἐκκλησίαν, καίτοι δὲ εἶνε νῦν τρι-

κυμώδης καθιστώσα έναρξεστέραν τὴν ὠφελιμότητα τοῦ ἔργου τοῦ Πέτρου Μαρίνη, ὁρμᾷ καταλλήλως κεντρίζομενος ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ Ζηλιάνου καὶ σβύνει τὸν φανόν.

Ἀτμισουριγμοὶ κινδύνου ἀκούονται· κάποιον σκάφος κινδυνεύει. Ὁ Πέτρος Μαρίνης ὁ ὁποῖος πρὸ μικροῦ ἀκόμη κατείχετο ἀπὸ ἀγαλλίασιν βλέπων τὸ σωτήριον φῶς, τρέχει ἐκφρων πρὸς τὸν σβυσθέντα φανόν. Τὸ φῶς καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἀνάπτειται. Ὁ ἐπὶ τοῦ πλοίου τέως κινδυνεύων εἶνε ὁ μνηστήρ τῆς Δροσοῦλας· σὴν ζεταί ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ἀποβιβάζεται κομιστὴς τῶν στεφάνων τοῦ γάμου. Ἀλλὰ τὸ φῶς πού τὸν σώζει δὲν εἶνε τὸ φῶς τοῦ φάρου· εἶνε ἡ λάμψις ἀπὸ τὸ κορμὶ τοῦ Πέτρου Μαρίνη πού προσφέρεται ὁλοκαύτωμα εἰς τὸ ἰδανικόν του· δὲν ἤξευρεν οὗτος ν' ἀνάγῃ τὸν φανὸν καὶ ἀνεφλέχθῃ ὁλος. Ἡ Δροσοῦλα πετᾷ τὰ στέφανα.

Γενναῖον τὴν ἐμπνευσιν, μετ' ὅσῳ ὥραϊον τὸν μῦθον, μετ' ὅσῳ καλῶς διαγραφόμενος, μετ' ἡθογραφίαν πιστήν, τὸ δράμα τοῦ κ. Σπ. Ποταμιάνου εἶνε πρᾶγμα τὸ μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς πλείοτερον ἐνδιαφέρον ἐξ ὅλων τῶν φρετινῶν πρωτοτύπων ἔργων, — ἐνδιαφέρον ὅσῳ τὰ καλλίτερα πρωτότυπα ἔργα τῶν παρελθουσῶν περιόδων. Καὶ ὅμως μολαταῦτα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελειότητα τοῦ δραματικοῦ ἔργου, δὲν κατώρθωσε νὰ υπερπηδῇ κατὰ πολὺ τὰ ὅρια μιᾶς εὐγενεστάτης ἀποπείρας. Δὲν θέλω νὰ ἐνδιατρίψω πολὺ εἰς κάποιους ἀορίστους ὁμοιοτητας περὶ τὸν μῦθον ἢ περὶ ἐν ἡ δὴ δύο ἐπεισόδια, — ἕνας πού παλινovsky ἐξ Εὐρώπης πῶς ν' ἀγνοῇ τὸν Ἰφεν καὶ τὸν Συρανὸ δὲ Βερζεράκ· ἄλλ' αἱ ὁμοιοτήτες δὲν εἶνε πάντοτε μιμησεῖς ἀντιγραφαί. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἤθελα νὰ τονίσω εἶνε ἡ πεζολογία ἡ ἀντιτιθεμένη εἰς ἐν τῷ ὥραϊον καθαυτὸ θέμα, εἶνε αἱ πολλαὶ ἐπαναλήψεις, εἶνε κάποιαι ἀπιθανότητες τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ ἔργου. Εἰς τὴν γ'· πρᾶξιν, λόγου χάριν, σχεδὸν συγγέονται τὰ χρονικὰ ὅρια κατὰ τὰ ὅποια ὁ Ζηλιάνος ὁδηγεῖ ὅπως δοθῇ κατεύθυνσις κατὰ τοῦ Φάρου εἰς τὴν λαϊκὴν ἐξέγερσιν καὶ κατὰ τὰ ὅποια ἡ λαϊκὴ ἐξέγερσις σβύνει τὸν φανόν, κατὰ τὰ ὅποια ὁ μνηστήρ κινδυνεύει σχεδὸν ἐν ταυτῷ καὶ ἀποβιβάζεται, κατὰ τὰ ὅποια ὁ Πέτρος Μαρίνης βλέπει μακρόθεν τὸν φανὸν σβενύμενον καὶ σχεδὸν ἐν ταυτῷ ἀντικαθίστῃ ἐν τῷ φάρῳ τὴν φωτοβολία τοῦ φανοῦ διὰ τῶν φλογῶν τοῦ ἰδίου σώματος. Εἰς τὴν β'· πρᾶξιν ὁ Πέτρος Μαρίνης ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βουλευτοῦ Ζηλιάνου, παρόντων καὶ τῶν φανατικωτέρων ὁπαδῶν τούτου ἀραδιαίει ἐπὶ μακρὸν κατ' αὐτῶν καὶ τοῦ οἰκοδεσπότη τοῦ τὰς βαρυτέρας τῶν ὕβρεων, πάντων καθημένων ὡς δι' ἀκαδημαϊκὴν συζήτησιν, ἐνῷ εἰς τὴν πραγματικότητα μετὰ τὴν πρώτῃν ἢ τὸ πολὺ τὴν δευτέραν τῶν ὕβρεων τούτων θὰ εὐρίσκειτο κάτω ἀπὸ τὴν σκάλαν χωρὶς κ' αὐτὸς νὰ ἐννοήσῃ πῶς εὐρέθῃ ἐκεῖ.

Τὸ ἔργον ἐν τούτοις παραμένει παραπολὺ ἐνδιαφέρον· ἡ ὥραία ἐμπνευσις τὸ περιέβαλε μετ' ὥραϊον φῶς. Ἐπειτα ἡθογραφικῶς ὁ τύπος τοῦ βουλευτοῦ Ζηλιάνου εἶνε τῶσον ἐπιτυχής!

Ἡ ἐκτέλεσις δοκιμωτάτῃ χάρις ἰδίως εἰς τὴν κυρίαν Κυβέλην Ἀδριανοῦ καὶ τοὺς κ. κ. Βονασέραν, Πέτρον Λέοντα καὶ Βενιέρην.

Θέατρον Συντάγματος: «Τὸ Πανόραμα τοῦ 1912», θεατρικὴ ἐπιθεώρησις ὑπὸ Τίμου Μωραϊτίνῃ

Ἡ ἐπιθεώρησις αὕτη ἀνεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς κυρίας Ἀγνῆς Ροζάν καὶ τοῦ κυρίου Πλέσσα. Ἐπειτα ἀπὸ μίαν πρᾶξιν κατὰ τὴν ὁποίαν τῶσον ζηλοτύπως ἀπέκρινεν ἑαυτὸ τὸ πεταχτόν, δροσερόν, λεπτὸν καὶ τῶσον ἰδιόρρυθμον εἰς ἐκπλήξεις πνεῦμα τοῦ κ.

Τίμου Μωραϊτίνῃ, ἐνεφανίσθη τοῦτο εἰς τὰς δύο ἄλλας πράξεις ὅχι πολὺ ἀραιῶς, μετ' ἀρκετὴν ὁπωσδήποτε σατυρικότητα καὶ ὅχι χωρὶς ἀττικὸν ἄλγος. Ἡ μουσικὴ τῆς νέας ἐπιθεωρήσεως εἶνε πολὺ εὐχάριστος, ἀλλὰ, ὅπως ἄλλως τε καὶ εἰς ὅλας τὰς τελευταίας ἐπιθεωρήσεις, εἶνε αὕτη ἡ ἐπικρατοῦσα καὶ συμπνίγει ὑπὲρ τὸ δέον τὸν διάλογον. Ἀπὸ τὰς περισσώτερον ἐπιτυχεῖς σκηνάς εἶνε ἡ τοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον μετὰ τὰς πρώτας ἀνάρθρους φωνὰς ἀνακηρύσσεται τενόρος ἐπιθεωρήσεως· ἡ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν καθ' ἣν λέγεται ὅτι ἂν γενικευθῇ τὸ σύστημα τῆς καύσεως, ὁ κόσμος ὅλος θὰ μεταβληθῇ κατὰ τὴν δευτέραν Παρουσίαν εἰς Ἀθήνας... ἀπὸ τὴν σκὴν! ἡ τῆς Δος Πλέσσα, ἀποπειρωμένης ὅχι ἀνεῖ ἐπιτυχίας ν' ἀναπαραστήσῃ τὴν δεσποινίδα Μαρίαν Κοτοπούλην εἰς τὸν «Ἰσραήλ»· ἡ τῆς κυρίας Ἀγνῆς Ροζάν, ὡς στρατιωτικῆς ἀνοίξεως· ἡ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ προγράμματος τῶν ὑπουργῶν μετ' ὑπουργῶν τῶν Ναυτικῶν... ρουμιελιώτην φουστὰνελάν!

Θέατρον Ὀλύμπια: «Τὰ Παναθήναια τοῦ 1912», θεατρικὴ ἐπιθεώρησις ὑπὸ Μπαμπῆ Ἀννίνου καὶ Γ. Τσοκοπούλου

Ἡ τρίτη αὕτη διὰ φρέτος ἐπιθεωρήσεως, — νὰ εἶνε ἄραγε καὶ ἡ τελευταία; — ἀνεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς κυρίας Νίκα καὶ τοῦ κ. Λεπενιώτη. Εἶνε τὰ τρίτα ἢ τέταρτα Παναθήναια, καὶ μετ' ἡν ὅλοεν αὔξουσιν κλίσιν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς ἐπιθεωρήσεις καὶ τὰ ὀψικά κέντρα, βεβαίως δὲν θὰ εἶνε τὰ τελευταία. Ἀλλὰ δὲν εἶναι κἂν ἐφάμιλλα τῶν περυσινῶν, — εἶνε δὲ περισσώτερον ἀπὸ ἐκεῖνα ἀσματοποιημένα. Τοῦλάχιστον ἡ μουσικὴ εἶνε ἐκλεκτὴ καὶ ἐπ' ἀρίστη, ἡ δὲ σάτυρα, ὅπου ὑπάρχει, ἄκακος καὶ τερπνὴ. Μερικὰ ἐν τούτοις διήθεν ἀστεία, ἔχοντα ὡς μὴ ὠφελεῖ σχέσηιν μετ' ἡν λειτουργίαν τῆς κύστεως τῶν ἀεροπόρων ἢ μερικὰ τῶσον ἄλλως τε ἀτυχῇ λογοπαίγνια διὰ τὰ σκάουτ-μπόυς, εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔπρεπε ν' ἀπαγορευθῇ εἰς ἑαυτὸν πᾶς συγγραφεὺς, ὑποθέτω ἄλλως τε ὅτι καὶ θ' ἀφ' ἡρέθησαν μετὰ τὴν πρώτῃν παράστασιν. Ἐμφανίσθη ὅχι ὀλίγα ἐπιτυχεῖς. Ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιτυχεῖς ἡ τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ, — σπιθαμίου, — τοῦ ἀναποσπάστου συνοδοῦ του· ἡ τοῦ κ. Λεπενιώτη ὡς Μις Δούγκαν· ἡ τοῦ Ἰακωβίδῃ ὡς ἐφέδρου· ἡ τῆς κυρίας Νίκας ὡς μεσονυκτικῆς κουλουρτζῆς· καὶ ἰδίως αἱ τῶν κυριῶν Νίκα καὶ Μηλιάδου ὡς Κυβέλης Ἀδριανοῦ καὶ Μαρίκας Κοτοπούλης εἰς τὸν ρόλον τῆς Μαργαρίτας Γκωτιέ! — Τί ἤθελεν ὅμως εἰς τὸ τέλος μιᾶς ἐπιθεωρήσεως ἡ πλέουσα εἰς τὸ ἰδεώδες φαντασμαγορικὴ σκηνή; Εἰς ἔργον τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι ἐπιζητεῖ τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν εὐθυμίαν, διατί τὸ ἀπόλυτον αὐτὸ ἰδεώδες πού ἔχει χαρακτηρισθῇ τῶσον ἐπιτυχῶς ὡς ἡ cernure du rose, ὡς ἡ πένθυμος γάζα τῆς χαρᾶς; Τί ἄρα γε νὰ ἐπένθει τὸ Ἰώδες ἐκεῖ;

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ῥαδεῖον Λότνερ, Ῥατορίον ὁ Προφήτης Ἡλίας

ΕἶΝΕ τὸ ἔβδομον Ῥατορίον πού ἐκτελεῖ μετ' ἐπιτυχίαν τὸ Ῥαδεῖον Λότνερ κατὰ τὸ διάστημα τῆς σεμνῆς καὶ σοβαρᾶς ἐργασίας του. Σ' αὐτὸ τὸ ἴδρυμα πού ἔχει τὸν τύπον καὶ τὴν ἀπλότητα ἐνὸς σωστοῦ σχολείου, δὲν θὰ ἔχῃ κανεὶς τίποτε νὰ σχολιάσῃ καὶ τίποτε νὰ βρῇ ὡς ἀκατάλληλο γιὰ τὸν προορισμόν του. Μία γαλήνη μαθητικῆς ζωῆς ὑποδέχεται τὸν ἐπισκεπτήν μόλις ἀνοίξῃ τὴν βαρεῖα τοῦ σφαιλιστῆ πόρτα γιὰ νὰ

μπῇ μέσα. Ποτὲ κανεὶς δὲν βλέπει σ' αὐτὴ τὴν πόρτα κορίτσια φαντακτερά ντυμένα, μετ' ἐκτενέματα ἐσπερίδων νὰ μπαινοβγαίνουν, αἰχμηλωτίζοντας τὰ μάτια τῶν περαστικῶν. Θὰ ἰδῇ μόνο μιὰ γριὰ ἐπιστάτισα — τὸ δεῦτερο φρόνιτρο τῶν κοριτσιῶν πού φοιτοῦν, — νὰ τὸν καλοπαρατηρή.

Καὶ παρὰ μέσα, πρὶν προφθάσῃ ν' ἀνέβῃ τὰ λίγα πρώτα σκαλιά, θὰ συναντήσῃ τὴν κυρίαν Λότνερ, ἀκούραστα νὰ ἐποπτεύῃ τὰ διάφορα τμήματα τοῦ Ῥαδεῖου, καὶ νὰ φροντίζῃ γιὰ ὅλα. Ποιὰ εἶνε ἀδιάθετη, ποιὰ δὲν ξεύρει μάθημα, ποιὰ ἤλθε μετ' ὀφρῆμα στολισμένο γιὰ νὰ τὴν μαλώσῃ, ποιὰ κάνει ἀταξίες στὸν κήπο, ποιὰ ζητᾷ ἄδεια γιὰ νὰ φύγῃ. Βρίσκεται σὲ μιὰν ἀδιάκοπην ἀνησυχία, καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ τὰ ποιεῖ σὰν παιδιὰ τῆς. Δηλαδή ἐκεῖ μέσα συνδέονται ἔτσι οἱ ἄνθρωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, μετ' ὅσον σεβασμὸ καὶ μετ' ἡν ἐργασία, — πού τὸ Ῥαδεῖον αὐτό, σὲ ὅποιον τὸ παρατηρήσῃ ἀπὸ κοντὰ, μοιάζει μετ' ἡν πολυάριθμην πνευματικὴν οἰκογένειαν.

Νὰ πῶς κατορθάνει νὰ γίνεταί μιὰ τέτοια συστηματικὴ δουλειά. Ἄ, ὡς μὴν εἴπῃ ποτὲ κανεὶς, πῶς ἀλλοιώτικα, χωρὶς αὕτη τὴν ἀπαραίτητη ὑποταγή σ' ἑνὸς ἀνώτερου καὶ δυνατώτερου, μπορεῖ νὰ συντελεσθῇ κατὰ σοβαρόν. Κι' ἂν θελήσῃ κανεὶς νὰ προσέξῃ τὴν κυρίαν Λότνερ, εἴτε σὰν διευθύντριαν, εἴτε σὰν καθηγήτριαν, εἴτε σὰν ὁργανώτριαν τοῦ συστήματος πού λειτουργεῖ ἐκεῖ μέσα, θὰ ἰδῇ πῶς εἶναι ἴσως καὶ κατὰ παραπάνω. Ποτὲ στὸ διάστημα τῆς καλλιτεχνικῆς τῆς ζωῆς δὲν ἀπέβλεψε στὴν ρεκλάμα, καὶ καμιά ἐπιτυχία δὲν ἐκνήγῃσε μ' αὐτήν. Μάλιστα ἂν θελήσῃ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὴν ἀδιαφορίαν τῆς γιὰ τὸν τύπον, — θὰ τὴν εὕρῃ περὶ πολὺ ἐλάττωμα παρὰ προτέρημα. Πολλὲς φορὲς καταντᾷ νὰ διδάσκῃ τὸ Ῥαδεῖον τῆς κλασικῆς ἔργα χωρὶς τὰ ἀναγείλῃ καλά, καλά. Καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν βλέπει κανεὶς ἀραιούς, περὶ συχνά, τοὺς ἀκροατὰς τῶν σημαντικῶν διδασκαλιῶν τῆς. Μιὰ τέτοια ὑπερφάνεια καὶ ὀλιγόρκεια χαρακτηρίζει τὴν κυρίαν Λότνερ, πού θὰ εἶχε ἄπειρη τὴν ὑποστήριξιν καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὴν πολιτείαν ἀκόμη, ἂν ἐδούλευε τὸν Θεόν· Ἀπόλωνα σὲ ἄλλον τόπον καὶ μετ' ἡν ἴδιαν ψυχὴν.

Ὡς ἄν ὥραιότατο καὶ ἀξιοσημείωτον συμπλήρωμα τῆς μαθητικῆς χρονίας — τὸ Ῥαδεῖον αὐτὸ μᾶς ἔδωκε ἕνα βράδυ «στὸν κήπον τῶν ἑαρινῶν συναυλιῶν» τὸ Ῥατορίον ὁ «Προφήτης Ἡλίας».

Ὁ κόσμος εἶχε πλημμυρίσῃ ἐκεῖ, καὶ ἀνάμεσα στὶς πρασιναδες, ἡ μικρὴ σκηνὴ μετ' ἡν λευκοφορεμένα κορίτσια ἐμοιάζε μεγάλῃ φωλιᾷ περιστεριῶν. Εὐλαβικὰ ὅπως πάντα συνώδευσε τὸν χορὸ ἡ κυρία Λότνερ μετ' ὅσον πιάνο τῆς. Κανένα ἄλλο ὄργανον. Αὐτὸ βέβαια, προκειμένου γιὰ ἕνα Ῥατορίον, ἦταν ἑλλειψις. Τοῦλάχιστον θὰ ἔπρεπε τὸ ἕνα ὄργανον νὰ ἦταν ἁρμόνιον, πού ἔχει μελωδικὸν παχὺν ἦχον, καὶ θεωρεῖται τὸ κατάλληλότερον γιὰ ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας.

Τὰ σόλα τοῦ Ῥατορίου εἶχαν ἡ κ. Κρέμερ (μεσόφωνος) καὶ ἡ Δις Λυμπεροπούλου (ὑψίφωνος). Καθὼς καὶ οἱ κ. κ. Σακελλαρίδης (βαθύφωνος) καὶ Βενιζέλος (δξύφωνος).

Οἱ κυρίες ἐτραγουδῆσαν πολὺ καλά, κατανυκτικὰ, καὶ μετ' ὅσον ἀνάλογο πάθος σὲ τέτοιες ἐμπνεύσεις, πού ζητοῦν περισσώτερον κοντὰ τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ φωνὴ τῆς κ. Κρέμερ, τελευταία, ἔχει γεμίσει καὶ ἔχει ἀποκτήσῃ μιὰν ἡρεμον γλυκύτητα, ὥστε μπορεῖ κανεὶς νὰ βεβαιώσῃ πῶς εἰσῆλθεν στὸ στάδιον ὁριστικῆς ἐξελίξεως. Καὶ ἡ Δις Λυμπεροπούλου μετ' ὅσον περιεργὸ μετὰ τῆς τῆς, ἔφηλε πολὺν συμπαιδικαί.

Ὁ κ. Βενιζέλος καλός. Ὁ κ. Σακελλαρίδης, ἂν καὶ

συχνὰ εἶχε μερικὸς βαθεῖς, εὐμορφους φθόγγους, — ὅμως δὲν ἠμπόρεσε νὰ ικανοποιήσῃ καθόλου τὸ ἀκροατήριόν του. Ἐπηρεασμένος καταπληκτικὰ ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν σχολὴν, ζητοῦσε συχνότατα τὴν ἐπίδειξιν τῆς φωνῆς διὰ φθόγγων πού τοὺς κρατοῦσε πολὺ περισσώτερον ἀπὸ ὅ,τι ζητοῦσε ἕνα σόλο Ῥατορίον. Καὶ γενικώτερα, τὸ τραγοῦδι του εἶνε ρητορικόν, μετ' ὅσον χρωματικὰς ἀντιθέσεις, — ἐντελὼς ἀκατάλληλον γιὰ ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν.

Ὁ χορὸς πολὺ καλός, καὶ σὲ στιγμὰς ἀρκετὰς μᾶς ἔδωκε ἕνα σύνολον τόσο ἄριστον. Ἰδίως στὰ χαμηλότερα μέρη τῆς συνθέσεως, πού οἱ φωνὲς δὲν ἐβιάζοντο καθόλου καὶ ἔρρεαν φυσικὰ.

Τὸ Ῥατορίον Προφήτης Ἡλίας ἐδόθηκεν, ὥστε ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἀρκετὰς φορὲς. Ἦταν ἡ πρώτη σοβαρὰ μουσικὴ ἐργασία ἀπὸ μέρους μαθητῶν τῆς μονοδίας, πού μπορεῖ νὰ εἴπῃ κανεὶς ὅτι ἀκούσε αὐτὸν τὸν χρόνον.

ΕΙ. Π. Δ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἀνασκαφαὶ ἐν Αἰγίνῃ

ΔΑΠΑΝΗ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γίνονται ἀπὸ τινος χρόνου ἀνασκαφαὶ ἀρχαίων τῶν ἐν Αἰγίνῃ, καθ' ὅς εὐρέθησαν ἤδη σπουδαῖοι τινὲς τάφοι παρέχοντες τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἐξακολούθησις τῶν ἀνασκαφῶν θὰ φέρῃ εἰς φῶς πολυτιμώτατα πράγματα.

Μέχρι πρὸ δέκα ἐτῶν ἀκόμη ἐγίνοντο ἐν Αἰγίνῃ σχεδὸν φανερά ἀνασκαφαὶ τάφων ὑπὸ ἰδιωτῶν. Αἱ τοιαῦται ἀνασκαφαὶ ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος τυμβωρύχων γινόμεναι, ἤρχισαν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κυβερνήτου, χιλιὰδες δ' ὅλαι τάφων ἀνεσκάφησαν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πολυτίμητα εὐρήματα, κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν κατοίκων, καὶ τὰ ὀλίγα γνωστά γενόμενα μαρτύρια τούτων, διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη χωρὶς νὰ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γνωστὴ οὐδ' αὕτη ἡ προέλευσις τῶν ἐξ Αἰγίνης. Ἐσχάτως ὅμως, μετὰ τὴν πώλησιν εἰς τὸ βρετανικὸν μουσεῖον σπουδαιοτάτου θησαυροῦ μυκηναϊκῶν κοσμημάτων εὐρεθέντων ἐκεῖ ὑπὸ τινος ἰδιώτου, ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως φροντίς τις πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ τῆς ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀρχῶν ἐκτελέσεως ἀνασκαφῶν· ἀλλ' ἐννοεῖται, ὅτι ἡτοῦ πλεόν ὀλίγον ἀργά, διότι κατὰ τὰ φαινόμενα τοῦλάχιστον ἡ καταστροφὴ τῶν τάφων εἶνε σχεδὸν τελεία.

Ἡ γενομένη νῦν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἀνασκαφὴ διὰ τοῦ ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου σκοπὸν ἔχει κυρίως τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν τῶν τάφων, οὓς ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν δὲν ἠδύναντο νὰ καταστρέφωσιν οἱ τυμβωρύχοι.

Εἶνε οὗτοι συνήθως ὑπόγειοι σπηλαιοειδῆς θάλαμοι ἐσκαμμένοι εἰς τὸ μαλακὸν στρώμα τοῦ βράχου, εἰς τοὺς ὁποίους καθήρχοντο δι' ὅπῃς ἐν εἰδει τετραγώνου φρεάτος ἐσκαμμένοι ἐν τῷ σκληροτέρῳ στρώματι τοῦ βράχου, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν Αἰγίνῃ πάντοτε ἀνωτέρω τοῦ μαλακωτέρου στρώματος. Ἐντὸς τῶν θαλάμων τούτων ὑπῆρχον οἱ σαρκοφάγοι τῶν νεκρῶν. Ἄλλοι πάλιν τάφοι ἀποτελοῦνται ἐξ ὑπογείου δωματίου ἐσκαμμένου καὶ τούτου εἰς τὸν μαλακὸν βράχον, ὅστις εἶνε κεκοιμημένος διὰ στερεωτάτου κονιάματος φέροντος γραπτὰ κοσμήματα καὶ ὀνόματα τῶν νεκρῶν· ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου, εἰς τὸ ὁποῖον καθήρχοντο διὰ κλίμακος, εἰς τὸν βράχον ὁμοίως ἐσκαμμένης, ἐντὸς εἶδους τινὸς τάφρου ὑπαρχούσης πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ τάφου, ὑπάρχουσιν οἱ σαρκοφάγοι.

Οἱ τάφοι τοῦ τελευταίου εἶδους ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. περίπου καὶ φθάνουσι μέχρι καὶ τῶν Ρω

μαϊκῶν χρόνων, οἱ δὲ τάφοι τοῦ πρώτου εἵδους εἶνε παλαιότεροι φθάνοντες κατὰ τὰ μέτροις τοῦδε γνωστά περὶ αὐτῶν, μέχρι τοῦ δού αἰῶνος π. Χ. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Αἰγίνῃ καὶ μυκηναῖοι τάφοι ὅμοιοι σχεδὸν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος εὐρισκομένους.

Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐνεργουμένης ἤδη ἀνασκαφῆς πλὴν τῆς ἐρεῦνης τῶν παλαιότερων ἤδη ἀνεωγμένων τάφων ἀνευρέθησαν καὶ τινες νέοι ἀσύλητοι κατὰ τὰ φαινόμενα, ὧν δύο πρὸ πάντων εἶνε σπουδαιότατοι. Ἀποτελοῦνται ἐκ τάφρου βάθους πλέον τῶν 5 μέτρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶνε ἐσκαμμένη κλίμαξ· εἰς τὸ βάθος τῆς τάφρου ἀνοίγεται πρὸς τὴν μίαν πλευρὰν ταύτης μέγα διπλοῦν σπήλαιον, οὗτινος προηγείται μικρότερος προθάλαμος. Ἡ ἐρευνα τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῶν δὲν συνετελέσθη εἰσέτι, ἀλλ' ἐκ τῶν γνωσμένων μικρῶν εὐρημάτων μέχρι τοῦδε γίνεται φανερόν, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸν 5ον π. Χ. αἰῶνα καὶ ὅτι εἶνε πιθανώτατα ἀσύλητοι.

Εἰς τρίτος τάφος, ὅστις ἦτο ὁμοίως ἀσύλητος, ἀπετελεῖτο ἐκ μικροῦ σπηλαίου, ὅχι τόσο βυθός, εἰς τὸ ὁποῖον κατήρχοντο διὰ μικρᾶς κλίμακος· ἐντὸς αὐτοῦ ἦσαν δύο τάφοι ἐσκαμμένοι ἐν τῷ βράχῳ ἔχοντες κτερίσματα ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται, ὅτι ὁ τάφος ἦτο τοῦ 200 περίπου π. Χ. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ ἐξακολουθῇ-σῶσιν ἀκόμη ἐπὶ τινὰ χρόνον δαπάνη τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου.

Κ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

ΚΑΘ' ὅλην τὴν Κύπρον εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία προσήλθεν ἄνθρωπος ὁ λαὸς εἰς τοὺς ναοὺς, ὅπως τελέσῃ τὰ μνημόσυνα τοῦ τελευταίου ἡμῶν αυτοκράτορος. Ἡ νῆσος αὕτη ἡ ὁποία, ὅσον ὀλίγα ἄλλα τιμήματα τοῦ ἔθνους, συνεμερίσθη τὰς τύχας τῆς καθόλου ἱστορίας του, ἔχει τόσα νὰ ἐνθυμηθῇ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς Μεγάλης Αυτοκρατορίας. Ἀπὸ τὸ μέρος πού σὲς γράφω, ἀντικρύζω τὴν ὁδὸν τῆς Αυτοκρατορίας Εἰρήνης καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ λαὸς διαβάσει τὸ ὄνομα τοῦ Αυτοκράτορος Νικηφόρου Φωκά καὶ τοῦ ναυάρχου Νικητᾶ Χαλκούτση. Σῶζονται εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν αἱ ὥραιαι παραδόσεις τοῦ Βυζαντίου. Ἡ λαϊκὴ κυριακὴ μοῦσα, ἡ ὁποία εἰς τὸ θανμάσιον ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα ἐφαλέν αὐτοῦ τοῦ Γένους τὴν πάλιν πρὸς τὸν Χάρον, ἡ δημώδης μοῦσα τὴν ὁποίαν συγκινεῖ βαθύτατα οἱ Ρήγαιδες καὶ οἱ Ρήγαινες τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας, δὲν εἰσῆγε μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἀμμοχώστου καὶ ἐνθυμοῦμαι πόσον βαθεῖα ἐλάλησεν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν χωρικῶν τοῦ Πύργου ἕνας τραγουδιστής, πού τραγουδοῦσεν ἕνα δειλινὸ εἰς τὸ γειτονικὸν ἐδῶ χωριό:

Θεέ μου νὰ ξεμέρωνε μὰ μέρα δίχως «Ἡλιο
νὰ πάρω γὼ τὴν ἀγαπῶ κ' ἡ Πόλη τὸ Βασίλειο.

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὰ μνημόσυνα τῆς 29ης Μαΐου ἦσαν πάνδημα καὶ δι' αὐτὸ, ὅταν εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα χωρία, τὴν Μόρφον, ἐξήχησεν ἡ ἀστυνομία τὰ τὸ ἐμποδίσῃ, ὁ λαὸς ἔτρεξεν ἄνθρωπος εἰς τὸν ναὸν μετὰ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν καὶ περὶ τὰ κόλλυβα τοῦ τελευταίου αυτοκράτορος ἐξητοκραύγασεν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως. Καὶ ποία τάχα ἐγκόσμιος δύναμις μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ τὰς δύο ιδέας;

Ἡ ἐπέτειος τῆς ἀλώσεως ἔδωκε καὶ πάλιν ἀφορμὴν πολλὰ νὰ γραφῶσι διὰ τοὺς ἀπογόνους τῶν Παλαιολόγων. Πολλὰ ἐγράφησαν ἄλλοτε καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ δὴθεν ἐπιζώντων ἀπογόνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ

γνωστὴ πριγκίπισσα Παλαιολόγου εἶχε πρὸ ἐτῶν κατέλθει εἰς Ἑλλάδα καὶ παρακαθίσαι εἰς ἕνα γυναικεῖον συνέδριον, εἰς τὸ Αἴγιον νομίζω. Ὁ υἱὸς αὐτῆς φέρων τὸ ὄνομα τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισκεπτῶν αὐτοῦ τὸν δικέφαλον, εἶνε ἀξιωματικὸς τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ καὶ συγχρόνως ἐπίδοξος αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι τὴν μανθάνομεν περὶ τοῦ τάφρου ἐνὸς Φερδινάνδου Παλαιολόγου, υἱοῦ τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου, θαμμένον ἐν ἐν τῇ νήσῳ Βαρβάδος τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Ὁ ὑπασπιστής τοῦ νῦν Ἀρμοστοῦ Κύπρου κ. Η. C. Lukack, ἐλληνομαθὴς, ἔγραψε πρὸ τινος χρόνου ἐπιστολὴν πρὸς τὸ «Νέον Ἐθνος», συνεπεῖα δημοσιευμάτων τινῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος περὶ τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα:

«... Διετέλουν προσφάτως ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐν Βαρβάδος καὶ εἶδον τὸν τάφρον τοῦ Φερδινάνδου Παλαιολόγου, υἱοῦ τοῦ Θεοδώρου, ἐν τῇ προαυλῇ τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἀντέγραψα τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου, ἣτις ἔχει ὥς ἑξῆς:

«Ferdinando Palaeologus descended from the Imperial Line of the last Christian Emperors of Greece. Church warden of this Parish 1655-1656.

Vestryman, twenty years died October 3, 1678.

Ἦτοι: Φερδινάνδος Παλαιολόγος, καταγόμενος ἐκ τῆς Αυτοκρατορικῆς γραμμῆς τῶν τελευταίων Χριστιανῶν Αυτοκρατόρων τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκκλησιαστικὸς ἑφορος τῆς ἐνορίας ἀπὸ τοῦ 1655-1656.

Ἐπίτροπος ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἀπέθανε τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1678».

Δὲν ἠξεύρω πῶς ὁ κ. Lukack ἐξάγει ἐκ τοῦ ἐπιτυμβίου τούτου, ὅτι ὁ Φερδινάνδος Παλαιολόγος εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου ἐκ τῆς γραμμῆς προφανῶς τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου τοῦ δεσπότη τοῦ Μωρέως. Ἐκρίνα καλὸν ὅμως ν' ἀνακρινώσω ταῦτα εἰς τὰ «Παναθηναῖα», πρὸς γνῶσιν ἐκείνων, οἵτινες ἠσχολήθησαν ἢ ἀσχολοῦνται περὶ τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῆς ἐνδόξου ἐλληνικῆς οἰκογενείας τῶν Παλαιολόγων.

[Λεμεσός] Ν. Κ. Α.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰς τὴν «Μελέτην» (τεῦχος Μαΐου) ἀναδημοσιεύεται «Σειρὰ συνέντων εἰς Βενετιάν» τοῦ Στ. Κουμανοῦδη, τὰ ὁποῖα, 7 τὸν ἀριθμὸν, ὁ ποιητὴς τοῦ «Στράτη Καλοπείρου» εἶχε γράψαι κατὰ τὸ 1845 καὶ 1848 καὶ ἐδημοσίευσε διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ Μαρίνου Π. Βρετοῦ (ἔτος 1862). Τὰ συνέντα αὐτὰ βέβαια δὲν ἔχουν καμίαν σχεδὸν φιλολογικὴν ἀξίαν· γίνονται ὅμως ἐπίκαιρα τὴν ἡμέραν καὶ τὰν ἀπαιτοῦν. Εἰς τὰ ἐξ πρώτα συνέντα ὁ ποιητὴς ἐνθυμεῖται τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς Βενετίας, κλαίει τὴν πτώσιν τῆς, δὲν μνησικακεῖ διὰ τὰ ὅσα ὑπέφεραν οἱ συμπατριῶται του ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς. Εἰς τὸ ἔβδομον χαιρετίζει τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλλάδος:

Σκιρτᾷ ὁ Ἕλλην, κρᾶζων θεῖα κρίσις!
'Αλλ' ὅτε πρὸ ἐτῶν πικρὰς πίνων
'Ετόνιζες ἑλέγους μετὰ θρήνων,
Τὸ ἡλιπίζες ποτὲ νὰ ἐπιζήσης,

Καὶ ἄσμα τοῦ παιᾶνος νὰ τονήγῃς
'Υπὲρ τῶν δυστυχῶν χωρῶν ἐκείνων,
Τὰς λυπηρὰς ἐκφράσεις σου φαιδρύνων;
'Αλλ' ἐγίνεν' ἐπὶ λυγρὴ κακῶν λύσις!

Σὲ ἤκουσε Θεὸς παντελήμων
Καὶ πλέον ἐξυπνοῦν εἰς βίον νέον
Οἱ παῖδες Ἰταλῶν οἱ φίλτατοί σου.

Εἰς τὸ ἐξῆς μακρὰν μελῶν πενθίμων
Φαιδρότατ' ἀπὸ στήθους εἰρηναίων
'Ἡ νεαρά ἄς χύνεται φωνὴ σου.

Εἰς τὸν «Νουμᾶν» (9 τοῦ Θεριστή), ὁ κ. Φ. Π. Φλωρίδης τῆς Ροβερτείου Σχολῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δημοσιεύει ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐνα Ὀνειρο», μίαν πολὺ καλὴν μελέτην διὰ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς ὅλας τὰς ἱστορικὰς περιόδους του.

Κάπου ὁμιλεῖ διὰ τοὺς ἀρχαιομανεῖς πού «σεπάζουν τὰ χάλια τοὺς μὲ συντρίμματα, μὲ σπασμένες κολόνες καὶ μεγάλα λόγια»· αὐτοὶ ὅμως δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀπαισιόδοξους, πού ἀφοῦ ἀπεκάλυψαν ὅλην τὴν ἀληθῆς θλιβεράν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος ἀρχίσαν νὰ δείχνουν καὶ πληγὰς πού δὲν ὑπῆρχαν, νὰ περιφρονοῦν τὸ καμμένο τὸ Βασίλειον, νὰ τὸ θεωροῦν ὅλως διόλου μηδενικὸ κτλ.». Εἰς αὐτοὺς πού σκέπτονται ἔτσι ὁ κ. Φλωρίδης λέγει πολὺ ὀρθῶς:

«Μὴ συγκρίνετε τὸν αὐτὸ σὰς οὐτε μὲ τὴν ἀρχαίτητα, οὐτε μὲ τοὺς ἔθνους, μὰ πάλι μὲ τὸν αὐτὸ σὰς, καὶ θὰ δῆτε πῶς κάτω εἰστε κ' ἐσεῖς. Ἀς μιλήσουν οἱ ἀριθμοί:

«Πρὶν ἀπὸ 75 χρόνια ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐλληνικῆς χώρας εἶταν.	47,000 τετρ. χιλμ.
Τώρα.	63,000 »
Στὰ 1837 τὰ ἔσοδά σας εἶταν	δρ. 23.000.000
Τώρα.	143,000.000
Στὸν καιρὸ τοῦ Ὀθῶνα οἱ κάτοικοι εἶταν	750.000
Τώρα	2.500.000

Πρὶν ἀπὸ 75 χρόνια μονοπάτια μόνον ὑπῆρχαν.

Τώρα δρόμοι μήκους	χιλμ. 400.000
καὶ σιδηροδρόμοι	1.500
Τὸ ναντικὸ μὲν εἶχε τότε τόνους	20.000
Τώρα.	400.000
Οἱ κατάθεσες σὲ Τράπεζες εἶταν μόνις δρ.	37.000
Τώρα	408.000.000
Τὸ 1837 μεταλλεῖα δύο εἶχεν ἡ Ἑλλάδα.	
Στὰ 1910 τὰ μεταλλεῖα ἔδωκαν πρόσδο δρ. 23.000.000	
καὶ πληρώθηκαν.	10.000.000
Σὲ ἐργάτες	9.000
Σὲ 75 χρόνια μέσα χτίστηκαν 16 πόλεις, ἀνοίχτηκε ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου μὲ δρ. 120.000.000. Κι' ὅλα αὐτὰ τὰ κατάρθωσε ὁ ἐλληνικὸς λαὸς μέσα σὲ 75 χρόνια, ἀφοῦ ἔξοδισε δρ. 4.021.375.000».	

Καὶ ἀληθῶς, ὅταν ἔχῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς, δὲν δικαιολογεῖται νὰ εἶναι καὶ τόσο ἀπαισιόδοξος.

Εἰς τὸν τίτλον «Ἐνα Ὀνειρο» εἶνε αὕτη ἡ κριτικὴ εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν; Ὁ κ. Ξενοπούλος ἐδημοσίευσε εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» (7 Ἰουνίου) ἐν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Κριτικοὶ καὶ Κριτικοί», ἐξ ἀφορμῆς μᾶς κριτικῆς τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ θεατρικὸς κριτικὸς τῶν «Παναθηναίων» κ. Χρ. Θ. Δαλαλέξης διὰ τὸ ἔργον τοῦ πρώτου «ἡ Πολυγαμία». Ὁ κ. Ξενοπούλος κατηγορεῖ τὸν κριτικὸν του, ὅτι ἡ κρίσις του ἦτον ἀνελευκρινή, διότι οὐτε ὑπηνίχθη καὶ τὴν θεατρικὴν ἐπιτυχίαν τῆς «Πολυγαμίας». Καὶ προχωρῶν ὁ κ. Ξενοπούλος, κατηγορεῖ τὰ «Παναθηναῖα» ὅτι δὲν εἶναι πλέον φιλολογικὸν περιοδικὸν καὶ προσθέτει: «Μάλιστα τῆς ρήξεώς μου πρὸς τὰ «Παναθηναῖα» προελθούσης ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἀναισθησίαν, τὴν

ἐμπάθειαν καὶ τὴν τελείαν ἀναρμοδιότητα μερικῶν κυρίων, οἱ ὁποῖοι μὲ διεδέχθησαν εἰς τὴν κριτικὴν ταν στήλην — ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ εἶχα ἀποχωρήσει ἀποτροπιασθεὶς τὴν γειναικίαν των — τῆς ρήξεώς μου, λέγω, ἐπαφελείται ὁ κ. Δαλαλέξης διὰ νὰ ἐκχύσῃ τώρα ἀκωλύτως ὅλον τὸ μῖσός του ἐναντίον συναδέλφου, ὁ ὁποῖος δὲν τοῦ ἔκαμεν ἄλλο κακόν, παρὰ ὅτι ἔχει ἤδη εἰς τὸ θέατρον ἔργα ἀριθμοῦντα πενήντα παραστάσεις κτλ.» Δηλαδή δὲν μᾶς λέγει καθόλου τί εἶναι κριτικὴ. Εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ τοῦ κ. Ξενοπούλου ἀπήντησεν ὁ κ. Μιχαηλίδης εἰς τὰς «Ἀθῆνας» (9 Ἰουνίου) καὶ λέγει: «Μιλάτε, ἔπειτα, καὶ γὰρ χρησιμότητα. Ἐσεῖς πού καθιερώσατε τὸ δόγμα τῆς κριτικῆς, τῆς φιλίας καὶ τοῦ συμπεριφορῶντος! Πού δταν σὰς εἶπα τί κακὸ κάμνετε ἐτσι, μοῦ ἀπαντήσατε πῶς δὲν πρέπει νὰ δίνω σημασίαν σ' αὐτὰ πού γράφετε στὴς ἐφημερίδες! "Υστερ' ἀπ' αὐτὰ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ὑπερασπισθῶ τὰ «Παναθηναῖα», ὅτι ἐξέπεσαν κλπ.» Ἀνταπαντᾷ ὁ κ. Ξενοπούλος (Ἀθῆναι 10 Ἰουνίου) καὶ ὁμιλεῖ πλέον καθαρώτερον περὶ κριτικῆς: «Μίαν φοράν πού μοῦ παρετήρησεν (ὁ κ. Μιχαηλίδης) ὅτι ἔγραφα μὲ πολλήν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐπιεικίαν περὶ τῶν θεατρικῶν ἔργων εἰς τὰς ἐφημερίδας, μὲ ὅσην δὲν ἔγραφα ὅταν εἶχα τὴν στήλην τῶν θεάτρων εἰς τὸ περιοδικόν του, τοῦ ἀπῆντησα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ δημοσίᾳ εἶπα κατόπιν εἰς ὁμοίαν παρατήρησιν ἐνὸς συναδέλφου: "Ὅτι ἔχω τὴν ιδέαν, ὅτι τὰ ἐλληνικὰ ἔργα πρέπει μᾶλλον νὰ ὑποστηρίζωνται εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον, ὁ ὁποῖος ἀπευθύνεται εἰς τὸ πολὺ κοινόν, — ἀντιθέτως πρὸς ἕνα φιλολογικὸν περιοδικόν, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται εἰς στενοὺς κύκλους, — καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἀναχωρῶν, τὰ κρίνω εἰς τὰς ἐφημερίδας μὲ ὀλιγοτέραν αὐστηρότητα, ἐπιεικῶς χωρὶς βέβαια ν' ἀποκρύπτω τὰ ἐλαττώματά των καὶ χωρὶς νὰ μοῦ λείπῃ τὸ δικαίον μέτρον, τὸ ὁποῖον μοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἐπαινῶ περισσότερο ἐν καλὸν ἔργον ἀπὸ ἐν κακόν ἢ μέτρον». Δηλαδή μὲ ἄλλους λόγους, κατὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, ἕνας κριτικὸς δικαιούται νὰ μετᾷ τὸ ἴδιον ἔργον μὲ δύο σταθμά, τὸ ἐν τῆς ἐπιεικειᾶς διὰ τὰς ἐφημερίδας, καὶ τὸ ἄλλο τῆς αὐστηρότητος διὰ τὰ φιλολογικὰ περιοδικά. Ἴδου ἐν περιεργῶν ἀληθῶς ψυχολογικὸν πρόβλημα: ὁ διχασμὸς τῆς κριτικῆς εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐγκέφαλον. Ἀξίζει νὰ μελετηθῇ τὸ φαινόμενον αὐτὸ διὰ νὰ σχηματισθῇ τέλος πάντων μίαν ιδέαν ὀριστικὴν τί εἶναι ἡ νεοελληνικὴ κριτικὴ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κ. Ξενοπούλου, ὅστις δὲν ἐπικρίνει μόνον τὸν κριτικὸν του ἀλλὰ καὶ τὸ περιοδικόν εἰς τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη ἡ γνώμη τούτου διὰ τὴν «Πολυγαμίαν».

Ἐδῶ ἀξίζει νὰ γίνῃ λόγος καὶ διὰ καὶ ἄλλο. Εἰς τὰ «Παναθηναῖα» ἐδημοσιεύθη πρὸ δύο μηνῶν ἕνα κριτικὸν σημεῖωμα διὰ κάποιον δὴθεν δραματικὸν ἔργον «Ἀστράτη καὶ Αἵματα». Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὁ κ. Στ. Στύγας — ἀγαθὸς ἄνθρωπος καθὼς φαίνεται — ἐδημοσίευσε εἰς τὸ «Ἐμπρός» (18 Ἰουνίου) μίαν διατριβὴν ὅπου ὀνομάζει τὸ σημεῖωμα λιβελλογράφημα. Διὰ τὴν δὲν ἀνεκλήρουσε τὸ ἔργον του ἀριστοτέλεια. Συναίμα λαμβάνει τὴν ὀδυνηρὰν εὐκαιρίαν νὰ συλλήψῃ τὸν διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» — ἄτινα ἀνέτισαν μὲ τόσας ἐλπίδας διὰ νὰ καταλήξουν εἰς τόσας διαψεύσεις — διὰ τὴν ἀνοχήν, δυνάμει τῆς ὁποίας ἕκαστος ἀτοχείροτονούμενος κριτικὸς εὐρίσκει περιθάλπιν εἰς τὸ περιοδικόν του». Δηλαδή ὁ κ. Στύγας καταλήγει ὅπου καὶ ὁ κ. Ξενοπούλος. Νὰ κατηγορῶσιν τὰ «Παναθηναῖα», ὅτι ἐξέπεσαν, ἔπειδὴ δημοσιεύουν . . . αὐστηρὰς κριτικὰς διὰ τὰ ἔργα των. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐξέπεσαν τὰ «Παναθηναῖα», διατί οἱ δύο αὐτοὶ κύριοι

συγγραφείς λαμβάνουν τόσον ὑπ' ὄψιν τὴν γνώμην των καὶ διατριβογραφοῦν ἐναντίον των; Ἴσως διότι εἶναι καὶ αὐτὸ μία παρηγορία. Κ' εἶσι λοιπὸν ἡ κριτικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἅμα δὲν εἶναι ἐπικριτικὴ καὶ κολακευτικὴ, δὲν εἶναι κριτικὴ.

ΕΙΣ τὴν Ἀγγλικὴν «Ἐφημερίδα τοῦ Οὐεστμίνστερ» ἐδημοσιεύθη ἐκκλησιὰ πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τὴν στερεώσιν τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ εἰδήσις ἦτον ἀρκετὰ παράδοξος, καὶ τὸ «Ἐμπρός» τῆς 16 Ἰουνίου ἐδημοσίευσεν ἐπ' αὐτῆς συνέντευξιν μετ' ὁν κ. Γ. Σωτηριάδην, ἐφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπὸ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ἡ Ἀκρόπολις καὶ ὅστις εἶπε τὰ ἑξῆς:

«— Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σὰς βεβαιώσω, ὅτι οὐδὲ κομματάκι μαρμάρου τοῦ Παρθενῶνος εὐρίσκεται ἐν κινδύνῳ φθορᾶς ἢ καταρρεύσεως. Διὰ τοῦτο μόνον ὡς ἀστεῖον, ἂν καὶ ἀηδὲς ἀστείον, δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω τὴν σχετικὴν εἰδήσιν τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδος. Ἐν τούτοις ἐξήγησα ἀμέσως παρὰ τοῦ Ὑπουργείου νὰ γίνῃ ἡ προσήκουσα διάψευσις διὰ τοῦ καταλληλοτέρου νομίζω πρὸς τὸν σκοπὸν τρόπου, ἥτοι διὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος.

— Μήπως ἄλλοτε συνέβη νὰ γίνῃ λόγος περὶ κινδύνου ἐν τῷ Παρθενῶνι;

— Βεβαίως, πρὸ εἰκοσίων ὧρων ἔτων, τὸ 1894, ὅτε ἔνεκα τῶν σεισμῶν τῆς Ἀταλάντης, οἱ ὁποῖοι καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔγιναν αἰσθητοί, κατέπεσαν μικρὰ τεμάχια ἐκ τῶν φθαρέντων ἐπιστυλίων τῆς δυτικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος. Τότε συνεστήθη μεγάλη διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν διασημοτάτων ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχιτεκτόνων τῆς Δύσεως πρὸς ἐπιθεώρησιν τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ Παρθενῶνος. Κατὰ γνωμοδότησιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐπεχειρήθησαν τότε σπουδαιόταται ἐργασίαι πρὸς στερεώσιν σαθρῶν μερῶν τοῦ Παρθενῶνος καὶ διὰ δαπάνης τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου 250,000 φράγκων συνετελέσθησαν αὗται, καθὼς εἶναι γνωστὸν τοῦτο εἰς ἀρχαιολόγους καὶ μὴ, μετὰ πάσης περισκέψεως καὶ ἀκριβείας. Ἐκτοτε τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς ἐν τῷ Παρθενῶνι καὶ ἐπὶ μακρότατον χρόνον θὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ ἔχωσι καλῶς, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑποψίας κινδύνου ἐξ ἀποσαθρώσεως».

Καὶ ἀφοῦ ὁ κ. Σωτηριάδης κάμῃ λόγον διὰ τὰς γενομένας πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ Ἐρεχθεῖου ἐργασίας καὶ διὰ τὰς συντελουμένας σήμερον εἰς τὰ Προπύλαια, προσθέτει: «Θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ ἐλπίζομεν ἡ ἐργασία πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ εἰς μερικὴν τουλάχιστον ἀναστήλωσιν τῶν κτιρίων τοῦ Παρθενῶνος, οἱ ὁποῖοι ὡς γνωστὸν μετὰ τὴν ἐπὶ Μοροζίνῃ ἐκρήξιν τοῦ 1687 κατὰκεινται διεσκορπισμένοι περὶ τὸν Παρθενῶνα. Ἐὰν ὅχι ὅλοι, τουλάχιστον ὅμως μέρος αὐτῶν, ἐλπὶς εἶναι ὅτι μέχρις ὧν θὰ ἀποκατασταθῶσι εἰς τὴν θέσιν των».

ΛΕΙΖΟΡΝ νὰ διαβασθῶν:

«**Ἀθῆνᾶ**» (τόμος 24ος, τεῦχος 3ον:) Ἐκθεσις διαγωνισμοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκι. — Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

«**Ἀθῆναι**» (Μηνιαῖον παράρτημα, τεῦχος Μαΐου): Ἡ διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Δημ. Σ. Μπαλάνου. — Ὁ θεσμὸς τῶν Βακουφίων ὑπὸ Ἀντ. Πεταλά.

«**Ἀλκυὼν**», (τεῦχος Ἰουνίου): Αἱ πρόοδοι ἐν τῷ δικαίῳ τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου, ὑπὸ Ι. Ζ. Χατζηλουκά. — Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὑδροπλάνου εἰς τὸ Πολεμικὸν Ναυτικὸν ὑπὸ Α. Μωραΐτην, σημαιοφόρου.

«**Ἀσπίς**», (Χανία Κρήτης 18 Ἰουνίου): Τὰ Παρα-

μύθια, ὑπὸ Ι. Ν. Γναράκι. — Διέγερσις καὶ ἱκανοποίησις τῆς παιδικῆς περιεργείας, ὑπὸ Ν. Κουτίμου.

«**Μελέτη**», (τεῦχος Μαΐου): Ἡ Ἑλληνικὴ μετανάστευσις ὑπὸ Ν. Γορτζή. — Ἡ Ἀρχαιολογία ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1911. Κλασικὴ Ἀρχαιοτήτης ὑπὸ Γ. Σωτηριάδου. — Ἡ ὥραιότης ἐκ τῶν τοῦ Ἐμερσον μετάφρ. Θ. Φλωρεῶ.

«**Αἱ Μοῦσαι**», (Ζάκυνθος 15 Ἰουνίου): Ὁ Ἀλαμάνος ὑπὸ Α. Μαρτζώκη.

«**Ὁ Νουμάς**», (9 τοῦ Θεριστοῦ): Κράτος ἡ ἐκκλησία χριστιανικὴ ὑπὸ Α. Τρανοῦ.

«**Υγίεια**», (τεῦχος Ἀπριλίου): Τὰ διδάγματα τῆς ἐν τῷ Σταδίῳ Σχολικῆς Ἑορτῆς. — Ψυχολογία Παίδων.

«**Χαραυγή**», (Μιτυλήνη 15 Ἰουνίου): Αἱ Μοῦσαι καὶ ἡ προφητικὴ καὶ ποιητικὴ ἐμπνευσις ὑπὸ Giuseppe Barone.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΕΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΑΣ 11 Ἰουνίου (ν.η.) ἀπέθανεν εἰς τὸ Παρίσι ὁ ποιητὴς Λέων Ντιέρξ. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1838 εἰς τὴν Γαλλικὴν νήσον τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους Ρεουνιόν, τὴν πατρίδα τοῦ διδασκάλου του καὶ φίλου του Λεόντ ντε Λίλ. Ὁ Λέων Ντιέρξ μὲν ἐνεφανίσθη ἔλαβεν ἀμέσως θέσιν μεταξὺ τῶν ποιητῶν, πού συνεκρότησαν τὸν «Parnasse Choiseul». Δύο τόμοι στίχων:

Ὁ ἀποθανὼν Γάλλος ποιητὴς Λέων Ντιέρξ

«Ποιητικαὶ ἐμπνεύσεις» (1858) καὶ «Ποιήματα καὶ Ποιήσεις» (1864) ἔκαμαν γνωστὸν εἰς τὸ κοινὸν τ' ὄνομά του. «Τὰ κλεισμένα χεῖλη», πού ἐφάνησαν κατὰ τὸ 1867, τὸν ἐπέβαλαν ὁριστικῶς. Ἡ ὑψηλόφρων αὐτὴ ποίησις, ἡ ἐμπνευσμένη ἀπὸ μετριοπαθεῖς συγκινήσεις, δὲν ἄφινε συχνὰ νὰ συγχέεται μετ' ἡν μαρμαρώδη ψυχρότητα τῶν τότε παρνασσικῶν. Τὴν ὑπεδέχθησαν πλέον θερμῶς. Ὁ Ντιέρξ ἐγνώρισε τὴν ἰδιαιτέραν δόξαν τῶν ἐκλεκτῶν. Ἡ συλλογὴ «Λόγια τοῦ Νικημένου» (1871) ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ τρομεροῦ ἔτους τοῦ ἐξησφάλισε τὴν δόξαν αὐτῆν.

Ὑστερ' ἀπὸ μίαν ἀτυχῆ δοκιμὴν εἰς τὸ θέατρον — μετ' ἡν δραματικὴν σκηνὴν «Ἡ Συνάντησις» — ὁ Ντιέρξ ἐδημοσίευσεν τέλος τὸ κυριώδες βιβλίον του, πού ἦταν καὶ τὸ τελευταῖον του, «Les Amants» (1878).

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ ἀγνὸς ψάλτης ἐκλείσθη εἰς σιωπὴν, πού δὲν τὴν διέκοψε παρὰ σπανίως καὶ μετ' ὀλίγον του. Ἀπὸ ἀσύγκριτον μετριοφροσύνην, ἐδέχετο μέχρι τῆς τελευταίας του ἡμέρας μετ' ἀπορροπίας ἐκπληξιν, τιμὰς πού δὲν τὰς ἐπέζητει. Ἡ νέα γενεὰ

ἕστερ' ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Μαλλαριέ τὸν ἐξέλεξε «πρίγκιπα τῶν ποιητῶν». Ὅσον ματαῖα καὶ ἂν φαίνεται σήμερον ἡ τιμὴ αὐτῇ, ἀπομένει μ' ὅλα ταῦτα ὡς σημεῖον εὐλαβοῦς καὶ εὐλαβητικῆς ἀφοσιώσεως. Κανείς δὲν θὰ ἦτο μᾶλλον ἄξιος τῆς τιμῆς αὐτῆς ἀπὸ τὸν ὑπερήφανον καὶ γλυκὺν γέροντα, πού ἐφυγε διὰ παντός.

Σημ. Εἰδικαὶ βιβλιοκρισίαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τῶν ὁποίων δύο ἀντίτυπα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἀπλῶς ἀγγέλλεται ἡ ἐκδοσις.

Κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, Ἰούνιον, Ἰούλιον, Αὐγουστον, Σεπτέμβριον, τὰ «Παναθήναια» ἐκδίδονται εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη διπλά.

Η ΜΟΔΑ

ΠΟΙΟΣ θὰ ἐπίστευεν ὅτι καλοκαιριάτικα, ἐμεῖς οἱ λεπτεπιλεπτες κυρίες, θὰ φορούσαμεν ἐπανωφόρια βελούδινα, γιὰτὶ εἶσι τὸ θέλει ὁ συρμός. Μέσα στίς καλλιτεχνικὰς παραξενιὰς μᾶς ἦλθε καὶ αὕτη, ὅμως πολὺ ἀσυμβίβαστη πρὸς τίς ἀπαιτήσεις τῶν θερινῶν μηνῶν. Τὰ βελουδένια λοιπὸν ἐπανωφόρια γίνονται χωρὶς ραφὴ στοὺς ὤμους καὶ χύνονται μονοκόμματα, σὲ ἱσιωνέζικο σχέδιο, δίχως καθόλου νὰ διαγράφεται τὸ μανίκι. Δύο μεγάλα ἀνοίγματα μόνον ὑπάρχουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ γιὰ νὰ βγαίνουν τὰ χέρια, καὶ ἔχουν ἓνα ἀραιὸ σούρωμα χαμηλά, πρὸς τὰ γόνατα. Κλίνουν ἀριστερὰ μὲ μίαν μεγάλην πόρπη, ντυμένη μετ' ἡρώματος στὸ μεταξωτὸν εἶτε μετ' ὁμοιομορφίας ἀπὸ λεπτὰ μεταξωτὰ λουλούδια.

Τραχηλίδες ἐλαφρότατες ἀπὸ δαντέλλα καὶ ἀπὸ μουσελίνα πέφτουν ἀκατάστατα στὸ βελούδο καὶ πτυχωτὲς καμὰ φορὰ. Μὰ τὸ θαυμασιώτερον στόλισμα ἐνός τέτοιου ἐπανωφορίου εἶνε τὸ πτερό, — παχὺ πτερό γύρω γύρω στὸν λαιμὸ καὶ στὰ ἀνοίγματα τῶν μανικῶν πού φθάνει ὡς κάτω στὸ ἐπανωφόρι καὶ πυκνότερον πίσω, πρὸς τὸ ξεχειλωμὰ του.

Ἀπὸ μέσα δὲν μπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ φορῇ φόρεμα πού νὰ ταιριάζῃ στὸν ρυθμὸν, ἀπὸ λεπτὸ πάντα μεταξωτό, ὥστε νὰ βασιλεύῃ ἡ ὁμοιομορφία στὸ σύνολον τῆς ἀμφιέσεως.

Τελευταῖα τὸ peau de soie γιὰ τέτοια ἐπίσημα φορέματα συνεθίζεται πολὺ στοὺς ἀριστοκρατικούς κύκλους τῶν κυριῶν. Τὸ ὕφασμα αὐτὸ εἶνε σὰν μὴ μίμησις τοῦ δέρματος καὶ εἶνε τόσο εὐγενικὰ ἀπλὸ στὸ μάτι. Στοιλίζεται μετ' ἡρώματος γαρνιτούρες μετ' ἡρώματα ἀπὸ ἀστρίφτο μετάξι — τὸ λεγόμενον ἑλληνικὸ — καὶ μετ' ἡρώματος μαργαριτάρων.

Ἐδῶ δὲν ἀρχισαν νὰ τὸ φοροῦν ἀκόμα — ὅπως πάντα συμβαίνει, νὰ ἔρχεται ἡ μόδα ἀπὸ ξευθυμῆν στὸ Παρίσι.

Καὶ συμπληρωτικὰς λεπτομέρειες τοῦ ντυσίματος μᾶς ἦλθαν μετ' ἡ τελευταία φηγουρίνια, γιὰ νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ καλαισθησία ἡμέρα μετ' ἡμέρας καλλιεργεῖται σὲ καταπληκτικὸν βαθμὸν ἀπὸ τοὺς σχεδιαστὰς τῶν γυναικείων φορεμάτων.

— Μανικέτια καὶ γιαννάδες ἀλλὰ Μπάυρον ἀπὸ σουιδικὸ δέρμα καθὼς καὶ στενὲς ζῶνες, πού τίς φτιάχνουν μόνες τὸς οἱ μοδίστρες.

— Ὀλόκληρα φορέματα μετ' ἡρώματος ἐπάνω πέταλα διαφόρων λουλουδιῶν στὰ φυσικά τοὺς χρώματα.

— Γιρλάντες ἀπὸ κέντημα φουσκωτὸ σὲ φανταστικὰς ἀποχρώσεις, ὥστε νὰ δίδουν τὴν ἰδέαν φυσικῶν λουλουδιῶν, πού εἶσι, ὡς «διὰ μαγείας» νὰ ἐπλέχθησαν γύρω ἀπὸ τὸ φόρεμα.

— Πλισέδες διπλοὶ στὰ μανίκια μετ' ἡρώματος μπιμπίλες στὴν ἀκρὴ ἀπὸ χονδρὸ μετάξι.

— Γύρω στὸν λαιμὸ πλισέδες στενοὶ ὁ ἓνας ἐπάνω στὸν ἄλλον, ἀπὸ δαντέλλες λεπτὲς καὶ πλούσιες, ὥστε νὰ σχηματίζεται παχὺ ρούσο.

— Ἐνα εἶδος μαύρης δαντέλλας πολὺ λεπτῆς, πέφτει σὰν πλούσια σάρπα ἐπάνω ἀπὸ τὴν σεμιζέτα καὶ χύνεται κάτω ἀπὸ τὴν ζώνην τῆς μέσης σὰν μικρὴ μπάσκα. Ἐμπρὸς στὸ στήθος καὶ πίσω, πρέπει νὰ σχηματίζῃ μυτερὸν ἀνοιγμὰ ἢ δαντέλλα, καὶ ἡ ζώνη πού θὰ τὴν σφιγγῇ νὰ εἶνε ἀπὸ δυνατὸ χρομὸ βελούδο.

— Γόβες δίχρωμες ἀπὸ σουηδικὸ πετσὶ, πολὺ ἀνοιχτὲς καὶ ἐλαφρότατες, — πού μοιάζουν λίγο μετ' ἡ κέντημα ἐλαφρὸ ἀπὸ θαμπὲς πέτρες.

Η ΑΘΗΝΑΙΑ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«**Ἡ Γυφτοπούλα**», μυθιστόρημα Α. Παπαδιαμάντη. Ἀθήναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 4.

«**Ἡ Φόνισσα**», μυθιστόρημα Α. Παπαδιαμάντη. Ἀθήναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 3.

Τὸ «**Ἀμάρτημα τῆς μητρός μου**», διήγημα Γ. Βιζυνοῦ. Ἀθήναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη Δρ. 3.

«**Ἡ Θεατρίνα**», Γ. Β. Τσοκοπούλου. Ἀθήναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 3.

Φυσικὴ, Μεταφρασμένη ἀπὸ τὰ ἀγγλικά. Π. Βλαστός. Ἀθήναι. Τυπογραφεῖο Ἑστία Μάισονερ καὶ Καργαδούρη.

Πρώτα Στοιχεῖα τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας μετὰ προλόγου, ὑπὸ Ἀνδρ. Μιχ. Ἀνδρεάδην, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ μεταφράσιν Κωνστ. Α. Παπακωνσταντίνου. Ἀθήναι, Ἑλλην. Ἐκδοτικὴ Ἑταιρεία. Τυπογρ. «Ἑστία» Μάισονερ καὶ Καργαδούρη. Δρ. 3,50.

Στοχασμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας, ἀνατύπωμα ἀπὸ τὸ «Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου», ἔκδοσις Β'. Ἀθήναι, Τυπογρ. «Ἑστία» Μάισονερ καὶ Καργαδούρη. Δρ. 0,50.

Μπουκετάκι, ποιήματα Χρίστου Βαρλέντη. Ἀθήναι. 1912. Δρ. 1.

Σύγνα Ρωμῆς, Χρίστου Βαρλέντη. Ἀθήναι 1912. Δραχ. 1.

Ἐγκόλπιον τῶν νέων, Α. Βενεδέτη. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Δραχ. 0,80.

«**Ἡ Μαγεμένη Λύρα**», ποιήματα Δόγης Ι. Μ. Βουγιουκλάκη. Ἀθήναι.

Τί πρέπει νὰ ξεύρουν τὰ κορίτσια μας. Μετάφρασις Οὐρανίας Στέλλα. Κωνσταντινούπολις.

Die Leiden der Simoni. Max Hoeschedorf. Berlin.

Dunkelheiten. Max Hoeschedorf. Berlin.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1-30 'Ιουνίου

ΑΝ ὄχι εἰς ὅλους, ἀλλ' ἀσφαλῶς εἰς μεγάλην μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶχε γεννηθῇ πραγματικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀπὸ καιροῦ μελετωμένην καὶ διαρκῶς ἀναβαλλομένην συμπλήρωσιν τοῦ Ὑπουργείου. Ἀκριβῶς δὲ ἡ μακρὰ αὕτη ἀναβολὴ καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς γεννώμεναι συζητήσεις καὶ διαδόσεις ἐπηύξανον τὸ ἐνδιαφέρον, διότι ὑπῆρχε πάντοτε ἡ ὑπόνοια, ὅτι ἡ ἀναβολὴ προήρχετο ἐκ τῆς δυσκολίας περὶ τὴν ἱκανοποίησιν προσώπων καὶ τὸν συμβιβασμὸν συγκρουομένων ἀπαιτήσεων. Καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἐλανθάνθη εἰς τοῦτο. Ὁ τρόπος τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὑπουργείου, ὡς ἐξεδηλώθη μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ὁρκωμοσίας τῶν νέων ὑπουργῶν, ὅτε ὑποψήφιος ὑπουργός, θεωρούμενος ὑπὸ πάντων ὡς ὁ ἀσφαλέστερος, ἔμεινεν ἀνεὺ Ὑπουργείου διὰ τὰ ἐξοικονομηθὺν τὰ δύσκολα πράγματα, ὁ τρόπος οὗτος οὐτε ἐνεθυσίασεν, οὐτε ἐγέννησεν ἐλπίδας νέας, ὡς ἀντιστήκωμα τῶν ἀπολεσθεῖσιν διὰ πολλὰ σημεῖα τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς. Αὐταὶ αἱ κυβερνητικαὶ ἐφημερίδες ἀπέφυγαν νὰ σχολιάσουν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ὑπουργείου καὶ νὰ δώσουν τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν νέων ὑπουργῶν, ὡς ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ γίνεται ἀνέκαθεν καὶ ὡς ἐπερίμενον πάντες.

Ἀλλὰ τὰ γινόμενα οὐκ ἀπογίνονται. Τὸ Ὑπουργεῖον συνεπληρώθη καὶ ὁ κ. Στράτος εἶναι πλέον ὑπουργός τῶν Ναυτικῶν, ὁ κ. Τσιριμώκος τῆς Παιδείας καὶ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας. Ἐκ τούτων μόνον ὁ κ. Μιχαλακόπουλος εἶναι πραγματικῶς νέος ἀνὴρ καὶ ἀδοξίμαστος. Ἀς ἐλπίσωμεν ὅτι ὄχι μόνον θ' ἀντικαταστήσῃ ἐπαξίως τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ προκατόχου τοῦ κ. Μπενάκη, ἀλλὰ καὶ θὰ προσθέσῃ καὶ τὴν ἐπιστημονικότητα εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν μεγίστων ζητημάτων μετὰ τὰ ὅποια θὰ ἔχῃ ν' ἀσαστολῇ πάντοτε τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ. Ἀς ἐλπίσωμεν ἀκόμη, ὅτι καὶ οἱ δύο ἄλλοι νέοι ὑπουργοὶ — οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν ἄλλοτε πιστῶς τὰ παλαιὰ κόμματα — θὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῶν περιστάσεων καὶ θ' ἀποδείξουν ἀδικαιολογήτους τὰς μεμψιμοιρίας καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἐκείνων, ποὺ εἰς τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὑπουργείου βλέπον μόνον συνέχισιν τοῦ παρελθόντος.

Ὁ κ. Τσιριμώκος μετὰ κάποιαν ἐνέργειάν του εὐθὺς ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας, ποὺ κατέλαβε τὸν ὑπουργικὸν θώκον, ἔδειξεν ὅτι θέλει νὰ ἐργασθῇ κάπως οὐσιαστικῶς διὰ τὴν μεταρρύθμισιν καὶ βελτίωσιν τοῦ εκπαιδευτικοῦ μας συστήματος εἰς τὴν μέσῃ καὶ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. Τὰ ἐρωτήματα ποὺ ὑπέβαλεν εἰς τοὺς ἐπιθεωρητὰς καὶ διδασκάλους τῶν δύο αὐτῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαίδευσως — νὰ ὑποδείξουν δηλαδὴ πῶς κατὰ τὴν κρίσιν των, ἡ ὁποία θὰ ἐσηματίσθῃ βεβαίως ἐκ τῆς πείρας τοῦ ἐπαγγέλματος των, δύναται νὰ θεραπευθοῦν αἱ ἐλλείψεις, καὶ νὰ ἐκθέσουν τὴν γνώμην των διὰ ποίων μεταρροπῶν ἐπὶ τοῦ εκπαιδευτικοῦ μας συστήματος εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῆς γενικῆς βελτιώσεώς του συμφῶνως μετὰ τὰς νεωτέρας παιδαγωγικὰς μεθόδους, — εἶναι ἐνέργεια ἡ ὁποία, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, δεικνύει τουλάχιστον τὴν καλὴν θέλησιν του πρὸς ἐργασίαν οὐσιαστικὴν ὑπὲρ τῆς Παιδείας.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἠτύχησε νὰ προεδρεύσῃ

πρῶτος αὐτὸς τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Ἑργασίας, ποὺ ἤρχισε τὰς ἐργασίας του. Τὸ Συμβούλιον ἔχει μέσα του μέλη ποὺ γνωρίζουν τί νὰ συζητήσουν καὶ τί νὰ θεασθῶσιν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῆς τύχης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐργάτου. Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος εἰδείξεν, ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς τὰ ζητήματα καὶ πῶς νὰ ἐνεργῇ, ὥστε τὰ συμπεράσματα τῶν συζητήσεων νὰ ἡμπορέσων καὶ νὰ ἐφαρμοσθῶν, ἀφοῦ γίνων νόμοι. Τὸ ἐργατικὸν ζήτημα ἐφθάσε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς σημείον, ποὺ ἀπαιτεῖ τὴν σύντονον ἐργασίαν τῆς πολιτείας καὶ τὴν μεγάλην τῆς προσοχὴν διὰ τὸν καθορισμὸν αὐτοῦ κατὰ τρόπον, ὥστε εἰς τὸ μέλλον νὰ μὴ ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ γεννηθοῦν ἀπρόοπτα ἐνοχλητικὰ διὰ τὸ Κράτος καὶ τὸν ἐργατικὸν κόσμον. Αἱ πρῶται συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις δίδουν πολλὰς ἐλπίδας.

Ὁ κ. Στράτος εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν εὐτυχίαν νὰ προεδρεύσῃ τῆς ἐπιτροπῆς, ποὺ ἐμελέτησε τὸ ζήτημα τῆς ναυτικῆς ἐνισχύσεως καὶ ἔλαβεν ἀποφάσεις διὰ τὴν παραγγελίαν νέων ἀντιτορπιλλίων καὶ τορπιλλικῶν. Ἡ ναυτικὴ παρασκευὴ τοῦ Κράτους ἐξακολουθεῖ πραγματικῶς καὶ αἱ νέαι παραγγελίαι, ποὺ ἔγιναν μετὰ ὅρους πολὺ εὐνοϊκοὺς, θὰ προσθέσουν ἀξιοσημείωτον ἐνίσχυσιν εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν μας. Αἱ παραγγελίαι αὗται συμπίπτουσιν μετὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ναυτικῶν γυμνασίων, σημειώσεων εὐδαίμων τῶν ὑπουργείων τοῦ κ. Στράτου εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα θὰ ἔχουν τὴν δέουσαν σημασίαν των, ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι καὶ αἱ διὰ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας αἰσιοδοξίαι τῆς Κυβερνήσεως εἶναι δικαιολογημέναι. Μεθ' ὅλα τὰ λεγόμενα, ὅτι τὸ Κράτος ἀνθεὶ οἰκονομικῶς καὶ ὅτι αἱ ἀποδόσεις τῶν δημοσίων εἰσπράξεων εἶναι πλέον ἢ ἱκανοποιητικαί, δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ πεισθῇ ἐντελῶς, ὅτι πραγματικῶς ἡ οἰκονομικὴ ἀνόρθωσις εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς πλήρους πραγματοποίησεως. Διερχόμεθα ἀκόμη δοκιμαστικὴν περιόδον καὶ πολλὰ πράγματα δὲν ἔχουν λάβει τὴν ὀρισμένην μορφήν των διὰ τὰ ἐξαιρεθῆναι πᾶσα ἀμφιβολία. Ὁ κ. Βενιζέλος, καθὼς λέγον σοβαρὰ διαδόσεις, πρόκειται ν' ἀναλάβῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τὰ προσδῶδη ὀρισμένην κατεύθυνσιν εἰς τὸ οἰκονομικὸν του πρόγραμμα καὶ τοιαύτην, ὥστε μετὰ τὴν μελετωμένην ὑπ' αὐτοῦ οἰκονομικὴν μεταρρύθμισιν νὰ γίνῃ καταφανὴς πλέον ἡ οἰκονομικὴ μας εὐρωστία. Ἀς περιμένωμεν μετὰ ἐλπίδας τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν.

Δὲν πρέπει νὰ παρελθῇ ἀπαράτηρητον τὸ ἀποτέλεσμα δύο ἐπαναληπτικῶν ἐκλογῶν, ποὺ ἔγιναν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον. Εἰς τὸν νομὸν Ἀρκαδίας ἐξελέγη ὁ κ. Δ. Ράλλης, ἀποτυχόντος τοῦ Κυβερνητικοῦ ὑποψηφίου, μεθ' ὅλην τὴν, οὐχὶ φανερώς βέβαια, γενομένην ἐργασίαν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν νομὸν Φθιοτιδοφωκίδος ἐπέτυχε μετὰ ἀξιοσημείωτον πλειοψηφίαν ὁ ὑποψήφιος τοῦ κ. Εὐταξία, ὁ κ. Βελέντζας, ἀποτυχόντος τοῦ κυβερνητικοῦ ὑποψηφίου εἰς ἡμέρας μάλιστα, καθ' ὅς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐκεῖ κυβερνητικοῦ συνδυασμοῦ κ. Τσιριμώκος εἶχε γίνῃ ὑπουργός.

Ὁ κ. Ράλλης, λέγον, ἔπρεπε νὰ μὴ λείπῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴν. ἴσως. Ἀλλὰ μετὰ τὴν τὸσην πανηγυρικὴν αὐτοῦ ἀποδοκιμασίαν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ἀττικοβοιωτίας, ἡ ἐπιτυχία του εἰς τὴν Ἀρκαδίαν εἶναι ἱκανοποιητικὴ δι' αὐτόν; Δὲν τὸ πιστεύομεν νὰ τὸ νομίσῃ καὶ ὁ ἴδιος.

ΤΡΙΦΙΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 60.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διευθυνὸς τηλεγραφικῆς
«Ἀθηναϊκῆς»

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρῳ, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλῳ, Λαρίσση, Ἀργινῶν καὶ Καρδίτῃ.
ΕΝ ΚΡΗΤῃ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείῳ καὶ Ρεθύμῳ.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Ἐν Κων/πόλει (Ὑ/μα ἐν Γαλατῇ μετὰ Πρακτορείου ἐν Σταμπούλ), Ἀμισῶν, Τραπεζοῦντι, Κερασσοῦντι, Σμύρῃ, Χίῳ, Μερσίνη, Ἀδάνοις, Ταρσῶν, Θεσσαλονίκῃ, Σέρραϊς, Καβάλλα, Σάνθῃ καὶ Ἰωαννίνοις.
ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Midan), Καῖρῳ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Mousky), Ζαχαζικῶν, Μανσούρα, Μιτ-Γκάμρ, Τάντα, καὶ Μπενί-Σουέφ.
ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ (Nº 22 Fenchurch Street), ΕΝ ΑΜΒΟΥΡΓῳ (Domhof, Mönckeberg Strasse 18, ΕΝ ΔΕΜΙΣΣῳ (Κύπρον), ἐν ΑΙΜΕΝΙ-ΒΑΘΕΟΣ (Σάμου), καὶ ἐν ΧΑΡΤΟΥΜ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31 ΜΑΪΟΥ 1912

Διαθέσιμα:	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	
Ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγγυρίοις Τραπεζίαις	Δρ. 16,456,039.15	
Παρὰ Τραπεζῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Σ/ματα ἐν χαρτοφυλακίῳ	15,878,482.67	Δρ. 32,334,521.82
Προεξοφλήσεις καὶ Προκαταβολαὶ Ε/γραμμάτων		24,692,436.06
Ἡγγυημένοι λογαριασμοί:		
ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων	65,746,433.60	
δι' ἔμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων	72,337,243.81	148,352,280.64
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων	10,268,603.23	
Τρέχοντες λ/μοὶ χρεωστικοὶ		24,722,873.11
Ὁμολογίαι Ἑθνικῶν Δανείων, Λιμενικῶν Ταμείων καὶ Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν		25,634,930.64
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια		6,793,880.93
Συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις		3,384,793.60
Ὑποκαταστήματα		1,967,851.72
Κτήματα Τραπεζῆς		4,778,202.81
Εγκαταστάσεις, ἐπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.		1,332,750.55
		Δρ. 273,994,521.88
Κεφάλαιον Ἑταιρικόν	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Κεφάλαιον τακτικὸν Ἀποθεματικόν	Δρ. 60,000,000.—	
Ἀποθεματικὸν Προνοίας	5,676,250.—	
Καταθέσεις ὄψεως	Δρ. 46,124,126.77	504,301.95
προθεσμίας	51,252,893.38	
πολυτετεῖς καὶ μετὰ προειδοποίησιν	31,452,367.07	145,535,673.14
Ταμειυτήριον	16,706,285.92	
Τρέχοντες λ/μοὶ πιστωτικοὶ		29,530,493.24
Ἐξωτερικοὶ λ/μοὶ		30,963,781.61
Προσφωρινοὶ λ/μοὶ καὶ διάφορα		1,844,021.94
		Δρ. 273,994,521.88

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣὉ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, Προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, Εἰσπράξεις τοκομεριδίων παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς, Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολὰς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολὰς πληρωμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀνοίγει τρέχοντας λ/μοὺς ἠγγυημένους, Δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοὺς διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοῦς.
Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶναι ἀποδοτέαι εἰς δ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. Ταμειυτήριον μετ' ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.

Μ Ε Γ Α
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

“ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΒΟΥΣΤΑΣΙΩΝ,,

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΓΕΩΡΓΑΝΤΗ
ΑΘΗΝΑΙ — ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 48 — ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 597

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Ἐκδομένη ἐπὶ τὴν διαύθυνσιν τοῦ Δρ. Ἰ. ΖΕΡΒΟΥ

Th. Ribot Προβλήματα τῆς ψυχολογίας
Μετ. Χ. Δαραλέξη τῶν δυναισθημάτων.

Φυσιολόγος καὶ φιλόσοφος ὁ συγγραφεὺς ἐπιχειρεῖ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ὁμα καὶ τῆς ἰδεολογικῆς μεθόδου τὴν διερεῦνῃσιν καὶ ἐξήγησιν τῶν πλέον περιπλοκῶν καὶ μυχιῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Δρ. 3.

M. Maeterlinck Ὁ θησαυρὸς τῶν ταπεινῶν.
Μετ. Ν. Καζαντζάκη

Σειρὰ φωτεινῶν μελετῶν ἐπὶ συγκεκριμένων θεμάτων καὶ ἐπὶ ἀφρημένων ζητημάτων, ὡς αἱ ὑπὸ τοὺς τίτλους «τὸ ἔμπνημα τῆς ψυχῆς—οἱ προειδοποιημένοι (περὶ τοῦ θανάτου)—Νοβαλὶς—ἡ καθ' ἡμέραν τραγικότης» κ.λ.π., ἀποτελοῦσα σύνολον πρωτοτύπου ψυχολογίας καὶ κοινωνικῆς φιλοσοφίας. Δρ. 3.—

Osipe Lourie Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἴψεν.
Μετ. Γ. Τσοκοπούλου

Ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις ἡ ἐμπνεύσασα τὸ ὅλον ἔργον τοῦ Ἴψεν, ἡ βασιζομένη εἰς τὰς συγχρόνους βιολογικὰς δοξασίας, παρουσιάζεται εἰς ἐνιαῖον σύστημα. Ἐν ταύτῳ γίνεται συσχετισμὸς ὅλων τῶν δραμάτων τοῦ μεγάλου Νορβηγικοῦ συγγραφέως, παρέχεται δὲ ἀκριβὴς ἀνάλυσις ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν. Δρ. 3.—

A. Metchnikoff Μελέται περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.
Μετ. Α. Γεωργιάδου

Ὁ διάσημος ἐν Γαλλίᾳ βιολόγος θέτει διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἀπόψεις νέας ἠθικῆς, μὴ δεχόμενος ὡς ἠθικὴν βάσιν τὴν ἰδέαν τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, προβάλλων δὲ ὡς τοιαύτην τὴν ἐπιδιώξιν τῆς μακροβιότητος. Παράλλήλως δὲ ὡς κοινωνικὸν παράγοντα περιόδου καὶ ὡς μέσον ἠθικοποιήσεως ὑποδεικνύει ἐντὶ τῆς φιλανθρωπίας τὴν συναίσθησιν ἀμοιβαίας ὠφελιμότητος. Δρ. 4.—

H. Eckermann Συνομιλίας Ἐκκερμαν καὶ Γκαίτε.
Μετ. Ν. Καζαντζάκη

Αἱ φιλοσοφικαὶ ἀντιλήψεις, αἱ περὶ φιλολογίας καὶ τέχνης γγῶμαι καὶ ὁ ἰδιαιτὸς βίος τοῦ Γκαίτε κατὰ τὴν ὥριμον τῆς ζωῆς του περίοδον περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Δρ. 3.—

F. Viault καὶ F. Jolyet Φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου.
Μετ. Ἀλ. Γεωργιάδου

Ἐξήγησις ἐπιστημονικὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ καὶ περιγραφή τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος εὐμεθόδως καὶ ἀναλυτικῶς, παρέχουσαι καὶ εἰδικὰ καὶ ἐγκυκλίους γνώσεις, ἀπαραίτητους διὰ τὴν κατανόησιν τῆς βιολογίας, τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς καθόλου φιλοσοφίας. Δρ. 12.—

A. Schopenhauer Τὸ αὐτεξούσιον.
Μετ. Α. Πολυμέρη

Ὁρμώμενον ἐκ τῆς ἐμπειρικῆς ψυχολογίας καὶ συνδυάζον τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς πρὸς τὰ ἐκ τῆς φυσιολογίας πορίσματα τὸ ἔργον τοῦτο διερευνᾷ ἂν πραγματικῶς ὑπάρχῃ ἐλευθερία βουλήσεως εἰς τὸν ἄνθρωπον, κατὰ πόσον δὲ οὗτος ὑφίσταται ἀναπόδραστον ἐπίδρασιν προηγουμένων καὶ συγχρόνων του ἔξωθεν ἐνεργειῶν, εἶναι δηλαδὴ οὗτος ἀποτέλεσμα μᾶλλον ἢ αἰτίον. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἰδίας αὐτοῦ θεωρίας περὶ τούτων προβαίνων ὁ Σοπενάουερ ἀναπτύσσει συναφῶς τὰς περὶ ἠθικῆς ἀντιλήψεις του, πόρισμα τῆς ὅλης φιλοσοφίας του. Δρ. 3.—

200 ΔΡΑΧ. ΒΙΒΛΙΑ ἀγοράζετε πληρώνοντες ἀνὰ 10 ΔΡΑΧ. ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ — ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ